

ФРИДРИХ НЕЗНАНСКИ НАСОЧЕН ВЗРИВ

Част 4 от „Маршът на Турецки“

Превод от руски: Арманд Басмаджян, —

chitanka.info

*Добрите момчета отиват при Бога.
Лошите си ходят навсякъде.*

ПЪРВА ЧАСТ

ВЗРИВ

Секретно

*До дежурния в ГУ^[1] на МВР — Москва,
полковник В. И. Съомин*

Служебна телефонограма

Днес, 2 декември 1991 г., в 6 часа и 22 минути моторизиран патрул в състав: А. Приходко и В. Козлов откри в гората на Лосиний остров, на 25 м от железопътното платно и на 100 м северно от перона на гара „Яуза“, труп на мъж на около 25–30 години, починал от травматичен шок и множество рани по гръдния кош и бедрата, предизвикани от експлозия на взривно устройство.

Мястото на произшествието е отцепено от милиционерски патрул.

Милиционерският патрул е задържал и двама мъже — Александър Покромкин и Александър Горяинов, — за които е установено, че са студенти от Висшите режисьорски курсове. В момента на взрива двамата са се намидали наблизо.

Тъй като случаят не е изяснен, моля да изпратите на мястото на произшествието оперативно-следствена група на МУР^[2].

*Началник   на
Бабушкинското РУ на
МВР,   подполковник
Белчик*

1.

„Е, ГОСПОДА, ДА ЗАПОЧНЕМ ОГЛЕДА...“

Погледнах в огледалото за обратно виждане, пристроих ладата си в дясната лента и спрях на около двайсет крачки от Олег Борисович Левин. Той беше тронав, замислен флегматик на двайсет и две години — мой стажант. Всъщност след няколко седмици ще го атестират и тогава Левин от стажант ще стане напълно самостоятелен следовател от прокуратурата. Младежът, потънал в своите много важни мисли, естествено, не ми обърна внимание. Дадох заден и му отворих предната врата.

— Господин главен прокурор, колата пристигна.

Олег, без да се учуди, тръгна към колата. А лелките, които чакаха на автобусната спирка, удивено ме погледнаха и започнаха да си шепнат. Моят стажант, без да бърза, повдигна полите на своето кафяво палто и тронаво се занাগлася на предната седалка.

Забелязах измъкващия се от тунела тролей, потеглих бързо и успях да хлопна вратата на стажанта си.

— Здравейте, Александър Борисович — басово каза Левин.

— Само за генерал си, Олег — усмихнах се аз.

— Защо?

— Я виж само какво палто имаш. С червен генералски хастар. На твоите години тичах по якенце и не се страхувах от студа. И сега си тичам.

— С яке човек може да си докара простатит — каза Левин смръщено, гледайки внимателно пътя. — А после цял живот ще се лекуваш.

Вдигнах вежди — нямах какво да възразя срещу такъв тежък довод. Още повече, че докато си тичах по яке на младини, си спечелих само маясъл. Вярно, че не беше от тичане, а от заседаване пред бюрото, но все пак... Естествено, това си го премълчах.

Светофарът на „Тверска“ ни забави и видях някакъв фотограф, който подреждаше на асфалта фото силуетите на Горбачов и Елцин в цял ръст.

„Чужденците, които буквално се тълпят в Москва след август, обожават да се снимат с президентите — помислих си аз. — Ей до този изтъркани силуетчета. А пък шишкото с плетения пуловер, който влачи Горбачов под мишница, сигурно да е изкарал доста тлъста пачка от президентите си.“

След няколко минути стигнахме до дежурната на Московското ГУ на МВР.

Сградата на Градското управление през дългите години на своето съществуване никак не се беше променила — нито отвън, нито отвътре. Описаното в десетки, ако не в стотици детективски романи триетажно здание в стил руски класицизъм розовееше с прозорците си, отразяващи изгряващото слънце.

Олег, който мълчеше смръщено, докато пътувахме, изведнъж се оживи и се заусмихва.

— Пристигнахме, веселяко мой. Май че днес ти е първото дежурство? Или греша? — попитах аз.

— Първото — лаконично потвърди Левин, усмивката му изчезна и той сбърчи чело.

— Значи днес нещо ще се случи — мрачно констатирах и веднага уточних: — Има такава поличба.

— И с вас ли е било така? Какво се случи по време на първото ни дежурство?

Не му отговорих. „Нима и аз съм бил такъв заек преди девет години?“ — помисли старши следователят по особено важни дела Турецки, т.е. аз.

Закрачихме към входа.

„Трябва да позвъня на Альона, да разбере кога пристига Жорка от Америка. Не може да не дойде на двайсет и шести. Всяка година се събираме за годишнината от смъртта на Рита, а вече минаха девет години... Девет години. Да не повярваш, но е факт.^[3] И на Таня, непременно трябва да позвъня на Таня...“ — успях да помисля, докато влизахме в зданието. Едва прекрачихме и по вътрешната уредба се разнесе:

— Дижурният следовател! На оглед!

Беше гласът на възрастния майор татарин, зевзек, който обичаше да подчертава своя лек акцент.

— Оценявам шегата, господин майор! Може ли поне да се подпиша в присъствената книга? — невъзмутимо се заинтересувах аз.

— Какви ти шеги! — обиди се майорът. — Току-що получихме сигнал за убийство в Пресня. Убит е запасният генерал Селдин — известен колекционер. Явно с цел грабеж. Така че, Александър Борисович, смятайте, че сте се подписали.

Налага се веднага да се захващам за работа. И след петнайсет минути оперативно-следствената група в пълен състав се натоварва на колата.

Апартаментът на генерал Селдин се намираше в един от блоковете, построени с хубави силиконови тухли. Най-често такива сгради се срещат в центъра, в хубавите квартали, обкръжени със зелени градинки. Само далеч от „Садовое кольцо“ хората живеят в обикновени панелни блокове, които напомнят на картонени кутии и по правило са заобиколени от малки и големи заводи и фабрики, представляващи „работнически“ квартали.

Някога Пресня сигурно е била най-пролетарският район на Москва, но сега е застроена с тухлени сгради на вече бившия партиен елит, макар и от средна ръка, но все пак елит.

Минахме покрай възрастната портиерка — кльощава сива мишка в работно облекло — и с асансьора стигнахме до четвъртия етаж.

Не ни отвориха веднага след позвъняването. Дълго дрънчаха всевъзможни ключалки и накрая на прага, застана нисичка жена, късо подстригана, с огромни изплашени очи, в които не забелязах мъка. За миг се попитах — а не е ли тя... Но всякакви предположения на прага на апартамента на убит човек подхождат повече на стажант, а не на мен. Затова пропъдих всички мисли на тема „а не е ли...“. Мълчаливо влязохме всички — пръв аз, след мене Олег Ленин и останалите от оперативно-следствената група.

Веднага щом влязохме, жената бързо зашепна:

— Днес сутринта дойдох при него, както винаги... веднага забелязах, че вратата не е заключена... Изтичах до съседите... Уплаших се да влизам сама. Но съседите не отвориха... Тогава все пак влязох и веднага отидох в кабинета.

— А защо не отвориха съседите? — питам аз.

— Мария Фьодоровна, съседката... каза, че не може да излезе, защото нямала ключове.

— Ясно — казвам аз, макар че всъщност засега нищо не ми е ясно. От опит знам, че най-лошо е, когато всичко е ясно като бял ден — след това трябва дълго и трудно да се разделяш със собствените си заблуди.

Щом влязох в апартамента, обърнах внимание, че обстановката в антрето и хола е повече от скромна. Традиционни мебели на семейство от средна ръка. Полирана секция и книжни лавици, хубав японски телевизор в ъгъла на стаята и две полумеки кресла. Много сувенири — стандартно безвкуските кристални вази, дърворезба и инкрустации. На килима, който краси стената, висят сабя, полеви бинокъл и порцеланова лула с дълъг чибук — сигурно преди стотина година помещчиците са пушили с такива.

В кабинета виждам някакви ордени и медали, разхвърляни по пода. И произнасям фразата, която след девет години работа ми е вече дежурна:

— Е, господа, да започнем огледа...

Зад гърба ми бързо се промъкват патологът и експерт криминологът. Няколко пъти блясва светкавицата на фотоапарата. И чак след това се навеждам над проснатия на пода Селдин.

Трупът лежеше на килимче, цялото просмукано с кръв. Гърлото на Селдин беше прерязано от ухо до ухо. В същата минута чух зад гърба си особен звук. Обърнах се и видях изцъклените очи на стажанта Левин, чиито бузи се бяха издули до опасни размери. Куркането на червата идеше откъм Олег Борисович, бъдещия главен прокурор. И тези звуци подсказваха напън за повръщане.

— Зле ли ти е? — попитах.

Левин се хвана за корема и ловейки с уста въздуха, простена:

— Май съм ял нещо развалено.

— Излиза, че си и страхливец. Май ял нещо... Какво толкова кръв... Разбира се, че не е приятна картинка, но ако реагираш така на всеки труп, ще те отпишем поради професионална непригодност — заплаших го насмешливо. — Добре де, върви в тоалетната и покажи на клозетната чиния какво си закусил.

Левин изхвърча от стаята, като тихо простенваше по пътя.

— Слабовато е момчето. Новак ли е? — попита оперативният служител, капитан от местното управление.

— Новак. Нищо му няма, ще свикне — отговорих механично.

Накрая завърших огледа на трупа и местопроизшествието, като при това си изясних, че покойният Иван Митрофанович Селдин сериозно се е увличал по нумизматиката и фалеристиката. Имаше голяма колекция от руски ордени, а също и сбирка от сребърни и златни монети. Но главно, както се изрази Зинаида Василиевна, неговата осиновена дъщеря, „събирал злато“.

Въпреки че генералът живееше в сграда на ЦК, където има пазач, убиецът се е промъкнал незабелязано. Това ме навеждаше на мисълта, че или портиерката е проспала убиеца, или той живее в същата сграда...

В кухнята, нервно подръпвайки, пушеше цигара след цигара Зинаида Василиевна, подстригана ала гарсон жена на неопределена възраст, с дълбоко хлътнали очи. И пак, без да искам, отбелязвам, че очите ѝ са абсолютно сухи. Изглежда, че не преживява много тежко смъртта на баща си.

Впрочем нейният разказ потвърди моето мнение. Генерал Селдин бил преведен в Москва от Костов, където служил в отдел „Кадри“ на щаба на Севернокавказкия военен окръг. В Ростов той се оженил повторно за майката на Зинаида Василиевна. А след година, това се случило в 1978, те се преместили в Москва.

Иван Митрофанович бил тих човек, мълчалив, нямал приятели и не канел в дома си никого. И на Зина също забранил да кани в апартамента когото и да е от приятелите си — страхувал се, че някой може да насочи крадците към претъпкания с ценности апартамент.

Макар че Селдин — званието генерал-майор получил след пристигането в Москва — получавал добри пари, фактически семейството живеело от заплатата на майката, която била възпитателка в близката детска градина. Иван Митрофанович понякога купувал някои неща — например телевизор. Но, общо взето, всичките пари отивали за колекцията, която събирал със страстта на Балзаковия Гобсек.

Малкото познати, които се появявали в дома им, били принуждавани от него да изпразват джобовете си заради копейките. Така той събрал пълна колекция от съветски монети. Ордени и

медалите, както и дребните монети, били неговата второстепенна страст. Истинската била „съветското злато“, което емитираше Държавната банка на СССР по случай юбилеи специално за западни нумизмати.

— Когато почина мама, а това се случи през миналата година — разказваше ми Зинаида Василиевна, — ние се върнахме от гробището и той веднага се заключи в кабинета си. В онзи ден не чух нито думичка от него. Беше ми толкова тежко, че бях готова дори да посегна на себе си. Сигурно тогава, само за една вечер, остарях...

— Зинаида Василиевна, как ще ми обясните тази саможивост на Иван Митрофанович? Не се ли разбирахте?

— Защо все повтаряте „Зинаида Василиевна, та Зинаида Василиевна“ — без злоба се заяде тя с мен. — Аз съм на двацет и пет години, а вие май ме причислихте към връстниците си.

— Не — казах аз и това си беше чиста истина, защото си помислих, че е по-възрастна от мен най-малко с три години. Тази моя несъобразителност ме развесели и дори исках да се усмихна, но навреме се въздържах.

— След погребението на мама го напуснах. Отидох при момичетата в общежитието. Завърших института и сега живея сама — под наем.

— Можете ли да ми кажете защо в колекцията има толкова много кутийки за еднакви монети? — запитах, показвайки на Зина празна кутийка с олимпийска символика — една от многото, които се търкаляха из кабинета на Селдин.

— Откъде да знам — вдигна рамене Зина. — Може би за размяна... Но не! — Тя трепна. — Той ми казваше, че тяхната фирма иска да открие антикварен магазин! Но докато търсят помещение...

— Каква фирма? — наострих уши аз.

Зина вяло сви рамене.

— Един бог знае. Той, струва ми се, работеше в няколко фирми като кадровик. След августовския пуч го пенсионираха и никъде не го вземаха на работа. А после изведнъж му предложиха няколко места...

Записах нейните думи и си мислех, че първата ми работа ще бъде да наредя добре да претършуват черния пазар на Таганка, където се събират нумизматите. „Постоянното присъствие“ сигурно може да

разкаже много интересни неща за покойника, ще можем да хванем поне една-две нишки от кълбото.

Нашият експерт Семьон Семьонович Мойсеев помагаше на криминолога от НТО^[4] и внимателно сваляше отпечатъци на пръсти от разни повърхности. Той пълзеше по пода, разглеждайки следите от туристически или военни обувки, ясно отпечатани върху паркета. Съдебният лекар определи най-общо времето на убийството — рано сутринта, но по-точно щяла да покаже експертизата, т.е. аутопсията.

Разпитът на живеещите във входа не даде нищо, никой нищо не беше чул или видял. Два от апартаментите пък изобщо бяха празни. Доскуча ми от всичко това, но щом си спомних за Левин, който от солидарност старателно пълзеше по пода заедно със Семьон Семьонович, малко ми светна — ето кой ще се заеме с пазара на черно и останалата неприятна, но необходима работа.

Сигурно щяхме да се задържим по-дълго при Селдин, но като дежурен следовател ме повикаха за взрива в складовете на Ярославската гара. Нечия умна глава родила версията, че това може да е терористичен акт.

Набързо привършихме огледа в дома на Селдин и тръгнахме към Ярославската гара. Естествено, както и предполагах, това си беше най-банален случай — двама заварчици се напили с някакъв боклук, сбили се и предизвикали пожар. А складът бил натъпкан с кашони с малки вносни газови спрейове и те гръмнали.

Заварчиците мигновено бяха изтрезнели и бледнеейки все повече и повече, започнаха с треперещи гласове един през друг взаимно да се обвиняват за възникналия пожар. Беше се събрала цялата милиция на Ярославската гара и цялото жепейско началство, така че аз със следствената си бригада бях съвсем излишна фигура.

Едва привечер се върнахме на „Петровка“.

Левин веднага изтича в бюфета да натъпче празния си стомах, а аз тръгнах към кабинета на дежурния следовател. Тръшнах се с удоволствие на креслото в кабинета и опънах крака. Втренчих се в картата на Съюза на съветските социалистически републики, която така приятно галеше зрението, навявайки мисли за отминалата комунистическа епоха с нейния „докторски“ салам по две рубли и двайсет, с партийните активни и партийните групи, и останалите глупости.

И тъкмо исках да се съсредоточа и да анализирам убийството на генерала, когато зазвъня телефонът. Не очаквах да чуя гласа на Татяна Холод.

— Александър Борисович? Саша, обажда ти се Таня. Извинявай, че те безпокоя в службата — звънтеше в слушалката нейният радостен глас.

— Таня, дежурен съм... — успях само да кажа, дори не да й кажа, а някак вяло и виновно да измънкам в слушалката.

— Ама не мога да ти звъня у вас — сниши глас Татяна.

— Защо? Моята Иринка замина за Рига по договор в оркестъра на някаква скъпа кръчма.

— Заради мене ли? — Гласът на Таня Холод съвсем затихна.

— Не, откъде го измисли? — учудих се артистично. — Кое е толкова странно? Нима жените, както и мъжете не заминават в командировка? Както казват, житейска работа. Ето например аз съм длъжен сега цяло денонощие да стърча на работа...

— На любимата ти работа — добави Таня.

— Е, нека да е и любима, но все пак съм разделен от жена си. Таня, вероятно не бива повече да се срещаме... даже и заради вестникарските статии, че току-виж аз наистина... Знаеш ли, все пак се чувствам виновен, макар Ирина да е далече...

В слушалката увисна тягостна тишина.

— Саша, не си ме разбрал правилно. Аз не ти звъня за това... Не за да ти напомням за нещо... Макар да съжалявам, че отказваш да пишеш статии за моя вестник.

— Не отказвам.

— Това е добре! Пък аз най-после се омъжвам.

— За него ли? За оня, военния?

— Да, за Володя, за полковник Васин. Е, наистина, трябва да го изчакам, докато се разведе с жена си — тъжно се засмя Татяна. — Искам да прибера от тебе ръкописа му и да чуя мнението ти. Прочете ли го?

— Ах, да! — плеснах се по челото. — Танюша, съвсем забравих. Този литературен шедьовър е тук, в кабинета ми, заврял се е някъде из бюрото. Извинявай, но съвсем съм се объркал. Обещавам, че още днес...

— Саша, знаеш ли, че това, което е написал Васин, може да се окаже сериозно, много сериозно. Нима си забравил, че искаше да го прочетеш не по литературни причини, а заради съдържанието...

— Да, да, заради съдържанието — може ли да се пръкне от този ръкопис криминале — усмихнах се аз.

— Саша, обещавай ми, че спешно ще прегледаш всичко написано от Володя. Ами там всичко е истина, само имената и фамилиите са променени; макар да не е служебен доклад, а нещо наподобяващо мемоари, но това е бомба, сензация! Неговият ръкопис е горе-долу същата бомба, каквато готвя и аз.

— Танюша, откога се увличаш по взривни вещества? — пошегувах се аз.

— Скоро ще получа и някои документи, които могат да гръмнат по-силно и от двеста грама тротил. Въз основа на тези материали ще напиша съвсем мотивирана статия, която ще лиши от кабинети такива високопоставени началници и генерали, които не си сънувал.

— Таня, какво ти е? Какви са тези хвалби?

— Ама ти всичко си забравил. Не си го прочел, забравил си всичко, което толкова дълго обсъждахме. Също и за моята статия. Помниш само... само леглото... Боже, колко си бил глупав!

— Защо? Помня не само леглото... Завъртя ме работата. Канех се да прелистя твоя Васин. Обещавам още днес да се захвана с шедьовъра на твоя бъдещ мъж и начинаещ драскач. Да не е решил да подава оставка?

— Засега не е решил, но, изглежда, ще се наложи. Защото не може повече така... Той е честен човек. Надявам се, че разбираш...

— Щом смяташ, значи наистина е така. Извинявай, Таня, твоят бъдещ мъж не ме интересува особено, но ще прочета ръкописа. И на сватбата ви ще дойда, ако ме поканиш, разбира се.

— Александър Борисович, обръщам се към вас сериозно, като към следовател. В ръцете ви е много важен материал, а вие ми говорите за някаква си сватба. Няма да получите покана, ако веднага не прочетете материала! — И Татяна сърдито тръшна слушалката.

Няма какво да се лъжем. Жена ми Ирина замина за Рига от ревност, мисли, че ние с Татяна Холод въртим любов. Ох, ама между нас няма нищо! Чудо голямо, всичко на всичко два пъти... чукнах мацето, какво толкова?

Татяна Холод не беше обикновена журналистка от някакво си вестниче. Тя е главен редактор на „Нова Русия“ — един от първите наши независими вестници, появили се след пуча и закриването на партийните чудовища като „Правда“, „Съветска Русия“ и десетки подобни. Тя, колкото и да е странно, не искаше да става главен редактор, но както се казва, времето я направи. Тя усърдно пишеше хапливи и дръзки статии и не искаше да се превръща в чисто кабинетна ръководеща дама.

Нашето приятелство е отскоро. Различни издания вече ми бяха предлагали да пиша аналитични статии за ръста на престъпността в страната. Но ме съблазниха Татяна Холод и „Нова Русия“. Откровено казано, тлъстите им хонорари ме радваха. Пък и статийките ми се получаваха „горе-долу добре“, както ме хвалеха Татяна и нейните редактори. И Костя Меркулов ме насърчаваше: „Колкото повече истина научават хората, толкова по-бързо ще се освободят от лакейската си психика, която възпитаваше у тях комунистическата партия. Иначе няма смисъл да се говори за демокрация. При това стилът ти е добър, дори и аз се увличам по твоите служебни опуси...“

Така от известно време и аз започнах да пиша почти професионално, т.е. да получавам пари за статии, подписани с обикновения псевдоним „Борис Александров“.

Бил съм неведнъж в дома на Татяна. С часове седяхме на масата, редактирахме стла на статиите ми, размествахме фактите в материалите и честичко се заседавахме до късно. Виновен ли съм, че Татяна Холод се парфюмираше с френски парфюми? Когато късно през нощта се връщах у дома, Ирина, естествено, не спеше и ме чакаше. Тя с явно отвращение вдъхваше миризмата на чуждия ѝ „журналистически“ парфюм, но не казваше нищо. Чак на другия ден започваше разговор какво искам повече — момче или момиче?

Отговарях, разбира се, че искам момче и питах „да не би...“ Но женичката ми хитро и тъжно се усмихваше и поклащаше глава отрицателно: „Няма да ти кажа. Сам ще видиш, когато дойде деветият месец...“

Но ето че жена ми замина за Рига. И съвестта ме мъчи! И има за какво! Естествено, никой не знаеше, че една вечер ние с Татяна Холод пак се бяхме засадили над ръкописа ѝ, аз бях опиянен от нейния тръпчив и силен „Пуасон“. Сам не разбрах как ръката ми се оказа на

коляното ѝ и после всичко стана от само себе си, както през младежките години.

И още веднъж — в една късна вечер, завършвайки статията и изключвайки телефона, изведнъж се оказахме прегърнати върху широкото Танино легло.

И толкова! Седмица след този случай Татяна каза, че както усеща, полковник Васин се кани да ѝ направи предложение. Тя отдавна му беше приятелка, а пък той дослужваше в Германия. Като помощник на командващия Западната група войски, Васин подготвяше юридическа обосновка за извеждането на нашите части от „нова“ Германия. След като нашите отношения станаха чисто делови и приятелски, Татяна неведнъж ми беше разказвала за него. Полковник Васин бил кристално честен офицер, но попаднал в такива лайна, оплел се в такава авантюра, че би могла да му струва и живота. Таня ми даде „Записките на полковник Васин“ с цел да ги анализирам — има ли в тях нещо достойно за вниманието на Московската градска прокуратура. Аз пък забравих да ги прелистя, а по-вероятно е подсъзнателно да не съм искал да ги прочета. Може би защото мъничко съм ревнувал този виден полковник с посребрени слепоочия, както ми го беше описала Татяна. Ревнувах своята „шефка“ в журналистиката. Пък и ръкописът дойде при мен наскоро след пуча, когато всичките ми мисли бяха заети все още с делата от Стария площад^[5].

Тъй като не ме безпокояха с повиквания, използвах дежурната кола, за да отида до Московската градска прокуратура. Намерих в кабинета си синята папка с ръкописа на полковник Васин, сложих я на бюрото и се тръшнах в креслото. На корицата беше надраскано с молив: „Записки на полковник Васин“.

„Записките на полковник Васин

Ако някога тези мои лични бележки попаднат у някого, то любопитният читател трябва да знае, че съвсем съзнателно съм променил всички имена.

Дрезден

Много и различни заповеди съм изпълнявал по време на службата си. Когато бях младичко лейтенантче тичах за водка и мезе, строях вили за генералите, водех любовници в тайни апартаменти. Може ли човек всичко да помни и изброи...

Но тази, меко казано, задача беше изключителна.

Извиква ме един ден заместник командващият Западната група войски (ЗГВ) генерал-майор Вагин, и ми съобщава като нещо съвсем обикновено, че излитам с военнотранспортен самолет за Афганистан. Знае, кучето, че не мога да откажа. Тук няма да се разпростирам защо не мога да откажа — не мога и толкоз. Какво да се прави, военен съм, макар и полковник.

— Защо? — питам генерала. Макар да предчувствам, че работата, която ми предстои, не е чиста. Никак не е чиста... Каква друга може да бъде работата на моя непряк началник? През последната година, когато в ЗГВ започна такъв запой, когато всички — от войника и прапоршчика, та до генерала — седят на куфарите си или по-точно, кой както умее ги тъпче с какво ли не според възможностите си... И на децата вече им е ясно, че няма никаква надежда нашата армия да остане в Германия. Е, това е политика, която, макар и да влияе на моята кариера, пряко не ме засяга.

— Владимир Фьодорович — ласкаво и приятелски започна генерал Вагин, — нямате ли желание да свършите набързо една работица? А между другото да си помогнете на кариерата, и то значително, да ви кажа. Но работата, която ви чака в Пакистан...

— Алексей Викторович — прекъсвам го аз, — токущо казахте, че трябва да замина за Афганистан.

— Полковник Васин, по-добре е да не ме прекъсвате. Не съм сбъркал, вие ще заминете за Афганистан, но там трябва да ви се случи нещо, поради което ще се озовете в Пакистан.

Разбрах, че съм направил някаква гримаса, защото Вагин се усмихна, попита ме за здравето и после ми

предложи да се поразходим наблизо — в малката, идеално чиста немска горичка. Но ми предложи да се поразходим не за да мога да подишам чист въздух. На генерала не му пукаше за здравето ми. Разбрах, че се страхува от «бръмбарите» в кабинета си. А «бръмбарчетата» можеше да подложи всеки който си иска и на заместник командващия, и на самия командващ; и «спецовете», и военните разузнавачи, и дори немците от Щази.

Заместник командващият ЗГВ генерал-майор Вагин беше едър мъж с леко увиснали розови бузи, голяма розова плешивина, обкръжена от къси прошарени тук-там къдрици. Известно време той мълчеше, заслушан в цвърченето на птичките и размишляваше за нещо свое. Аз не прекъсвах мълчанието.

— Владимир Фьодорович — накрая предпазливо започна Вагин, — помните ли някой си Юрий Корольов? Преди няколко години той беше капитан.

Как мога да не помня Юрка Корольов, с когото заедно опъвахме каиша във военното училище! Наистина, съдбата ни разпръсна по различни окръзи, дори и по различни страни, а след това и по различни континенти. Много добре знаех, че Юрий Корольов като капитан от съветската армия в Афганистан или беше преминал на страната на муджахидините, или пък бе пленен, а след това май че го накарали да стане предател — с други думи, по едно време се намираше в Лондон, а след това в Америка. На офицерските ни политически занятия дори го сочеха като образец на лошо момче. И аз, естествено, не разказвах под път и над път, че някога сме дружали.

И изведнъж Вагин, който прекрасно знае всичко за своите подчинени, и то не само за преките, започва да говори за Юрка, при това насаме — без «бръмбари».

— Разбира се, че помня Корольов, Алексей Викторович — отговарям аз, запъвайки се леко. — Да не са го хванали в Щатите? Или пък се е появил в Германия?

— Нито едното, нито другото. Той ви чака, Владимир Фьодорович, чака ви в Пакистан — с победоносна усмивка

едва не възкликна генерал-майорът.

Почувствах как побледнях от изненада. Погледнах невъзмутимото лице на Вагин, но той, изглежда, не беше и помислил да се шегува.

— Да, в Исламабад. И ако бъдем по-точни, вие ще се срещнете с него на територията на Афганистан, близо до пакистанската граница. Вашият стар приятел Юрий Корольов ще ви прекара през границата и ще ви придружи до Исламабад.

— Но той е предател на родината, а с такива хора не искам да имам нищо общо! — рязко отговорих аз.

— Не бива. Не бива така, полковник, тук сме сами. И ние бягаме, офейкваме от тази сита бюргерска Германия, и сме принудени да захвърлим тук цялото си имущество. На вас ли да го обяснявам, полковник? Не ви ли е жал, че такова богатство ще пропадне или, по-точно, ще попадне в ръцете на бившия ни противник?

— Но ние, в това число и аз, извършихме огромна работа по описването на обектите, имуществото, недвижимия имот на нашия гарнизон — за всеки случай възразих аз, разбирайки, че Вагин говори за нещо друго. И без мен знаеше каква работа сме свършили.

— Не се ли безпокоите, Владимир Фьодорович, за народите от Източна Европа, които могат да бъдат подложени на радиоактивно заразяване? — изведнъж с усмивка ме попита Вагин.

Нищо не разбирах:

— Никакво заразяване няма да има. Това е изключено...

— Провокациите ли са изключени?

— Какви провокации? Нямам информация, Алексей Викторович. В сведенията на разузнаването и контрразузнаването няма дори намек за такова нещо.

— А аз, за разлика от вас, се тревожа как ще помъкнем десетки хиляди тона въоръжение от тази проклета Германия. Само с ядрените бойни глави имам такива главоболия, че даже започнах да гълтам сънотворно.

Представяте ли си, Владимир Фьодорович? И при това са ме налегнали от всички страни: и арабите, дявол да ги вземе, и немците — искат всичко те да контролират, пък и разни други тъмни личности от международен мащаб... Налитат като мухи на мед. Надявам се, че ме разбирате?

— Нещо не разбирам, Алексей Викторович, и страхувам се, че няма да се справя с тази командировка. Пък и никак не ми се ще да видя онзи Юрий...

— Ще се справите! — рязко ме прекъсна Вагин.

— Не, страхувам се, че няма да се справя — също така рязко го парирах аз.

— Така можете и пред военен съд да се изправите — усмихна се Вагин.

— Само че не аз, а по-скоро вие, Алексей Викторович. Вие сте онзи, който разпродава каквото може срещу валута в швейцарска или люксембургска банка. Вие, а не аз!

— Няма да спорим, Владимир Фьодорович — меко се усмихна Вагин. — Всички копия от документите за продажбата на зенитните установки на арабски колекционери на оръжие, военната екипировка на пакистанците... Няма да изреждам. Уверен съм, че и сам не помните, скъпи Владимир Фьодорович, под колко документа стои вашият подпис. А те са при мене — и копията, и оригиналите, всичките с вашия автограф...

Аз кипнах от яд. Бях уверен, повече от уверен, че моят подпис го няма под нито един мръсен документ за продажба или предаване под аренда за 99 години на което и да е бунгало или четириетажно здание! Но може като нищо и да се появи!... Вече четири пъти аз, полковникът от Съветската армия, наистина от вече бившата Съветска, четири пъти подписвах бели листове за спешно уж ненаписано донесение, за ненаписана докладна записка... Подписвах се, глупакът му с глупак, под натиск и по лична заповед на командващия! А срещу командващия не можех да се опълча.

Чак по-късно започнах да разбирам, че истинският командващ ЗГВ беше моят събеседник, с когото сега така мирно и спокойно разговаряхме в чистичката и чуруликаща немска горичка.

С една дума, разбрах, че работата е гнила. И няма да ми се размине полетът до Афганистан и срещата с Юрий Корольов.

— Какво трябва да предам на бившия капитан Корольов? — попитах заместник командващия през зъби, без да крия презрението си.

— Нищо. Абсолютно нищо — усмихна се Вагин.

— Нищо? Тогава какво да му кажа?

— Нищо няма да кажете на Корольов. Можете да си припомните младежките години, как сте учили заедно, как сте опъвали войнишкия каиш вие, младите лейтенантчета, и толкова. На него — нищо. Той е само свръзка. Юрий Корольов ще ви заведе като мой доверен човек, а аз ви имам доверие, Владимир Фьодорович, както на себе си — студено се усмихна Вагин. — Та Корольов ще ви заведе на среща с един нисичък господин...

— Кой е той? — не се въздържах.

— Подробна инструкция ще получите по-късно. Разбира се, устно, само устно, полковник. Но сега мога да ви кажа само, че се казва Селим ал Руниш. Той е наш приятел от една слънчева нефтена пустиня в Арабския полуостров.

Ама че работа, помислих си аз. Никога не бях чувал това име, но не е на някакъв си агент на ЦРУ или Мосад. По-скоро този Селим, преведено името му означава «мир», та той сигурно иска да купи нещо от руснаците. И поточно, не от руснаците, а лично от Вагин. От заместник командващия. И аз трябва да бъда един вид посредник.

— Никога не съм чувал за този Ал Руниш. Кой е той?

— Един много богат човек, много известен в арабския свят. Бивш министър на външните работи — уклончиво ми отговори Вагин.

— И какво иска? Надявам се, че не е камуфлажна униформа или партида калашници?

— Не, естествено... Макар, скъпи Владимир Фьодорович, тъй като всичко е само с думи и никакви хартийки нито вие, нито аз ще имаме, то нещичко мога и да ви кажа. Например, че го интересуват една-две ракети «земя — въздух» и съвсем малко, не повече от десетина ракети «земя — земя». Виждате ли, дреболии някакви. А вас, ако не се лъжа, ви интересува генералската звездичка, Владимир Фьодорович? И още нещо... Е, например процент от сделката. Малък, съвсем дребен, но процент... Нали така, скъпи Владимир Фьодорович? И главното, без всякакъв книжен бюрократизъм, нали? Това е главното за вас! — победоносно се усмихна Вагин.

Аз мълчах, чувствайки как по гърба ми се стичат едри капки студена пот. Накрая едва не избухнах и буквално изръмжах:

— Невъзможно! Това просто е невероятно, Алексей Викторович! Само в американските филми и в посредствените криминалета всичко става толкова лесно! И пръста си няма да мръдна за организирането на този безумен проект! Дори да предположим, че някак успеем да изкараме тези няколко ракети от точките на дислокация, дори от базите... А по-нататък — къде ще се скриете с тях в обединена Германия? Къде?

— Не аз, а вие, скъпи Владимир Фьодорович. Вие спокойно ще ги предислоцирате в Южна Европа под охраната на натовската армия. Ще доставите ракетите на наш военен кораб, който ще ви очаква в Средиземно море. А този кораб, няма засега да ви кажа кой, ще ги достави в нужното време на нужното място. Е, кажете ми, уважаеми полковник, защо трябва да изтегляме оръжието си, в това число и ядреното, непременно през териториите на братските социалистически страни? Можем да върнем в обновена Русия ядрените бойни глави от бившата ГДР и по друг път, нали? А по пътя нещо може и да се изгуби. Нали у нас, руснаците, винаги е така — я безпътица, я нехайство.

С безпътицата и нехайството и ще оправдаем каквото трябва...

Никога! Никога досега Вагин не е разговарял така с мен! Чувствах в думите му почти пълна откровеност и това беше чудовищно; чудовищно, нелепо и смешно да слушам как този висш генерал едва ли не се хвали с продажбата на крадено ядрено оръжие, като че ли ставаше дума да задигнеш бутилка водка от немски магазин. Някои наши младши офицери, когато не им стигаше пиенето, не се срамуваха да отмъкнат бутилка от пицната стопанка на малкото магазинче. Така и Вагин сега ми напомняше на подпийнало офицерче, комуто аверите викат победно «Ура!», зървайки донесената водка.

— Доколкото разбирам, вие лично сте разработили тази операция? — попитах аз.

— Абсолютно точно. И следователно, Владимир Фьодорович, няма за какво да се безпокоите. Капитанът на кораба е много сигурен човек и няма да ме подведе. Всъщност така, както и вие няма да ни подведете, заминавайки през Афганистан за Пакистан...“

Прекъснах четенето и се замислих. Всичко това прекалено много приличаше на истина, но все пак не вярвах съвсем на тези армейски игрички. Бях подочул, че там, в ЗГВ, се случваха много тъмни нещица, но ЗГВ си има своя военна прокуратура. Защо ще търсят московската... Дали пък не му се беше приискало на полковник Васин да сгъсти багрите, за да блесне като полугерой — полужертва? За съжаление, или пък за щастие, в „Записките“ няма никакви писмени доказателства или дори намек за някакви документи. Всеки има право да фантазира, в това число и помощникът на командващия групата войски... И все пак това ме засегна по някакъв начин. Може би със своята тривиалност и баналност — наистина могат да помъкнат ракетите по море и да ги прехвърлят в определено място на някакво корито с панамски флаг.

Да, Танюша ми постави хубава задача — да намеря едва ли не повод за възбуждане на следствие въз основа на тези страници,

напечатани от неопитна ръка на новичка немска електронна пишеща машина...

След малко в Московската градска прокуратура се появи и доволният и щастлив Левин. Доложи, че е изял едва ли не десет кренвирша и сандвич с хайвер в милиционерския стол по случай първото си дежурство. След това започна да ми дотяга с различни глупости. Изглежда, искаше да покаже усърдие в службата. Предлагаше да поставим външно наблюдение на къщата на Селдин — може пък някой още веднъж да прескочи, за да избърше отпечатъците от пръстите си по огледалата в апартамента?

Свих скептично устни и нищо не отговорих на това детинско дрънкане. Предложих му да си почине, но той отказа. Щял да прескочи до кабинета по криминалистика при Мойсеев и да се опита малко „да пораздвижи“ в разговор с него делото по убийството на генерал Селдин.

Наивник. Да прави каквото ще, щом му е интересно. Някога и аз като него по време на първото си дежурство не мигнах. Левин, както и аз преди години, почти тръпне от предчувствието, че ще му провърви и благодарение на своята институтска желязна логика и вродена интуиция ще разчупи костеливия орех на Селдиновото убийство.

Блажени са вярващите... Отново се задълбочих в ръкописа, хвърляйки поглед към телефона. Телефонът мълчеше. За мое щастие засега никой нямаше нужда от дежурен следовател. И от „Петровка“ не ми звъняха.

„—... Ами ако се откажа? Ако не отлетя за Афганистан?

— Тогава ви предавам в ръцете на контраразузнаването, а «спецовете», без да искат, могат да ви навредят... Например да ви гръмнат при опит за съпротива — меко и ласкаво усмихвайки се каза Вагин. — Така че за това не се тревожа... Вие трябва да се тревожите, да не би да предизвикате излишни подозрения в Афганистан. Все пак там никак не е спокойно. Пък ще трябва да обясните и двудневното си отсъствие. Но тази версия ще обмислите с един майор. Той специално ви чака,

за да обсъдите подробностите за командировката до пакистанската граница...

— Защо са всички тези сложнотии, Алексей Викторович? Не е ли по-просто да поканим вашия Селим, или как му беше името, тук, в Дрезден? И сами, на четири очи, ще можете всичко да обсъдите. — Това беше последният ми опит да избягна участието си в тази чудовищна акция.

Вагин само се подсмихна накриво и ние тръгнахме обратно по посипаната със сгурия пътечка, по която от време на време притичваха катерици, пресичайки пътя ни.

— Това по-добре го разкажете на нашето контраразузнаване, скъпи ми Владимир Фьодорович. Вървете при тях и доложете, че се страхувате и не искате да отидете в Пакистан. Аз почти съм под наблюдение...

— От Мюлер — не знам защо добавих аз.

— Не, не от Мюлер, а от президентските спецслужби, с които засега не мога да намеря общ език. Пък и все още не е ясно накъде ще задуха вятърът в Москва. Времето не чака. Скоро от нас в Германия и помен няма да има. А аз искам да си осигуря достойни старини...

— Но това са милиони долари! Защо са ви толкова много пари на старини?! — възкликнах аз.

— Е, това вече съвсем не е ваша работа, другарю полковник. На мен и на моите приятели ни трябва много, много повече, повече от много... Може би нашето благотворително дружество ще поиска да построи град за... за добри хора. Или пък милионите са нужни за построяването на къщи за уволнените. — Вагин помрачня и сви и без това тънките си устни.

Разбрах, че става дума не за старост, не и за уволнените. Зад генерал Вагин стоеше някой друг, и при това много по-важна фигура...

За един ден обмислих и претеглих всичките «за» и «против»: да речем, че подам рапорт за уволнение. Олеле, какво щеше да настане! Ще насъскат всички кучета срещу мен. Ще стоварят на мой гръб всичко разграбено! И няма

да има никакъв трибунал, а просто ще ме застрелят, както се изрази Вагин, при опит за съпротива...

Ами ако се съглася да изпълнявам мръсните поръчения на Вагин? Не знаех какво ще последва. Разбихах само едно: ще трябва по-нататък някак да се измъкна от цялата тая афера и в края на краищата не бива да се допусне аферата да се осъществи.

Има какво да се изгуби сред «безпътицата и нехайството», създадено от Западната група войски в Германия.

Въпреки всичките контролно-ревизионни комисии от Генералния щаб, въпреки многобройните проверяващи групи напълно е възможно нещо да се «забрави», да се загуби или просто да се «продаде» на символична цена. Ние, руснаците, построихме в Германия 777 военни градчета, 5269 складове и бази, 3422 учебни центрове и полигони, 47 летища...

В Германия имаме 20 хиляди апартамента! В Тюрингия са построени 35 военни градчета, в Бранденбург се подготвят за продажба на търг 31 градчета — Недлиц, Треблин, Бернау... Всичко не може да се изброи. В Саксония-Анхалт има 20 военни градчета, в Макленбург-Померания — 6 градчета.

Свят му се завива на човек от подобни цифри.

А секретарят на Министерството на финансите на ФРГ господин Картенс настоява на смешната цена 10 милиарда марки за всичко!

Но с цялата тази работа се занимава Управлението за реализация на собствеността към Министерството на отбраната на СССР. Аз пък съм свързан с това, за мое голямо съжаление, макар и косвено, но съм свързан... Конкретно участвам в подготовката за търга само на няколко обекта. Не без мое участие доста благополучно през март напусна Германия 207-а мотострелкова дивизия, подчертавам още веднъж — благополучно, оставяйки своите градчета в Стендал, които ще бъдат продадени без мен, аз само подготвих търга в детайли.

През юни 12-а танкова и 27-а мотострелкова дивизия напуснаха Нойрупин и Хале. Но там, в интерес на истината, въпросът с търга още не е решен...

Всичко зарязахме: къщи, казарми, парковете за бойните машини — всичко това остана... и няма купувач! Но липсата на «купувач» е вече политика, а политиката, извинете, не е в моята сфера.

През август е запланувано четвъртото заседание на смесената съветско-германска комисия, на което всичко ще бъде решено, в това число и какво да се прави с празните апартаменти в Хале и Нойрупин.

На 12 октомври 1990 година, сякаш беше вчера, в Бон бе подписан договор между ФРГ и СССР за временно пребиваване и планомерно извеждане на съветските войски от територията на Федерална република Германия. Неусетно отлетяха месеците на трескава подготовка за извеждането на армията. Но не това е главното. През 1990 година Михаил Горбачов беше оценил нашите недвижими имоти на 30 милиарда марки, а сега ни подхвърлят 10 — и бъдете доволни, «русише швайн». Но ако на преговорите се бяхме поопънали, то германците с радост щяха да извадят не 30, а 130, дори 300 милиарда — само си вървете, мили «окупатори».

Нещо пак се пъхам в политиката, а моята работа е дребна, полковнишка. Моята работа е колкото може по-малко да се търкалям в лайното, ето моята задача номер едно...

Майор Коган пристигна за мене от Афганистан. Въпреки че съветската армия е изведена от страната, майор Коган се намираше там в състава на международната мисия на Червения кръст. В Германия той беше долетял уж за партида хуманитарна помощ за афганистанските деца, макар че защо «уж». Майорът заедно с двама испанци наистина ръководи два дена товаренето на транспортен самолет с червен кръст на борда. Товариха вързопи с

одеяла, чували с брашно, детски храни и сандъци с пепси-кола.

Хуманитарната помощ обаче беше само прикритие. Майор Коган беше параванът, който покриваше пътуването ми до Афганистан.

Набързо обсъдихме някой подробности за предстоящото ми придвижване към пакистанската граница и аз се преоблякох в цивилно облекло. Надянах върху ръкава на бялата си риза лента с червен кръст и едва се вмъкнах в натъпкания търбух на транспортния самолет.

Вагин ми предложи да избирам между няколко документа и аз взех удостоверението за военен лекар. На него набързо монтираха снимката ми...

След няколкочасов полет бяхме на кабулското летище. Кабул ме посрещна в руини. Почти както преди пет години, когато бях тук в командировка. Но вече се срещаха доста често фирмите на «Хонда» и «Шарп», бяха отворени немски и френски магазини. Видяхме ги по пътя от летището до мисията на Червения кръст.

Мисията представляваше дълга едноетажна къща, подобна на плевня и скрита в покрайнините на Кабул зад висока триметрова ограда. Преди да пристигнем, пред очите ми на хълма се мярна «домът на Вареников», над който сега се развяваше знамето на Афганистан. Кой ли живееше сега в него — Ахмад Шах или Ага Хан? Гражданската война в Афганистан ту затихва, ту отново се разгаря...

Групировките на Ахмад Шах се бият срещу формированията на Ага Хан, а муджахидините от групата на Масуд «Джамият и Ислами» пък — против двамата...

В мисията на Червения кръст се прехвърлихме с Коган от автобуса в каросерията на камион, натъпкан догоре с матраци, спални торби и чували с брашно. Колата отиваше до Джелалабад и по-нататък — до пакистанската граница. Трима муджахидини придружаваха камиона. Единият от тях говореше много добре руски. Носеше огромна черна чалма, много широки зелени панталони и

през гърдите му на кръст бяха препасани ленти с патрони за малокалибрена картечница.

Придружителите пътуваха отпред на съветски БТР без номер, но с нарисуван афганистански флаг на борда. Изглежда, бронираната машина беше трофейна.

Муджахидинът, който говореше руски, се казваше Сабех. Въпреки че някога беше учил в Московския университет, черните му като въглени очи съвсем не ни гледаха доброжелателно и никак не беше разговорлив, за разлика от шофьора на камиона. Онзи ни говореше нещо бързо и гърлено, сочейки забуления в мъгла хоризонт.

Сабех ни преведе думите на шофьора. След Джелалабад той не иска да завива от единствения път, водещ до пакистанската граница и навътре в Пакистан. Там все още били останали минни полета, от които никой не се интересува. Коган се разтревожи и започна да увещава Сабех, че трябва да «доставим» одеялата и брашното по предназначение, а това значи да завием малко встрани преди границата. Сабех кимна в знак на съгласие и отчаяно жестикулирайки, започна да вика по шофьора, като оголваше зъби и святкаше с бялото на черните си очи.

Качихме се в каросерията, увихме се в спалните чували, спасявайки се от праха, и нашият хуманитарен «влак» потегли.

До Джелалабад пътят беше отличен. След това свърнахме встрани по едва забележими коловози. Наоколо се издигаха унилите склонове на планината, по която ту тук, ту там се виждаха почернели от дим и в ръждиви петна наши БТР-70.

В малките рекички се бяха стаили скелетите на камиони, в чиито кабинни се плискаше вода. Съветската интервенция беше завършила, но следите от отминалите боеве щяха да се запазят още дълги десетилетия...“

Зазоряваше се. Не бях забелязал как беше минало времето.

„Да, този полковник Васин си го бива — разсъждавах аз. — Би трябвало да дам този ръкопис на някой психолог и той, като включи компютри, интуиция и опит, да каже доколко са истински нещата в записките... По стила, по изразяването, по хода на мисълта и повествованието някои неща могат да се определят...“

Четох дълго. Беше настъпило късното зимно утро, времето сякаш беше отлетяло като миг. Препрочитях по няколко пъти едно и също нещо и се опитвах да се поставя на мястото на психолога. Както и преди, вярвах и не вярвах. Никак нямаше да е лошо да имах поне някаква информация за Васин от военното разузнаване, но военните разузнавачи едва ли ще искат да я споделят. Все повече и повече бях склонен да мисля, че Таниният жених едва ли ще оживее дори и ред истина да има в този ръкопис и ако попадне по някакъв начин в нечии заинтересувани ръце.

Да, все пак съм си мъничко подъл, щом съм захвърлил „Записките на полковник Васин“ в бюрото си и съм ги забравил.

Станах от бюрото, протегнах се и се прозях сладко. Приблжих до прозореца, настъпваше противното зимно утро. Бррр.

Интересно, къде ли е Левин — блудният котарак сигурно също не спеше.

Излязох в празния коридор и в дъното му видях Левин. Моят стажант идваше насреща ми, дълбоко замислен, намръщен и хапещ стиснатия си юмрук. Нашият Мегре сигурно разнищваше убийството на Селдин. Тъкмо исках да повикам Левин, който продължаваше да не ме забелязва, но от кабинета ми се чу истеричният звън на телефона. Спуснах се към кабинета:

— Турецки слуша!

— Александър Борисович, на изхода. Зная, че дежурството ви свършва и застъпва друг следовател от прокуратурата. Но към местопроизшествието вече е потеглила групата на Грязнов. Сега изпращам кола и за вас.

— Казвай ясно и кратко — какво и къде? Какви са тия свършва — не завършва. Що за церемонии!

— Току-що получихме телекс — хриптеше телефонът с гласа на Хоменко, нашият майор — украинец с извънредно деликатни за ченге маниери. — Взрив на Лосиний остров. Случаят може да е сериозен...

Вячеслав Грязнов го заварихме в дома му. А вас, Александър Борисович, не зная, трябваше ли да ви безпокоя...

— Трябваше! Тръгвам! Изпрати колата на „Новокузнецка“. — Оставих слушалката и излязох от кабинета, като пътъом се обадох на Левин.

— Какво! Тръгваме ли? При Селдин? — дотича и радостно извика моят стажант.

— Не, на Лосиний остров нещо е гръмнало.

— Има ли трупове? — очите на Левин заблестяха.

— Много бързо заобича труповете — усмигнах се аз, обръщайки се към Левин, който едва успяваше да ме следва. Двамата вече тичахме по коридора на следственото отделение на Московската градска прокуратура.

---

[1] Градско управление. — Б.пр. ↑

[2] Московский уголовны розьюк — Московска криминална милиция. — Б.пр. ↑

[3] Вж. романа на Ф. Незнански „Панаир в Соколники“ — Б.пр. ↑

[4] Научно-техническият отдел. — Б.пр. ↑

[5] Става дума за бившата сграда на ЦК на КПСС. — Б.пр. ↑

2. ЛОСИНИЙ ОСТРОВ

Слава Грязнов беше пристигнал вече на мястото на взрива и ровеше из храстите. През нощта беше паднал слаб сняг, който на местопроизшествието, естествено, липсваше — кръгло, черно петно от сбръчкана кафеникава трева с диаметър около двацет и пет метра. В средата лежеше тяло, покрито през глава с черен полиетилен.

Картината ми напомни за кръговете, които извънземните според някои оставяли по полята на Великобритания. Но в нашия случай явно не бяха извънземни.

Ние с Левин се приближихме до черния полиетиленов правоъгълник. Отметнах го и пред нас се откри мрачна картина — неестествено обърнато встрани обезобразено лице, обляно в кафеникава кръв — явен признак за счупени шийни прешлени, а на мястото на гръдния кош и корема зееше огромна дупка, покрита със спечена кръв, в която белееха изпочупени ребра.

Покрих трупа с полиетилена.

— Грязнов! Славик!

Но Славик не отговаряше. Само няколко милиционери от отцеплението ме изгледаха любопитно. Приближих до един от сержантите и попитах къде са свидетелите, за които се съобщаваше в телефонограмата. Сержантът сви рамене, а после някак извинително проточи:

— Че какви свидетели са те — милиционерът съкрушено махна с ръка.

От храстите се появи Грязнов и тръгна към мен. Лицето му изразяваше загриженост.

— Какво откри?

Грязнов се приближи и поглаждайки рижите къдрици на темето си, въздъхна дълбоко.

— Сега оперативните ще прегледат местността, ще разпитаме и жената, извикала милицията...

Огледах се и видях наблизно дребна, сгърбена женица, седнала до един от сержантите върху паднало дърво.

— А свидетелите? — попитах Грязнов.

— Умряла работа — въздъхна той.

Някъде отдалече се чу кучешки лай. Сигурно нашите кинолози с Елмаз или Душман претърсваха храстите.

— Не бой се, Вячеслав! Аз съм с тебе и значи делото няма да ни се опре — потупах Слава по рамото, за да се ободри.

Докато оперативните служители сновяха из гората оглеждайки местността, огромният Душман с черна лъскава козина хвана следа и повлече след себе си сержант Животченко към шосето.

„Свидетелите“ — доста възрастните студенти от Висшите режисьорски курсове — вече бяха пуснати да изтрезняват по домовете си. Станало ясно, че младежите, мъчени от жажда, търсели онази митична кръчма, която отваря в седем сутринта. Студентите не били видели нищо подозрително, а на взрива не реагирали, защото били много „уморени“. Какво пък, позната картинка. И ние сме били студенти и сме били „уморени“ в зори.

Слава Грязнов, вече приклепнал и стараейки се да не се изцапа с кръв, внимателно изпразваше джобовете на убития.

— В джобовете на палтото със зеленикав цвят бяха намерени... — Направи пауза, изсипа всичко върху пригответения полиетилен и продължи: — Автомобилни ключове с фирмен ключодържател на „Мерцедес“ и портмоне... — Грязнов надникна вътре и изсипа на дланта си сребристи монети, които явно не бяха наши. — Няколко немски монети на сума около една марка. Също така и внушителна сума съветски пари... — Грязнов стриктно преброи парите и добави — Общо 15 хиляди и 482 рубли.

След това Грязнов започна да си подсвирква „Ах тези черни очи“, бръкна в като по чудо оцелелия горен джоб на убития, целия пропит с кръв, и измъкна малка книжка.

— Освен това е намерено лично офицерско удостоверение...

В гората на Лосиний остров като че ли беше много по-студено, отколкото в Москва. Студът се промъкваше под яката и вледеняваше гърба и гърдите ми.

Кой знае защо, чувствах се направо зле на мястото на взрива, но го отдавах на студа. Обърнах се и потърсих с поглед Левин. Стажантът

ми се прозяваше. Горкият, не беше се наспал преди първото си дежурство. Или беше от студа? Но във всеки случай не беше от страх. След като беше успял да изпразни стомаха си в апартамента на Селдин, по лицето му не забелязвах дори следа от страх или отвращение. Разкъсаният корем на притежателя на офицерското удостоверение, изглежда, въобще не смути стажанта ми. Виж как бързо свикна!

— Какво мислиш за взрива, Левин? — попитах, приближавайки и леко го побутнах с лакът, така че той сепнато изохка.

— Може би обир и търговия с боеприпаси — неуверено ми отговори той.

— Ако потърпевшият е военен, то делото е за военната прокуратура — казах сърдито и вдигнах добре запазилото се офицерско удостоверение, издадено на Александър Александрович Самохин — старши лейтенант от поделение 18034. Стори ми се, че удостоверението е фалшиво, и го хвърлих върху полиетилената до портмонето.

Грязнов привърши огледа на дрехите и джобовете на убития и предложи да разпитаме свидетелите. Впрочем „свидетелите“ беше силно казано. Ставаше дума за една свидетелка, Александра Егоровна Звенева. Обикновена руска жена, облечена в сива „лагерна“ ватенка. Седеше на около петдесетина метра от нас върху паднало дърво заедно с премръзналия сержант от милицията, който се тупаше с ръкавици по колената.

Беше ми студено и адски ми се спеше. Чувствах главата си като новогодишна играчка, увита в памук. Погледнах добродушното лице на леля Шура, както помоли да я наричаме, видях зачервените ѝ бузи с тънички спукани капиляри и ми стана жал за нея, както и за мен самия. Тя търкаше замръзналите си от студа ръце, опитвайки се да ги стопли.

— Така че, другарю милиционер — тя се обърна към Грязнов, но кой знае защо после загледа мен, — когато тълпата, значи, се качи в електричката... Тука слизат малко хора, всичките пътуват до Москва — обясняваше тя. — Та гледам аз значи, онзи слиза... — Леля Шура посочи към горичката. — Изтръска обувките си, като че ли танцуваше чечотка, значи, и толкова. Пресече и толкова. Повече не го и видях. Едва отмина електричката, чувам бууум! Чак приклегнах... А после извиках милицията. Казвам им: „Тука, при нас, взривиха релсите,

идвайте по-бързо!“ Аз така, нарочно, за да не се бавят — обясни мъничката остроноса касиерка.

Мъжаката със сержантските пагони, който седеше до нея на падналото дърво, плесна с гумената палка по ръката си и се надигна.

— Като ти тръсна глоба, ще се научиш как се дават лъжливи показания — промърмори той намръщено.

— Аха, нали! — надигна глас касиерката. — Глоба щял да ми тръсне! Ама ако не бях аз, тука вече щеше да е пустош, нямаше да има и следа!

Сержантът си взе белята, като се заяде с лелката. При това се чувстваше, че се притеснява от мен и Грязнов.

— Добре де, така да бъде... — проточи той, готов да си тръгне.

— Почакайте, сержант — казах аз. — След колко минути бяхте тука? Кога отцепихте района?

— А, те са ни юнаци! — отново забърбори лелката. — Почти след пет минути бяха тука...

— Лельо Шура! — изведнъж изкрещя сержантът. — Ти ли ще отговаряш сега вместо всички?

Леля Шура изплашено затвори очи и се смълча.

— Ние бяхме около пазара — продължи сержантът. — След около пет минути съответно дойдохме на мястото. Ако някой беше чакал този, дето се е взривил, той просто нямаше да успее да избяга. Там — сержантът показа през перона — шосето е като на длан. Само с електричката би могъл... Ама и така не става. Откъм Москва нямаше нищо. Затова си мисля, че сам се е взривил...

Аз прилежно записвах показанията в протокола — по-късно всяка дреболия можеше да е важна.

— Лельо Шура — пак се обърнах към адашката си, — нищо не казахте за чантата.

— Ами той нямаше чанта — леля Шура учудено, ме погледна. — Беше с разкопчано палто и с ръце в джобовете... Като на разходка. Нямаше никаква чанта...

Ние с Грязнов само се спогледахме. Стажантът ми, Олег Борисович, не закъсня да напъха нос между нас и да демонстрира изплашената многозначителна физиономия: с една дума, всичко разбира не по-зле от нас — на местопроизшествието бяха намерени обгорели остатъци от синя найлонова спортна чанта.

Погледнах към съдебния лекар Запорожец, който врачуваше нещо над трупа, и свих рамене:

— Най-вероятно покойникът е търгувал с експлозиви. Невнимателното боравене с взривни вещества, и по-точно с тротила, е причина за точно такива нещастни случаи... С една дума, аз вече премръзнах! — казах и потропах с крака.

— А ако говорим сериозно? — намръщи се Грязнов.

— А ако говорим сериозно, възникват няколко законни въпроса. Например, как един млад, добре облечен човек, уж офицер, обут в скъпи есенни обувки, забележи, не с гумени ботуши, се е озовал в мръсната и студена подмосковска горичка? Интересува ме и другият човек, онзи, който е донесъл тука синята чанта. С какво е пристигнал — на електричката или с автомобил? Сам ли е дошъл, или са го докарали? Отивал ли е на срещата, или се е прибирал след среща? Той ли е трябвало да предаде някому стоката, т.е. взривното вещество, или пък обратното — някой му го е предал? И накрая, най-главното — кой е този млад мъж с обгорено лице и разкъсан корем? Той ли е Александър Александрович Самохин?

Грязнов бръкна в джоба си за цигари, запали, дръпна няколко пъти и нервно захвърли цигарата далече встрани, към железопътния насип, който се виждаше между голите храсти в сивата снежна суграшица.

— Може пък да е искал да вдигне електричката във въздуха?

— Не е изключено — свих рамене.

Слава Грязнов извади внимателно от джоба на шинела си целофаненото калъфче на цигарения пакет, в което имаше парченце хартия.

— Я виж...

Разгледах хартийката и прочетох думите: „Яуза 8 ч., Пилимен — 10 000 гуцера. Зойка — 500 гуцера.“

— Какво е това? — попитах Грязнов, връщайки му находката.

— Намерих тази хартийка смачкана в храстите, на няколко метра от трупа. Бележката не беше затрупана от снега и следователно не е хвърлена вчера. Пресничка е. Може да е и негова. Записал си е мястото и времето на срещата. И когато се е срещнал с когото трябва, изхвърлил ненужната хартийка.

— С кого ли се е срещнал? С „Пилимен“? Нещо не ми харесва. Като че ли специално заради нас са разхвърляни веществени доказателства под всеки храст...

— Напълно е възможно — въздъхна Слава Грязнов. — Какво чудно има в това? Всъщност защо да не захвърли листчето?

— Наистина, защо да не го захвърли? — повторих машинално и аз. През последната година забелязвах у себе си нов навик — да повтарям чуждите думи — дяволски неприятен навик. В психиатрията се нарича ехолалия. Явява се в резултат на нервно разстройство, както ми обясни една добра лекарка от нашата болница. Ехолалията винаги се обажда в моменти на пренапрежение и преумора.

— Трябва да проверим дали няма да се намери местният Пелмен, който е познавал убития. — Чувствах, че започвам да говоря глупости. — Край — казах на Грязнов. — Премръзнах и изключих.

— Вече привършваме — отговори Грязнов.

Изчакахме още малко, докато се върнат Животченко и Душман. Умното куче, повдигнало високо вежди, обидено поглеждаше ту мене, ту Грязнов.

— Душман хвана следата — оплака се Животченко, защитавайки кучето, — но онзи тип беше я обработил с някакъв боклук, подобен на махорката. А на шосето сигурно го е чакала кола, качил се е и заминал.

Така, ето ти нов интересен детайл... Значи все пак е имало среща! Самохин е пристигнал на срещата, а те са го взривили?

— Изглежда, че онзи момък е бил огромен — добави Животченко. — Крачката му е почти метър...

Преместиха трупа на Самохин върху носилка и го напъхаха във фургона на отдавна пристигналата „Бърза помощ“.

— Между другото — Грязнов се надигна и се огледа, — къде изчезна стажантът ти? Я, тича...

Някъде от храстите, на около стотина метра от местопроизшествието, изскочи моят Олег Борисович и загубил всякакъв благоприличен вид на бъдещ главен прокурор, тичаше по пътеката, подхлъзвайки се в размякнатата кал. Изглежда, че се беше увлякъл в собствено разследване и сега, забелязал заминаващата кола на „Бърза помощ“, се беше уплашил, че сме го забавили и заминаваме без него.

— Александър Борисович — викаше жално Левин, или така ми се стори.

— Ще стане главен, ей бо... — изведнъж замлъкнах, защото видях, че в ръцете си Левин държеше пистолет. Хванах се за главата и закрепях: — Следите ще размажеш!

Левин, изглежда, не беше чул виковете ми, но беше видял, че съм се хванал за главата. Докато търчеше, изведнъж реши да се плъсне по очи в калта. Сигурно беше помислил, че му крещя „Залегни!“. Просто беше стъписан от връхлетялото го щастие. Че как не — първото в живота му самостоятелно намерено вещественно доказателство. Можеш да затанцуваш от радост, можеш и да се проснеш по очи в калта, всичко е възможно. Бил ли съм и аз някога такъв — възторжено развълнуван и едновременно високомерен не според възрастта си, като Левин сега? Не, не ми се вярва. Но сигурно съм бил...

По обратния път не спирахме да кастрим Левин, а той само се прозяваше, сънено мигаше с пухкавите си мигли и самодоволно се усмихваше, защото наистина беше героят на деня.

Дявол знае какво го беше накарало да рови из храстите далече встрани от мястото на взрива, но пък точно там беше намерил автоматичния пистолет „Стечкин“ с почти празен пълнител и ясни следи от грайфери на армейски или туристически обувки.

Слава Грязнов, неясно защо, беше решил да се обръща към Левин с подчертано уважение, по име и презиме.

— Кой би помислил, че Олег Борисович ще поиска да се поразходи по нужда — съвсем добронамерено се подхилваше Грязнов.

— И като резултат — такъв забележителен предмет, какъвто е пистолетът на забележителния майстор Стечкин...

— Ама аз не по нужда... — обидено възкликна Левин.

— Я стига си лъгал — подсмяхнах се и аз.

— Защо да лъжа? Казах, както си беше! Направих, както ни учиха по криминалистика — да разширяваме кръга на огледа от местопроизшествието.

— За разлика от нас — добави с усмивка Грязнов. — Ние отдавна забравихме какво са ни учили.

— Да, новите кадри просто се мъчат да ни изтикат в пенсия, Славик — забелязах и аз добродушно. — Може би Олег Борисович ще каже и кой е собственикът на тази играчка?

— Ще кажа! — без да се смущава, сприхаво възкликна Левин. — Оперативните от КГБ са въоръжени със „Стечкин“.

Ние с Грязнов се спогледахме. Той се наведе към мен от предната седалка и ме погледна, повдигайки едната си вежда. Лицето му придоби твърде дълбокомислен вид.

— Саша — обърна се той към мене, — а хлапето си е съвсем право.

— Да речем. И какво от това?

— Ами ако наистина е така? Считай, че пак ни е „провървяло“. Където е КГБ, там винаги много мирише.

Грязнов помълча и добави:

— Има си и „Стечкин“, и удостоверението сигурно е фалшиво...

Аз мълчаливо премислях, загледан в равните редици от дупчици по тавана на колата.

— Тогава защо „орлите“ от службата за сигурност веднага офейкаха? Ако е бил техен човек, те би трябвало да реагират — замислено казах аз.

— Почакай — многозначително каза Грязнов, — ще реагират и още как!

КГБ — Комитетът за държавна сигурност на СССР — беше официално закрит още преди месец. И още тогава, през октомври, беше създадена Междурепубликанската служба за сигурност, която възглави последният шеф Владимир Бакатин. Но за щастие това не ни засягаше, или поне мен. Аз затворих очи и ги отворих чак когато колата пристигна на „Петровка“.

Отминаваше пладне.

Нямах търпение да попадна в „прегръдките“ на Шурочка — Александра Ивановна Романова — началникът на МУР. Милата Шура и днес, както винаги, ни посрещна като роднини.

Край, денонощното дежурство свърши! Ние с Левин най-после се изтегнахме в меките фотьойли в кабинета на Александра Ивановна. Олег, още като седна в креслото в ъгъла на просторния кабинет, веднага затвори очи и заспа, като неприлично свистеше с нос и похъркваше. Не го събудихме. Имахме по-важна задача. Шура вече ни

беше наляла по чашка, ние ги гаврътнахме и двамата с Грязнов съвсем омекнахме.

Грязнов накратко доложи за случая на Самохин. А аз веднага изказах предположение, което трябваше да провери съдебната медицина — Самохин първо е бил разстрелян със „Стечкин“ и чак след това е взривен.

Грязнов беше готов да протестира, но Шура го спря с жест:

— Чакай, Вячеслав, знам какво искаш да кажеш. За всички ни е по-добре, ако това е нещастен случай — невнимателно боравене с взривно вещество и така нататък. Но да изчакаме експертизите... Да, през последните месеци по време на огледите все по-често ни попада най-различен експлозив. Имам впечатлението, че Москва е натъпкана догоре с този боклук. — Шурочка извади някъде от недрата на бюрото си малка сребърна чашчица и я напълни с коняк. Отпи мъничко, помириша бонбон „Асортти“ и продължи: — При това в последно време се появиха не само амонал, динамит, пироксилинови шашки, ами и пластични експлозиви. — Тя отпи повторно и отхапа половин бонбон. — Тези дни от един апартамент конфискувахме двеста грама пластичен експлозив С-4. Откъде е всичко това, а? Нали го ползват само диверсантите от „службата“. Пълно е с ТТ — наши, китайски, — всичките ни складове са затрупани. Килърите ги изхвърлят, извинете ме, просто като презервативи на местопрестъплението...

— Александра Ивановна, в нашия случай нямаме ТТ, а „Стечкин“ — поправи я Грязнов.

— Още по-лошо! — отрязва Шура и нежно погледна към спящия във фотьойла Левин. — Значи вашият стажант е намерил пистолета? Юначага... Хърка като богатир.

— Юнак... — можах само да промърморя. — Сигурно всички отпечатъци по пистолета е забърсал с лапите си.

— Хайде по още едно малко? — обърна се към нас Шура и без да дочака съгласие ни наля в чашките тризвезден арменски коняк.

— Кой ще поеме това дело, ако „службата“ не го изиска?

— Славик трябва да поеме оперативната част — казах аз и излях коняка в гърлото си. — А кой ще води следствието — ние или военната прокуратура, има време да се изясни.

— А убийството на генерал Селдин да го прехвърлим направо на военната прокуратура? — лукаво присви очи Славик.

— С удоволствие бих го направила — въздъхна Шура и добави:
— С удоволствие бих излязла в пенсия, да си гледам внуците, ако се появят — неочаквано завърши тя.

Изведнъж изтрезнях и се събудих:

— Какво говориш, Александра Ивановна?

Грязнов също гледаше опулено Шура Романова.

— Как какво? — Шура се надигна иззад бюрото и се разходи по червената пътека на кабинета, опряла ръце на кръста. — Скоро ще стана на петдесет и пет. Така че мисли с какъв подарък ще ме изпращаш в пенсия. — Тя спря и се приближи до касата, отвори отделението, в което знаех, че пази „златните си запаси“ — мезето за началниците, нещо много нужно за работата. Извади от касата малки стъклени бурканчета с черен и златист хайвер и явно станала щедра след изпитото, ги сложи пред нас на полираната маса.

— По какъв случай такова благоволение, Александра Ивановна?
— възкликна Грязнов.

— Лапайте, за вас не ми се свиди нищо.

— Закъснях ли? Всичко ли изпихте? — раздаде се нечий насмешлив глас. Аз дори не можах веднага да го позная. Беше неочаквано появилият се Меркулов.

Обърнах се и срещнах погледа на малко поизбелелите сини, присвити очи на Костя Меркулов, който се изкашля няколко пъти в шапката си и започна да отърсва от нея зимната влага.

— Е, струва ми се, че всички се събрахме — каза Александра Ивановна, приканвайки Меркулов да седне и изваждайки още една съдинка за сгрыващата напитка. — Къде си се измокрил така, Костя? Глътни петнайсет капки. — Шура му протегна чашката с коняк. — Откри ли нещо?

— И да, и не — отговори Константин Дмитриевич Меркулов с думите на някога популярната песничка, поглеждайки с явно неудоволствие в чашката, която не беше напълнена до края.

— Да няма нещо вътре? — разтревожи се Шура.

— Това гледам и аз, какво имам? — усмихна се Меркулов.

— Стига, Костя. Пий колкото ти наливат. После ще разглеждаш. А ако е малко, вървете да купите. Резултатите от първата експертиза ще бъдат готови чак утре. Така че се отпуснете, но с мярка — заплаши го с пръст тя.

— Костя — попитах аз, — какво търсиш? Струва ми се, не ти виси нито едно дело. Всичките благополучно ги провали — пошегувах се аз, но веднага замълчах, разбирайки, че под въздействието на коняка шегата ми не беше твърде удачна. Но Меркулов съвсем не се обиди.

— Какви ги плямпаш, Турецки? Да не би вече да си се наложил?

— Още не. Извинявай, аз така, от любопитство... Какво става в Комисията по ГКЧП^[1]. Има ли някакви тайни сензации? Да беше споделил, другарю държавен юридически съветник трета категория.

— Всичко си е както преди. Колкото по-навътре в гората, толкова повече съпротива от всички и всичко. Помни ми думата, ще ги потулят и Комисията, и делата на гекачепистите. Но нищо не съм ви казал — сложи пръст пред устните си заместник главният прокурор на Руската федерация Константин Меркулов.

— Край, момчета. Разотивайте се. Дотегнахте ми — каза Шура, събирайки празните чашки. — Всичките сте свободни. Трябва да поработя, а Славик да продължи дежурството си... в нетрезво състояние.

Александра Ивановна доста безцеремонно ни изблъска вън от кабинета си. Тя събуди Левин, като леко го пошляпа по бузата.

Тримата решихме да продължим. Но в колата Костя изведнъж отказа да изпием още няколко бутилчици. Аз подкарах своята лада към „Проспект мира“, където той слезе. Останах насаме с Левин и съжалих, че Славик е на дежурство. Иначе щяхме здравата да се почерпим. А сега нямах компания. Няма да пия с Левин я, макар че той нямаше май нищо против да отбележи първото си дежурство.

Реших, че ще е по-добре да се прибера у дома и да се наспя. Откарах Левин до „Черняховски“, прибрах се и бързо взех топъл душ, който приятно отпусна тялото ми и настойчиво ме караше на сън.

Гмурнах се под юргана и мигновено заспах.

Събудих се през нощта, измъкнах се изпод юргана и отидох в кухнята. Сложих чайника на котлона и погледнах през прозореца. Колата ми беше цяла-целеничка. Върнах се в стаята, взех юргана, наметнах го на раменете си, защото леко ме тресеше, и се върнах в кухнята да изпия чаша чай с лимон.

„Годинки, години, години... — помислих си с тъга. — Ето какво става. Пийнах съвсем малко, а се събуждам посред нощ и треперя. Изглежда, че остарявам. Нима? Не, що за глупави нощни измислици? Събудих се не от пиенето, което и не чувствах вече, събудих се... от какво се събудих? От студените тръпки? Не! Събудих се, защото нещо сънувах, нещо много важно, много топло и нежно за мен... Да! Сънувах Рита, Рита Счастливая! Такава, каквато беше преди девет години — красива и млада...“

Господи, колко пъти през тези отминали девет години се бях събуждал, както сега. Но по-рано се събуждах, защото в съня си успях да спася Рита в последния момент.

И ето, че днес...

Започнах мъчително да си припомням подробностите от днешния сън. Днес аз първи забелязах автоматчика, който се криеше в храстите и ни държеше на прицел. Да, да, днес в съня си аз пак успях да извадя пистолета и да изпразня в убиеца на Рита целия пълнител! Рита изкрещя: „Саша!“ И видях, че зад гърба ѝ стоеше Артур Красниковски. Ох, той все пак успя да хвърли въженцето на врата на Рита и...

Почувствах сълзите в очите си, увих се по-плътно в юргана и се напсувах за излишната сантименталност. Всичко това стана само защото още не бях се отърсил от съня.

Ах, да! Най-накрая се събудих. Спомних си, че Рита винаги идваше в съня ми в годишнината от гибелта ѝ. Изглежда, че така мъртвите ни напомнят за себе си. Сигурно за тях е важно да ги помнят.

Размислите ми бяха прекъснати от шумното къркорене на водопроводните тръби в кухнята. Трепнах, спомняйки си за полковник Васин. Бях взел записките му със себе си и сега недочетеният ръкопис се търкаляше на шкафчето в антрето. Отидох да го прибера. Донесох го в кухнята, канейки се да продължа четенето на чаша чай с лимон.

Дали този ръкопис може да изиграе своята роля в делото на ГКЧП, с което се занимаваше Меркулов? Дали пък тази търговска авантюра от Германия не е свързана с финансирането на нашите превратаджии? В този живот всичко може да се случи — най-неочакваното и невероятното...

Отпих от горещия чай и отново разтворих „Записките на полковник Васин“.

„... С Коган се друсахме в камиона почти денонощие. Афганистанските нощи са много студени и ако не бяха топлите спални чували, нямаше да можем да мигнем. Аз обаче се заврях в два чувала, опрях на борда един матрак, покрих се отгоре с още три и заспах като заклан. Дори не чух, че се стреля безразборно.

Камионът беше спрял. Огледах се. Трасиращите куршуми летяха напреко на БМП-то, което също беше спряло. Куршумите в красива червена светеща редица бродираха черното кадифе на чуждото южно небе. Неочаквано, така както бяха започнали, изстрелите замряха. Чу се гърлена реч. Нашият придружител от БМП-то, свил дланите си като рупор, дълго викаше нещо по посока на хълма. След известно време от мрака се появиха трима муджахидини с автомати и тръгнаха към камиона, към нас с Коган. Потропах с прикладите на калашниците си по борда, макар че не беше нужно да го правят, защото ние вече се бяхме приготвили да скочим долу.

Единият от муджахидините ми протегна ръка и аз недоумяващо погледнах Коган. А той, усмихвайки се, извади от някакъв таен джоб на шарената си хавайска риза две монети — наша желязна рубла и американска двацет и петцентова монета. Подаде ги на афганистанеца. Онзи ги повъртя пред лъча на джобното си фенерче и кимна в знак на съгласие. Разбрах, че това беше паролата.

Измъкнахме се от каросерията и под дулата на автоматите дълго криволичехме по едва различимата пътечка, която осветяваше с фенерчето си водачът ни. Скоро стигнахме до малък, изграден от камъни пост, или караги, както го наричат те.

Новите ни придружители ни гледаха недоброжелателно. Накрая донесоха съветска военна радиостанция. Започнаха да разпитват за нас.

До сутринта седяхме клекнали на студения каменен под в очакване да ни изпратят транспорт. С първите лъчи на слънцето към поста се приближи стар, полуразбит автобус «Мерцедес» без стъкла и врати. Заповядаха ни да

се качваме. Когато майор Коган поиска да скочи в автобуса, изведнъж го спряха и започнаха настойчиво и агресивно, жестикулирайки, да показват, че той никъде няма да върви. Ще замина само аз. Трябвал им само един човек, онзи, когото очаквал Селим ал Руниш. Този човек бях аз. След два дни трябваше да ме върнат по същия път с този автобус...

Границата с Пакистан в действителност не съществува. Във всеки случай на няколко десетки километра едва ли има и един пост за охрана. Но все пак бяха необходими предпазни мерки. Автобусът спря в малка мътна рекичка, която ми беше до коленете. На хълма се появи американски джип. Е, мислех си, в него накрая ще видя бившия си съученик Юрка Корольов. Но не стана така. В джипа седяха четирима другари азиатски тип, които веднага се заеха с мен, като че ли бях безсловесна кукла. Бързо ми завързаха очите с дълга черна чалма, която страшно вонеше на пот, и ме завряха между седалките на джипа.

«Защо е всичко това?» — злобно си мислех аз, докато натъртвах хълбоците си в подскачащия по ямите джип. Скоро колата рязко спря. Чу се английска реч.

Измъкнаха ме съвсем други ръце — не бяха онези, които ми завързаха очите. Учтиво ме хванаха под ръка и внимателно развързаха чалмата от очите ми. Видях пред себе си двама европейци в бели панталони и бели ризи с къси ръкави.

Вежливо, на английски език, ме помолиха да се кача в белия мерцедес, спрял наблизко. Край мерцедеса чакаха две мутри, европейци на вид. Единият имаше на ръката си цветна татуировка на змия, бореца се с тигър. На раменете на мутрите висяха израелски късоцевни автомати.

Гледах през прозорците на мерцедеса, притиснат от двете страни на задната седалка от русолявите телохранители. Пейзажът отвън беше малко по-друг — или тревата беше по-гъста, или пирамидалните тополи ми се струваха по-високи.

Беше странно, че не размениха с мене нито дума, а аз достатъчно сносно говоря английски. На няколко пъти питах още много ли ще пътуваме. И защо го няма Юрка Корольов, нали той трябваше да ме посрещне на пакистанската граница. Интересно, колко ли е остарял, бих го познал и на деветдесет години — имам добра памет за лица.

Пътувахме мълчаливо около половин час. Аз отново попитах на английски за своя приятел, но без да казвам името му — къде е той, защо не ме посреща?

— Юрий Корольов ви очаква. Скоро ще се видите — беше отговорът на почти чист руски език. От предната седалка се обърна единият от белодрешковците с изумително бели зъби и избелели сини очи. Изглеждаше малко над четиридесетте.

Признавам си, че леко се изплаших. Ставаше нещо нередно! Да не съм попаднал в лапите на резидента на КГБ или ЦРУ! Не се знае кое е по-лошо...

— Къде ме карате?

— Ще видите, скъпи другарю... — синеокият демонстративно разгърна моето удостоверение за военен лекар и високо прочете: — Владимир Васин, — макар че в удостоверението беше написано съвсем друго име. Бяха взели удостоверението със снимката ми още при обиска преди качването в мерцедеса.

«Изглежда, че си дотук, полковник Васин — помислих си аз. — Просто са те предали! Но кой? Може би Вагин е решил така да се отърве от мен? Макар че защо му е притрябвало да го прави? Не може цялата тази „командировка“ да е просто трик на Вагин, за да ме предаде на военното разузнаване или КГБ!»

Не се решавах да задавам повече въпроси. Няколко часа пътувахме в пълно мълчание. Аз седях, притиснат отдясно и отляво от мощни рамене, и трескаво мислех какво да направя. Строях най-различни хипотези за своя провал. Юрий Корольов! Бивш дезертър и предател на

родината, той сигурно отдавна е завербуван от американците. Ясно като бял ден. И той ме е...

Обаче не трябва да се бърза с изводите. Изградих си няколко легенди. Една от тях ме удовлетвори: бил съм отвлечен и прехвърлен в Пакистан. А аз, естествено, съм представител на «Червения кръст»...

Пътят вече беше асфалтиран и тук-там бетониран. Белият мерцедес, който ме откарваше все по-далеч от афганистанската граница, летеше с бясна скорост. Ако съдех по положението на слънцето, по всяка вероятност карахме към Исламабад.

В далечината, забулен в лека мъгла, се показва голям град с многобройни минарета.

Вече се беше свечерило. Вечерното време за намаз. Все по-ясно се чуваха противните, гъгниви гласове на мюезините.

Колата закриволичи по тесните улички на градското предградие и скоро спря пред масивна висока желязна порта, която сякаш сама се отвори. Мерцедесът влезе в малкото чисто дворче пред къщата, обкръжена от всички страни с високи каменни белосани стени. Отгоре беше опъната бодлива тел, която обикновено се използва в базите на Бундесвера.

— Ето, че пристигнахме — усмихна се синеокият, който седеше на предната седалка в колата. — Чувствайте се като у дома си, Владимир Фьодорович, но не забравяйте, че сте на гости...

— Къде съм? — мрачно попитах аз.

— В Исламабад. Чудесен град, харесва ми. Надявам се, че и на вас ще се хареса, другарю полковник — усмихна ми се синеокият.

Пакистан. Исламабад

— Повтарям. Как попаднахте в Пакистан?

— А вас какво ви интересува, по дяволите? — избухнах с дрезгав глас, изнервен до краен предел.

Може би за стотен път разказвах едно и също. Докога трябва да повтарям! Подсмихнах се и се присегнах за цигара:

— Знаете ли, вие мязате на нашите кагебисти...

Седях в малка стаичка, която не приличаше много на следователски кабинет. По-скоро напомняше на преддверието на някаква разкошна сауна. Стените бяха облицовани с полирани червени дъски и може би от полировката ми напомняше на нашите бивши ленински стаи в поделенията на Западната група войски. Като тях беше грижливо подредено и чистичко — пердетата на обкования с решетка прозорец, библиотечката с арабски вестници и множеството чашки за кафе. По стените липсваха само портретите на Ленин и Горбачов, за да бъде приликата пълна. Не дай боже да ги сънуваш! Вместо «иконостаса» с членовете на Политбюро на стената висеше някакъв източен пешкир с избродиран със зелена коприна надпис.

Бях изморен. Отдавна се бях уморил да отговарям на въпросите им. На масата вече много часове работеше ролката на магнетофон. А пред мен на масата седеше човек, който се беше нарекъл Норман Плат. Разбира се, че не беше представител на американското посолство, но за мое щастие не беше и представител на Съветския съюз. Беше солиден човек от ЦРУ. Говореше почти без акцент руски, сигурно някой от дедите му е бил руснак, реших аз. Дотолкова добре да се изучи руски не е възможно нито в университет, нито пък в специалните школи на ЦРУ. При това руският му беше леко поостарял — чувстваше се, че никога не е живял в Русия.

Безсмислено се бях втренчил в кристалния пепелник на масата. Как ми се искаше да го грабна и да му счупя тиквата! Но разбихах, че не си струва... Въздъхнах:

— Не мога да разбера, какво искате от мен? Ако съм арестуван...

— Искаме да знаем цялата истина — прекъсна ме синеокият Норман Плат. — И вие, естествено, сте

арестуван, уважаеми господин полковник...

— Просто Владимир Фьодорович, можете без всякакви там господинчовци — усмигнах се и кръстосах крака.

— Предлагам да започнем отначало...

— Ох, дявол да го вземе! — неволно вдигнах очи нагоре и се отпуснах в мекото кресло.

Норман Плат ме погледна съчувствено със своите големи, леко изпъкнали сини очи. След това закачи на носа си очилата с дебели рогови рамки.

— Всичко, което ни разказвахте досега, не представлява никакъв интерес, Владимир Фьодорович. Ние знаем за вас достатъчно...

— От кого? — за хиляден път питах аз.

Норман отново не отговори, сякаш не бе чул въпроса ми.

— Знаем, че имате чин полковник и сте много висш офицер от ЗГВ. И изведнъж се оказвате в Пакистан... Но както твърдите, не искате политическо убежище. Тогава какво търсите тук? Само среща с господин Селим ал Руниш? И нямате никаква задача от вашия Комитет за държавна сигурност или Главното разузнавателно управление (ГРУ)? И не работите за разузнаването? Е, това не е за вярване... Такава версия е просто несериозна за благородно посребрен многоуважаван полковник. Не сте ли съгласен с мен? — подсмихна се Норман, поправяйки очилата на носа си.

— Не съм съгласен! — креснах аз. — Никакъв Селим ал Руниш не познавам!...

— Престанете да казвате неистини — махна с ръка Норман.

Каква странна дума употреби той — може би някога баба му е употребявала «неистина» вместо лъжа...

— Вече ви казах, че ме отвлякоха... Сега ме търси «Червеният кръст». Настоявам веднага да ме свържете с нашето посолство! — едва не изкрещях аз, макар че това за

посолството бяха само красиви думи. Господ да не дава да попадам в съветското посолство.

Норман Плат помълча, почуквайки с малката тъмна цигара по пепелника. Той вече беше изпушил почти цяла кутия от тези цигари.

— Не се ли оплаквате от нещо, Владимир Фьодорович? Добре ли се отнасят с вас, хранят ли ви прилично? След известно време можем да поканим вашия адвокат, ако имате такъв — замислено каза той.

— Благодаря — отговорих аз. Не се стърпях и се разсмях, само съветски адвокат ми липсваше тук, в Пакистан!

Намирах се в тази къща в покрайнините на Исламабад повече от денонощие и непрекъснато бях разпитван.

— Може би малко са ви плащали във вашата армия и затова сте решили да дезертирате, както Юрий Корольов?

— Аз не съм дезертьор! Отвлякоха ме...

— Може би срещу вас е заведено углавно... дело или как го наричате вие там?...

— Не.

— Може би ще направите чистосърдечно и доброволно признание — каква е целта на задачата ви в Пакистан? И ние няма да прибъгваме до различните силно въздействащи ефекти от типа на неутрализатор на волята или детектора на лъжата?

— Нямам никаква задача. Върти ли се лентата? Магнетофонът записва ли? — погледнах към безшумната черна кутия на масата.

— Съвсем точно. Записва.

— Тогава прослушайте какво съм говорил преди това. Нищо ново не мога да добавя.

— Добре, полковник. А как ще се отнесете към това да разпратим вашата снимка, на която сте се прегърнали с мен, в «Лубянка», в Генералния щаб, на вашите контраразузнавачи? Аз съм популярен човек и работя в

Пакистан легално. У вас ме познават добре като резидент на Ленгли. Как ще се отнесете към подобно предложение?

— Много добре. Никой няма да ви повярва — студено отговорих аз.

— Тъй, тъй! Значи няма да повярват... — лицемерно поклати глава Норман Плат. — Ами тогава да се опитаме да преминем към истинската работа.

Аз вътрешно се напрегнах, но на устните ми играеше лека полуусмивка — постигах го с голям труд. Норман продължаваше:

— Как ще се отнесе полковникът към предложението да ни сътрудничи?

— Отрицателно — отсякох аз.

— Е, не бива да се отговаря така бързо, без да сте помислили. Аз бих се съгласил на ваше място.

Да, положението ми не беше розово! От трън, та на глог. От потенциален търговец на оръжие — изведнъж предател на родината, с един замах. Ако подам пръст, цялата ми ръка ще лапнат в ЦРУ...

— Не ви съветвам да се отказвате, без да помислите. Ние ще подредим нещата в най-добрия вариант за вас. Имам предвид срещата ви със Селим ал Руниш. Неговата търговия не ни засяга. Искате да му продадете някой и друг танк — моля, защо пък не! Ние уважаваме страната му и отбранителните нужди на неговата пясъчна пустиня. Но ако искате да му предадете нещо по-сериозно, да речем — някои кодове на Генералния щаб, то по-добре е да поддържате връзка с нас...

— Нищо не се каня да предавам на този Руниш! Пък и къде е в края на краищата вашият митичен Корольов? — престорено избухнах аз.

— Тук, в Исламабад. Чака ви, господин полковник. — Норман учудено опули очи и дори свали очилата си. Кой знае защо повярвах на удивлението му.

И как да не му повярвам? Откъде можеше Норман да има толкова информация, ако не от Юрка Корольов?

— Всъщност кой е този Селим ал Руниш? — за всеки случай полюбопитствах аз.

— Селим ал Руниш е наш много добър приятел. Мога да кажа, че е мое добро приятелче, по-точно — приятел, така по-добре звучи на руски. Дори съм му гостувал. Има прекрасен замък в малко оазисче с палми, обкръжено от пясъци; мраморни басейни и четири жени, както е прието. Има отделна двуетажна къща за наложниците, които сменя всяка половин година — усмихваше се Норман Плат. — А вие сигурно се чудите откъде зная всичко това?

— Ще мога ли някога да се срещна с който и да е? Освен с моя адвокат, естествено. Ако не с Корольов, то поне с вашия Руниш?

— С господин Селим? Уви! Струва ми се, че вече няма да се срещнете — победоносно се усмихваше Норман. — Той ви чака, чака, но така и не ви дочака. Закъсняхте за срещата.

— Нали стърча при вас! — с омраза скръцнах аз.

— Точно така, седите при нас. И вашата задача е провалена, почти провалена... Ако, разбира се, не ви стигне благоразумието да се съгласите с предложението ми...

— Да сътруднича? — изръмжах аз. Норман Плат кимна в знак на съгласие. — Категорично отхвърлям!

— Повтарям ви — напразно. Но имате още време да помислите...

— Преди разстрела ли? — пошегувах се с моя черен хумор или пък казах истината? И аз не знаех?

— Е, защо пък преди разстрела? Вие още можете да потрѣбвате някому — усмихна се Норман. — Само казвам, че имате още известно време да помислите. Може би Юрий Корольов, също мой добър приятел, ще пожелае да ви убеди — многозначително добави той.

На лицето ми не трепна нито един мускул, когато каза «добър приятел».

— Ще се срещна ли с Корольов?

— Много скоро, господин полковник.

— Помолих ви да не употребявате думата «господин»! — избухнах аз.

— И ваш бивш приятел...

— Той не ми е приятел!

— ... Вашият бивш колега от военното училище съвсем не е предател на вашата социалистическа родина, както си мислите. Той е дисидент, а според мен това у вас сега звучи гордо. Или перестройката на господин Горбачов не е стигнала до армията? — Норман Плат ме пронизваше със своите студени бледосини очи през дебелите стъкла на очилата и ми се струваше, че всичко вижда и чете мислите ми.

— Къде е Корольов?

— В американското представителство, да наречем така това място — без усмивка отсече Норман Плат.

— В представителството на ЦРУ?

— Полковникът е досетлив — меката усмивка отново се появи на загорялото му лице.

— Значи е тук, където съм и аз?

— Не, той е на друго място.

— Всичко това никак не ми харесва — промърморих аз, стараяйки се да подреда мислите си.

— И на мен. Значи вие твърдите, че не работите за КГБ?

— Сами решавайте — уморено отговорих аз. Всъщност добре ги разбирах тия от ЦРУ — и онзи черноокия, който ме разпитваше вчера, и Норман, който пробваше нервите ми днес. Тяхно право е да не вярват — това им е работата.

Бях се сблъсквал с шпионажа в Западната група войски, но това бяха дреболии в сравнение с тая помия, в която хлътнах. Преди четири-пет години имаше доста съветски войници, служещи в ЗГВ, които, надявайки се на по-добър живот след бягството във ФРГ, душеха във воинските си части и даже в щаба на армията за някакви дребни сведения. Но аз не съм редник и макар сега информацията за ЗГВ никого да не интересува, защото

може да се каже, че Западната група въобще я няма, все пак съм полковник... И помощник на командващия! При това лице в лице с цереушката муцуна, и то не къде да е, а в Пакистан!

— Добре, Владимир Фьодорович, стига сме си бъркали главите, извинете, исках да кажа, блъскали... Надявам се, че срещата с Юрий Корольов ще ви се отрази благотворно — уморено каза Норман Плат, надигайки се от масата.

Той изключи магнетофона и натисна бутона, скрит в чекмеджето на масата.

Вратата се отвори и в стаята влязоха двама араби, дребнички и слабички, но здравеняци. И двамата бяха с автомати «Узи» — все пак не бях някакво си момченце, а важна птица. И това «уважение» към мен, невъоръжения, не зная защо, но ми внушаваше надежда и дори увереност.

Ако бях младши офицер, дори й майор, не получат ли нищо от мен, биха могли просто да ме убият. Но изчезналият от Западната група войски помощник на командващия, който се появява в Пакистан — това вече е сериозна работа. Това е скандал от международен мащаб!

Въпреки всичко аз фанатично вярвах, че съдбата, Бог или някакви ангели, които досега ме бяха пазили, ще ме опазят и занапред.

Ще изплувам! Трябва да изплувам! Човешките възможности и разумът нямат граница. Длъжен съм! Трябва да измисля нещо — или да се опитам да избягам от тука, или чрез Корольов да предприема нещо...

Но какво... Какво?“

Телефонът иззвъня. Аз трепнах. Вдигнах слушалката, откривайки между другото, че зад прозорците отново е настъпило студеното московско утро.

— Привет, Турецки! Сигурно те събудих, но моля да ме извиниш. На телефона е Татяна. Надявам се, че си ме познал? — се чу в слушалката.

— Танюша, добро утро! Не съм спал, кажи-речи, почти цяло денонощие и може да се каже, че мисля за теб. Или по-точно, за твоя полковник Васин. Изучавам литературния му шедьовър.

— И какво ще кажеш?

— Още не съм привършил четенето. Но материалът е много интересен. Твоят бъдещ мъж е почти като Жорж Сименон... Добре пише. Увлекателно и вдъхновено!

— Това ли е всичко, което можеш да ми кажеш? — Гласът на Татяна Холод стана тъжен.

— Още не съм стигнал до края, но засега освен белетристика материалът няма документален характер.

— Турецки, искаш да ме обидиш или искаш да ме успокоиш? Не разбирам точно. Но честно казано, страхувам се за моя Володя...

Доколкото можах, постарах се да разсея страховете на Татяна. Казах ѝ, че всичко написано е плод на неговата богата фантазия. Но изглежда, че Татяна не беше съгласна с мен. Пък и аз не намирах, че всичко написано е само плод на богатото му въображение. Но как да го докажа от гледна точка на наказателното право и криминалистиката?

— Благодаря ти, Саша! Благодаря ти за глупавото утешение. Но не ти звъня за това. Слушай внимателно. Можеш ли днес около дванайсет часа да дойдеш в редакцията на „Нова Русия“?

— Нещо важно ли е?

— Много важно. Свиквам редколегия, непременно ела. Ще обсъждаме специален материал... Засега не мога да ти кажа какъв, но трябва да присъстваш на всяка цена.

— Чакай, Таня, обясни ми по-ясно. Свързано ли е с твоя Васин?

— Ще разбереш всичко на редколегията. Приготвила съм такава бомба, че ще ахнеш? Чакам те...

— Свързано ли е с ГКЧП? — викнах аз, но в отговор в слушалката се чува само кратки сигнали.

Комисията по делата на ГКЧП буксуваше. Разследването бавно, но сигурно вървеше към задънена улица. Изглежда, че причината за държавния преврат не интересуваше вече никого. Дори президентският екип, доволен от лесната победа на демокрацията, се отнесе прекалено индиферентно към изводите на комисията...

Интересно каква ли бомба е подготвила Татяна? Трябва непременно да отида в редакцията, независимо от всякакви телефонни

обаждания. А той отново дрънчеше.

— Е, старче, добре си поспиваш — чух веселия глас на Грязнов.

— Здравсти, Слава. Погледна ли си поне часовника.

— Щастливите не гледат часовника си. А аз си имам малък повод за радост! Намерих мерцедеса на онзи Самохин. — Грязнов доволен захихика в слушалката. И добави сериозно: — Оставил е колата в „Шереметиево“.

— Ти да не звъниш от летището?

— Саша, ама ти си наивен като дете — каза Грязнов. — Звъня ти от станцията на метрото „Шереметиево“. Тук има нещо като малък паркинг и той е оставил своя мерцедес под охрана. Само че Самохин не е собственик на тази кола!

— Става интересно!

— Самохин кара колата, но тя е на някаква фирма „ГОТТ“. Фирмата търгува с автомобили втора ръка. Този мерцедес е бил докаран наскоро от Германия, в деня на убийството са го откраднали. Това е всичко, което успях да науча засега.

— Каква роля е играл във фирмата Самохин? Странно съвпадение — крадат колата на фирмата, а на другия ден неин сътрудник се взривява.

— Не бързай. Всичко ще изясним. Чакам те на оперативка при Романова.

— А, не, Вячеслав. Трябва да съм на редколегия в редакцията на „Нова Русия“.

— Ще те чакам, като се освободиш. Саша, чувствам, че лаврите на Джон льо Каре не ти дават да мигнеш. Съвсем си се увлякъл по литературата! Довиждане. Ще чакам в кабинета си новоизгряващия драскач! — И Слава затвори телефона.

Ето че утрото започна...

---

[1] Държавен комитет по извънредното положение — щабът на превратаджиите през август 1991 г. в Москва. — Б.пр. ↑

3. ТАТЯНА ХОЛОД

Вкъщи Татяна Холод още веднъж прегледа снимките, получени от архива на Смоленското специално поделение по време на последната командировка.

На снимките спецназовците бяха с маски и маскировъчно облекло и се криеха из блатото, тренираха ръкопашен бой, стреляха със снайперска винтовка със заглушител. Качеството на снимките беше прекрасно.

Другите снимки бяха по-лоши, но пък на тях можеха да се видят остригани нула номер младежи на различна възраст. Един от тях беше ограден на снимката с маркер в кръгче и до него имаше въпросителен знак.

Татяна подреди фотосите в една купчинка и внимателно ги напъха в голям жълт плик от плътна хартия. Пликът сложи в картонена папка, на чиято корица с големи букви беше написано на ръка „МО ГРУ“ (Министерство на отбраната, Главно разузнавателно управление). Папката прибра в писалището.

Придърпа телефона към себе си и запали цигара. Когато я свързаха, чу познатия глас на своята младичка секретарка:

— „Нова Русия“. Слушам ви.

— Дина, аз съм Холод.

— Да, Татяна Михайловна? — отзова се Дина.

— На всички ли позвъни?

— Не още. Останаха Борис Александров и Дамскер.

— Не звъни на Александров. Аз предупредих следователя Турецки. Други някакви новини?

— Няма.

— Добре. Ще бъда там в единайсет и половина.

Татяна затвори телефона.

Мъжете, които седяха в микробуса „РАФ“ недалече от блока на Холод, чува последната й фраза и се напрегнаха. Тези двамата се занимаваха с външното следене и прослушване на всичко, което ставаше в Татяниния апартамент. Върху стойката, закрепена към седалката на микробуса, беше монтирана електронна апаратура и се въртяха два магнетофона.

— Хайде! — заповяда единият, кимвайки към телефонната слушалка. Другият започна да натиска бутоните на апарата, който приличаше на телефон...

Телефонът отново иззвъня. Татяна вдигна слушалката.

— Дрезден. Казан. Двайсет и осем, двайсет и пет Б. Хикс деветстотин и единайсет, както винаги — произнесе мъжки глас и връзката веднага прекъсна.

Татяна почувства как вътре в нея всичко се стегна. Сърцето й заблъска в гърдите по-силно и бързо.

Всичко беше, както се бяха уговорили. Някой ще позвъни, ще каже паролата и мястото на скривалището. Там ще бъдат сложени документите, които тя чака вече няколко месеца. Значи на Казанската гара, втората зала, клетка 2825, кодът е X — Холод, 911 — на 9 ноември беше отворена границата между Източна и Западна Германия. Това беше и денят, в който се срещнаха. Всичко съвпада...

Татяна отново набра номер по телефона. Секретарката дълго не искаше да я свърже с Гусев — подпитваше коя е и защо търси председателя на управителния съвет на банката.

— Слушам — чу тя мъжки баритон.

— Гусев? — попита Татяна, макар да знаеше, че това е той. — Андрей, трябва спешно да се видим макар и за няколко минути...

— Спешно? — повтори Гусев и замълча. — Знаеш ли, днес целият ми ден е запълнен. Довечера в седем? Добре ли е?

— Не, не е добре. В дванайсет съм свикала редколегия. Пристигна онзи материал, за който ти казвах! Трябва да знам твоето мнение. Макар и първоначално. Главното е да имам твоето съгласие.

Отново тишина.

— Преди дванадесет... преди дванадесет... — чу тя мърморенето на Гусев, който преглеждаше записките си.

— Гусев. Ти си истинският собственик на вестника. Трябва да прегледаш тези документи! Ами ако закрият вестника след

публикуването на материала? Помислил ли си за това? Нужно ми е съгласието ти!...

— Тогава се разбираме така: ако имаш възможност да отделиш петнадесет минути по пътя...

Една нисичка жена, облечена в кафяв кожух, слезе от последния вагон на метростанцията „Комсомолская“ и забърза към изхода за Казанската гара. Пътят ѝ препречиха две жени, които мъкнеха по стъпалата количка, натоварена с огромна и тежка чанта от парашутна коприна. Едното колело на количката падна и жените, със смъкнати кърпи на главите, помъкнаха товара си с ругатни. Минувачите ги поглеждаха накриво, мърмореха, но никой не им помогна.

Татяна приближи отстрани, за да им помогне, но дебелия лелка, по-възрастната, изведнъж се развика:

— Я остави! Остави, на кого казвам! — и дори замахна.

— Ама аз исках да помогна... — оправдавайки се, каза Холод, но лелката не я чуваше. На нея ѝ беше необходимо само едно — да излее върху някого натрупаната злоба и раздражение.

— Върви по дяволите! Помощничка! — ядосано каза втората и с всичка сила дръпна чантата заедно с количката. Мръсното колело остави мазна следа по новия ѝ кожух.

— Ама че хора — свине — каза някой до Татяна. Тя се обърна с просълзени от обидата очи и видя мъжа, който беше спрял до тях. — Жената иска да ви помогне, а вие я ругаете.

— И ти да се беше трепал цял ден като нас, тогава щях да те питам! — каза по-възрастната лелка, бършейки потта си.

— Ами кой ви кара? — попита мъжът, хващайки дръжката. — Хайде заедно...

След няколко секунди чантата беше вече горе.

Татяна беше отминала нататък, опитвайки се в движение да изчисти мръсната следа с носната си кърпа. Спря и видя надписа, придружен със стрелка: „Багажни клетки“.

Пред багажното имаше дълга опашка. Нямаше смисъл да се чака.

Татяна повдигна ръкава си и погледна часовника. Пресметна, че ако сега вземе онова, за което е дошла, ще трябва да тича до

универмага „Московски“ — там след десет минути трябваше да чака Гусев.

— Къде!... Къде! — закудкудяка опашката.

Някакъв здравеняк в зелено китайско яке и висока боброва шапка излезе от опашката и безцеремонно я задърпа за ръкава:

— Ей, я на опашката!

Татяна рязко се обърна към него и завря в дебелията му мутра удостоверението, върху което със златни букви пишеше „Съюз на журналистите на СССР“.

— Я млък, боклук такъв, че ще рендосваш дъските в ареста тази вечер, ясно ли е! — каза Холод, задъхвайки се от ярост, като се провираше покрай дежурната, която не се намеси, защото видя, че жената не е с багаж.

Дали от удостоверението, дали от агресивността на Татяна Холод, но мъжът се уплаши и отстъпи мърморейки:

— Карта ще ми пробутва... И аз мога да ти покажа карта... На! — Той наистина извади от джоба си удостоверение и го завря под носа на съседката си, която се стресна от страх, и доволен зацвили. На тъмновишневата корица със златни букви беше написано: „Удостоверение за казак“.

— Ей че казаче! — изсмяха се на опашката.

Не след дълго на вратата се показва Татяна с дипломатическо куфарче в ръце.

— Това ли беше всичко? — учуди се „казакът“, имайки предвид куфарчето в ръцете на Холод. — И такава врява...

Около универсалния магазин също имаше блъсканица — стотици, хиляди хора размесваха калта, провирайки се покрай безкрайната редица от продавачи със стоката си в ръце.

Татяна видя мерцедеса със стоманен цвят, който бавно се движеше покрай колите на паркинга, и стремително се затича към него, проправяйки си път през стената от спекуланти.

— Тук съм! — завика тя и замаха с ръка.

Татяна се приближи до колата, вратата ѝ се отвори. Отвътре надничаше усмихнатият Гусев, облечен в скъп сив костюм.

— Защо си се запенила така?

Холод седна до него и махна нервно с ръка.

— Лудница! Наоколо е пълна лудница!

— Да тръгваме! — изкомандва Гусев шофьора.

Известно време пътуваха мълчаливо, след това Татяна се усети:

— Чакай! Къде отиваме?

— Ами например аз трябва да съм в хотел „Космос“, а ти къде?

— Давай...

Гусев се обърна към нея с цялото си тяло.

— Наистина ли успя?

Холод кимна и се разсмя, като барабанеше с върха на пръстите си по капака на дипломатическото куфарче.

Излязоха на „Проспект мира“.

Гусев хвърли поглед към куфарчето и нервно потърка брадата си:

— Все пак какво носиш в него?

— Бомба...

Гусев погледна към Татяна намръщено, след това насочи вниманието си към куфарчето и се премести по-близо...

Редакцията на „Нова Русия“ беше на Рождественския булевард в стара, но все още яка сграда от края на осемнадесети век. Откъм улицата къщата изглеждаше едноетажна, но отвътре имаше два етажа и голям сутерен, в който беше разположена малка собствена печатница. От тази минипечатница започна и историята на новия независим вестник, собственик на който беше Андрей Гусев, banker и политик. С една дума, крупна съвременна фигура. А за сътрудниците на редакцията — просто Таткото.

След като работи по време на пуча в „Белия дом“ заедно с момчетата от популярното телевизионно предаване „Взгляд“ и в „Московский комсомолец“, няколко пъти лично се срещна с Елцин и взе от него интервюта, Татяна Холод стана известна личност. И май че лично Борис Николаевич беше поставил въпроса за създаването на независима преса веднага след победата над заговорниците и закриването на редица прокомунистически вестници.

Нямаше проблеми по организирането. Парите даде Гусев, който отдавна беше фаворит на президента наред с онези бизнесмени от нов

тип, които през август заложиха на Елцин и не загубиха. Елцин поддържаше онези, които го поддържаха.

Холод познаваше Гусев отдавна, още от времето, когато почти неизвестният беден режисьор от самодеен театър работеше в полусутеренното помещение на някаква кооперация. По онова време Татяна беше в „Комсомолская правда“, където се бе събрала доста весела компания. Тя написа няколко рецензии за спектаклите на театъра, но това не го спаси от закриване поради липса на средства. Гусев замина на север, където работи при знаменития затворник Туманов в златодобивния му кооператив „Печора“.

Татяна беше сменила тематиката и сега пишеше доста грамотни статии по икономика — висшето ѝ икономическо образование оказваше своето влияние и затова нямаше две мнения кой ще възглави редакцията.

Закъснях и паркирах колата си до очуканото „Жигули“ на Миша Липкин — журналист номер едно в „Нова Русия“. След това изкачих стъпалата и позвъних. Почаках малко, докато вътре ме огледат на монитора. Накрая ключалката щракна и аз блъснах вратата.

В големия хол зад кантонерката седеше Кузя, наричан още Кузнечик, или Филя, или Филип Кузнецов — напомним момък с двуметров ръст, на двайсет и кусур години. Преди службата си в морската пехота беше учил в журналистическия факултет и сега припечелваше в „Нова Русия“ като охрана и от време на време пишеше очерци за армейски живот.

— Здравейте! Закъснях ли? — попитах Кузя.

— Здраве желая! — басово отговори Кузнечик. — Татяна още я няма. Така че сте пристигнали рано. Искате ли чай?

— Не, ще се кача горе. Сигурно вече всички са се събрали?

— Аха — потвърди той. — Някои даже искат да си ходят.

В кабинета на Татяна Холод имаше десетина души. Пушеха така, че гъстият тютюнев дим се издигаше на облаци към тавана. Дебела лелка, за която знаех, че е референт на някакъв от Комитета за сигурност на Върховния съвет, висеше на телефона.

В американското супер кресло на мястото на Холод зад редакторското бюро четеше вестник и нервно клатеше крак известният

дисидент и правозащитник Дамскер. До него журналистката от „Експрес хроника“ Марина Перевозкова тихо беседваше с русоляв юноша с напрегнато лице.

Както забелязах, в общи линии всички бяха налице. Липсваше само стопанката.

— Сега ще ти направя кафе — каза Дина в отговор на моето „Здрасти“. — Вече цял час чакаме.

Липкин се закашля и смачка фасата си в пепелника.

— Край! — каза решително той. — Не искам да пия, не искам да пуша! Искам Татяна Михална! Борис Александров! — Липкин проби с показалец дима. — Можеш ли да кажеш къде е нашият редактор, мастити юристе?

— Звънихте ли у тях? — попитах аз, усмихвайки се.

— Звънихме! — хорово отговориха няколко гласа. — Няма я!

— Тогава трябва да помислим — казах и отпих от кафето, донесено от Дина. Естествено, че нямах намерение да гадая къде е Татяна. Малко ли причини има, за да закъснее? И аз закъснях заради проклетото задръстване...

— Мисли, мисли — започна Липкин, но в този момент вратата се разтвори и всички едновременно погледнахме към Кузнечик, който се появи на прага. — Какво се е случило?

Кузнечик огледа всички присъстващи, сякаш обмисляше дали може да се довери на тези хора, и изтърси:

— Убили са Таткото...

Някои не можаха да разберат за какъв татко става дума и сбърчиха чело, готови да съчувстват, но Липкин изведнъж страшно закрещя:

— Алка! Мамка ти! Сто пъти съм ти казвал да не висиш на телефона!

Дебелата Алка с неочаквана бързина скочи от масата, захвърляйки слушалката.

— Кой ти каза? — нахвърли се Миша върху Кузнецов.

— Позвъни ми Едик Петров — каза Кузнецов на вкопчилият се в него Липкин. — И казва: „Телефонът на Холод през цялото време е зает... Бързо предай на Татяна, че на Сушчевския вал стои взривеният автомобил на Гусев. В колата е имало трима души...“

— Трябва да позвъня! Дайте ми да позвъня! Откъде мога да позвъня! — засуети се Перевозкова, късогледо присвила очи, търсейки телефона, но той вече беше зает от русолявия юноша.

— Съобщение за абоната... — беше започнал младежът, но в този момент приближих телефона и натиснах вилката.

— Що за простотия! — възмути се русолявият.

— Извинявай, скъпи, но всеки с работата си — казах аз, набирайки номера на Романова.

За щастие Шура беше в кабинета си.

— Здравей, Александра Ивановна! Турецки е...

Изглежда, че Шура се зарадва на позвъняването ми:

— Добре, че се обаждаш. Тука стават едни работи... Първо, преди час са взривили колата на банкера Гусев... Познаваш ли го? Оня, шефа на „Славянска банка“...

— Знам — казах аз, — затова ти звъня.

Огледах присъстващите. В редакцията беше тихо — хората ловяха всяка произнесена от мене дума.

— Изпратих групата на дежурния следовател Медников. Току-що звънна Меркулов. Той те търси. Спешно!... Чакай малко! — кресна Александра Ивановна някому. — За тебе питаше Грязнов. Току-що замина нанякъде. Каза, че има нещо интересно за теб. Той ще ти позвъни още днес. И още — разговарях с Меркулов и можеш да се радваш, — онзи Самохин, когото взривиха на Лосиний остров, ще остане за тебе. Меркулов е разпоредил.

— Защо ли ми трябваше да дежуря... — веднага резюмирах аз. — Върви, че помагай после на колегите.

— Добре де, Саша, не се сърди. Откъде звъниш?

— От редакцията на „Нова Русия“.

— Тогава няма да говоря повече. Бързо тръгвай! Бързо... Меркулов иска теб! Онзи Медников — дежурният следовател от градската военна прокуратура е или глупак, или се прави на ударен, или е... подкупен...

— Шура, станала си подозрителна.

— Даа, ще станеш ами! Давай, Саша, тръгвай!

Оставих слушалката. Всички чакаха.

— Казвай бързо! — не издържа Липкин. — Какво се е случило?

— Засега нищо не мога да кажа — отговорих. — Трябва да отида и да огледам.

— Идвам с тебе!

— Е, това е невъзможно! — отсякох аз, тръгвайки към вратата. — Чакайте Татяна. Може би затова се е забавила.

Слизайки по стълбите, неочаквано осъзнах другия смисъл на казаното от мен и спрях. Спомних си, че Татяна имаше навика всеки сериозен проблем да обсъжда с Гусев. Да се съветва с него...

Подкарах към „Сушчевка“ и не след дълго забелязах струпания народ. Преминаващите автомобили намаляваха скоростта, но катаджията ги ругаеше и енергично размахваше палката си, за да се махнат по-бързо. Завивайки, успях някак да се вмъкна до банката на пътя и спрях. Милиционерът вече тичаше към колата.

— Заминавай! Заминавай! — викна той. — Забранено е да се спира!

Извадих удостоверението, но някой от групата на следователите около обгорелия и изтърбушен автомобил, в който трудно можеше да се познае скъпият контешки мерцедес, вече викаше:

— Той е наш, наш е!

Изскочих от колата и се приближих до момчетата, сред които засега не виждах Меркулов.

Многото милиционерски и служебни коли, спрени до мястото на взрива, подсказваха, че случаят е необикновен. Отдалеч усещам момчетата от КГБ въпреки най-обикновените номера на старите им жигулита и волги. Не виждах обаче колите на „Бърза помощ“, което означаваше, че намиращите се в разкривения от взрива мерцедес вече са откарани.

Около мястото на експлозията целият асфалт беше осеян с малки парченца стъкло. По почернялата кола с една откъсната врата, която се въргалаше на около пет метра, естествено, не беше оцеляло нито едно стъкло.

В този момент забелязах Костя Меркулов, който вече бързаше насреща ми. Лицето му беше необикновено бледо и първото, което изстреля заедно с дима от цигарата, беше:

— Това е началото... Терор.

— Константин Дмитриевич, преувеличаваш. Извинявай, че закъснях, но бързах доколкото мога. Останал ли е някой жив?

— Почти не — отново избълва кълба цигарен дим Меркулов. — Шофьорът почина в колата на „Бърза помощ“ преди още да тръгне оттук. Може да се каже, че почина пред очите ми. А жената...

— Коя е тя? Успяхте ли да я разпознаете?

Меркулов пак дръпна от цигарата и замълча. След това отново ме обви с цигарен дим:

— Почти...

— Какво значи почти, Константин?

— Стори ми се, че я познавам. Някога лицето ѝ се мяркаше по телевизията и май че веднъж видях снимката ѝ във вестника. Но... лицето ѝ е страшно обезобразено. Надявах се да дойдеш, преди да я откарат в „Склифосовски“^[1]. Съвсем безнадеждна е...

— Познавам ли я? — намръщих се аз.

И отново Меркулов някак неопределено проточи:

— Възможно е... Ти трябва да кажеш...

Приблужи се дежурният следовател Медников с някакъв младеж на около двацет и пет.

— Константин Дмитриевич, още веднъж разпитах този момък, който е измъкнал шофьора от колата. Както и преди, казва, че шофьорът още е бил в съзнание, когато е твърдял, че именно жената е вкарала бомба в колата.

Насочих вниманието си върху момчето с шушляково яке и кафява заешка шапка. Приличаше на провинциалист и добър самарянин минавач, който първи се е хвърлил към горящата кола, както ми обясни Меркулов.

— Какво каза той? — попитах момчето.

— Постарайте се да повторите на старшия следовател. Какво се стеснявате като невеста? — с несвойствена за него грубост заповяда Меркулов.

Момчето започна да се изчервява. Само в един миг от герой се беше превърнал в разследван.

— Ами, общо взето... Той силно хъркаше, но истина ви казвам, гледаше ме в пълно съзнание. Не... въобще не блънуваше, сигурен съм!

— Моля, дословно. Това е много важно! — настояваше Меркулов. — Повторете дословно как го е произнесъл шофьорът.

— Той каза: „Тази курва... тя донесе... динамита. Бомбата...“ И край — отсече момчето, мъчително припомняйки си казаното от шофьора на Гусев.

— Точно така ли беше? Сигурен ли сте?

Младежът кимна.

— Шофьорът вече е мъртъв — въздъхна Меркулов и добави: — Голяма загуба на кръв и изобщо...

— Да, изобщо е шанс да се оживее след такова нещо — поклатих глава, вдъхвайки силната миризма на изгоряло.

Отново, както преди малко в редакцията, бях обзет от чувство за тревога. Буквално с кожата си усещах някаква връзка между жената от колата на Гусев и проваленото заседание на редколегията. Избягвах да мисля, че в мерцедеса би могла да се окаже Татяна Холод, макар че тази мисъл трайно и настойчиво се опитваше да проникне в мозъка ми. Не, това не може бъде, защото просто не може да бъде!... Може да е била любовницата на Гусев, секретарката му, роднина или някоя жена от партията, която Гусев активно създаваше през последните два месеца... Може да е била, която и да е... Всяка! Татяна Холод — не, съвършено невероятно!... Изключено!

Меркулов изглеждаше грохнал от умора. Отидохме съвсем близо до обгорените останки на автомобила, от които гонеха промъкналите се през отцеплението зяпачи. Пъдеше ги светлокосият дългуч лейтенант.

Вероятно, за да ободря Меркулов, кой знае защо казах:

— Все пак това е лека смърт... Съгласи се, бърз и безболезнен край — в това има нещо...

Костя ме стрелна с учуден поглед.

— Лека смърт. Това е само началото... За нас е началото — и приклепна до спуканата гума на колата, разглеждайки разрушения под.

Обиколих няколко пъти мерцедеса. Никой от „службите“ и от катаджиите не ни досаждаше. Те стояха на групички встрани и коментираха случилото се.

Костя се опитваше да избърше с носната си кърпа саждите от ръката си и стъписано местеше поглед от автомобила към зяпачите, от зяпачите към хората на Медников, които фотографираха, правеха

измервания, с една дума, изпълняваха обикновената рутинна работа на дежурна следствена група. Аз познавах това състояние на Меркулов. Той всеки път се смущаваше, когато се сблъскваше с човешката жестокост. Невъзможно е да се свикне с това въпреки дългите години работа в прокуратурата. Невъзможно е да свикнеш с гледката на кръвта и с разкъсаната човешка плът. Един мой добър познат хирург казваше, че ако медикът се старее да свикне да не забелязва човешкото страдание и да не му обръща внимание, от него никога няма да стане добър лекар. Професионалният цинизъм на медиците, с който те често се перчат, всъщност е тревожен сигнал. Добри лекари стават онези, които се стараят да се поставят на мястото на болния. Същото важи и за следователя...

Приближих Меркулов и го побутнах по рамото:

— Костя...

Той извади от джоба си пакет „Димок“.

— Виж каква глупост се получава — и запали нова цигара. — Това не ти е да минираш вратата на съседа си.

Меркулов ме погледна странно и дори съчувствено.

Улових този нов за мен поглед, отбелязвайки, че за десетте години, откакто се познаваме, не съм забелязвал подобен поглед.

Спомних си за онзи инцидент от миналата година в град Донецк. Един миньор решил да отиде на почивка на море. И за да не ограбят апартамента му, взел, че го минирал. Под ръка имал и материал — миньорът работел като бомбаджия. Той заминал, а аверчетата му дошли да го повикат да пийнат по бира. Почукали, но никой не отговарял. Ударили по-силно по вратата и... Вратата се разлетяла на трески, а приятелите вместо на бира — за по три месеца в болницата.

— Работата става сериозна — каза Костя, всмуквайки дълбоко от цигарата си. — Хайде да отидем някъде да обядваме? Изглежда, че и Медников привършва работа.

Наистина, пристигна огромен „Камаз“ и започнаха да товарят онова, което беше останало от колата.

Пресмятах на око с каква мощност е бил взривът и стигнах до извода, че е повече от петстотин грама тротил. При товаренето вратата на мерцедеса се люлееше на оцелялата панта и неприятно стържеше.

— Да отидем у нас? — предложи Костя. — Льоля беше сварила прекрасен украински борш...

— Не, дай да разменим две думи тука — казах аз равнодушно, загледан в колоната автомобили, бавно заобикаляща обграденото с жълта лента място на взрива. — Танюша Холод ме чака в „Нова Русия“. Горката, как ли ще понесе убийството на единствения спонсор на вестника си? Пък и Гусев, докато работеше в комсомола, беше толкова близък с Таня...

И пак!... Меркулов пак ме стрелна с онзи странен поглед. Разбрах, че крие нещо и не доизказва мислите си.

Изведнъж страшно ми се прииска вместо в „Нова Русия“ да отида в болницата „Склифосовски“ и да видя жената, която е била в колата с Гусев. Поколебах се за секунда къде да вървя — в редакцията или в болницата. Реших, че ще се отбия за половин час в болницата. Желанието ми да видя жената беше непреодолимо. Ами ако наистина я познавам?

— Костя, казвай по-бързо, защото имам някакво предчувствие. Мисля, че ако видя жертвата, която е пътувала с Гусев, това сигурно ще помогне и на следствието.

И пак погледът на Костя:

— Сигурно... Уверен съм, че предчувствието не те лъже. Искаш ли да запалиш? — Костя протегна към мене пакета цигари.

— Защо си минал на тази гадост? — извадих моите „Монте Карло“.

— Знаеш ли, Турецки, от интерес помолих да направят сравнителен анализ на моите „Димок“ и твоя американски боклук. — Меркулов поклати глава. — И знаеш ли какво се оказа? Че твоите съдържат такава каша от никотин и всякакви други смоли — с цели двайсет и пет процента повече от моите!

— Надявам се, че ме извика, не за да ми четеш лекция за сравнителния анализ на цигарите — рязко попитах аз.

— Не, Турецки... Днешното убийство показва, че трябва незабавно да разузваем нещата. Предполагах, че Гусев го чака подобен край. Имам предвид днешния взрив — обясни Меркулов. — Докато работех в Комисията по ГКЧП в последно време, честичко срещах името му в различни документи. Знаеш, че през миналата година комунистите организираха около триста фирми, главно смесени...

Показах с жест, че естествено знам. Костя продължи:

— Предупреждавах Гусев. Няколко пъти го предупредих чрез доверени хора да бъде по-внимателен. Но той е неуправляем човек — фаталист и смелчага. Искаше ми се да му помогна... поне със съвет. — Меркулов махна с ръка. — Сега вече не му е нужна помощ. А „Лубянка“ вече не допуска комисията до архивните документи. И това стана, след като отец Глеб Якунин с помощта на архива на комитета започна да разчиства сметки със старите си врагове. В края на краищата са напълно прави — каза Меркулов. — И аз бих постъпил по същия начин... Но ми е нужно да направя справки точно за тези комунистически фирми. Разбира се, че не за всички. Само за онези, които имат връзка с групата около „Славянска банка“. И по-точно — за фирма „Заслон“, която се занимава с охранителна дейност. Този „Заслон“ включва само бивши сътрудници на „седмо“ и „девето“. Вярвам, че не е нужно да ти обяснявам функциите на тези управления!

Не, за службите по външно наблюдение и охрана не трябваше да ми се разказва.

— Знаеш ли, че в охраната на президента има хора от бившето „девето“? — вметнах аз.

— Естествено.

— Ти градиш версията, че взривът е бил, за да отстранят Гусев, и заповедта за отстраняването е дошла от Кремъл?

Меркулов се намръщи:

— Дори да е така. Никой — нито ти, нито аз — някога ще намерим двата края, че да ги свържем. Дори да бях главен прокурор, все едно — не бих могъл да събера доказателства. Като член на комисията съм приготвил аналитичен доклад, който вчера би трябвало да попадне на масата на президента. Изводът е тривиален — номенклатурата гради конспирация. А сега — след отстраняването на човек от такъв финансов мащаб като Гусев — ще ми се уверено да констатирам как конспирацията контролира президентската администрация! С удоволствие бих крещял за това на всеки ъгъл, но, уви, никой не е пророк в родината си...

— Я по-добре кажи кой ще разследва убийството на Гусев? — някак между другото попитах, оглеждайки вече почти опразненото място на произшествието.

Зяпачите, които от началото бяха усърдно разгонвани от специално извиканите курсанти от милицията, вече си бяха отишли.

Половината милиционерски коли бяха заминали.

Константин явно не искаше да отговори на моя въпрос. Отначало той се закашля, след това взе да се секне в носната си кърпа.

— Аз — отсече след кратка пауза. — И ти.

— Шегуваш ли се?

— Ни най-малко. Знаеш ли, Саша, с годините характерът ми поомекна — като че ли започна да се оправдава Меркулов. — Ти сам ще разбереш защо трябва да се занимаваш с това дело... А аз, старият глупак, май съм малодушен... И то след толкова години работа. Но... общо взето, знам всичко за тебе и за нея...

— За кого?

— За Татяна Холод — отговори Костя, кашляйки смутено.

Не се и съмнявах. При нас „разузнаването“ на личния живот на сътрудниците в прокуратурата и милицията действа по-добре и от махленската клюкарка...

— И какво от това? Сега имаме чисто делови отношения. Дава ми възможност да изкарам нещо допълнително със статийките ми. А освен това си имам и Ирина... Сега съм женен човек и ми трябва повечко пари. Слушай, Константин, бях сигурен, че ще ми прехвърлят делото по убийството на Селдин — започнах аз, но Меркулов ме прекъсна:

— Няма. Със Селдин ще се занимава бившият ти стажант Левин. Вече предупредих градския прокурор да го атестираат предсрочно. Сега има право да води самостоятелно дела. Надявам се, че не възразяваш.

Не възразявах.

„Ама че номер... Какво ли значи това?“ — помислих аз и внимателно погледнах Костя в присвитите очи, които той усърдно отместваше встрани.

— Добре, Константин Дмитриевич, закъснявам катастрофално. Татяна Холод сигурно отдавна ме чака в редакцията. Пък исках за пет минутки да прескоча и до болницата...

— Точно така... Чака те — кимна Меркулов и сгърбвайки се нарочно, започна задъхано да кашля в шепата си. Стори ми се дори, че кашля някак насила...

---

[1] Институт за бърза помощ. — Б.пр. ↑

4.

„ЛЕКАТА СМЪРТ Е САМО НАЧАЛО...“

„Леката смърт е само начало... нас“ — тези думи на Костя се въртяха в главата ми като развалена грамофонна плоча. Пак ли ехолалията?

Отидох в института „Склифосовски“, но в приемното отделение дежурният лекар, с обезумели от умора очи ми каза, че никой след взрива на „Сущчевски вал“ не е постъпвал при тях. Жената е починала в колата на „Бърза помощ“, практически веднага, от загуба на кръв, и тялото ѝ е изпратено направо в моргата.

Намерих лекаря от екипа, който първи е пристигнал на местопроизшествието. Младият веселяк с наперено засукани кавалерийски мустаци ми каза, че трупът на потърпевшата вече е изпратен в моргата на Първи медицински институт.

Не ми оставаше друго, освен да се обърна на сто и осемдесет градуса и да се насоча към моргата на института.

Посрещна ме стар познат — завеждащият моргата Роман Розовски, за онези, които не го познават, ще кажа, че някога Рома беше завършил два факултета — медицински и юридически, за да стане баща на ново направление в науката — криминалната психология. Всички, и аз в това число, смятахме Розовски за голям фантазьор, докато не защити при затворени врати кандидатска дисертация, нещо на границата между медицината и криминалистиката. Сега, според слуховете, се канеше да защити докторат. Може би това беше и основната причина Рома да работи, както и преди, в моргата и да отклонява най-съблазнителни предложения на научните си ръководители.

— Разбира се, че не сме правили аутопсия — каза Роман. — Знаеш, че трябва да минат двайсет и четири часа след биологическата смърт... Кажми ми, какво става? Ден не минава да не докарат някого с огнестрелна рана! Да не е започнал индивидуален терор в страната? С една дума — реших да дочакам някого от прокуратурата. Зная, че дела

от този род се дават или на Турецки, или на Рябов, или на Шпеер. Чекистите вече бяха тук...

— И какво?

— Нищо. Казах им, че без следовател от прокуратурата, който ще води това дело, няма да предприема нищо.

Отидохме в залата, в която имаше около двайсетина маси. Розовски ме поведе към по-далечните, на една от които имаше труп, а на другата купчина втвърдени от кръв парцали.

Женският труп правеше ужасяващо впечатление — лявата половина от лицето беше обезобразено, а остатъците от изтеклото око бяха върху скулата. На голия ѝ врат имаше гердан с маниста от черен ахат. Внимателно обърнах главата на загиналата откъм оцелялата дясна страна...

Исках да изкрещя, но звукът заседна в гърлото ми. Така си и останах с отворена уста, чувствайки как студът на моргата изведнъж ме прониза до костите, а челото ми се покри със ситни капки студена пот.

„Някога аз... някога аз... някога съм целувал тази буза“ — непрекъснато се въртеше в главата ми.

Машинално напирах цигарите в джоба си, приклеках и опрях гръб на масата, защото краката не ме държаха. Запуших.

На масата за аутопсии в моргата на Първи медицински институт, осветена от студения блясък на неоновата лампа, лежеше обезобразеният труп на Татяна Холод.

Дълго държах слушалката на телефона в кабинета на завеждащия моргата и не можех да се реша да набера номера на редакцията. Бях се вцепенил. Винаги е така, когато приемаш мъката като своя. За да можеш да работиш, трябва да се отдалечиш от това чувство, от тези мисли и... да си вършиш работата. Тръснах глава, преглъщайки мъката си, и помислих, че днес непременно ще се натряскам. До козирката. Затова значи Костя Меркулов увърташе и кашляше престорено. Наистина, странно защо не му достигна смелост да ми каже коя е била жената в колата на Гусев. Да! Той беше абсолютно прав — с разследването на Таниното убийство трябва да се заема аз. Аз ще намеря убиеца!

— Ало, Дина? Тръгнаха ли си всички?

— Още не. Но Татяна така и не дойде — и добави: — И не позвъни...

— Дина — казах пряко сили, — кажи им да чакат. Много е важно. Аз скоро ще дойда.

— Случило ли се е нещо? — разтревожено попита момичето.

— Таня е загинала... Заедно с Гусев...

Чух отчаян вик. Затворих слушалката. Какво повече можех да кажа?

Не ми се искаше да говоря с някого. Тръгнах към вратата, но се върнах и набрах номера на Романова.

— Саша, най-последно! — развика се в слушалката Шура. — Тръгваш ли? Събирам хората на оперативка. Грязнов и хората му от втори отдел вече пристигат...

Прекъснах я:

— Никъде не отивам, Александра Ивановна. Не ме чакайте.

— Саша, какъв е този тон... — започна Романова, но изведнъж замълча. — Разпозна ли я?

— Да.

— Аз вече знам, че в колата е била главната редакторка... твоята позната. Извинявай... Саша, при мен се натискат да влязат от Централната банка, един от заместник-управителите на „службата“...

— Александра Ивановна, все едно че имам болничен лист, в почивка съм, запил съм се, ако искаш да знаеш! — изкрещях в слушалката.

На другия край на жицата се чу леко пукане и мрачно мълчание. Накрая Александра Ивановна въздъхна:

— Е, ако си се запил, тогава не възразявам. Много добре те разбирам. Приеми моите съболезнования. Но след два часа да си на линия. Ясно? Меркулов ми каза, че на теб е възложено следствието по делото на Холод, нали?

— Ще се постарая утре да съм във форма.

— Колегата ти Медников се обади от „Славянска банка“.

Секретарката на Гусев, както винаги, „случайно била чула“ за какво си били говорили. Гусев и Холод са се уговарили да се срещнат в колата...

— Шура, миличка, в момента главата ми е празна.

— Турецки, като началник на МУР нямам право да ти заповядвам. Ти си от друга служба. Но моля те, дръж се! И никакви пиянски компании — напий се и лягай да спиш. Разбираш ли молбата ми?

— Разбрах, миличка.

В най-близкия магазин се запасих с гориво — водка, румънски джин и кубински ром. Отидох си вкъщи, макар че преди това исках да отида в редакцията на „Нова Русия“. Но както винаги, Шура беше права и сякаш четеше мислите ми.

В редакцията щяха да ме затрупат с въпроси — какво, как, защо, кога? И то си е естествено — нали аз щях да водя следствието. Но сега нямах сили нито за въпроси, нито за съболезнования, нито за различни клюки и версии.

Таня беше загинала. Жена ми беше заминала. Предстои годишнината на Рита. И всичко се оплете, обърка и струпа върху ми. Върху изтръпналата ми от мъка глава. Върху застиналата в безкраен вик душа. Всичко това болезнено притискаше гърдите ми, в които безмълвното отчаяние беше застинало като огромен леден къс...

У дома първата ми работа беше да изключа истерично звънящия телефон. Сложих бутилките на кухненската маса до ръкописа на полковник Васин — Таниния годеник. Вече бившият ѝ годеник. Отворих бутилката с водка, налях си цяла чаша и я изпих на екс. Едва след това затършувах в хладилника за кисела краставичка за мезе. Не, не търсех спасение в бутилката, пък и не обичам много пиенето. Но ме терзаеше такава студена болка, такава мъка, като че ли аз бях виновен, сякаш аз бях отговорен, че не опазих Татяна!

Нали тази сутрин, преди няколко часа, говорихме с нея по този телефон, а сега тя лежи в моргата, а аз съм седнал в кухнята си и се вирам в ръкописа на нейния полковник, за когото тя толкова се вълнуваше... Човек не знае кого и къде ще причака смъртта. Крадливият полковник сега си е жив и сигурно добре се е подредил в Германия. А Танюша лежи на студената маса...

Отпуших бутилката с джина. Помирисах го и го отместих настрана. Отворих рома и го смесих с водката. Получи се убийствена смес, но я изпих на един дъх. И почувствах как започвам да омеквам.

Придърпах ръкописа на Васин и като че ли електрически ток ме перна през пръстите от страниците.

Главата ми беше вече празна и бистра. А в съзнанието ми, недокоснато от пиенето, като удивителна висеше една-единствена версия — „бомба“!

Таня ме заплашваше по телефона, че ще получи „бомба“ — не някакви компрометиращи документи, заплаха за мнозина високопоставени лица, а бомба! Като че ли е предчувствала!

Премахнаха не Гусев, а Таня! Не Гусев, а Таня... Премахнаха Таня, а аз съм седнал да се наливам...

Пийнах още малко, но както и преди не се напивах. Разтворих ръкописа на Васин там, където бях спрял да чета. Не, съвсем не защото изведнъж бях започнал да се надявам да намеря в записките отговор на въпроса: „На кого е било необходимо това убийство?“ Искях интуитивно да напипам в ръкописа макар и намек какви точно документи е трябвало да получи Татяна.

„Стоп, Турецки! Спомни си, че най-първата версия обикновено е и най-погрешна — мислено убеждавах себе си. — Това са твоите чувства, Турецки, които изведнъж бликнаха. Стегни се, следователю, и внимателно анализирай всяка запетайка в писанията на полковника. Там сигурно ще намериш само описанието на несъществуващите в действителност подвизи на този офицер. И смъртта на главния редактор изведнъж ще се окаже толкова прозаична, ако, разбира се, ти позволят да завършиш следствието до края, че ти, Турецки, ще бъдеш безкрайно учуден! Например... Например, килърите са могли просто да сбъркат мерцедеса, залагайки експлозива под седалката на друг автомобил. Или... О, май че алкохолът вече ме удари в главата!“

Разтворих „Записките на полковник Васин“...

„... Охраната с «Узи» през врата ме изпрати до стаята, където ме държаха. Прозорецът беше изолиран с масивна решетка. Веднага вкараха и количка с горещ ароматен пилаф, кутии със студена бира — истинско холандско пиво — и купчинка плодове. Обслужването беше великолепно. Количката бутаха двама азиатски тип другари в дълги почти до петите раирани халати. На

всичките ми опити да ги заговоря те отрицателно и навъсено поклащаха глави — не разбирали английски...

Отдавна беше отзвучал вечерният намаз, а никой не идваше при мен. Лежах на твърд дълъг нар и не можех да заспя. Гледах през прозореца черната звездна пакистанска нощ. Някъде в далечината едва се чуваше воят на кучетата. Някъде високо тихо шумолеше евкалиптът, който растеше в двора. Зад вратата на коридора едва чуто крачеше охраната. Помирисах въздуха — иззад вратата в стаята се просмукваше сладникавият аромат на канабис. Изведнъж почувствах как ме налегна страшна умора след онези многочасови разпити. Пък и тази сладникава миризма... Мислите ми сякаш отплуваха нанякъде, стана ми леко и спокойно и едва в последния миг, унасяйки се, разбрах, че ще потъна в сън, и заспах.

— Никога нямаше да те позная! Кой би могъл да помисли, че си ти?

Отворих очи. Над мене се беше надвесил Юрий Корольов. Не бях чул как са влезли с Норман Плат, но веднага познах Корольов, макар да отбелязах, че е много остарял, сигурно както и аз. Но изглеждаше великолепно, оголил белите си зъби в искрена и добродушна усмивка. Беше модерно късо подстриган, гладко обръснат, със загоряло лице и слаба руменина по скулите. Но слепоочията му, слепоочията му бяха посребрени като моите. И на темето му проблясваше мъничка розова плешивинка.

Моментално седнах в леглото, без да знам как да реагирам — да се хвърля ли да го прегръщам, или демонстративно да се отвърна от предателя на родината, макар че искрено се зарадвах да видя бившия си съученик. Какъвто и да беше сега той. Реших да съм спокоен и да запазя достойнството си. Затова студено попитах:

— Ти ли си?

— Аз съм, Владимир Фьодорович. Аз съм, Володя!

— Познах те... — усмигнах се леко.

Норман Плат беше с тъмносив спортен костюм. Но по вида му можеше да се предположи, че току-що се е събудил. Обърна се към

мен:

— Обещах ви, господин полковник, да се срещнете с Юрий Корольов и изпълних обещанието си. Можете да си поговорите до сутринта. После ще се видим...

Той излезе в коридора, където стърчеше новият пазач с мръсна бяла чалма и тъмнозелен халат, препасан с кърпа вместо пояс. Онзи надничаше любопитно в стаята, но Норман му каза рязко нещо на урду и затвори вратата след себе си.

Гледах Корольов. И той ме гледаше.

— Ама че кучи син — казах накрая. — Какво значи всичко това?

Юрка мълчеше. Той посрещна атаката ми без дори да мигне.

— Но знаеш ли, въпреки всичко, все пак се радвам да те видя...

— Аз също, Володя...

Юрий измъкна от джоба си малка квадратна бутилка с уиски и попита:

— Къде са ти чашите? Уиски ли пиеш или само водка?

Станах и намерих на масата две малки порцеланови чашки, които той бързо напълни.

— Уиски не понасям, но за срещата си с теб, подлецо, все пак ще пийна.

— Да, другарю полковник. Какво ли не се случва в този живот? — каза Корольов и помириша чашката с уиски. Аз също я помирисах. Вонеше на някаква гадост. Пихме, без да се чукаме. Аз се закашлях и помирисах юмрука си.

— Е, казвай, какво искаш от мен? — попитах аз, като гледах студено Корольов в лицето.

— А ти, другарю полковник, не се ежи много. Все пак не си у дома в щаба, а в Пакистан — каза той рязко.

— Точно така. Кой ме провали? Не си ли ти, Корольов?

Юрка се намръщи, ъгълчето на устните му едва трепна и отговори:

— Така беше замислено...

— От кого?

— Не бях аз. Ти си задържан със съгласието на господин Селим. Макар че бях против. Въпреки това американците все още се надяват, че ще се съгласиш да им сътрудничиш...

— Както им сътрудничиш ти, нали? — усмигнах се гнусливо аз.

— Не, аз работя... Работя за страната си, за Съветския съюз — някак тъжно и виновно отговори Юрка.

Ето ти тебе номер! Всичко друго бях очаквал, но подобно изказване — не...

— Ти? За Съветския съюз? Подиграваш ли се? Не ти е удачна шегата, Корольов.

— Знаеш ли, Володя, искам някога да се върна у дома. Да се върна в Русия. Ти можеш да ми помогнеш. Затова се съгласих да участвам в операцията «Армейска Панама». Генерал Вагин ми обеща чрез майор Коган, че ще направи всичко, за да мога свободно да се завърна. Без да се страхувам, че ще бъда арестуван...

— И изправен пред съда, и разстрелян за измяна на родината — добавих аз, изпреварвайки Юрка.

— Точно така, Владимир Фьодорович, за измяна на родината, така да се каже — въздъхна Юрка. — Хайде по още едно малко, макар че това е голям боклук. В Ню Йорк пия само «Столичная», но тук не намерих наша водка — каза той и отново наля уиски в чашите.

Почувствах в думите му неподправена носталгия. Такава вътрешна мъка не можеш нито да изиграеш, нито да възпроизведеш. Този бивш капитан от Съветската армия наистина страшно тъгуваше за родината си. Съжалих го. След втората чашка душата ми се отпусна. Но все още нямах желание да се прегръщам и целувам пиянски с моя бивш съученик от военното училище.

— Може би ще ми разкажеш своята версия? Може би искаш да се оправдаеш пред мен?

— За какво? — уплашено разшири очи Корольов.

— За всичко — прекъснах го аз. — За дезертъорството в Афганистан при муджахидините, за оказване помощ на крадливи заместник командващи... За всичко!

— Ех, Володя, животът ни раздели с тебе... Но благодарение на Горбачов може би пак всичко ще се нареди... В Москва, в Русия.

— Не съм сигурен... Ти знаеш, че не по собствено желание участвам в тази търговийка. Повръща ми се от цялата авантюра, но... това е дълъг разговор. Аз не съм свободен човек, макар и «полковниче», както казва жена ми. С други думи, трябваше да замина по заповед на Вагин макар и накрай света, иначе... умирачка. Ти не

познаваш генерала ми. Той може всичко. А аз съм в ръцете му. И той ме притиска, притиска, а аз не мога дори да гъкна... Засега не мога.

— Разбирам те, Володя — въздъхна Корольов. — Аз съм в същото положение. И аз не мога да откажа на Ал Руниш. В края на краищата никому нищо лошо няма да се случи, ако...

— Ако се появи още една ядрена държава — подсмяхнах се аз. — Малко ли ядрени бойни глави са разхвърляни из Европа, Китай, Америка, та сега ще снабдяваме и арабските страни. Нищо страшно, а? Но пък ще се върнем в родината!

Почувствах как в мен се надига ярост към Юрка. Ярост, примесена с някакво горчиво съчувствие. А Корольов като че ли усети жалостта ми към него. Той се премести до мен на нара и поглеждайки в очите ми, тихо заговори, като чели се страхуваше от подслушвателна апаратура:

— Но ти нищо не знаеш, Володя. Нищо! Така се случи, че ме плениха, когато бях охрана на наша транспортна колона. Трябваше да си пробием път до Кандахар. Най-обикновена и банална история... Дезертър... — каза той с отвращение. — Откриха ни в клисурата и макар че отгоре ни прикриваха вертолети, от колоната ни за минутка нищо не остана! Взривната вълна ме изхвърли върху камъните. Изгубил съм съзнание... Последното, което си спомням, е, че цялата колона гори. На мястото на камиона, в кабината на който бяхме с шофьора, зееше огромна черна яма. Цяло чудо е, че съм жив! В каросерията имаше «кутийки със сироп» и няколко «сандъка с краставици». Да не ти обяснявам, че «краставиците» всъщност бяха снаряди за танкове. Не знам по какво чудо останах жив! И ме плениха. После се появиха съчувстващите американци... Имах избор — или да ме разстрелят, или да приема исляма и да се бия срещу своите, или да стана почетен дисидент — Юрка се усмихна тъжно. — Дисидент — сега звучи гордо, нали? Академик Сахаров едва ли не управлява страната. И аз съм почти като него — борец срещу тоталитаризма — отново се усмихна Юрка.

— Борец — подиграх го аз. — А с какво си се занимавал? Чух, че сега живееш в Лондон, или се лъжа? След Лондон ли се премести в Ню Йорк? Това е последното, което знам за тебе.

— Да, в Ню Йорк — въздъхна той. — Знаеш ли, Володя, нощното небе на Ню Йорк ми напомня Афганистан, честна дума.

Нощем небето в Ню Йорк е почти същото, като в Афганистан, когато хвърляха с парашути осветителни бомби. Светло като ден... Помня, че когато ме влачеха към пещерата, няколко пъти идвах в съзнание и виждах над себе си това неестествено луминесцентно сияние на осветителните бомби, почти като в Манхатън, когато вдигнеш глава!... Никога ли не си чувал моите изказвания по «Гласът на Америка»? В радио «Свобода» имах цял цикъл предавания, озаглавени «Армейски игри». Не си ли ги чувал? Нито едно?

Поклатих отрицателно глава.

— И колко ти плащат твоите нови господари?

— Сигурно повече, отколкото на теб. Ако, разбира се, не разпродаваш наляво и надясно Западната група войски — подсмихна се Корольов.

— Ами защо тогава не си живееш спокойно? Какво те влече при нас в Русия? Чул ли си какво става при нас след пуча — само бедност. А от управление на държавата никой нищо не разбира. Анархията е майка на реда. Това е.

— И аз чрез перестройката искам някак да уредя отношенията си с Родината... — въздъхна Юрка.

— Да уредиш отношенията си? Хайде де! Отначало поливаш родината си с помия, седейки в своята радиостанция, а след това — «да уредя отношенията си»!

Почувствах как уискито ме блъсна в главата.

— Не съм поливал с помия и никак не се срамувам от предаванията си!... Ние всички бяхме излъгани в онзи Съюз, затъпели като галоши! Обработени до мозъка на костите си от червената пропаганда!

Аз го прекъснах:

— Може и да сме били обработени, но не ми пробутвай своето дисидентство!

— Това не е дисидентство, а чиста истина! Чиста истина! Как не разбираш, Володя, че всичко това не е редно!

— Кое не е редно?

— Не беше редно да воюваме!

— Я виж ти! Сега си само за командващ, готов командир на армия, направо генералисимус! Всичко знаеш — кое е редно, кое не е!

— Володя, това беше мръсна война...

— Казвам ти пак. Стига с тези пропагандни номера. Сега не ми е до тях — станах рязко и отидох до прозореца.

Беше тъмно, като пред разсъмване, но всеки момент утрото щеше да настъпи.

— Това не са номера, а истината. Отначало Брежнев викаше: «Ура! Срещу двореца на Амин — ходом марш!» После всичките онези андроповци и черненковци... И ние — като овните, няма как — нали всички сме комунисти! Партията казва: «трябва», комсомолът отговаря: «слушам»! Някой да ни е молил?... Някой да ни е извикал да щурмуваме двореца на Амин?

— Аз не съм го щурмувал — отговорих, без да се обръщам от прозореца.

— Провървяло ти е. Ти цъфтиш в своята цивилизована Германия, ама аз съм «афганец»... Бивш «афганец»!

— Може и да ми е провървяло, но твърдо знам, че ние сме червени и нашето дело е правилно — рязко казах аз.

— Не сме червени ние, ами сме тъпи галоши! Кой ни е викал в Афганистан? Що за помощ, по дяволите, що за интернационален дълг?

— Ако не изпълниш интернационалния си дълг, ще бъдеш предател като Юрка Корольов! — Махнах се от прозореца, приближавах го и го мушнах силно с пръст в гърдите.

Той се намръщи и отблъсна ръката ми.

— Не съм предател — глухо отговори Юрий.

— Това сме го чували вече. Тези ги разправяй пред трибунала. Няма смисъл да се изкарваш патриот пред мен! Ти също си тъп, а освен това и продажен галош...

— Като теб!

— Да, почти като мен. — Нищо друго не ми оставаше, освен да въздъхна тъжно и да се съглася с него. — Какво да се прави? Искам спокойно да дослужа до пенсията, която чука на вратата ми. Може пък да се прехвърля в Москва, в щаба... Не искам да отговарям за всичко онова, което се върши в Западната група войски. Сигурно ме разбираш?

— Аз те разбирам, но защо ти не искаш да ме разбереш? А уж си ми приятел от ротата... Не си ли спомняш как след втори курс тайно бяхаме при момичетата от текстилния техникум? Помниш ли как се покатери по улука и падна от втория етаж, а аз те хванах долу. Кой

знае, ако не бях те задържал тогава, може би щеше да се плъоснеш по гръб на земята и за цял живот да останеш инвалид или пък щеше да си отидеш ей така от този свят.

— Всичко помня, Юрка, всичко. Хубаво казват хората — кажи ми кой ти е приятел и ще ти кажа кой си ти. А бившият ми приятел от младостта е агент на ЦРУ! — Неволно се усмихнах, но мислех преди всичко за себе си.

— А бе никакъв агент не съм! Как да ти докажа — да се прекръстя ли, да се кълна ли!

Исках да кажа нещо важно, но видях, че вече се разсъмва, и забравих всичко. Помислих си, че скоро ще почне утринният намаз и няма да ни разрешат повече да си поговорим. Джамията е съвсем наблизко и мюезинът се чува убийствено ясно.

— Ех, Юрка, Юрка. Какво да те правя? Да ти вярвам ли? Разбира се, че ти вярвам, но не във всичко, което ми плещиш. Още веднъж те питам — ти ли ме предаде на ЦРУ?

— Още веднъж ти казвам, Володя — не съм. Селим ал Руниш се съгласи Норман Плат с момчетата си да поговорят с тебе няколко часа. Но цереутата са решили да те помотаят по-дълго и казали на Ал Руниш, че не си пристигнал в определеното време. Това е истината — разпери ръце Юрка. — Мене също ме държаха затворен и не ме пускаха, но вчера разбрах, че Ал Руниш сега е тръгнал натам, откъдето ти пристигна. В Афганистан. Представяш ли си?

Почувствах как очите ми се опулват. В този момент вече вярвах на всяка дума, излязла от устата на Юрка. Ама че подлеци са тези момчета от Ленгли!

— Шегуваш ли се?

— Съвсем не. Ал Руниш финансира една от групировките на муджахидините и е заминал за Афганистан или да ги инспектира, или да им закара оръжие... Седна дума — просто не те е дочакал. Той си има най-различни сделки, свързани с тази война. И това най-много не ми харесва. Вагин ми обеща, че ако завършим успешно операцията «Армейска Панама», ще получа съвсем редовни нови документи на офицер от Западната група войски, апартамент в Москва и майорска длъжност в една от московските части. И мечтата на живота ми ще се сбъдне — тъжно се усмихна Корольов.

— След Ню Йорк? — изумих се аз.

— Да. Тази мечта се роди още в Европа, но се засили зад океана. Какво да се прави, Володя, оказа се, че съм патриот и не мога да избягам от това чувство — въздъхна той.

Най-накрая се чу зовът за утринния намаз. Да... Много добре разбирам какво е носталгия и какво е истинският патриотизъм. Всичко това много добре го научих, докато бях в ГДР.

— Каква мърша си все пак — казах му ласкаво, почти бащински.

— Ама наистина ли не можеш да ме разбереш? — смутено се учуди Юрий.

— Там е работата, другарю бивш капитан, че мога. Разбирам те...

— Тогава ще действваме заедно, нали? — попита сериозно той.

Мълчаливо кимнах в знак на съгласие...

През деня отново седях, но сега с Юрий Корольов, в «ленинската стая» от пакистански тип.

— Както и преди отказвате, така ли? — попита ме Норман Плат.

— Както и преди, отказвам — студено отговорих и с крайчето на очите си погледнах Юрий, който седеше до мен. Лицето му беше безизразно.

Непрекъснато блясваха светкавиците на фотоапаратите, а Корольов седеше, без да мигне, като безжизнен паметник.

Двата «гардероба», които седяха от двете ми страни в мерцедеса, и още един малък и черничък подвижен човечец многократно ни снимаха и с фотоапарати, и с видеокамера.

Безсмислено беше да прикривам лицето си с ръце. Щом са ме снимали заедно с Норман Плот и Юрий Корольов, искам или, не, вече съм ухапал въдицата. Не ми се щеше да си помисля дори какво би станало, ако тези снимки попаднат в нашия Генерален щаб или военното разузнаване... Мъчех се да мисля за всичко друго, само не за това. А лицето на Корольов, както и в началото, приличаше на студена невъзмутима маска.

— Много добре, Владимир Фьодорович. Никой няма намерение да ви принуждава — изведнъж се заусмихва Норман. — Ние получихме необходимата ни информация от вас.

— Каква информация? — стараех се да бъда невъзмутим като Юрий. Но дали успявах?

— Питате ни каква? Ще ви кажем по-нататък какви сведения ще ни помогнете да получим. Говоря ви за бъдеще време като за сегашно, разбирате ли, скъпи господин полковник? Нали няма да ни откажете по-нататък някоя малка услуга? Няма да ни откажете поне заради това, че тук, в Исламабад, ви оказахме гостоприемство, достойно за ранга ви. Вярвам, че сте доволен от почивката си при нас? Ах, да... спомням си, вие сам казахте, че ви хранят и се отнасят с вас отлично — усмихна се Норман.

Мълчах и стисках зъби, та чак скулите ми потрепваха.

Норман ми предложи да се подпиша под стенографския протокол от моя разпит на английски език и аз, естествено, отказах. Той не настоя. Днес се отнасяше някак много подозрително любезно с мен. Чувствах, че няма да мога да избягна някоя клопка.

— Край. Това е всичко!... Нашите скъпи гости са свободни. Можете да отидете където поискате. Ние, американците, искрено приветстваме и поддържаме перестройката! Сега руснаците са наши приятели — сладникаво се заусмихва Норман Плат, наслаждавайки се на собствената си ирония.

Надигнах се от стола и вече бях тръгнал да излизам от стаята, когато Норман ме спря:

— Къде отивате? Няма ли да поканите и вашия приятел, при когото пристигнахте толкова трудно? Били ли сте някога в Исламабад? Вечерно време, когато е прохладно, градчето става наистина възхитително. Препоръчвам ви да се поразходите.

— Къде е Ал Руниш? — изведнъж рязко попита Корольов.

За всеки случай още веднъж го снимаха с мен.

— Господин Селим не ни интересува. Не е наша работа да го търсим, това си е вашият план, както и преди, нали? — отново безкрайно подло се заусмихва белозъбият американец.

Корольов изсумтя от досада и също рязко стана от стола. Вече излизахме от следствената «ленинска стая», съпроводени от недоверчивите погледи на застиналите покрай стените фотографи — «гардероби» и господина с видеокамерата, когато Норман пак ни спря:

— Приятен път, граждани на света. Само че внимавайте да не се забъркате в някоя каша ши да ви задържат на границата, няма да ви

спасявам...

Не го дочаках да се изкаже и излязох. Корольов ме последва, без да се сбогува.

Намирахме се във втория вътрешен двор на къщата, в която ме държаха. В средата розово алабастрово фонтанче пръскаше с малки капчици окосената трева. Недалеч от фонтана висеше малка детска люлка. Сърцето ми се сви, когато я видях. Спомних си за жена ми и за нея, за Т... Дворчето приличаше на райско кътче. Погледнах Юрий, беше мрачен.

— Какво ще кажеш за предложението на Норман? — попита той.
— Исламабад вечерно време наистина никак не е лош.

Привечер, когато над града се спусна прохладата и мюезините привършиха службата си, ние отидохме в най-близкото кафене. Там седяха и отпиваха кафе само закръглени пакистанци и индуси. Не се задържахме дълго, тъй като нямаше нито една жена. Нямаше и по улиците. Освен това в кафенето нямаше капка алкохол, а Юрка търсеше водка, дори и не руска — каквато и да е. Тръгнахме към центъра и се озовахме около скъпо нощно заведение, пред което се тълпяха мъже. Общо взето, по време на разходката ни видях само една жена с фередже, която плашливо подтичваше, отскачайки от минаващите покрай нея мъже.

Казах на Юрий, че не искам пак да пия за срещата ни, и влязохме в онова заведение с арабско име, където «представяха» кючек. Подобни танци бях виждал и в Европа, но тук, сред целия заобикалящ ни източен колорит, беше впечатляваща гледка... Не дочакахме края на представлението и излязохме от кабарето. Огледах се. Юрий също от време на време се оглеждаше, но никой не вървеше подир нас. Колкото и да е странно, но не ни следяха, пък аз си мислех...

Трябваше да дочакаме нощта, защото, както каза Корольов, ни предстоеше да заминем в голям фургон за Афганистан. Той бил натоварен с пакети с пропагандни позиви на няколко езика, кашони с медицински препарати и апаратура. След полунощ и ние се качихме в него. Седяхме до самата кабина, барикадирани с многобройни сандъци и бали с бинтове.

През по-голямата част от пътя аз спях, докато се клатушкахме в каросерията. Както и преди, бях мрачен като градоносен облак. Опитвах се да спя, за да не мисля за нищо. За щастие успях, макар че Корольов все се стараеше внимателно да ме събуди и се опитваше да започне разговор за Москва, за политическата обстановка в страната, за това колко получава един офицер сега. И дали има «чекистки» в Германия. В Афганистан наричаха «чекистки» жените, които пристигаха от Съюза, за да работят срещу чекове. По време на войната по-голяма част от заплатата си офицерите получаваха в чекове, които в родината можеха да се обменят изгодно около магазините с вносни стоки «Берьозка» или пък да се купи от същите магазини баснословно евтина японска апаратура и после да се препродаде. Колко отдавна беше това, сякаш в друга епоха. А бяха минали само няколко години...

Бяхме пропътували петнайсетина часа практически без спиране. Само на границата се задържахме за около пет минути.

Привечер колата спря в малка клисура. Двамата шофьори афганистанци ни помогнаха да се измъкнем иззад барикадата от кашони. С удоволствие се разтърках, джапайки бос в плиткото мътно ручейче. На брега му горяха огньове, около които седяха въоръжени «духове». Неколцина от тях се приближиха до нас и учудено и недоброжелателно заоглеждаха двамата «бледолики». Бяха хора от групировката на Туран Исмаил.

Предложиха ни да хапнем консервирано американско задушено направо с ножовете от консервните кутии. Изглежда, бяха казали на муджахидините, че сме от хората на Ал Руниш, защото няколко пъти чух нашите шофьори да повтарят името му.

Някъде отстрани откъм гъстата стена на гората се дочу дрънкане на оръжие и стъпки. Започнаха да изпразват камиона ни, прехвърляйки кашоните и пакетите върху гърбовете на коне и мулета.

Отново тръгнахме на път, обгърнати в пълен мрак, като следвахме конете. Ту се изкачвахме, ту ми се струваше, че ще се търколим в бездънната черна пропаст, криволичейки по едва забележимите каменисти пътечки.

Преди разсъмване влязохме в гората и аз облекчено въздъгнах, защото муджахидините запалиха фенерчетата си и някой дори запуши.

Бяхме в безопасност и слава на моя ангел пазител, че не се натъкнахме през нощта на засадата на някоя от противниковите групировки.

Бяхме много близко до болницата на «Червения кръст», а керванът ни отиваше точно там. Там трябваше да бъде и Селим ал Руниш — медикаментите и позивите бяха негови.

— Легално ли съществува тази болница? — попитах Корольов.

— Почти легално. Тя е на територията, която се контролира от племето белуджи.

Юрий ми обясни, че вече няма причина да се страхуваме. Където са белуджите, там има ред. Те са някакви афганистански либерали, които не искат да воюват за никого, пък и сами не се завират в чужди територии.

Скоро се озовахме на брега на мътна жълтеникава рекичка, широка около пет метра. Всички правоверни наклеяха да извършат намаз. Потните ни вратове и лица бяха отдавна покрити с дебел слой прах и аз не се съдържах и заедно с Юрка се изкъпахме в реката.

Пак тръгнахме на път покрай гората. В далечината зад дърветата виждах пътя, край който имаше наблюдателни пунктове — малки бараки от сандъци и ламаринени листове...

Вечерта керванът излезе на открито. Озовахме де край малък оазис от дървета с нарове и праскови. Беше малко селце — кишлак, с килнати на една страна къщи, измазани с червена глина, до които бяха разпънати палатки с нашити върху тях червени кръстове. Върху покривите на палатките бяха струпани снопове слама и саксаул.

— Е, май че пристигнахме — каза Юрка, размазвайки по лицето си гъстите слоеве жълт прах, с който се бяхме покрили отново.

Нас никой не ни посрещна, докато муджахидините бяха обградени от шумните си събратя.

Изведнъж чух — дали пък не халюцинирах от горещината и задуха — чух руска реч или почти руска! Но викаха другиго:

— Юрля! Юрля! Колко хупаво, ние радвам се да видя тебе! — завика изскочилият от палатката малък китаец с дръпнати очи.

— Здравей, Лен Нин! — изведнъж завика и Юрка, хвърляйки се към китаеца, който беше толкова нисък, че едва достигаше до рамото му. Неговото кръгло като питка личице, с малки черни цепки на очите, светеше от радост и учудване.

Корольов се запрегръща по братски с китаеца, потупвайки го по гърба. После си спомни за мен и закрепця като че ли го колят:

— Володя, това е Лен Нин, най-добрият ми приятел от пленничеството.

Лен Нин, кимайки в съгласие глава, дотича при мен и ми протегна двете си длани, съединени като лодчица. Аз стиснах и двете му ръце.

— Много хупаво, Лен — представи се той, като хвана двете ми ръце и ги задруса трескаво.

— Изглежда, че сте лекар, другарю Лен Нин? — попитах аз.

— Да, учиш се в Съветский съюз — усмихваше се той, кимайки глава като онези малки декоративни китайски куклички.

Юрка започна бързо да ми обяснява, че се намираме във френска болница на територията на белуджите, която се финансира от Ал Руниш.

Керванът от няколко коня и мулета вече беше почти разтоварен, но Ал Руниш все още не се появяваше.

Реших да не преча на разговора между Юрка и неговия бивш приятел от пленничеството. Той обаче пак доведе при мен Лен Нин, вече бях разбрал, че името му означаваше Ленин, отново започна да ми го представя, учуден, че Лен и сега бил снайперист. Само че този Ленин воювал вече не срещу руските интервенти, а срещу «духовете» — онези, които не са белуджи.

Попитах Лен Нин къде е учил в Съюза и той ми отговори:

— Академия Фрунзе.

Свих устни скептично.

— Веднага се вижда, че е френска болница — казах язвително на Корольов.

Едва успях да го кажа и от същата палатка, от която беше изтичал Лен Нин, се появиха две русокоси фурии — две момичета. Едва не паднах от учудване, но се овладях. И все пак зяпнах.

Към нас се приближиха две високи мадами с найлонови корсажи на цветя. И двете бяха светлокоси — едната с дълги до раменете разкошни къдри, а другата — подстригана прекалено късо, почти нула номер.

— Хай! — поздравиха те Юрка.

Веднага попитах на английски къде е господин Селим. Момичетата се намръщиха, но нищо не ми отговориха. Представиха се като англичанки, Мери и Барбара. Лека-полека от тук от там ни обкръжаваха мънички, като Лен Нин, китайци.

— Къде ме домъкна? — попитах през зъби Корольов.

— Всичко е наред. Това са наемници от бригадата «Черният щъркел» — отговори ми той. — Повечето от тях също са снайперисти като Мери и Барбара.

— Все пак има ли тук французи? — попитах Мери на английски.

— Има и лекари французи. Ние сме интернационална бригада и изпълняваме интернационалния си дълг... — отговори тя също на английски.

Много от китайците бяха с «Калашници». Те бързо мяукаха нещо на своя си език. Сигурно обсъждаха нашето появяване. Аз се усмихвах колкото е възможно по-учтиво.

— Елате. Можете да почакате мистър Селим в палатката — предложи ми Барбара и ни поведе към последната палатка.

Там лежах трима ранени муджахидини. Въздухът беше нажежен и спарен, силно миришеше на йод. Ранените лежах на походни легла.

— Здравсти, братлета! — радостно ги поздрави Юрка.

Единият от ранените изстена.

Учудено погледнах Корольов, но вече нямах усещането, че се намираме в лагера на врага. Вежливо поздравих. Единият от ранените ми се усмихна. Помръдна почернелите си устни, опитвайки се да изобрази усмивка, а после ми показа бинтования окървавен чуқан, останал от крака му.

— Това, че са ти отрязали крака, не е най-страшното. Важното е, че си жив — започнах да го успокоявам на руски. Онзи въобще не се учуди, като чу руска реч. Започна нещо да ми шепне с напуканите си устни. Интуитивно разбрах, че моли за вода, и му подадох желязната манерка, висяща на стълба, който поддържаше покрива. Той жадно започна да пие. След това простена нещо за Аллаха.

«Ех, войниче — помислих си аз. — Това не ти е Германия. Никакъв Аллах не може да ти помогне, щом са те ранили.»

Да бъде ранен муджахидин е нещо по-различно от раняването на съветски войник в Афганистан. Ако «духът» е ранен в корема или главата, това за него е неминуема смърт — продължителна и

мъчителна. Дори ако кракът му е леко ранен, гангрената е неизбежна и в края на краищата ампутацията не може да се избегне. Душманите почти нямат лекарства, а разбирането им за хигиена е много своеобразно.

Юрий, застанал до мен, тъжно ме погледна.

— Ей, полковник, там, в Германия, не си ли употребявал хероин?

Поклатих отрицателно глава.

— А аз се пристрастих по време на плена. И сега, ако няколко дни съм без дозата, започвам да се гърча. Подушвам, или по-точно виждам, че по всяка вероятност зад селото са моите полета. Там расте онова, което ми е нужно.

Изведнъж излязох от кожата си, избухнах. Ноздрите ми трепереха от яд, но не започнах да викам по Корольов, а му нареждах с тон на заповед:

— Слушай, ей! Да не сме дошли да берем канабис? Я марш навън... — и го изблъсках от палатката.

Не можахме да си изясним отношенията, защото в този момент започнаха да чукат по железната тръба, окачена на едно дърво. Дотича Барбара и ни извика на обяд.

Върху сандъците, приспособени за маси, вече бяха сложени чинии, в които имаше китайска юфка. Китайците седяха на земята по турски и кой с лъжица, кой с вилица, кой сръчно издялани клечици лапаха юфката.

— Бонжур, здравствуйте, камарад! — към нас се приближи висок мъж в шорти, на врата му се люшкаха очила на синджирче. Беше без риза и не се страхуваше да изгори на слънцето, сигурно го спасяваше гъстата абсолютно бяла вълна на гърдите му. В зъбите му стърчеше извита димяща лула и той някак успяваше да говори, без да я вади от устата си.

— Това е мосю Журден, началник на болницата — представи ни мъжа Лен Нин.

— О, се тре биен, ка-ра-шо, у-ра! Вивай, да живее Москва! Мир, прогрес, май! — каза Журден всичко, което знаеше на руски. И след като си стиснахме ръцете, премина на английски.

Каза, че Селим днес непременно ще дойде. Заминал при командира на един отряд, за да му се накара, че е свършил боеприпасите си.

Попитах Журден какво прави тук.

Каза ми, че отначало работел като военен лекар в една палестинска болница, но сега са го вербували тука и не съжاليا. И той, както и китайците, е войник на късмета. Само че късметът му не се състои в това да убива, а да спасява хората. И той приема, че присъствието му тук е крайно нужно и благородно, да не говорим за щедрата отплата на Селим и не по-малко щедрата помощ от Червения кръст.

Накрая и ние, както китайците, и Мери и Барбара, подвихме крака по турски пред сандъците с обода върху рядката спаружена трева.

Юфката със задушено месо беше съвсем прилична. След обяда при нас дотича подстриганата Мери. Донесе ни шише с розова вода, миришешца на ягоди. Предложи ни да пийнем и започна нещо бързо да чурулика, но аз не я слушах. Мислех за друго, докато преглъщах водата: «Да, и ти си войник на късмета. Храбрец, красавица...» Не издържах и запитах на руски:

— Я по-добре ми кажи, кучко, колко души си разстреляла? От нашите руснаци, от същите тези «духове», колко, а?

Корольов ме погледна и страдалчески се намръщи.

Мери не ме разбра, продължи да цвърчи и изтича, за да се върне със снайперската си винтовка и нов нощен прицел, който, по нейните думи, пристигнал с нашия товар специално по нейна поръчка. Тя монтира уреда и аз я помолих да ми покаже винтовката си. Корольов се мръщеше все повече и повече.

Преди няколко години, в разцвета на горбачовската ера в Академията на Генералния щаб, имахме кратки курсове за новата политика в страната, та по време на занятията един подполковник «афганец» ни разказваше за снайперистите в Афганистан...

Внимателно разгледах приклада на Мерината винтовка. Видях малки дупчици от топълйка, подредени в два реда — бяха не по-малко от тридесет. Имаше и осем големи прегорени черни точки. Мери, както беше прието при снайперистите, отбелязваше всеки убит върху приклада. А прогорените точки сигурно означаваха или БРДМ-и, или танкове, а може би БТР-и...

— Окей, окей — въздъгнах аз, връщайки пушката. Мери разбра, че не съм във възторг от военните ѝ постижения. И сякаш, за да се

оправдае, ми предложи да отидем да се изкъпем в рекичката, която течеше между обраслите в «коноп» брегове.

Очите на Корольов блеснаха и той каза, че веднага ще отиде да се къпе. Разбрах, че го влече не реката, а растящият недалече хашиш. Той потвърди догадките ми.

— От верста подушвам «тревата» — тихо каза той.

«Трева» пушеше и дотичалата при нас Барбара с дълга ръчно свита цигара между зъбите. Върху банския си беше наметнала мъхеста хавлия на розови райета.

Без думичка да каже, Корольов грабна цигарата ѝ с треперещи пръсти и жадно засмука бързо-бързо дима.

— Биен? — попита на френски и се усмихна Барбара.

— И още как биен! — отговори Юрка, подбелвайки очи.

Повдигаше ми се от този сладникав мирис. Чувствах, че няма да издържа дълго и ще ми се завие свят. Измъкнах от устата на Корольов цигарата и я захвърлих далече встрани.

Трябваше да уточним с него още няколко въпроса, преди да е пристигнал Селим. Не исках да престане да съобразява, изпушвайки хашиша.

Казах на Мери да вървят напред към реката, за да ни показват пътя, а ние ще ги следваме. Мери отиде до палатката, остави винтовката си и се върна с хавлия като Барбара.

Двете снайперистки тръгнаха напред, тихо обсъждайки нещо, явно мен и Корольов. Когато момичетата стигнаха до брега, аз спрях Корольов.

— Нормално ли разсъждаваш?

— По-добре от когато и да било — с блестящи очи ми отговори той.

— От къде знаеш името на операцията?

— «Армейска Панама» ли? От Вагин чрез Коган. Да не би името да е тайна? В тази сделка са посветени предостатъчно хора от най-различна националност... които... които трябва да бъдат изчистени — изведнъж завърши Корольов.

— Бълнуваш ли? Нали ми каза, че разсъждаваш нормално! — Сграбчих го за рамото. Не, не че се уплаших от думите му, а за да го разтърся, така че мозъкът му да се разшава.

— Никога не ми е бил толкова бистър умът, както сега... Мен трябва да ме очистят чак след като... след като ракетите бъдат у Ал Руниш...

— Голяма загуба! — казах злобно аз. — А защо забрави да споменеш и мен?

— Ти си дясната ръка на заместник командващия. За тях — за вашата руска военна мафия — ти си свой човек.

Изхрчих се злобно на тревата. И помислих, че може би Вагин беше прав, страхувайки се да довери онази, по-детайлна информация, която беше в главата ми на Корольов. Онази информация, която само аз трябваше да предам.

От крайречния буренак ни повика Мери. Корольов искаше да изтича, но аз го задържах.

— Слушай, Юрка. Все пак заедно сме учили. Не искам да забравям това. Ако ти не вярваш много на Вагин, аз ще се опитам някак си да ти помогна да се добереш до Русия. Но моят съвет е, не се забърквай там, изчезни си в твоя Ню Йорк завинаги, народете си с някоя американка деца, вземете си къща на кредит...

— Не, в Ню Йорк ще се самоубия. Това е ясно като бял ден — съвсем сериозно ми отговорих и тръгна към храсталака.

Изкъпахме сее жълтата речна каша. Мери и Барбара, съвсем голи, се плискаха наблизко, без да се стесняват от нас. После излязоха на брега и се завиха в пухкавите си хавлии. Мери извади от джоба си черни слънчеви очила, надяна ги на носа си и с бавна, танцуваща походка се приближи до мен. Измъкна от джоба си същата цигара, като на Барбара, и ми я подаде. Аз отказах. Тогава, без да каже думичка, ме повика с ръка и тръгна към лешниковите храсти.

«Я виж ти — помислих си аз, — вече става интересно. Като че ли съм на почивка в Маями: и момичета, и топла като сварено мляко мътна река, и други удоволствия, като стрелба по живи мишени, разбира се, по желание...»

Барбара се приближи до Юрка, тръсна глава, разхвърли мокрите си къдри по раменете. Докато се обърна, Юрий Корольов, хванал ръката на Барбара, вече вървеше подир Мери.

Не ми оставаше нищо друго, освен да ги последвам. Настигнах Мери — навлязла все по-навътре в храсталаците, успоредно на реката.

Тя вървеше бързо, разгръщаше с ръце клоните, които болезнено ме пляскаха през лицето. Протегнах ръка и я хванах през талията. Тя се спря, обърна се, погледна ме, като повдигна очилата си, шляпна ме през ръката и отново започна да си пробива път напред.

Скоро излязохме от лещака. Пред нас се простираше зелено море от висока колкото човешки ръст трева. Беше огромно поле с индийски коноп.

— Мери, защо ме доведе тук? — попитах аз.

Тя ме погледна с безкрайно недоумение и бавно започна да съблича хавлията. Останала гола, като русоляв войник новобранец, ми козирува с два пръста и леко придържайки с ръце гърдите си, навлезе в конопените храсталаци. Поспря, обърна се и лукаво ме повика с ръка, давайки ми да разбера, че трябва да постъпя като нея... Аз, полковникът от Съветската армия, вече посребрен от годините, трябваше като наркоман тийнейджър да пълзя по този коноп и да събирам пращинките му... И заедно с кого? С наемна снайперистка?!

Не, това приключение ми се струваше страшно унизително.

Юрий по плувки, заедно с Барбара, която също се беше съблякла, започнаха да си пробиват път в конопа. Изглежда и двамата бяха доволни от задуха в храсталака. Видях как по влажните им тела бързо полепваха пращинки... Отново ми се доповръща.

Дявол да го вземе! Трябваше в Германия да извадя пистолета си и като избира удобно място и момент, да пратя един куршум в слепоочието на Вагин!

В този момент чух нечии неясни викове. През храсталака към конопеното поле се промъкваше някой. Изчаках, докато се появи. От храстите излезе китаецът Лен Нин:

— Пристигнала!... Пристигнала!... Господин Селима тука, вас сега иска!

Аз с удоволствие се изплюх на зелените конопени листа. Той ни иска, пък и бързо! Да не съм някакво момченце, че да тичкам на пръсти пред разни араби. Аз съм съветски офицер! Макар и потънал в лайна...

— Юрка, твойта мамка! — закрещях аз. — Добре търчиш подир юницата си! А Селим е вече тук!

Корольов, целият в жълтокафеникав прашец, задъхано дотича обратно. Грабна един от халатите и бързо започна да бърше лепкавото

си тяло. След това се топна в реката и заедно с Лен Нин тръгнахме обратно.

Още отдалече видяхме, че китайците са се стълпили около черен джип, покрит с дебел пласт прах. До колата стоеше дребен, слаб, плешив арабин с големи тъмни очила и нещо говореше.

Когато приближихме, видях, че на врата му, под яката на зелената маскировъчна риза с къси ръкави, проблясваше масивна златна верижка, осеяна с нещо светещо на слънцето. Вероятно бяха брилянти.

Китайците взеха да ни подвикват да вървим по-бързо, но аз задържах Корольов, за да запазим поне на пръв поглед достойнство. Оставаше и да тичаме към тоя Руниш. А онзи приветливо ни махна с ръка, но не направи и крачка към нас. Само китайците ни направиха път да стигнем до този военен търговец, който ни чакаше до колата си. Забелязах на ръката му тънка гривна от бял метал с червени камъни. Те проблеснаха на слънцето, когато той посегна да свали тъмните си очила. Зад очилата се криеха тесни, черни, пронизващи очички, които той насочи към мен, като че ли питаеше, ко...“

Изпсувах мислено на майка и с всички сили цапардосах с юмрук последната ръкописна страница: „Дяволите да те вземат, полковник!... Да те изядат диваците дано, куче такова!“

Ръкописът прекъсваше по средата на думата. А може би Татяна не ми е дала всичките страници? По-вероятно е да е така, а аз напразно псувам полковника.

Чувствах, че главата ми се замайва и предметите в кухнята стават двойни. Беше полутъмно, изглежда, че бе вечер. Чак сега, долитайки, изведнъж разбрах, че съм пиян, и то така, че не мога да се надигна от бялата кухненска табуретка. В главата ми всичко шумеше и звънтеше.

Надигнах се някак със залитане, едва се добрах до кревата и рухнах върху него, без да имам сили да се съблека.

Пред затварящите ми се очи, подобно на слънчеви зайчета в мътна река, по тавана танцуваха някакви светли петна. Или може би съм включил лампиона? След това, след слънчевите петна, на тавана се появи някаква трева. Също като на кино. Ами да, това са конопените храсталаци... В храсталаците се появи голата Таня Холод...

„Защо Таня? Какво прави тя там? — мъчех се и не можех да разбера аз. — Ах, Таня... спомних си... ти нали умря... Прощавай, Таня“ — беше последното, което помислих, и потънах в сън, като че ли загубих съзнание.

ВТОРА ЧАСТ
„ДЕЙСТВАЙ УМНАТА, ТУРЕЦКИ“

1.

В ПРЕСЛЕДВАНЕ НА ФАКТИ

На следващия ден бях бодър и свеж. Взех контрастен душ — отначало горещ, след това изгарящо студен. Бях се събудил много късно и затова веднага полетях към „Петровка“. Наближаваше обяд.

Когато влязох в кабинета на Романова, тя се надигна от бюрото и ме поздрави с нескрита радост, виждайки ме в бойна готовност.

— Как се чувстваш, красавецо млад? Сядай, Саша.

Седнах и протегнах крака едва ли не до средата на големия ѝ кабинет.

— Сутринта имаше такава битка при генералния заради взрива. — Шура натисна бутона на селектора и каза някому, че съм при нея. — Меркулов изпрати Левин в апартамента на Татяна Холод...

В кабинета се втурна Константин Меркулов.

— Даа — проточи той в крачка, дочул последните думи на Шура. — Интересна история... Бившият мъж на Татяна Холод, някой си господин Гряжски... Познаваш ли го?

— Не — въздъгнах. — Или по-точно, почти не.

— Наредих на Левин да разпита съседите на Холод от етаж. Те казали, че мъжът ѝ отдавна не се е появявал. Практически нито веднъж след развода им не са го виждали. Но една съседка съобщила, че вчера някой е влязъл в Татяниния апартамент около един часа, т.е. можем да кажем, че е било точно когато е станало убийството. Комшийката отивала в хлебарницата и когато заключвала вратата си, видяла мъж, който влизал в апартамента. Отначало съседката решила, че това е мъжът ѝ, но после си спомнила, че той вече не живее там, и решила, че е някой познат на Татяна, на когото е отворила вратата. И спокойно си продължила по пътя... Отидох веднага, взех свидетели и отворих апартамента. Първото, което видях, беше ужасен безпорядък, по-точно погром. А още по-точно — в дома на Холод, по време на гибелта ѝ, някой е правил обиск. Заповядах веднага да доведат бившия ѝ мъж, този Гряжски, в жилището.

— Отбележи си, Турецки, всичко това е ставало по времето, когато ти си се наливал до козирката — вметна Александра Ивановна.

Мълчаливо преглътнах хапливата забележка. Меркулов продължи:

— Нещо бяха търсили в домашния архив на Холод. Всичките й папки бяха изтърбушени и всички документи — разбъркани... Сега вече можем да предполагаме, че са изчезнали някои папки с материали за КГБ и ГРУ.

— А ценности? — попитах аз, припомняйки си, че Татяна имаше някакви спестявания в долари, прибрани в малка кутийка с палехска рисунка на капака. В друга кутийка имаше пръстенче с брилянт, изумрудени обеци и още някакви бижута.

— Нищо не е пипнато.

— От къде знаеш?

Меркулов повдигна вежди:

— Гряжски огледа апартамента и каза, че всичко си е на мястото — пръстен с брилянт, някакви обеци с изумруд и валутата. Но той ни каза, че на един от рафтовете на библиотеката по-рано имало папки с материали за КГБ и ГРУ. Тези папки не се намериха. Вярваш ли, че са в редакцията?

— Не вярвам — отговорих аз. — Макар че е редно да се провери касата в Таниния кабинет...

— Захващай се тогава — каза Костя.

Кимнах в знак на съгласие.

— Съседката може ли да разпознае посетителя, когото е видяла?

— Не. Той е бил с гръб към нея — отговори Меркулов. Разтвори черната си папка и извади един лист. — Приготвих това. Прочети го... — Протегна листа към мен.

Разпореждане за започване на следствено дело

Старши следователят по особено важни дела от Московската градска прокуратура, старши юридически съветник Турецки, като разгледах материалите по углавното дело, възбудено по повод убийството на

гражданите Гусев, Холод и Шебуурнов, по силата на чл. 129 от НК на РСФСР

Разпоредих:

Като взех предвид заповедта на заместник главния прокурор на Руската федерация К. Д. Меркулов, възложил лично на мен разследването на фактите по убийството, поемам делото за производство.

За целта да бъде организирана следствена група в състав А. Б. Турецки (ръководител) и О. Б. Левин (следовател, член на групата).

Ст. следовател по особено важни дела
от Московската градска прокуратура,
ст. юридически съветник А. Турецки

— Добре. А какво стана при главния? Сигурно момчетата от комитета искат да вземат делото? И благополучно да го забатачат? — попитах Романова.

— Така изглежда. Терористичен акт е все пак... — уклончиво ми отговори Шура.

— Аз няма да се откажа от разследването! Да го знаете и двамата! Няма да се откажа, докато не завърша разследването по убийството на Холод! Дори да спуснат ценните указания на президента за прекратяване на следствието! Ще го докарам докрай! Ще видите!

— Не възразявам, Саша — каза Меркулов. — Само че...

— Никакво „само че...“! Ако се наложи, сам ще изпълня присъдата! — възкликнах с внезапно обхванала ме ярост.

— Ее, Турецки, зарежи емоциите. — Романова леко удари с юмрук по масата. — Само това ми липсваше — да се тревожа и за тебе. Тук може да е замесена и политика. Така че бъди внимателен. Разбра ли?

— Разбрах. Ще се постарая — промърморих аз.

— Добре, Саша. Сега заминавай при съдебния лекар. Там вече те чакат — каза Меркулов и стана.

Отидох в моргата на Първи медицински институт, където в мое присъствие беше направена експертиза на трупа на Татяна Холод.

Подписах акта и колкото и да ми беше тъжно след видяното в моргата, тръгнах към редакцията на „Нова Русия“.

Извлечение от акт за съдебномедицинско обследване на трупа на гражданката Т. М. Холод

На 3 декември 1991 г. в гр. Москва при ярко електрическо осветление от луминесцентни лампи в моргата на Първи медицински институт аз, съдебномедицинският експерт на Московското бюро по съдебномедицински експертизи, доц. к.м.н. Роман Йосифович Розовски, при участието на криминално-медицинския експерт к.м.н. к.ю.н. Игор Иванович Калюжни и в присъствието на старши следователя по особено важни дела от Московската градска прокуратура Александър Борисович Турецки, извърших аутопсия и съдебномедицинска експертиза на трупа на гражданката Т. М. Холод.

В резултат на съдебномедицинската експертиза на трупа стигнахме до следния извод:

Смъртта на Татяна Михайловна Холод, 35-годишна, е настъпила на 3 декември 1991 г. между 11:30 и 12:00 часа в резултат на експлозия на открито взривно устройство и е причинена от следните травми: разрушаване на част от главния мозък, травматичен шок и загуба на кръв.

Данните от микроскопския и спектрален анализ показват, че в момента на взрива Т. М. Холод се е намирала в седящо положение, а взривното устройство е било около лявото ѝ бедро, във връзка с което на най-голямо поражение са били подложени органите от лявата страна на тялото (установени са травми на гръдния кош, разкъсване на коремната кухина и вътрешните органи, а също така и обгаряния).

Посоката на експлозията, липсата на други наранявания по тялото, липсата на следи от борба и самоотбрана, а също така и протоколът от огледа на

местопроизшествието и данните от медикокриминалната експертиза потвърждават, че смъртта на гражданката Т. М. Холод е настъпила в резултат на въздействието на взривно устройство.

Р. Й. Розовски

И. И. Калюжни

А. Б. Турецки

Излязох в двора на Първи медицински институт, бръкнах в джоба си да извадя цигарите и видях, че пръстите ми леко треперят. Мислено си заповядах да се стегна и треперенето като че ли престана. Но тъкмо се опитвах да запаля, когато усетих по гърба си чудовищен студ, сякаш допряха до гърба ми нещо остро и студено. Тукаткси разбрах, че е поглед, тежък зловец поглед, който сякаш пронизваше вътрешностите ми. Беше дулото на пистолет. В някои критични ситуации така усещах насоченото към мен оръжие и този усет ме е спасявал неведнъж.

Реших да не реагирам. Запалих цигара.

Дворът беше пълен с хора. Една санитарка премина с кофа и парцал, две сестри, весело чуруликайки, отиваха някъде с торта и цветя. Няколко коли на „Бърза помощ“ бяха спрели в редица.

Започнах бавно да се извърщам, изпусайки дима от ноздрите си. Не видях никого зад гърба си. Нямаше никой и по прозорците на института. Встрани бяха спрели три линейки. Въздъхнах облекчено. Реших, че този път съм сбъркал и реакцията ми е била неадекватна заради новата среща с обезобразения труп на Татяна, затова треперят и пръстите ми.

Едва успях да го помисля и го видях! Зад матовото прозорче на една от линейките личаха очертанията на притиснато до стъклото лице. Някой ме разглеждаше. Две яки момчета с бели престилки се приближиха до същата кола. Отвориха вратата и изкараха от нея един здравеняк в бяла усмирителна риза, чиито ръкави бяха завързани зад гърба му. Лицето му беше съвсем ненормално — беззъбата му уста беше полуотворена, а черните му очи ме пронизваха с безумна ненавист.

Изтръпнах. Санитарите го подхванаха от двете страни и го поведоха към вратата на института. Махнах на ненормалния с ръката, в която държах цигарата, и в отговор чух злобно ръмжене от беззъбата му уста.

— Я, върви — подбутна лудия единият от санитарите.

Онзи вървеше и се озърташе към мен, без да прекъсва да ръмжи. Чух, как се разкрещя:

— Ти ще умреш! Ще умреееш!!

— Я върви по-бързо! — отново го побутнаха санитарите и единият ми извика нещо за извинение.

Вкараха лудия в зданието на института и да си призная, въздъхнах облекчено. „Защо така не му харесах — помислих си аз. — Макар че можеш ли да разбереш лудия човек...“

Свих рамене и се качих в колата си, опитвайки се да забравя онзи нечовешки рев: „Ще умреееш!“

Пристигнах в редакцията на „Нова Русия“, когато вече приключваха броя.

Задълженията на главен редактор изпълняваше Миша Липкин — мъж с приятна външност, но с остър, винаги насмешливо ироничен език. Неговата зла ирония повлия и на мен. Кой знае защо Липкин считаше, че имам нещо общо със „службите“, и затова винаги беше нащрек с мен. От подобна „шпиономания“ доскоро боледуваше всеки дисидентстващ интелгент, така че неговата подозрителност, макар и да не ме радваше, ми беше ясна.

— Старче! — Липкин изскочи иззад бюрото, затрупано с книжни боклуци, още щом ме зърна на прага на кабинета и веднага се нахвърли с упреци. — Можеше все пак да ни кажеш нещо по-точно, когато се обади по телефона! Ти не си чужд на този вестник! Какъв ужас, какъв ужас!... Как можа да се случи! Ти видя ли я? — Кимнах, без да кажа нищо. — Той продължи: — Ама разбира се!... Нали си от там! Сядай, сядай...

Липкин ми посочи креслото, седнах, запуших.

— Саша, аз нахвърлих черновата на некролога. Чуй го. Може би ще уточниш нещо. — Взе надраскания лист и започна да чете: — „В резултат на терористичен акт загина...“

— Чакай — прекъснах го аз. Неочаквано ме хвана яд: тези журналисти винаги бързат преди всички със своята осведоменост.

— От къде знаеш, че е бил терористичен акт?

Липкин учудено се опули срещу мен:

— Как другояче ще наречеш взривяването на автомобил, в който са се намирали две известни личности?

— Аз бих се въздържал да давам оценка на случилото се, докато следствието не стигне до определено заключение.

Липкин буквално експлодира от думите ми.

— Случилото се?! — закрещя той, надвесвайки се над масата. — Ти го наричаш просто „случай“, а? Може би искаш да кажеш, че това е най-обикновен нещастен случай?

— Може пък и така да е — отговорих, стараейки се да запазя поне видимо спокойствие. — Възможно е поне за единия от тях — Гусев или Таня — това да е бил просто нещастен случай. Нали не можеш да ми кажеш сега срещу кого от тях е извършено покушението — срещу банкера или срещу журналистката?

— Ясноо... — започна Липкин, но спря; изведнъж загоря смисъла на думите ми. — И какво предлагаш?

— Започни обикновено: на еди-коя си дата около 12 часа трагично загина главният редактор на „Нова Русия“. И накрая — причината за гибелта ще установи следствието.

— Предлагаш да си замълчим — каза Липкин.

— Предлагам просто да не правим прибързани изводи и да не поемаме функциите на следовател и съдия. За съжаление или за щастие, макар че за какво щастие може да се говори — въздъгнах аз, — всичко може да се окаже много прозаично. Например шофьорът е загубил на карти, дали са му срок за изплащане, а после са го взривили заедно със случайните му спътници... — Казах точно онова, в което и сам не вярвах. — Или да приемем, че жената на Гусев го е ревнувала...

Миша Липкин драскаше върху листа, обмисляйки думите ми.

— Разбира се, ти си имаш своя версия за случилото се? — продължавах аз.

— А каква е твоята? — трепна Миша.

— Засега никаква. Но виж твоята, както и версиите на другите много ме интересуват. Затова, Миша, моля те, събери цялата редакция

и ми дай телефоните на всички, които Таня е канила на заседанието на редколегията.

Липкин извади дебело тефтерче.

— Сега не мога да събера никого, но телефоните ще ти дам — и започна да записва номерата на лист хартия.

— Александър Борисович — обади се секретарката Дина. Тя избърса сълзите си с кърпичка. — Какво ще правим сега?

— Само не се отпускайте, Дина — отговорих ѝ аз. — Сълзите не помагат. Имате си заместник-редактор, Миша Липкин, той ще ви каже какво да правите.

Дина зариде с глас и избяга от кабинета. Ама че съм утешител... Но моята грубост идваше от напрежението. На мен самия ми трябваха сили, за да не се захлупя на бюрото и да се разплача...

Помислих си колко много смърт бях видял за девет години работа, но смъртта на скъпите ми жени — гибелта на Рита пред очите ми и на Татяна — просто ме докарваха до шок. Когато насилствено умира жена, чак тогава започвам да чувствам и да разбирам какво е смъртта и колко е несправедлива...

Отново си спомних за Ирина, за жена ми, която сега е в Рига, и почувствах как се изпотих. Хрумна ми нещо чудовищно: „Ами ако и с нея се случи нещо, например, ако я отвлекат или пък нещо по-лошо... О, не! Това не може да бъде! А защо да не може? Защото ме е страх дори да си помисля за това, така както наскоро се боях да предположа, че жената от мерцедеса е Татяна...“

Обиколих редакцията. Всеки имаше своя версия. Някои бяха най-неочаквани, но най-много заслужаваше внимание общото предположение, че взривяването на колата на председателя на управителния съвет на „Славянска банка“ може да бъде свързано по някакъв начин с онзи материал, с който Татяна искаше да ни запознае.

Версията заслужаваше внимание, но... Гусев сигурно имаше десетки смъртни врагове от най-различен ранг и обществено положение — от авторитети в криминалния свят до конкуренти. Убийството би могло да се извърши и по поръчка — за да спрат фантастично бързо нарастващия капитал на банката или пък за да отстранят нежелан свидетел — да си спомним думите на Меркулов, че той прекалено много е знаел и прекалено често се среща името му в материалите на комисията, занимаваща се с пуча.

А ако допуснем, че със своите разобличителни икономически статии и репортажи Татяна е объркала работите на някого? Това е малко вероятна версия, но не бива да я отхвърлим с лека ръка...

Всичко в мене въставаше срещу това, че мотивите за убийството са на повърхността — да не позволят на Татяна Холод да публикува сензационните материали за Западната група войски, които тя тъй или иначе би получила...

Върнах се в кабинета, в който седеше Миша Липкин. Помолих го да позвъни на останалите членове на редколегията, които не можах да хвана днес, и да ги покани утре за разговор с мен.

Той измърмори „добре“ и внимателно ме погледна:

— Доколкото разбирам, ти се занимаваш с убийството на Холод?
— Липкин приседна на края на бюрото и изчаквателно впери очи в мен.

— Колко си проникателен, Миша — усмихнах се аз.

— Добре де, не извъртай. Отдавна знам, че си от „органиите“. Само че от кои?

— В смисъл?

— Като онзи стар виц. Плува лайно по реката и вижда ченге да върви по брега. И му вика: „Здравей, колега!“...

— А-а, в този смисъл? — Не ми харесва тонът, с който започна Липкин. Стори ми се, че нарочно ме провокира. — Сигурно ще те огорча, Миша. Аз въобще не съм от „органиите“ — нито от вътрешните, нито от Държавна сигурност. Аз съм всичко на всичко служител от прокуратурата. Ако искаш по-точно — следовател... А ти вече беше решил, че съм от Държавна сигурност, нали?

Миша неопределено сви рамене.

— Татяна те уважаваше — каза, без да сваля от мене черните си очи.

— Значи имало е защо. А тебе уважаваше ли те?

— В смисъл?

— Ами в смисъла на стария виц — усмихнах се аз.

— Каквооо? — Липкин заплашително надвисна над мен, но неочаквано изхихика и почеса рижата си брада. — Ама и ти хапеш, следователю...

— А как иначе ще се справиш с акулите на перото?

— Добре. — Липкин бързо ми протегна ръка. — Мир?

— Ама ние не сме се карали.

— Още по-добре — стана сериозен. — Трябва да си поговорим.

— Казвай...

Липкин вдигна телефонната слушалка и ми я показа.

— Може би ще пийнем кафенце някъде?

Погледнах го и после с ням въпрос посочих слушалката, а той поклати буйната си брада: „Да, подслушва се.“

— Непременно ще си поговорим, но сега трябва да позвъня на началството си. — Набрах телефона на Меркулов.

Телефона вдигна Виктория Николаевна, секретарката му. Каза ми, че Костя лично е отишъл в апартамента на Холод за повторен внимателен обиск, а мен моли да се срещна с жената на Гусев по възможност още днес. Тя ме чакала.

— Сериозен ли е разговорът, или имаш само въпроси за следствието? — попитах Липкин.

В отговор той многозначително закима с глава.

— Добре, вдругиден ще намеря време за тебе, а утре ще разпитвам онези, които днес изтървах...

Миша Липкин недоволно изкриви физиономия, но все пак кимна.

Набрах домашния телефон на семейство Гусеви. Дълго не вдигаха слушалката, но после дочух тих женски глас:

— Слушам ви...

— Вера Валентиновна? Аз съм следователят Турецки. Бих искал да се срещнем, ако е възможно, за да уточним някои детайли, относно...

— Да, да — прекъсна ме тя. — Вече ми се обадиха от прокуратурата. Можете да дойдете веднага.

Вера Валентиновна ми продиктува адреса. Не беше далече, на „Ростовская набережная“.

Сбогувах се с Миша Липкин, но той изведнъж трескаво хвана ръката ми и зашепна:

— Действай, Турецки, умната! Разбра ли ме?

— Не, не разбирам твоя хумор.

— Действай умната, иначе... Убийството на банкера и Таня не е битов инцидент. Много искам всичко да разплетеш. Много. Но ти не можеш да ми го обещаеш — въздъхна той.

— Ако си говорим честно, земята ще обърна, но ще изкарам на бял свят убийците. Но няма да се заричам, за да не предизвикам съдбата.

И три пъти плюх през лявото си рамо.

2.

ИЗНЕНАДИТЕ ЗАПОЧВАТ

Семейството на Гусев живееше в блока на Академията на науките, над галантерийния магазин. Бабата на Андрей Гусев била известен химик, лауреат на Сталинска награда и от нея семейството наследило тристайния апартамент на четвъртия етаж, който той така и не пожелал да замени срещу по-престижно жилище. Дълго време това е бил единственият капитал на семейство Гусеви. Докато Андрей Емелянович не се преквалифицирал от режисьор в banker.

Вера Валентиновна се оказа обикновена руска жена — леко закръглена, всъщност едра, светлокоса, с почервенял голям нос и сини сълзящи очи.

— Само плача — махна тя с кърпичката си в отговор на моя ням въпрос. — Влизайте, влизайте.

Представи ми едър младеж с маскировъчни панталони и моряшка фланелка.

— По-голямото ми синче. Виталий.

Младежът кимна и отиде в кухнята.

— Тук сме двамата. Не искам някой да ни пречи... Там, в официалния апартамент, ще бъде ритуалът. Но тук — не искам. Хайде да отидем в кабинета.

Жилището беше старо, уреждано от няколко поколения. В кабинета, в който бе работила лауреатката на Сталинска награда, имаше старинна мебел. По стените висяха няколко оригинала от известни художници. С учудване установих, че един от етюдите с гарвани, брези и мръсни преспи принадлежи без съмнение на четката на Саврасов.

Вера Валентиновна забеляза накъде гледам и също обърна разплаканите си очи към етюда.

— Да, на Саврасов е — въздъхна тя. — За съжаление е от онези, които Саврасов рисувал, когато е бил вече хронично болен. Буквално за едно пиене. След смъртта му са останали стотици такива... Седнете.

Започвам да се съвземам, вчера все още не можех да стоя на краката си. Днес съм малко по-добре...

Някой почука на вратата. Влезе Виталий с табла в ръце. Постави чашките на старата инкрустирана масичка.

— Александър Борисович Турецки — протегнах удостоверението си.

— Вярвам, вярвам — махна с ръка Вера Валентиновна. — Извинете ме, но нека да преминем направо към вашите въпроси. Иначе аз...

И тихо заплака.

Синът ѝ се приближи до нея и започна да я успокоява. Тя изтри сълзите си и възкликна:

— Моля ви, намерете убиеца! Намерете го! Всичко ще дам, само и само да хванат убиеца! Кой посегна на Андрюша? През целия си живот само добро е правил на всички! Колко хора идваха при него за помощ!... Трябва да има някаква справедливост в края на краищата!

Разбърквах захарта в чашката в очакване да се успокои. Накрая зададох първия си въпрос:

— Вера Валентиновна, разкажете ми, моля ви, какво знаете за работата на Андрей Емелянович. За познатите му, за интересите му?

— Опасявам се, че няма да мога много да ви разкажа... Особено за работата му. Разбирате ли, при нас от самото начало тръгна така, че Андрюша не бъркаше семейството си с тази работа. Наложил се дори да има два апартамента, за да не бърка двата си живота. Познатите и приятелите му от новата работа никога не идваха тук, у нас. Още от самото начало поставих на Андрей това условие. Единственият, който е идвал няколко пъти, вярно, че е много отдавна, беше Александър Александрович...

— Извинете, но кой е той? — не вярвах на ушите си.

— Саша Самохин. Един млад и приятен човек — виновно ме погледна домакинята. — Както виждате, нищо полезно не мога да ви кажа...

Само като спомена името на Самохин, сърцето ми подскочи. Виж ти, късмет! Стоп, Турецки, не казвай „хоп“, преди да си скочил... Направих малка пауза и попитах:

— В банката ли е работил Самохин?

— Не зная. — Вера Валентиновна сви рамене. — Струва ми се, че не беше от банката. Някакъв военен... Известно време е работил в Главното политическо управление, май че куриер... С други думи, няма висок чин в армията...

— Баща ми и Самохин още преди перестройката бяха режисирали един военен празник — масовка, деца с балони, пионери със знаменца... — изведнъж добави Виталий, който не беше излязъл от стаята, загрижен за майка си.

— Знаете ли нещо друго за Самохин? Къде служи сега? — обърнах се към Виталий. Не им казах, че Самохин, както и Гусев, загина от взривно устройство, но не в мерцедес, а на Лосиний остров.

Вера Валентиновна и Виталий мълчаливо разпериха ръце.

— Напоследък никой не идваше при Андрей, даже и старите му приятели — въздъхна тя.

— Не се ли обаждаха по телефона?

— Не. Само роднините...

— Не сте ли забелязали нещо подозрително?

— Нищо.

— Мамо — чух предпазливия глас на Виталий. Беше застанал до вратата, сякаш чакаше или да го отпратя, или да му задам въпрос. — Няколко дни татко те уговаряше да заминеш в чужбина, а ти му се скара.

— Ах, да — смутено се усмихна Вера Валентиновна. — Не понасям да почивам някъде далече. Защо, когато чудесно мога да си почина и на Клязма. Аз така и не можах да свикна с цялото това богатство, което ни се струпа на главата. Пък и децата не го използват. Виталик учи във военно училище, а по-малките са още ученици...

— Защо Андрей Емелянович ви е предлагал да заминете?

— Беше претоварен с работа. Много се уморяваше, беше изнервен...

— Защо? Може би е имал някакви неприятности в работата си?

— Никога не говореше за своите неприятности — сви рамене големият син на Гусев. — Винаги казваше: „Имате си достатъчно собствени неприятности, за да ви прибавям и моите.“

— А вие наистина ли имате неприятности?

— Не, какво говорите — тъжно се усмихна Вера Валентиновна. — Най-обикновени семейни проблеми, глупости...

— Виталий, а онзи приятел на баща ви, Александър Александрович Самохин, има ли някакъв пръст в... — заекнах, търсейки точната дума — в твоята съдба?

— Не, Виталик още от детството си бълнуваше за армията — намеси се домакинята. — Той сам влезе във военното училище — не без нотка на гордост каза тя.

— Вера Валентинова, с кого Андрей Емелянович беше свързан най-много чрез работата си в банката? Искях да попитам кои са най-близките му помощници или колеги във финансовия бизнес?

— Може би Шароев, заместникът на Андрей — отговори тя. — Във всеки случай Андрюша често споменаваше името му...

Очите на Вера Валентиновна отново се напълниха със сълзи. Виталий бързо отиде при нея и нежно започна да глади рамото ѝ.

По-нататъшният ни разговор не добави нищо съществено. Явно Гусев беше успял да ограда изцяло семейството си от онова, с което се беше занимавал.

Оставих номерата на телефоните си и помолих Вера Валентиновна и Виталий да ми позвънят, ако си спомнят нещо съществено.

Виталий ми каза, че ще остане в Москва още малко и едва ли ще си спомни нещо — веднага след погребението ще замине в Рязанското десантно училище.

От апартамента на Гусеви позвъних в „Славянска банка“. Алексей Сергеевич Шароев беше в кабинета си.

В централния офис на „Славянска банка“, където се бях уговорил да се срещна с първия заместник на покойния Гусев Алексей Сергеевич Шароев, охраната ме прегледа много внимателно. Изглежда, че служебната ми карта не им направи никакво впечатление. Охранителите съобщиха по уоки-токито, че съм пристигнал, и чак след като получиха разрешение, ме пропуснаха в служебното помещение. Докато се качвах с асансьора на последния етаж, си припомних всичко, което знаех за Шароев.

В миналото беше доста известен в определени кръгове комсомолски вожд. По-точно, не вожд, а княз на едно много сериозно княжество. Алексей Шароев беше работил в системата на младежкия

туризъм „Спутник“, вторият може би по значение институт на Комитета за държавна сигурност (КГБ) след „Интурист“. На ръководните длъжности в агенция „Спутник“ не назначаваха просто така и там не работеха обикновени хора.

Ето го и напълнелия, розовобузест мъж, горе-долу на моята възраст, който приличаше по-скоро на голям пес. За момент притвори тъжните си премрежени очи, опитвайки се да си припомни къде сме се срещали. Натисна бутона на комутатора с малко черно-бяло екранче върху бюрото му и каза:

— Машенка, не ме свързвай с никого. При мен е един другар от прокуратурата във връзка с Андрей Емелянович.

— Добре — отзова се секретарката.

„Е, спомни ли си? — помислих аз. — Едва ли ще си спомниш. Аз пък няма да ти казвам откъде те познавам. Разбира се, че не си ми бил комсомолски вожд. Но все пак се опитваш да се сетиш, защото многозначително ти се усмигнах, като на стар познайник. А аз те познавам, приятелче, от снимките, от онези снимки, които са ми показвали на «Петровка». В онези времена момчетата на Шура Романова дълго се занимаваха с един, както тогава се казваше, нощен клуб. Всъщност беше нелегален бардак, където работеха най-скъпите млади проститутки на Москва. При това този бардак се беше специализирал главно за мъжки проститутки, т.е. хомосексуалисти, макар че имаше и жени. Та ти посещавахте заведението със своя приятел, на когото се харесваше да играе ролята на жена. Но ти беше винаги мъж. И с приятеля си, и с приятелките...“

Тогава Шароев го разкараха. Прехвърлиха го на друга работа, известно време се трудеше в „Тяжпромекспорт“ — търгуваше със заводи, но това беше вече почти в наше време... Припомняй си, припомняй си...

— Не сме ли се срещали преди? — попита ме накрая розовобузестият неунищожим пес.

Свивам рамене и се правя на учуден:

— Не мисля.

Няколко мига се изучаваме взаимно като котараци преди бой. Шароев се усмихва, изкривявайки тънките си устни и чака. Аз пък се опитвам веднага да хвана бика за рогата.

— Служителите в банката сигурно са потресени от случилото се. Бихте ли могли да ми разкажете какви бяха отношенията между Андрей Емелянович и подчинените му. Обичаха ли го, или го мразеха?

— Да, да, разбира се!... — казва Шароев, цъкайки съчувствено с език. — Това е жесток удар! Ние толкова обичахме и уважавахме Андрей Емелянович. Извинете ме за баналната фраза, но това е наистина непрежалима загуба за всички ни...

„Непрежалима, но ти веднага си се преместил в кабинета му“ — мисля си, като отбелязвам известно безредие в стаята. Пък и на вратата, както успях да забележа, вече е махната предишната табелка, а новата, изглежда, още не е готова. Май предишните колеги на покойния не се стараят особено да спазят приличие, тъй че любовта и уважението, както се казва, веднага си личат.

— Вашият шеф... — казвам аз, но Шароев неочаквано ме прекъсва:

— Извинете, не сте точен.

— Как така?

— Той не ми е шеф — отговаря той и продължава: — Изглежда, не познавате добре банковата йерархия. Извинете, може би не съм съвсем вежлив...

Кимам, т.е. продължавай. И той продължава:

— Явно и онези, които са посегнали на живота му, също... хм, хм, са били лошо осведомени. Те, изглежда, са предполагали, че Гусев е цар и господ в банката. И когато им е отказал нещо, колата му е полетяла във въздуха.

— Знаете ли кои са тези „те“?

— Не. Кой ги знае кои са — уклончиво провлече глас Алексей Сергеевич. — Сигурно е мафията.

— Мафията казвате? Това е интересно. Заплашвал ли го е някой напоследък? По поведението му ли съдите?

— Странен въпрос. Какво имате предвид? — Шароев ме пронизваше със своя остър поглед. — Нас постоянно ни заплашват: от дребните вносители до президентските структури.

Подсвирнах:

— Дотам ли? Може ли по-конкретно?

— По-конкретно нищо не зная — отрязва Шароев.

„Разбира се, наивнико! Има да чакаш този да ти каже нещо за президентските структури...“

— За кого според вас би била от полза смъртта на Гусев?

Шароев взима от бюрото скъп вносен молив, върти го между късичките си пръсти и неочаквано го счупва на две.

„Охо! Това вече е показателно! Какво ли би могло да означава?“

— Ами на никого — казва с досада и захвърля парченцата в кошчето под бюрото.

„За мен ли е този номер? Показва ми, че е много развълнуван, и иска да му повярвам?“

— Изключвате ли отмъщението като мотив от страна на конкурентите ви?

— Абсолютно. Разбирате ли? Смъртта на Гусев не е от полза за никого. — Шароев отново се вира в мен. — Банката, както е работила, така и ще си работи. Кредитите, както са се разпределяли, така и ще се разпределят. И с партньорите отношенията ни са същите. След смъртта на Гусев никой не е скъсал връзките си с нас, нито пък са се появили нови. Така че всичко си е както беше и преди. Разбирате ли?

— Разбирам — съгласявам се аз. — Но може би някой лично е имал изгода от смъртта на председателя на управителния съвет? Вие например?

— Каквооо? — Шароев дори се надигна от креслото. Сега ще започне да играе на справедливо негодувание. — Как се осмелявате да твърдите такова нещо?

— Да предполагам — поправям го аз.

— Дори да предполагате! Това е... Знаете ли, подобни предположения...

Бързам да се измъкна.

— Питам ви като следовател. Нали не сте жена на Цезар — казвам аз.

— Какво? Чия жена?

— Казвам, че не сте жената на Цезар, за да сте извън подозрение. — На лицето ми цъфва усмивка.

— Вие сериозно ли ме подозирате? — Шароев нервно и злобно се засмива и добавя: — Това дори не е смешно! Вие знаете ли, че Андрей Гусев ми е кръстник?

— Нима? — учудих се искрено аз.

— Точно така. — Шароев малко се поуспокоява и си налива чаша минерална вода. На мен не предлага.

— Кой от управлението на банката има решаващ глас при взимането на важни финансови решения?

— Гусев. Той беше фактическият собственик на банката, но се досещам за какво намекувате. Въпреки че съм негов заместник, уви, даже и сега не съм никакъв господар. Защото съм поканен отвън. Сега, по-точно в настоящия момент, всички въпроси се решават от управителния съвет, а аз съм само негов председател. Нищо повече — въздъхва Шароев и на мен ми се струва, че в тази въздишка има нещо искрено.

— А какви бяха заслугите ви, за да ви поканят, както казахте, отвън?

— Е, аз имам богат практически опит.

— В банка?

— Не само... — наведе очи той. Изглежда, че Шароев искаше да се представи като скромен счетоводител, разбира се, за да скрие от мене онова, което не искаше да разказва.

— За никого не е тайна, че някои от служителите ви са бивши кадри на КГБ. Какво наложи това?

— Че какво толкова? — Шароев, изглежда, престана да се учудва и се убеди, че пред него седи формен идиот от прокуратурата. Обикновено парвеню, издигнало се след августовския пуч — сиреч аз. А аз се представих като такъв още в началото на срещата ни. — Не виждам нищо лошо във факта, че при нас работят хора от комитета. Изглежда, не знаете, че след разпускането на КГБ много елитни служители бяха изхвърлени на улицата. Не съм уверен, че всички те са били замесени в пуча. Съгласете се, не всички са се занимавали с преследване на дисиденти. Ние много ценим тези хора преди всичко за техните изключителни знания...

— Значи ръководството на банката не се интересува от политическите убеждения?

— Аз самият не бих казал, че съм абсолютен демократ по убеждения и не се притеснявам от това.

— Извинете, но какъв сте?

— Консерватор. Може би помислихте, че съм комунист? Смятам, че не трябва да прибързваме да унищожаваме старото, докато не сме

създали нещо ново. Смятам революционната практика за нещо много порочно... Но това не се отнася към нашия въпрос.

— Интересно, коя практика приемате за непорочна? — се усмихнах леко и аз.

— На мен и на моите колеги ни се налага по неволя да бъдем онези класически буржоа, които не искат да изпуснат печалбата и издават Маркс и Ленин, ако ги търсят. Това е. Много е просто.

— Разбирам. Кажете ми, моля, с какво се занимават при вас кагебистите?

— Виждам, че не ги обичате.

— Признавам си. Не ги обичам.

Шароев се усмихна. Или ми се стори?

— Служителите от КГБ се занимават при нас главно с анализи. Изучават ситуацията в страната и по региони. Разбирате, че трябва да имаме точна информация. У нас не може да се вярва на официалната статистика...

— А те имат добре уредени връзки, точни сведения, получавани от първа ръка, а не от сводките на Централното статистическо управление?

— Точно така. Но подобни аналитици работят не само при нас, а във всички сериозни фирми. И вярвайте ми, повечето от тях са служители, по-точно бивши служители от Комитета.

Шароев си взе ментов бонбон от метална кутийка и го лапна.

— Искате ли?

Отказах, колкото се може по-любезно. Той продължи:

— Не разбирам защо толкова много ви интересуват нашите кадри? Да не би да подозирате някой от нашите в убийството на Гусев?

— Като какъв работеше при вас Александър Александрович Самохин?

По лицето на Шароев премина лека сянка.

— Самохин? Не си спомням. Струва ми се, че такъв човек при нас никога не е работил. Да, сигурен съм. За първи път чувам тази фамилия.

— Благодаря ви, Алексей Сергеевич. Много ми помогнахте.

Трябваше дълго да мия ръцете си в тоалетната след сбогуването с Шароев. Не, все пак има нещо вярно в онова, което говорят за

влажните ръце. По-голямата част от хората с потни длани, които познавах, се оказваха изключително несимпатични. Поне на мен.

Тоалетната светеше с огледалата си, с розовия фаянс и хромираните заврънкулки, чието предназначение не може веднага да се отгатне. Трябваше дълго да се побъхтя с нещо такова, което заместваше чешмата.

Господин Шароев ми се стори голям негодник. Имах странното предчувствие, че този човек неслучайно е приемник на Гусев. Никак не ми се вярваше двамата да са били свързани с приятелски чувства. „Кажи ми кой ти е приятел, за да ти кажа какъв си.“

Що за човек е бил Гусев, щом е могъл да бъде приятел на толкова различни хора като Татяна Холод и Шароев? Но пък Шароев излъга, че за първи път чува името Самохин. Дори Самохин да не е работил в „Славянска банка“, но сянката... Сянката, която пробяга по лицето на Шароев, не ми се изплъзна...

Константин Меркулов седеше зад бюрото на Татяна Холод в апартамента ѝ и преглеждаше документите от всички чекмеджета, секцията и кутиите, намерени по шкафовете.

С кутийките се занимаваше Олег Левин.

Повечето бяха изрезки от стари вестници и снимки — общо взето, боклук, който рано или късно се натрупва в дома на всеки, който се е занимавал с журналистика.

Левин прелистваше безбройните бележки и когато попадеше на нещо що-годе заслужаващо внимание, то отиваше на бюрото пред Меркулов.

Зад прозореца отдавна цареше мрак.

— Какво търсим, Константин Дмитриевич? Само стари вестници и нищо друго. — Левин седна на пода до една от картонените кутии и високо кихна. — Вече получих алергия от книжния прах.

Меркулов се усмихна и взе от купчината пред себе си следващата бележка.

— Нищо, Олег, нищо. „Търпение, Щюбинг, и цялата ви четина ще се превърне на злато“, както казваше незабравимият герой от филма „Подвигът на разузнавача“.

Меркулов свали очилата, които в последно време слагаше все по-често, и започна да чисти стъклата им с голяма карирана кърпа.

— Холод беше опитна журналистка... — учудено въздъхна Левин, изваждайки нова камара хартия. — Как е могла...

— И журналистите са хора — отговори Меркулов.

— Константин Дмитриевич — изведнъж извика Левин. — Тука има някакво шифровано писмо.

— Е, чак пък шифровано... — недоверчиво промърмори Меркулов, вземайки парченцето хартия.

То се оказа късче от бележка, в която имаше само няколко думи: ... Той ще каже по телефона: „Дрезден + гарата + № + код Х911“.

Меркулов погледна Левин и уморено каза:

— Ето го това, заради което преравяме тонове словесна руда. Сега поне като че ли е ясно как Татяна Холод е трябвало да получи документите. Ако графологичната експертиза потвърди идентичността на почерка с почерка на един от подозираните, ще знаем и конкретния изпращач...

— Много ли са заподозрените? — любопитства Левин.

— Достатъчно.

Левин стана и изгърсвайки праха от ръцете си, тръгна към вратата:

— Отивам да си измия ръцете.

— Продължаваме работата — каза Меркулов. — Продължаваме!

Той се задълбочи в съдържанието на някаква служебна бележка с надпис „Министерство на отбраната на СССР“.

Но по-нататъшното равене не прибави нищо ново.

Колата на „Бърза помощ“ се отдалечи от блока, в който живееше Турецки, и спря в празната пресечка. Санитарите бяха свалили усмирителната риза от беззъбия Игор, изкараха го от линейката на улицата, потупаха го ободряващо по рамото. Единият го напътстваше:

— И не креци повече така, Игор, разбра ли? Иначе пак ще ти шибнем успокоителни! Довели са те тук не да ревеш „ти ще умреш“, а да действаш. Запомни ли къде живее клиентът ти... Пистолетът на място ли е?

— На място — навъсено отговори Игор, като се потупа по кафявото кожено яке. Той беше облечен доста прилично и нищо не би издавало човека, излязъл от релси, ако не бяха очите му — прекалено разширените зеници като че ли гледаха в друг свят, не в нашия.

— Върви тогава — усмихна се вторият санитар, който бързаше да се отърве от Игор, той пък се беше вкопчил в дръжката на вратата на колата, изглежда, се боеше да остане сам в тази студена зимна Москва.

— Къде са другите? — изхриптя той. — С тях ще ми е по-весело...

— Ще действаш самостоятелно. Нямах работа с другите. Не разчитаме особено на твоите приятели. Надяваме се на тебе, разбра ли? Тръгвай! — Санитарят измъкна ръката на Игор от дръжката и седна зад волана. — Край, остани си със здраве! Ако си свършиш работата — живей, както искаш. Но не изпълниш ли задачата, не се надявай да се скриеш от нас! Светна ли ти?! До живот ще си висиш на иглата!

Вторият санитар също се качи в линейката и тя потегли. Игор остана сам в пустата уличка, по която самотно вървеше жена, увита в астраганено палто.

Тя не обърна внимание на мъжа с якето, който, сякаш събуден от сън, в същия миг забрави за линейката и бавно, оглеждайки се назад, тръгна след нея.

Върнах се у дома по тъмно. От безкрайните разпити в редакцията, от разговорите с жената на Гусев и Шароев бях страшно уморен. Но не ми се пиеше. Искаше ми се да се отпусна и да напипам онзи край, който само ако го дръпнеш, и цялото това кълбо ще се разплете и ще бъде намерен убиецът.

Изтегнах се на дивана и реших да анализирам първите факти и свидетелства, сред които имаше и много любопитни неща.

Заклучението на експертизата по взрива се очакваше най-рано утре, но засега... Засега мислено написах на белия таван цифрата едно и с нея отбелязах събитието:

1. Всичко започна от моето дежурство... на 2 декември в апартамента си беше убит генерал Селдин. Предполагам мотив —

кражба на златни монети от колекцията му.

2. След по-малко от денонощие следва взривът на Лосиний остров. Загиwa Александър Александрович Самохин.

3. Таня ми позвъни и ми наговори странни неща — че очаква документи, „които ще натежат повече от двеста грама тротил... Приготвила съм такава бомба, че ще ахнеш...“

4. Таня ме извика на заседание на редколегията. Взрив в мерцедеса на Гусев — Татяна, Гусев и шофьорът загиват.

5. В момента на гибелта на Татяна Холод неизвестен или неизвестни правят обиск в апартамента ѝ. Вероятно от дома ѝ изчезват папки с материали за КГБ и ГРУ.

6. Слава Грязнов намери мерцедеса на Самохин. Оказа се, че мерцедесът е пристигнал от Германия.

7. През нощта на 3 декември по молба на Татяна четох „Записките на полковник Васин“.

8. Самохин... Самохин е посещавал дома на Андрей Гусев. Шароев без съмнение познава Самохин, ако съдим по сянката, която премина по лицето му. Ако предположим, че Самохин е дал бомбата на Татяна с колет, пакет, дипломатическо куфарче или по някакъв друг начин, и са го очистили като изпълнител на поръчката? Очистили са го преди взрива в мерцедеса на Гусев? Не, нещо не е наред...

Самохин е предал на Татяна документите, без да знае какво има в пратката? Но защо Татяна не е отворила веднага онова, което са ѝ връчили? Нали на 3 декември сутринта тя ми позвъни и думичка не каза, че е получила документите... Дали не е решила да отвори онова, което е получила, само в присъствието на Гусев?

Самохин...

Уви, нишката, за която се хванах, се оказа скъсана.

Налага се да чакам заключението на експертизата и чак след това заедно с Меркулов и Грязнов да съставим план за разследването. Сега трябваше да се помъча да заспя.

3.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА РАЗМИСЪЛ

Отдавна съм свикнал с различните опасности, свързани с работата ми. Неведнъж и два пъти през цялата ми служба в прокуратурата съм бил мишена за различни въоръжени изроди. Но от тази сутрин около мене започна да става нещо, невъобразимо и необяснимо. Сякаш героите от западните филми на ужасите бяха слезли от екрана и се бяха заселили неизвестно защо в Москва, недалеч от дома ми, за да се заемат лично с мен, както ми се струваше.

Втрещих се, когато сутринта слязох при моята „Лада“. Цялата кола беше наплескана с кафеникавочервена боя, а на предното стъкло беше написано, вероятно с пръст: „Ти ще умреш!“, и то без „ер малък“ накрая.

В същия момент, сякаш изпод земята, се появи портиерът Михеич, изкашля се угоднически в юмрука си и се извини:

— Не я увардих, Александър Борисович. Чистя и в съседния двор, а там има още сняг. Но го видях, хулигана...

Веднага си припомних какво ми крещеше онзи побъркан в двора на Първи медицински институт и стомахът ми неприятно се сви. Дали пък не е бил същият онзи ненормалник, оказал се по някакъв начин без усмирителна риза в двора ми около моята кола?

— Да, струва ми се, че зная кой е — казах аз. — Черноок и слаб, беззъб...

— А, не е той, добре си спомням лицето му. Дори се затичах към него, да го прогоня от колата, и той драсна и изчезна. Един такъв мъничък, много светъл, с коси до раменете, но не беше млад и на темето му имаше кръгличка плешивинка, ей такава. Очите му бяха изпъкнали и сини, носът гърбав — спомням си съвсем ясно. И още — отдавна не беше се бръснал...

Нямах основание да не вярвам на Михеич. Вгледах се в странната боя. Приличаше на кръв.

— Знаеш ли, Михеич, че това съвсем не е боя — обърнах се аз към червенокосия портиер. Снегът около автомобила беше обилно

напръскан със замръзнали капки, а по покрития със сняг асфалт се точеше кървава диря.

— Ама и аз не забелязах в ръцете му нищо, освен... Виж, ръцете му бяха като че ли в кръв. Когато побягна, от пръстите му капеше нещо червено по снега.

Червата ми пак недоволно закуркаха. Чудно, кой би могъл по такъв странен начин да ме заплашва? Не се сещах за никой, който да е рус и нисък. Но трябваше да побързам и помолих Михеич да ми донесе кофа с топла вода, което с радост направи. Огледах внимателно от всички страни колата. Изглеждаше ми в ред и реших да не отивам да свалям отпечатъци, а да тръгна за редакцията, както бях решил.

Изглежда, че се бе появил някой от моите стари познайници. Е, не ми е за първи път със заплахите...

Целия ден прекарах в редакцията на „Нова Русия“. Разпитвах останалите членове на редколегията.

Миша Липкин отсъстваше. Обикаляше управленията по култура, Роскомпечат, уточнявайки въпроса на кого принадлежи сега вестникът, как да се направи нов избор за главен редактор и т.н., и т.н.

Както и очаквах, в касата на Татяна Холод нямаше нищо — никакви папки за КГБ и ГРУ. Имаше само италиански чорапогачи, шишенце с френски парфюм и някакви документи, пряко свързани с вестника.

Невъзможно беше да се свържа със Слава Грязнов — никъде го нямаше.

Дежурната от багажното на гарата Ольга Захаровна Пряхина, или както обикновено я наричаха — Захаровна, не понасяше скитниците. Болни, мръсни, вмирисани на пикоч и долнопробна водка, те предизвикваха отвращение у всеки нормален човек. Но понеже работата ѝ налагаше постоянно да се среща с тези същества, те предизвикваха в нея не само отвращение, но и професионална омраза. Трябва да се отбележи, че иначе Ольга Захаровна имаше добродушен характер и понякога съжаляваше същите тези скитници и дори ги хранеше с остатъците от обета си.

Но днес, когато заключи будката си и тръгна да обядва, видя Професора — известен пияница от гарата, който не се разделяше с вестниците нито в пияно, нито в относително трезво състояние. Заради любовта си към печатното слово беше получил този прякор. Той лежеше живописно прострян в сенчестия ъгъл, а под него се точеше тъмна струйка, завършваща със заплетен въпросителен знак.

Олга Захаровна не си зададе въпроса какво означава това. Изпсува яростно, изтича при него, сграбчи го за рамото и го повлече от ъгъла към дневната светлина, стараейки се да го дърпа така, че да изтрие въпросителния знак.

Професорът мучеше и размахваше вестника.

— Ах ти, боклук! — развика се Захаровна, опитвайки се да удари скитника така, че да не се изцапа. — Всичко си ми осрал тука?

Тя измъкна вестника от ръката на Професора и го цапардоса няколко пъти по несимпатичното лице. След това изтича да търси милиционер.

На изхода от гардероба забеляза дежурния.

— Серьожа!

Милиционерът — слабават дългуч, лейтенант — се обърна. Имаше младежко лице и редки мустачки с цвят на пшеница.

— На какво прилича това! Този Професор пак се търкаля осран около мене! Приберете го някъде! Стига вече! — започна да реди с трагична нотка в гласа Захаровна.

— Къде? — попита лейтенантът.

— Там, долу — махна с досада Захаровна. — Нито да обядва човек, нито...

Дежурният вече викаше някого по радиостанцията. Захаровна тръгна към кошчето за смет, за да хвърли вестника, когато погледът ѝ спря на първата страница, от която се усмихваше красива жена, обградена с траурна рамка. Веднага я позна.

— Божичко! Ама това е тя! — ахна Захаровна.

Прочете бързешком: „Татяна Холод, главният редактор на вестник «Нова Русия», загина трагично...“

— Леле-леле! — занарежда Захаровна и се хвърли към милиционера: — Серьоженка! Каж ми как да позвъня на тия?...

— Какво се е случило? — попита лейтенантът.

— Ами виж. — Захаровна му посочи снимката на Татяна в траурна рамка. — Тя го взе! Отначало дойде някакво офицерче с куфара, а после тя го взе.

Лейтенантът погледна недоверчиво Олга Захаровна.

— Истина ти казвам! — каза тя. — Имам око рентген — ако видя човек един път, и цял живот го помня.

— Чакай, сега първо твоя Професор...

— Кой ще открадне Професора! — махна с ръка Захаровна. — Давай да вървим!

И тя заситни към стаята на милицията.

Следобед в редакцията на „Нова Русия“ се появи дяволски ядосаният Миша Липкин.

— Здравей, Липкин. Мога ли да те поздравя като главен редактор? — с насмешка го повиках аз.

— Пепел ти на езика, следователю — излая той, приближи се и нервно зашепна, въпреки че бяхме сами в коридора и това беше излишно. — Хайде с мен... Обеща ми, че ще си поговорим...

— Обещах ти да си поговорим сериозно утре — недоволно казах аз.

— Ама ти не разбираш ли, че искам да помогна на следствието! — изсъска Липкин.

— Така да беше казал! Наистина ли знаеш нещо?

Кимна.

Излязохме от редакцията. В колата Миша предложи да прескочим до барчето, което беше близко до кино „Мир“. Но не стигнахме дотам, а спряхме пред кафенето на Рождественския булевард.

Мълчахме през целия път. Мълчахме и когато излизахме от ладата. Но бъдещият главен редактор отказа да влезем и в това кафене. Предложи ми да говорим направо на улицата и избра за това може би най-мръсната пейка. Покатери се и седна на облегалката, с жест ме подкани да направя същото.

Неохотно се тръшнах до него, чувствайки се като птица, кацнала на клонче.

— Е, разказвай — казах нетърпеливо.

Липкин измъкна стара сребърна табакера, сигурно останала от дядо му или от баща му, запуши и се премести по-близо до мене.

— Слушай сега. Аз ти разказвам, но ти сам си търсиш доказателствата. Няма да ме забъркваш в тази работа. Разбрахме ли се?

— Добре — съгласих се аз, — но защо е тази тайнственост?

— Защото всичките ми документи за заминаване са готови. Защото след убийството на Татяна не оставам в тази курвенска страна. — Погледна ме и наведе глава. — Извинявай! Все пак ти е родина.

— Не е ли и твоя?

Той се усмихна и в очите му имаше нескрита тъга.

— Саша — каза Липкин и вдигна показалеца си, — тя би могла да бъде и моя, но!... Тази родина никога не ме е обичала. И никога няма да ме обича.

— Защо? — попитах, въпреки че предварително знаех отговора.

— Ами ти ми кажи защо се получава така: наскоро Марк Дейч пусна книгата „Памет — такава, каквата е“. Книгата се търси, но разпространителите се страхуват да я продават, защото ония от „Памет“ заплашват със саморазправа.

— Затова ли ме извика, да ми разправяш за тези страсти? — не издържах и язвително казах аз.

Липкин сложи ръката си на ръкава на палтото ми и каза напевно:

— Старче, всичко това е цвете в сравнение с другото. Малко преди гибелта на Татяна аз се докопах до уникален материал. Видеоматериал! Учения на руски фашисти в учебни лагери! Стрелба, ръкопашен бой, политически занятия — тълпа от синеоки блондинчета, които казват пред камерата, че евреите трябва да се унищожават! — потупа ме по ръката и тъжно се усмихна. — За подобни неща са ми разказвали баща ми и дядо ми. Те вече го бяха виждали. Но аз не искам децата ми да го видят! Разбираш ли ме, приятелю?

Спомних си, че по улиците напоследък се бяха появили младежи, облечени като щурмоваци, със стилизирана свастика на ръкава. Случи ми се да видя и служебния филм от техните митинги. Да, това бяха истински руски фашисти! Вярно е, че наричаха себе си руски патриоти, но това не топлеше.

— Предадох копието през един човек от службите за сигурност. Той ми благодари. А след време, направо от къщи изчезна оригиналът

на записа.

— Добре, но какво отношение има всичко това към смъртта на Татяна? — попитах, без да му обяснявам наивността на постъпката му. Нима наистина вярваше, че след като забраниха Комунистическата партия и извлякоха от „Лубянка“ с въже „железния Феликс“, а КГБ остана без име, в държавата ни е настъпило царството на демокрацията? Нима той, възрастният човек Липкин, наистина е повярвал на бившия секретар на Областния комитет на Комунистическата партия, който никога не е криел антисемитските си възгледи? Смешно! Смешно и тъжно!

— Има пряко отношение към смъртта на Таня — каза Миша и се огледа повторно. — След като изчезна видеокасетата, започнаха да подслушват телефона на редакцията...

— Имаш ли доказателства? — погледнах недоверчиво Липкин.

— Доказателство е убийството на Татяна — каза Миша. — Чуйте сега какво ще ви разкажа, Турецки, и сам си направете изводите за това има ли право да бъде страхливец обикновеният съветски евреин. Татяна започна журналистическо разследване на лагерите на частите със специално предназначение. Не е нужно да ви обяснявам какво е спецназ, нали?

— Не си струва — потвърдих като човек, на когото най-отвратителните спомени от живота са свързани с кагебистите и спецназовците.

— След като поделения на спецназа взеха участие в августовския пуч и само няколко от тях, включително и знаменитата „Алфа“, отказаха да изпълнят заповедта, започнаха да разформирова метежниците. При това сега метежници наричам точно онези, които бяха на страната на Елцин през август!

Липкин замълча, опитвайки се да разбере какво впечатление са ми направили думите ми. Но аз го слушах спокойно и нищо не можеше да ме учуди, докато той не каза:

— Татяна няколко пъти пътува в командировка в бригадата за специално предназначение, която е дислоцирана около Смоленск. Най-странното е, че там ѝ разрешили да снима и да интервюира. Разбира се, в определени граници, но все пак Танините репортажи бяха първите, които повдигнаха завесата на тайнственост над елитните поделения на партията. Когато Таня се върна след поредната си

командировка — беше три дни преди убийството ѝ, — тя ми каза нещо такова: „В Смоленск мафията готви наемници и професионални убийци. Имат ясно разработена схема... за завземане на властта в страната!“

— Чакай, чакай! — аз бях съвсем зашеметен от тези думи. — Това не може да бъде! Как е успяла да разбере?

Липкин захвърли фасата настрана, проследявайки траекторията му, и отново отвори табакерата си.

— Това не знам — каза той. — Знам само, че тази бригада е нова, докарана е съвсем наскоро от Германия и в нея служат само наемници.

— Наемници? — У нас едва сега започваше да се говори за професионална армия, имаше и дискусии сред военните, но аз например нищо не знаех за това, че вече съществуват подобни подразделения. — Сигурен ли си?

Липкин се усмихна:

— Знаеш ли, аз бях учуден не по-малко от теб, но Татяна нищо повече не ми каза. Само се засмя и допълни: „По-късно ще научиш. Това ще бъде бомба!...“

— Така ли каза?

— Така каза — потвърди Липкин. — Ден преди смъртта си тя се свърза със своя информатор, който трябваше да ѝ предаде важни документи, и той ѝ потвърди, че информацията ще пристигне на следващия ден. Татяна веднага се обади на своя човек от службата за сигурност. Не ми задавай въпроси, нищо не знам, мога само да ти кажа, че този човек е големец и тя напълно му се доверяваше. Той обещал да ѝ помогне да предаде материалите за смоленските наемници във военното контраразузнаване. Бях до нея и всичко това го чух. — Липкин започна да се вълнува, вероятно се страхуваше, че няма да му повярвам. — Уговориха се да се свържат по телефона в първата половина на деня. Това е... Ти знаеш какво стана по-нататък.

— Но защо свика и заседание на редколегията в същия ден? Искаше ли да покаже документите на заседанието?

— Да. Изглежда, е смятала, че колкото повече журналисти научат, толкова по-малка е вероятността да загине случайно. Все пак там бяхме около десет души, и то от различни вестници...

— Значи щеше да ни донесе куфара с взрива... И щеше да има не три, а десет трупа!

Липкин замълча. Аз също мълчах, обмисляйки чутото. Не можех да му вярвам напълно, но това беше важна информация, която в крайна сметка доказваше едно — изглежда, че Татяна е била убита, защото е научила мръсната тайна на Министерството на отбраната. И тутакси си помислих — обновеното или старото? Това никак не е маловажно!

— Можеш ли всичко това, което ми каза сега, да го потвърдиш писмено? — попитах Липкин.

— Не! — каза решително той, видях страх в очите му. — Не само че няма да пиша нищо, но дори и ще отрека всичко, ако някъде се позовеш на мен!

— Какво пък, това си е твое право... Струваше ми се, че след август хората станаха по-смели — пошегувах се и веднага разбрах, че шегата ми е неудачна.

Липкин рязко се наведе към мен.

— През януари, когато ще съм в Тел Авив, ще ти изложа всичко в писмен или в какъвто искаш друг вид — каза той с неочаквана злоба, акцентирайки на всяка дума. — Ако искаш, и на оградата си ще го напиша! Но сега ме остави и въобще забрави за мен. Защото аз съм онова магаре, което ще помъкне на гърба си в обетованата земя жена си, болната си майка и дъщеря си. После пак ще си позволя да стана смел. Разбра ли ме?

Той се извърна ѝ тогава видях как треперят скулите му. Тупнах го по рамото и му протегнах ръка. Той погледна ръката ми с недоумение и нерешително я стисна.

— Благодаря ти за всичко! — Аз също стиснах ръката на този наистина смел и благороден човек, от когото не можех да изисквам повече.

Когато гърбът на Липкин вече се виждаше в края на алеята, се надигнах от пейката и чак тогава усетих колко съм премръзнал. Наистина, сега нямаше да е лошо да пийна някъде кафенце или чай с лимон...

През това време неуморният труженик Слава Грязнов се занимаваше с работата, която не беше успял да свърши предния ден.

Още сутринта беше ходил във фирмата „ГОТТ“.

В голямата зала на бившия гастронорм — Грязнов помнеше добре как понякога идваше тук за мляко и винаги намираше — сега се кипреха върху подиуми елегантни вносни автомобили. Само човек с набито око би могъл да разбере, че са употребявани.

Младият човек, охранител във фирмата, облечен в строг тъмен костюм, на ревера, на който висеше табелка с името, отначало внимателно изслуша Вячеслав и едва когато видя удостоверението му, го съпроводи до главния мениджър.

Двамата по-възрастни джентълмени от Трети отдел на МУР, дошли заедно с Грязнов, останаха да тъпчат пред вратата.

Главният мениджър се оказа също сравнително млад човек с разплуто тяло, прикрито от широки вълнени панталони и сако от червено сукно. Той изслуша Грязнов, склонил намазаната си с брилянтин глава, и кимна в знак на съгласие.

Грязнов заведе свидетелите до един „Мерцедес“ 190 Е с цвят металик и започна огледа на колата.

Купувачът, сякаш напук, тутакси се появи отнякъде и веднага предяви правата си върху автомобила, въртеше се наоколо и се опитваше да насочва огледа.

— Какво търсите? Ама не, кажете ми какво търсите? — питаше той настойчиво. — Кажете ми, може би зная нещо!

Единственото, което можеше да направи Грязнов, беше да не пуска близо до колата нейния все още неофициален собственик.

— Има! — чу се глас и изпод колата се измъкна митническият експерт Бандовкин. Протегна ръка и подаде на Грязнов нещо, завито в парцал.

Слава внимателно пое платнената торбичка и веднага усети тежестта. Развърза връвчицата, която пристягаше края, и върху широката му длан се посипаха златни монети.

— Маmicата му! — тихо възкликна купувачът, гледайки съкровището. — Защо не купих веднага този мерцедес? От пръв поглед си го харесах! Тююю!

— Радвай се, че не си го купил — весело му отговори Слава. — Иначе сега щях да ти задавам най-различни и неприятни въпроси и щеше да нощуваш в едно държавно заведение...

— Опазил ме Бог! — изплаши се купувачът и като че ли се изпари в същата минута.

Бандовкин измъкна от скривалището в пода на колата още няколко подобни торбички, а Грязнов започна да съставя протокол за намирането на златните монети от царско и съветско време.

След като се разделихме с Липкин, бродих още около час, размисляйки върху онова, което ми беше казал. Журналистическата работа винаги е свързана със скандали. Но скандал от такъв мащаб е нещо изключително! Липкин иска да емигрира, но това е само от страх. Той е прав — трябва доказателства, а доказателства няма. У нас, във все още Съветска Русия, да бъде построен едва ли не цял град за подготовка на терористични актове?... Не, това мирише на сензация, на булевардна клюка... но пък Липкин се позоваваше на видеокасети и документи, които му били откраднали. Ех, ако можех да ги намеря, ако, разбира се, съществуват и ако на тях са показани онези обекти край Смоленск, а не някакви си къщурки в полето...

Но да не бързаме с изводите.

Приседнах на края на покритата със сняг пейка в градината и извадих цигара. Но запалката ми не работеше, нямаше газ. Хвърлих я в снега и се огледах за някой, от когото можех да запаля, но наоколо нямаше никой. В далечината се мяркаше залитаща фигура — изглежда, някакъв пиан. С неуверена крачка идваше към мен. В ъгълчето на устните му димеше цигара.

Надигнах се и тръгнах насреща му. Но колкото повече се приближавах, толкова по-неуверено се държеше онзи тип. Вървеше и ме гледаше, без да мигне, като че ли се страхуваше, че мога да го пратя в изтрезвителя. Беше набит дебелан в омаслена ватенка, скъсана на няколко места. Приличаше на героя на Леонов от „Джентълмени на късмета“, изглеждаше изплашен, но добродушен. Единственото, което предизвикваше погнуса, бяха слюнките, стичащи се по брадата му.

— Имаш ли кибрит? Дай да запаля — приближих се аз.

Пияният поклати глава, дръпна от цигарата и като че искаше да свърне назад.

— Ей, не се страхувай, дай да запаля!

— Сега, сега — отговори мъжът.

Но вместо да ми протегне фаса си, бръкна в пазвата си. Бързо измъкна нещо полукръгло и огромно, с което замахна към мен. Запазих

самообладание, протегнах ръка напред, след това сграбчих ръкава му и го тръшнах с хвърляне през бедро. И двамата полетяхме в прясната.

Снегът, който ми влезе във врата, приятно охлади гърба ми. Онзи се опитваше да ме души и лицето му беше зачервено от напрежение. По брадичката му, както и преди, течаха слюнки. Мучеше, но не се сещаше да изплюе цигарата, залепнала за устната му. Зървайки за секунда очите му, разбрах, че не беше на себе си.

Извих ръката му зад гърба и със замах го вдигнах на крака. На снега остана да се търкаля полукръглият предмет, с който беше замахнал към мен. Беше ръждив сърп, от онези, с които някога са жънели жито. „Дали пък няма в пазвата си и чук?“ — помислих си, докато го обискирах. В него нямаше нищо друго освен кутия кибрит.

— Какво искаш от мене, човече? Да не си луд? Да не си психясал?

— Не съм психясал! Трябва да те убия! — едва не се разплака човекът с пяна на уста.

— Със сърпа ли? — учудих се аз.

— Не. Изгубих пистолета... Дадох ми пистолет — пак захленчи човекът, но вече заради това, че извих още по-силно ръката му.

— Кой ти даде пистолета?

— Няма да ти кажааа!

— А можеш ли да ми кажеш името си?

— Марио! — извика странният тип. — Аз съм италианец. Аз съм музикант! Няма те право... ще се оплача в посолството! Пусни ме — жално захленчи той, — иначе ще стане лошо...

— Лошо ще стане, така ли? — подсмяхнах се, още по-болезнено извивайки ръката му. — Откъде знаеш руски, щом си италианец?

— Отдавна живея в Русия.

— Къде живееш?

— В зоната... Не мога да говоря! Не трябва! — закрещя мъжът, пръскайки пяната, която се появи на устните му. — Пусни ме... лошо ще стане! — отново замрънка „италианецът“.

— За кого ще стане лошо? — усмихнах се аз.

— За мене! За мене ще стане лошо! — крещеше той.

Поотслабих хватката, разбрал, че агентаторът ми явно не е на себе си.

— Добре, да вървим — казах аз, вдигайки сърпа.

— Къде? — изведнъж се заопъва той.

— На топло. Там с тебе ще си поговорят добри хора.

Мъжът изведнъж се наведе и с мъртва хватка на булдог впи зъби в китката ми. Изкрещях от болка. Стори ми се, че беше прегризал ръката ми до костта. Усетих, че онзи издърпва от ръцете ми сърпа. Отскочих, измъквайки служебното си оръжие, но той, вместо отново да ме нападне, със сила рязко си тегли сърпа по гърлото. Кръвта като ручей с бълбукане рукна по ватенката му. Той изхриптя и падна.

Спуснах се към него, опитвайки се с края на ватенката да затисна прерязаната артерия, от която като фонтан бликаше кръв, но само се изпоцапах. „Италианецът“ Марио пулеше изпъкналите си очи.

— Кой те прати? Казвай! Иначе ще умреш! — закрещях аз, разбирайки, че не му остава да живее много, не можех да спра кръвта.

— Ва-ва-в-в... Ва-ги-г-г... — с последни сили промълви мъжът, сви крака и се опита да се извърне от мене, от което кръвта рукна още по-силно. След няколко секунди очите му се подбелиха. Стисках с две ръце гърлото по-долу от огромната рана, но беше безполезно. Едва ли имаше начин да бъде спряна кръвта.

Мъжът вече не дишаше. Изправих се, изведнъж обърнах внимание на дланта на този „музикант“. Беше неестествено червена, особено пръстите. Вглеждайки се, разбрах, че краищата на пръстите на „италианеца“ са нашарени с пресни червени белези от скорошно изгаряне — най-вероятно с киселина. Като че ли някой не искаше да се запазят папилярните линии на пръстите на атентатора ми. С течение на времето те неминуемо щяха да се възстановят, но сега, когато раните току-що са заздравели, личността на този Марио не можеше да се установи по нашите картотеки.

Но нали той ми каза, че живее в зоната! Какво става, по дяволите?

Озърнах се. Както и преди, в градинката нямаше никой. Реших да не влача покойника до колата си, извиках линейка и позвъних на Меркулов. Не беше в кабинета си — извикал го главният, както ми каза секретарката му. Помолих да му предаде, че утре непременно трябва да се събере цялата група — Меркулов, Слава Грязнов, Левин и аз. А аз, като ръководител на групата, викам всички, въпреки съвещанието при главния, въпреки заетостта на Левин с разпитите на живеещите в

блока на покойния Селдин, въпреки увлечението на Грязнов по фирмата „ГОТТ“ и употребяваните мерцедеси.

Успях да намеря само Медников, когото помолих веднага да дойде при мен, за да състави протокол и за всеки случай позвъних и на „02“ за освидетелстване на местопроизшествието от хора на районната прокуратура.

Върнах се при окървавения труп, който за щастие, докато звънях по телефоните, никой от минавачите не беше открил, и взех да размишлявам за странностите на новия живот, както биха се изразили едно време.

„Нападателят със сърпа никак не мяза на онзи, който беше нацапал колата ми с кръв и когото беше описал портиерът. И съвсем не е онзи с усмирителната риза, който вчера псуваше и по мен своите пожелания. Изглежда, че всичко е свързано в обща верига или поточно — само парче от веригата. Но каква е връзката помежду им? Кой иска да ме очисти, и то по такъв дивашки начин, със сърп? Този «италианец», изглежда, не се преструваше и действително не беше на себе си. Може би са го наблъскали с наркотици? Но кой? На кого преча? На ония, които са заповядали да очистят Гусев и Татяна Холод? Някой се страхува, че ще стигна до него? Ето тази версия най ми харесва... Няма да е лошо да се спра на нея“...

Дълго не можах да заспя в тази нощ. Пред очите ми изникваха ту лицето на Татяна, ту оживяваха картини от афганистанските приключения на полковник Васин, ту изведнъж, когато вече заспивах, в ушите ми зазвучаваше зловецъто ясният глас на Миша Липкин и боязливите му въздишки... Всичко това беше от нерви. Изглежда, че преумората си казваше думата.

Ставах на два пъти, отивах до кухнята да пия студена вода и пак лягах, след като поглеждах към паркираната долу кола. Засега ладата беше в ред. Но сънят не идваше. Какво беше това — днешното нападение на откачения със сърпа, който си бил загубил пистолета, плод на дивата перестройка ли беше? И престъпниците ли станаха някак ненормални, както всичко в нашата страна? Явно, че Марио не беше професионалист, но това съвсем не значи, че онзи, който го е

изпратил, е вчерашен. Може би искат да си поиграят с мене като с гражданина Корейко, но защо?...

Не, трябва да заспя... Утре... не, вече днес, ще се състои гражданската панихида на Татяна Холод, след което ще се събере цялата следствена група. Да, унижително е все пак да се занимаваш с такъв смахнат престъпник. Медников ме погледна с такава ирония, докато съставяше протокола си и слушаше показанията ми, а аз като сополанко трябваше да се оправдавам пред него и пред следователя, пристигнал от районната прокуратура, да обяснявам, че съм извил ръката на онзи идиот, за да се отбранявам, и че той сам си е прерязал гърлото... Разбира се, че за всеки ще звучи странно, ако човекът, който е посегнал на теб, е бил италианецът Марио.

Край. Стига. Трябва да заспя! Трябва... На Селдин също бяха прерязали гърлото, обаче почеркът беше друг. Дребният „италианец“ едва ли би могъл да се справи с едрия генерал, пък и разрезът на генералското гърло беше друг, не като от сърп...

4.

ПРОЩАВАНЕ

Гражданската панихида на Татяна Холод беше в Централния дом на журналиста. Там беше положен ковчегът с тялото ѝ. Тихо звучеше траурна музика от Бетховен, полилеите бяха покрити с черен креп. Много цветя обграждаха ковчега. Портретът на усмихнатата Таня беше в траурна черна рамка.

Ковчегът беше отворен и купчина бели рози покриваха тялото и обезобразената от взрива половина на лицето, така че се виждаше само другата му половина.

Имаше много хора, чуваше се приглушено покашляне, някой се секнеше в кърпата си. Около роднините и близките се суетяха сътрудници от „Нова Русия“, подрънквайки с чаши за вода и шишенца с валериан.

Дълго стоях и гледах. Главата ми беше празна. Беше останало чувството за болка и мъка. Отдавна усещах, че зад мен стои някой, който не се решаваше да ме безпокои, но аз не се обръщах. Накрая този някой ме докосна по лакътя. Обърнах се. Беше Саша Гряжски, бившият мъж на Татяна Холод.

Някога той беше добър спортен журналист, но през последните четири години се преквалифицира в политически наблюдател. Всъщност в желанието си да подражава на жена си, напусна спортната журналистика, в която се чувстваше като риба във вода и избра политическия репортаж, в който, меко казано, не беше силен.

Само да се беше върнал към спорта и всичко щеше да си дойде на място, но той се заинати и това стана по-късно основна причина за развода му с Татяна. Случват се и такива работи, макар че аз не вярвам в подобни идейни разногласия.

Гряжски избърса влажните си очи, шумно се изсекна в голяма карирана кърпа, въздъхна дълбоко и каза:

— Какво нещастие, а?

Кимнах съчувствено.

— Да.

— Слушай, Боря — той знаеше истинското ми име, но се обръщаше към мен с псевдонима ми, — имаш ли нещо за пушене?

Извадих пакет „Ява“ и го протегнах.

— Хайде да отидем някъде настрана да попушим... — Той отново избърса зачервения си нос. — Ние с Таня, макар и разведени, но все пак... Седем години живяхме заедно.

Излязохме на стълбищната площадка, където имаше няколко непознати мъже. Един от тях разказваше нещо, а другите тихичко се смееха.

Гряжски недоволно и някак осъдително погледна към тях.

— Ето на кого не му пука. Такива и на гроба на майка си ще затанцуват... — каза той, обръщайки се към мен, но нарочно на висок глас, за да го чуят.

Онези нищо не казаха, но бързо изгасиха фасовете и си отидоха.

— „Ява“, добри са — прехвърли темата на разговора ни Гряжски. — Сега заради имиджа ми се налага да пуша вносни — горят като слама, чак не успяваш да си купиш нови. Вярваш ли, един пакет за ден не стига? — огледа се. — Отидоха си...

Слушах мълчаливо излиянията на Саша и чаках. Чувствах, че като бивш мъж на Татяна има какво да ми каже и точно затова ме извика да попушим, а не защото няма цигари. Външният джоб на самото му е издут...

— Боря, искам да ти кажа... — замълча дали защото търсеше необходимите му думи, или само от желание да придаде тежест на онова, което ще ми каже сега. — Аз определено знам, че са убили именно Татяна. Имам железни доказателства за това! — Потупа вътрешния джоб на самото си.

Какво пък, с „железните“ доказателства на Гряжски бях запознат още от неговите знаменити съдебни очерци и статиите му от рубриката „Из залите на съда“. Те приличаха повече на фантазии, повлияни от четенето на политически криминалета, отколкото на нещо, основано на реални факти. Но въпреки това не ми оставаше друго, освен да изслушам „политическия наблюдател Гряжски“, както той сам се наричаше.

— Както се досещаш — започна той, — ние с Таня не се разведохме просто така. Всичко започна още от времето, когато тя замина за Германия, Помниш ли?

Разбира се, че помнех. Беше преди година, когато в Москва беше подписано споразумението, според което Източна Германия получи освобождаването си от крепостничеството и немците решиха да се обединят, разрушавайки Берлинската стена. По това време Татяна беше в командировка като специален кореспондент на един вестник. Явно на Гряжски не му беше приятно да си припомня онези събития, защото фактически след това техният семеен живот се прекърши. Мъжкото му самолюбие страдаше.

— Когато се върна, разбрах, че там си е намерила някого. Тя нищо не казваше, но аз сам се досетих и поисках обяснение от нея. Тогава ми каза, че е срещнала човека, в когото се е влюбила и с когото е решила да свърже живота си. Аз бях просто бесен и дори... — Гряжски обидено изхлипа и отново извади кърпата си. — Е, с една дума, не бях прав... След това се разделихме. А вчера, виж какво намерих в дома й... — Той бръкна в джоба си и аз неволно се напрегнах, предвкушвайки необикновен късмет. Но Гряжски извади цял куп с телефонни сметки.

— Телефонни сметки — каза той някак прекалено важно. — Това са сметките от Танините международни разговори.

Аз с подчертан интерес ги прегледах — да, наистина бяха разговори с Германия — „услуга — 92, код — 1049“. Както всеки влюбен човек, Татяна много често се беше обаждала на своя „немец“.

— Аз й подказах темата за далаверите в Западната група войски! Дори измислих и името — „Армейска Панама“.

Не се сетих веднага и не зная защо си представих войник с армейска панама — шапките, с които служат на южната граница.

— Какво общо има панамата?

— Ама как? — почти се обиди Саша Гряжски. — Панама! Машинация!...

Чак сега ми светна! Той имаше предвид не шапката, а голямата афера, каквато е било строителството на Панамския канал.

Спомних си, че за да се финансира строителството, били пуснати акции, с които са обещавали на притежателите огромни дивиденди. Панамският канал трябвало да стане бездънна златна мина, какъвто и станал, но по-късно се разбрало, че всичките пари са откраднати. В машинациите били замесени корумпирани членове от всички

европейски правителства и практически строителството било прекратено.

— Разказах ѝ, че във военните магазини на Западната група войски пробутват цигари, които се изнасят от Съюза. Купуват вносни цигари тук по цени на едро и ги изпращат обратно, на Запад, но по цени на дребно. Когато ѝ го разказах, тя се запали. Каза, че това е изключителен материал!

В този момент на площадката около тоалетната се появи някаква мадама, която високо завика към Гряжски:

— Саша, всички се качиха в автобуса. Изпратиха ме да те търся!

Гряжски ми протегна сметките:

— Все пак виж сам... Провери. Струва ми се, че тука има нещо...

Машинално поех хартийките, пъгнах ги в джоба на самото си, а той се затича към гардероба да вземе палтото си. Аз също тръгнах към изхода, но настроението ми беше отвратително. По закон би трябвало да оформим протокол за доброволно предаване на документи, но аз се направих на разсеян — реших след някой и друг ден да призова Гряжски в прокуратурата.

— Боря — чух неочаквано вика на Гряжски. — А за Татяниния полковник поразпитай Семьонова. Тя може много да ти разкаже за взаимоотношенията им. Те бяха приятелки!

Наташа Семьонова не би могла да не дойде днес в Дома на журналистите. Изглежда, че беше дошла, но аз бях толкова замислен, че не съм я видял. Както не бях забелязал и Гряжски.

За всеки случай реших да я потърся из залата, без да се надявам, че ще ми провърви.

Но ми провървя. Намерих Наталия Алексеевна Семьонова в бара, където беше седнала с някакъв млад мъж и чакаше кафето си.

— Наталия Алексеевна? — приближих се и попитах.

— А, Турецки? Ти ли си? Защо така официално? Аз съм само Наташа... Какво да се прави, Турецки, виж къде се срещаме — въздъхна тя. — Искаш ли кафе?

— Не, но ако не си много заета, бих ти предложил да отидем до пицарията. Май че беше наблизко. Важно е за мене, Наташа... Извинете

— казах на спътника й. — Отнемам ви я за половин час, не повече.

— Моля. Ще почакам — въздъхна младежът.

„Пицарията“ се оказа малко барче, в което предлагаха и пица към кафето. Поръчах турско кафе, коняк и пица. Трябваше да почакаме няколко минути, докато приготвят поръчката.

— Всичко е толкова ужасно... Представяш ли си, видяхме се с Таня преди командировката й. Разбрахме се да се срещнем вечерта и в същия ден тя е починала.

Наташа вдигна чашката си.

— Хайде да пийнем за Бог да прости.

Аз мълчаливо вдигнах своята чашка. Без да се чуکنем, според обичая, отпихме от тръпчивата течност.

— Искаш да разбереш кой е бил онзи полковник, когото обичаше Таня? — изпревари ме Наташа.

— Да — казах аз, наливайки коняк.

— Тоест тебе, като детектив, те интересува дали не е могъл Таниният любовник да я убие от ревност?

Неочаквано си помислих, че различните хора виждат един и същ факт от различна страна и намират нещо близко до собствената им природа.

— Да — каза Наташа, — той би могъл да убие. Но не Татяна, а някого заради нея. Той е забележителен човек, истински мъж. Красив, умен, благороден. Разбираш ли ме? — Тя мръщеше нослето си, опитвайки се да намира най-точните думи, а аз с интерес разглеждах тази съвсем непозната за мен Наташа. — Ее, как да ти обясня? Нали гледаш на екрана белогвардейските офицери, ще плесне с ръкавици по дланта си, ще погледне сдържано или пък ще целуне ръка на дамата... При актьорите това е фалшиво, а Таниният просто си е роден такъв. Аристократ! — Тя неочаквано ме погледна и се разсмя. — Ох, извинявай. Май че се поувлякох. Ама така си беше, когато беше тук в командировка...

— Казваш „той“, „той“, но кой е той?

В барчето влезе нов посетител. Наташа го съпроводи с поглед и замълча за известно време.

— Фамилното му име е Васин. Най-обикновена руска, неинтересна фамилия. Името му е Владимир Фьодорович. Да не те излъжа, но май че е помощник на командващия на нашите войски в

Германия. — Наташа ме погледна лукаво: — Между другото той е женен. Има и дете...

Тя неочаквано въздъхна и се просълзи. Извади от чантичката си кърпичка и като се извини, избърса ъгълчетата на очите и носа си. И вече по-сериозно продължи:

— И все пак това не му попречи да се хвърли презглава в безумната страст и да забрави всичко. — Неволно се намръщих. Усетих, че Наташа е поклонничка на мелодраматизма. Чехов беше писал за такива жени, че се отдават с патос. — Те се видяха и светът престана да съществува за тях. „Любовта изскочи пред тях като убиец с кама...“

— Наташа — прекъснах я аз, — разкажи ми кога и как са се запознали Татяна и Васин.

Тя се замисли.

— Не съм сигурна, но ми се струва, че се е случило, когато Таня беше на тържествата в Берлин. Помниш ли, когато разрушаваха Берлинската стена? Тогава беше в състава на журналистическата делегация... Да, точно така, тогава са се запознали! — Изведнъж Наташа се наведе към мен. Лъхна ме дъх на коняк, женски парфюм и аромат на коси. — Той се е влюбил до уши в Таня. Съвсем сигурно! Смятаха да се оженят през май деветдесет и втора, веднага щом Васин получи развода си. На него му е по-трудно. Има син, когото обича. Така че на него, бедничкият, никак не му е провървяло. — Тя тъжно се усмихна и махна с ръка. — Също както в „Ромео и Жулиета“...

„А, виж, това би било съвсем нежелателно — помислих си аз. — Васин, този загадъчен любовник, сега ми е необходим жив и здрав. Може би той ще може да ми разкаже нещо, с което ще хвърли светлина върху загадъчната Танина смърт.“

Все пак успях да отбележа и тъжната насмешка на Наташа. Стори ми се, че зад отношенията между двете приятелки стои нещо по-голямо.

— А ти също ли си влюбена в него?

— Какво? — Тя ме погледна ужасено, но неочаквано се засмя. — Забелязва ли се?

Изобразих на лицето си нещо, което би могло да означава „Ами дааа!“

— Имам такъв грях, защо да крия — призна с въздишка тя. — Аз също му се обаждах по телефона, но...

— Трябва ми номерът му — казах решително аз.

— Тогава да вървим у нас — каза Наташа и вдигна чашката си.

Досетих се какво ѝ липсва в живота — най-обикновено женско щастие. Опитваше се да го намери чрез различни варианти „Току-виж, че с някого се получи!“ С мен съвсем сигурно нямаше да се получи...

Погледнах часовника си и казах:

— Не, вече съм в цайтнот. По-добре да ти позвъня по-късно...

Тя взе чантичката си и извади от нея бележник, подвързан с кожа. Около минута разлиства страниците му, докато не намери необходимата.

— Хайде, записвай — каза тя.

Аз приготвих писалката си.

Двама мъже с вид на скитници, ако се съди по облеклото им, седяха на двора върху сандъците, които се търкаляха около железните кофи за боклук и тихо се караха.

— Ти пък се по мокрото си падаш — мърмореше единият, жадно смучещ от „Беломорка“. — Що ти трябваше да рисуваш колата с родна кръвчица? Не сме се уговаряли така.

— Това му е първото предупреждение — отговори дългокосият, като пристягаше с ластик светлите си коси на опашка.

— Ама че си глупак, Безпръсти! Глупак си и толкоз!

— Ще ми платиш за „глупака“ — заплаши го Безпръстия, смучейки пресните рани по ръцете си. На едната му ръка липсваха три пръста. — Аз ръководя операцията, а не ти! И не ми нареждай! Ще си отидем у дома и тогава ще ми платиш.

— Ах, че се уплаших, Безпръсти! Какви по-страшни сме ги виждали — изпусна дима от цигарата си мъжът със заешката устна. — И къде ни е къщата? Премръзнах да седя на този вятър.

— Избрах си едно котелно. Работи с въглища. Това ни трябва — отговори Безпръстия. — Там вече всичко е готово. Докато ти, Заек, гълташе сладоледа, аз ликвидирах дежурния огняр. — Той прекара пръст по гърлото си. — Засипах го с кюмюрец, но трябва да го

разфасоваме, че да изгори в пещта. Е, кой е глупакът? — самодоволно погледна към Заека.

Заека се намръщи, изплю се през зъби, захвърли цигарата и въздъхна:

— Не ми харесва всичко това. Излишни кървища... И все пак си глупак, психар ненормален.

— И за „психара“ ще ми платиш — без злоба отговори онзи. — Е, да ставаме ли? Аз също взех да мръзна. Нещо с тъмнината взе да става студено. — Безпръстия се надигна от сандъка.

Вентилаторът в котелното не можеше да проветри добре. Той ту се задавяше от въздуха, като перката на улучен самолет, ту отново набираше обороти и в слабо осветеното помещение нахлуваше свеж студен въздух.

Безпръстия и Заека седяха върху проблясващата с червена светлина от огъня камара въглища, покрита с парче брезент.

— Виждаш ли колко е топло тука — каза Заека. — Ще си живеем кефски, докато не изпълним задачата.

Безпръстия размота бинта и отново се зае да облизва раните си.

— Абе въпреки това те мразя! Защо не утрепа онзи, когото трябваше? — Заека започна да разравя въглищата под брезента. Отдолу се показа бледо окървавено лице. Заека погледна личицето на младото момче и въздъхна: — Огнярят не ти е виновен. Защо го направи? Ти си просто ненормален глупак!

— За трети път ме обиждаш! Няма да го преглътна — изръмжа Безпръстия, измъквайки ножа от пазвата си.

— Ей, ей, ама аз се пошегувах! Шегувах се! — изплаши се Заека и бързо отпълзя назад по купчината въглища.

— Шегувал се бил — усмихна се Безпръстия. — И аз засега се шегувам... — Той прибра ножа в пазвата си. — Добре, давай сега да разфасоваме огняря и да го горим, че да няма следи. Ясно? Да не остават никакви следи! Откопай го. Можеш ли поне това да направиш?

— Не искам да гледам как ще го режеш — гнусливо се намръщи Заека, допълзвайки до закопания във въглищата труп.

— Ами не гледай. Сам ще се оправя. Я помагай! — викна Безпръстия, отхвърляйки встрани големите буци, с които беше затрупано тялото на огняря в синя риза на карета.

Заека се зае без желание да му помага, като загребваше с две ръце въглищата.

Тъкмо тогава Безпръстия измъкна бързо от пазвата си камата и с всичка сила я заби едва ли не до самата дръжка в гърба на Заека. Онзи само тихо изохка и се строполи по лице. Другият издърпа ножа и за сигурно още веднъж го заби в гърба му. След това, без да бърза, се зае да разчленява двата трупа. Заедно с окървавените въглища хвърляше с лопатка в пещта краката, ръцете, после ребрата и главите... След малко вече нямаше никакви следи.

Колкото и да бързах към „Новокузнецка“, не заварих никого в градската прокуратура. Левин, както преди, беше отишъл по задачи, занимаваше се с делото на Селдин. Грязнов някъде беше изчезнал...

Утре беше погребението и аз трябваше да изпратя Татяна в последния ѝ път.

Вечерта ми се обадиха много хора — Миша Липкин, Дина от „Нова Русия“, дори Гряжски — всички ме питаха дали ще бъда на помена след погребението. Но аз отказвах. Това нямаше да я върне... Нямаше смисъл.

Погребението беше рано сутринта на Ваганковското гробище, недалеч от гробовете на онези момчета, които загинаха по време на августовския пуч.

За погребението се наложи да се иска разрешение едва ли не от самия президент на Русия; приятелите на Татяна Холод му напомниха приноса ѝ за победата на демокрацията. Иначе Таня щеше да си лежи в някакво си там Домодедовско гробище. Впрочем това вече беше без значение за нея...

Погребалната процесия беше огромна и разкошна, ако, разбира се, подобна дума може да се употреби за толкова тъжно събитие. Присъстваше цялата московска преса, почти всички главни редактори на вестници и политически и литературни списания. Пред колоната, вече при входа на Ваганковското гробище, до Татяниния портрет вървяха кметът на Москва, членове на правителството, министърът на културата и т.н., и т.н.

Случи се онова, което най-малко исках — изпращането в последния ѝ път се превърна в нещо като политическо шоу. Правеха се

изявления за многобройните кинокамери и микрофони, обещавахе се, че след месец, най-много след два, убиецът или убийците ще бъдат открити. Тези думи каза един от представителите на бившето КГБ.

Стараех се да бъда встрани от тази шумотевица. Но не можех да не забележа хората от „Петровка“ и „Лубянка“, които иззад тъмните стъкла на микробусите снимаха на видеофилм присъстващите на погребението. По-късно ние с Меркулов трябваше да прегледаме тези материали с надеждата, че някое от тези лица в процесията ще ни поднесе някаква нишка по делото на Холод.

Лично аз никак не исках да се мяркам пред камерите. Реших да изчакам, докато си тръгнат хората, и да не се приближавам до затворения ковчег от черен дъб, а да оставя букетчето от няколко карамфила, когато всичко свърши.

Константин Меркулов също беше на погребението, но не вървеше с мен. Аз се мъкнех в края на процесията, а той вървеше до хората от правителството и московското ръководство — в челото на колоната, от което бях много доволен.

Когато всичко приключи и погребалната процесия се насочи към изхода на гробището, аз приближих към пряното хълмче от замръзнала пръст, засипано с цветя, и оставих своето букетче от четири карамфила — четен брой, както изискваше обичаят.

До мене хлипаше старче в изтъркано черно палто, със заешка шапка и старомодни плъстени обувки, шеговито наречени „прощавай, младост“.

— Беше човек със златна душа. — Старецът посочи хълмчето и се изсекна в своята мръсна и мокра кърпа. — Никой не може да каже колко добрини е направила за хората! Вие познавахте ли я? — попита ме той.

— Да — казах аз и машинално стиснах протегнатата към мен ръка.

— Семьон Михайлович — представи се старчето. — Пълен адаш на командира на знаменитата Първа конна армия. С Таня ли работихте?

— Да, работех — потвърдих аз. Не изпитвах горещо желание да бърборя с това старче, но трябваше някак прилично да се разделим. — Наистина ви съчувствам, Семьон Михайлович. Роднина ли сте на Таня?

— Не. За съжаление аз я познавах само от работата. — Старецът въздъхна и отново се изсекна.

— А, да? Вие в редакцията сте работили... — промърморих аз, макар че в редакцията на „Нова Русия“ нямаше човек с това име.

— Да, прав сте — каза Семьон Михайлович тихо и в същия миг го погледнах учудено.

— Извинете, но като какъв работехте в редакцията? Аз познавам мнозина оттам.

— Значи и аз ви зная — парира ме старчето. — Бях консултант на Таня...

— Аз съм Турецки.

— А, Саша Турецки! Струва ми се, че бяхте следовател, или паметта ме лъже?

— Прав сте — казах аз. — Ако искате, мога да ви закарам с колата.

— Не, не, благодаря. — Старецът дори размаха ръце, за да ми откаже. — Аз живея на две крачки. На „Павлик Морозов“. Благодаря и всичко хубаво!

Стиснахме си ръцете и аз тръгнах към изхода. Днес трябваше да отидем с Меркулов в Главната военна прокуратура, за да решим как най-добре да разпитаме Васин. В този момент ми хрумна най-абсурдната мисъл, която обаче все пак ме накара да се завъртя на токовете си и да тръгна към старчето.

Той ме погледна със страх и подозрение.

— Семьон Михайлович, кажете ми къде живеете?

— На „Павлик Морозов“ — повтори той. — Знаете ли Дома на асирийците? Аз живея до него.

— Тогаво може би познавате генерал Селдин?

— Селдин? — повтори въпроса ми той. — Не, не познавам такъв човек.

— Живял е до вас, в блока на ЦК. Един такъв... едър на ръст мъж на около шейсет и няколко. Припомнете си.

— Не — поклати глава Семьон Михайлович. — Не го познавам. Ако възникнат други въпроси, то моля!

„Много странно старче. Странно, че в моите списъци за разпитваните сътрудници на вестника това име го нямаше. А пък е бил, както казва, консултант на Таня...“

— Семьон Михайлович, по какви въпроси бяхте консултант на Татяна?

— Под мое разпореждане бяха армейските въпроси и въоръжението — отговори старецът, без да му мигне окото.

Главата си залагам, че Татяна никога не е имала подобен консултант. Кой ще знае това по-добре от мен? Старецът се пъха в моята следователска душа или по-точно в следственото ми дело, но защо?... Кой иска да ми пробута тоя фалшив старец, и то тук, на погребението?

— Нали нямате нищо против, Семьон Михайлович, ако ви извикам да си поговорим? Или, ако ви е трудно, бих могъл да дойда аз.

— Не, не! Извикайте ме, моля ви се! — Старецът се зарадва като дете. Веднага започна дълго и подробно да ми обяснява в кой апартамент живее, на кой етаж, помоли ме да си запиша телефона му, за всеки случай, да не би да го забравя. Отговорих му, че паметта ми е прекрасна и всичко съм запомнил — и номера на апартамента, и телефона му.

„Кой иска да се намеси в делото?“ — този въпрос през цялото време се въртеше в главата ми. Но реших да почакам. Утре ще прегледаме видеозаписите от погребението, трябва да се поровя в картотеката за този Семьон Михайлович, а после да се срещна с него.

Благодарих на стареца и се затичах към колата си пред вратите на гробището. Разбира се, наивно беше да разчитам, че той веднага ще ми каже: „Да, да, ама разбира се! Селдин. Знам го!...“

Докато двигателят загряваше, в паметта си обобщавах всички сведения, с които разполагах.

Какво знаехме до този момент? Имаме няколко трупа и нито един разобличен убиец. Единият от случаите — смъртта на Александър Самохин — е или отмъщение, или убийство с користи мотиви. Вторият е поръчково убийство, но от кого и защо е било поръчано, може само да се градят хипотези, за които няма никакво доказателство.

Нищо друго не ми оставаше, освен да вървя сляпо напред, осланяйки се на интуицията и логиката. Но експертите все ще трябва да поналеят, малко масло в огъня на следствието и аз не се съмнявах в това.

Изминах около двеста метра и машинално забелязах човека, който беше вдигнал ръка за стоп. Погледнах в огледалцето и за свое учудване видях, че беше старчето, с което преди няколко минути се разделихме на гробището.

„Размислили ли сте, Семьон Михайлович?“ — учудих се. Спрях и на заден ход се върнах при него.

— Размислихте ли? — попитах, отключвайки предната врата.

— Размислих, размислих... — Старчето бързо се огледа, отвори и се шумгна вътре, захлопвайки вратата след себе си. — Да тръгваме!

— На „Павлик Морозов“ ли? — попитах за по-сигурно и изведнъж чух съвършено неочакван отговор:

— Майната му „Павлик Морозов“!

Учудено го погледнах, но той ме срязва:

— Няма какво да ме гледаш! Ти, сине, по-добре си гледай пътя, че тука кръстовището е сложно. И едновременно поглеждай назад, дали не се е лепнала „опашка“?

Погледнах в огледалото за обратно виждане. Имаше няколко коли: очукана сива волга, москвич и бежова лада шестица.

— Вас, прокурорските следователи, учили ли са ви как се проверява за „опашка“? — Старецът се обърна, погледна колите, които ни следваха. — Волгата — оная, по-далечната — ми е подозрителна.

Той просто се преобрази — къде се дяна старият и немощен евреин? На седалката беше седнал набит, здрав старчок с лице като булдог, а, изглежда, и с подобна хватка. Още с качването започна да командва, като че ли му бях личен шофьор.

— Карай в третата лента — изкомандва, като че ли му бях личен шофьор. — Около „Барикадна“ преди светофара ще засечеш москвича и веднага ще свиеш надясно, към крайбрежната, но по „Заморенов“.

— Защо са тези игрички? — започнах аз, но той моментално ме прекъсна:

— Прави каквото ти казвам! После ще разсъждаваш!

Аз направих исканата маневра, подсказана ми от стареца, и тогава забелязах нещо много странно — от втората лента след нас дръпна не волгата, а бежовата „шестица“. Но москвичът, който караше в същата лента, рязко спря и малко поднесе по мокрия път. Чух грохот — явно „шестицата“ беше нарушила правилата за движение.

Слушах заповедите на стареца.

— Завий на „Тъохгорни“!... А сега надолу, към крайбрежната и наляво!

Зад нас беше чисто. Старецът удовлетворено се отпусна.

— Изгубиха ни. Би трябвало да са три-четири коли — каза ми той. — Нещо не са наред.

— Кои „те“? — попитах аз, като отново се опитвах да получа отговор от стареца.

— Всякакви лайна — беше отговорът. — Ясно, че нямат коли за „външното“.

Семьон Михайлович изведнъж се разтреса от смях.

— Сега бившето седмо се прехвърли към организираната престъпност и ги лишиха от служебно оръжие. Така че те сега са смели само до кривата круша, ха, ха, ха... Ей, ей, ей — развика се неспокойният ми пътник. — Ето тука, тука!

Той сочеше един съвсем незабележим вход към двора.

Аз внимателно вкарах колата и се озовахме в мъничко дворче, заобиколено от всички страни с гаражи, детска площадка и планини от някаква арматура.

— Рай за шпионите — обобщи Семьон Михайлович.

Загасих двигателя и се обърнах към него:

— Слушам ви, Семьон Семьонич.

— Семьон Михайлович! — сърдито ме поправи старецът. — Семьон Михайлович Левченко. Аз съм украинец! Ти май си помисли, че съм евреин, нали? Щом си черен, значи си евреин. Добре де, хайде да говорим за работата, че току-виж си помислиш: „За какъв дявол ме докара тука този старец да ме баламосва с разговори?“

Погледнах часовника си.

— Ще бъда кратък! По моя вина загина Татяна...

И той изведнъж заплака.

Докато се съвземаше, аз си мислех кой е всъщност този Семьон Михайлович? Изглеждаше на седемдесет, плюс-минус две години.

— Нещо съвсем съм се отпуснал — оплака се той. — Годинки... Чуй ме, Саша, плача, защото ми е мъчно за Таня! Познавах я от няколко години. Според мен тя се занимаваше с мъжка работа, но, изглежда, времето е такова, че истинските мъже не стигат. От нея съм чувал за тебе. Чел съм и статиите ти, хубави материали. Усеща се, че не си драскач. Затова, Саша, ти се доверявам така, както и на Таня.

Всичко е много просто. Щом видях какво прави с държавата ни тоя Горбач, аз, старият комитетчик, не се стърпях и се захлех да му отмъщавам както мога... Аз, Саша, четири години съм работил в Мюнхен! От четиридесет и трета до четиридесет и седма! И работех за идеята, а не за пари! — Старецът вдигна нагоре показалеца си. — Разбираш ли? А когато отначало Горбача, а след това Бориска се появиха, разбрах — край, край на държавата! Тогава реших — няма да позволя! Тогава започнах да работя с Таня. Зная много, прекалено много. Партията ми се доверяваше и затова работех на отговорни места. Но онова, което ще ти кажа, никой не го знае! Ние сега сме пенсионери. Но това не е най-важното. Важното е това, че Татяна се интересуваше от един секретен институт — Научноизследователския институт за фино машиностроене в Климовск. Изглежда, че в този търгуват с най-ново стрелково оръжие като амбулантни търговци — и явно, и тайно. Намерих хора, които могат да го докажат с документи. Ако Татяна беше получила тези документи, можеше да избухне голям скандал и щяха глави да летят. Тези дни тя трябваше да получи документите. Но вместо това я убиха. И мене ще убият — завърши той дългата си реч. — Какво мълчиш?

Аз обмислях казаното от него.

— Да си призная, нищо не мога да кажа.

— Аз имам копия от тези документи за незаконната търговия с оръжие! Може би благодарение на тях все още съм на земята. Но може би скоро и няма да съм, защото някой сега нощем спи неспокойно. А иска да спи нормално! Пък аз му преча! — Старецът се тупна в гърдите с юмрук и се закашля. После извади от джоба си таблетки и мушна една под езика си. Изчака малко, като разтриваше гърдите си с ръка. Накрая болката го отпусна. — Жалко, жалко, че не можахме с Татяна да им изиграем номера — искрено се оплакваше той. — Аз ти вярвам, Саша — продължи той. — Цял живот съм живял сред вълча глутница. Длъжен съм да разпознавам хората! Само да се отплесна, и ще ме изядат! Но както виждаш, аз съм жив и здрав и всички ще надживея. Въпреки техните асове ще ги надхитря онези умници... Осраха Съюза, мръсни гадини!

Ама умееше да ругае старчето!

Мълчах и премислях чутото.

— Семьон Михайлович, кой ви изпрати да се срещнете с мен?

Старецът бързо запримигва.

— Коой лии? Скоро ще го научиш, Саша! — изведнъж стана суров. — Нашата организация ме изпрати!

— Каква организация? — попитах рязко. Левченко не ми отговори. — Сега ли ще ми кажете, или на официалния разпит?

— „Комунисти — напред!“ — това е нашата организация. Тя ме изпрати! — гордо каза старчето.

Въздъгнах и съкрушено поклатих глава.

— Семьон Михайлович, кога ви отписаха от психоневрологичния диспансер? Миналата година ли? — почти сигурен казах аз.

— Те нищо не разбират, лекарите. Казват, че може да настъпи влошаване и затова не ме отписват. И това го казват нашите, от нашата специална клиника! Никакво влошаване не може да има, те специално искат да ме държат затворен като луд. Така им е по-лесно! Ами ти, Саша, може би и ти мислиш същото?

— Не, не мисля. Вие сте абсолютно здрав, Семьон Михайлович. Затова и попитах кога сте отписан... Мисля, че отдавна е трябвало да ви отпишат.

— На тях им го кажете!

— Добре, ще се опитам да поговоря с главния и с лекуващия лекар.

— Тогава хайде да се уговорим така. — Старчето се наведе към мене. — Ти се посъветвай с когото трябва за мене, а аз ще ти позвъня... Няма да чакам да ме повикаш. Само ми дай телефона си.

Дадох му служебния си номер.

— Мисли, Саша, мисли — каза той, прибирайки хартиятата с телефонния ми номер под палтото си. — Главата на човека му е дадена да мисли, а не само да носи шапка.

Най-после се сбогува, изскочи от ладата и заситни към дъното на двора, разчупвайки леда на локвите.

„Да, колко ли полуоткачени хора бродят из Москва и на всичките в главите им се върти или заговор, или нова революция, или покушение за убийство. Бедното старче! Ами ако са ми пробутали някой артист, който чудесно ми изигра полуоткачена останка от миналия режим?... И защо бежовата «шестица» — бях запомнил автоматично номера ѝ — се опита да ме преследва, докато той беше в

колата? Добре репетиран трик за старши следователя по особено важните дела, когото не можеш да хванеш на въдицата? Но това е друга песен — някой иска да отклони силите на следствената група. Някому е необходимо всички следователи да се заемат с изкопаването на тази организация «Комунисти — напред».

Много е вероятно... Но онези, които подхвърлят тази динена кора, действат чрез трети лица. И не можеш веднага да ги пипнеш...

Има и друг вариант — старчето наистина е лудо, а бежовата «шестица» е просто случайност?

Трети вариант. Някой подготвя за нашата следствена група фалшиви «доказателства», че тази старческа организация няма отношение към делото на Татяна Холод, като пак ни подхвърля един луд или пък не луд, но има алиби — психическо неразположение.

Малко вероятно е, но... Но все пак те, трябва да си изясня кои са те, постигнаха своето! Ще трябва да се занимавам и с това старче, да го вземат мътните!

Да, човек не знае какво ще му поднесе следващият ден...“

5.

КАСИЧКАТА СЕ ПЪЛНИ

Нарушавах всички правила за движение — задминавах отляво и отдясно и летях към сградата на Московската прокуратура. Много се надявах, че Семьон Семьонович Мойсеев, на когото се обадох вчера, както винаги ще изпълни молбата ми. Бях го помолил да направи всичко възможно, но да измъкне от трупа на моя атентатор Марио всичко, което е в състояние. Поне един отпечатък от изгорените му пръсти. Семьон Семьонович ми обеща лично да следи експертизата да бъде направена по-бързо.

Всички се бяха събрали в кабинета ми и чакаха само мен. Забелязах триумф върху лицата на Грязнов и Левин. По физиономиите им личеше, че нещо са изровили. Меркулов беше невъзмутимо спокоен. На масата лежеше заключението на криминалната експертиза — някъде към десет листа.

Разбрах, че всички бяха запознати с текста.

Набързо поздравих и започнах да чета какво беше написано от експертите. Всички ме гледаха, чакаха мълчаливо и следяха реакциите ми.

Нямах търпение да се запозная със заключението на експертизата за Марио. Но извлечението от акта на съдебния лекар никак не ме зарадва.

Не бяха успели да вземат нито един ясен отпечатък. За това сега се изискват усилията на поне пет лаборанти с компютърни системи и почти половин година, за да могат да бъдат моделирани липсващите части от папилярните линии. Вътрешните органи на Марио се оказаха натъпкани с всякакви успокоителни лекарства. От това следваше, че този Марио, ако се съди по черния му дроб, в който имаше събрана едва ли не цяла аптека, беше прекарал доста години в някоя психиатрия.

Вдигнах виновно очи към Меркулов. Той ме разбра без думи.

— Аз също съм разочарован, Александър Борисович — кимна той към листовете в ръката ми. — Вече знам за срещата ти с

„италианеца“. — Меркулов не криеше насмешката си. — Мисля, че нападението няма нищо общо с нашето следствие.

— Но той каза, че трябва да ме убие! — възкликнах аз.

— На един луд всичко може да му хрумне. Да не би да ми предлагаш да вярвам на всеки откачен?

— А омазаната ми с кръв кола?

— Ами той го е направил — сви рамене Меркулов.

— И перука! Този луд може и да е бил със светла перука — добави Грязнов. И той не криеше насмешката си.

Разбрах, че няма да ме подкрепят. Меркулов ми подсказваше, че срещите ми с лудите по улиците са си моя лична работа.

— Александър Борисович, мисля, че вече нямаш повод за безпокойство, твоят „италианец“ вече никого няма да нападне — каза Костя. — Я по-добре да се захванем с работа. Виж експертизата за мерцедеса.

Според криминалната експертиза в дипломатическото куфарче е било поставено взривно устройство, равно на 300 грама тротил.

Бомбата, за която е бил използван стандартен взривател, избухнала в резултат на много прост механизъм. Цялата тази адска машинка е била едно механично устройство, което въпреки своята елементарност изпрати на оня свят трима души.

Химическият анализ беше прибавил към всичко това и данните за материалите, от които е било изработено куфарчето.

Те са били произведени в ГДР, т.е. в Германската демократична република. Но това съвсем не означаваше, че куфарчето е донесено от чужбина, а не е купено, да речем, от ГУМ.

Куфарчето е било натъпкано с използвания вече в Москва пластичен експлозив С-4, който се произвеждаше в Чехословакия. С него главно, или по-точно — стопроцентово, бяха въоръжени специалните части за диверсионно-терористична дейност. А пък тези части бяха подчинени на Главното разузнавателно управление към Генералния щаб на СССР, сиреч военното разузнаване. За него не се чуваха дори клюки — толкова строго беше засекретена тази организация.

Веднъж ми се наложи да се сблъскам с тази машина, чието устройство наподобяваше месомелачка — същата цялост, плътно пасване на механизмите и дори същият принцип — всичко, което влезе

в тази организация, се смила, и всичко, което излиза, наподобява фина кайма. И само щастлива случайност ми даде шанса да избягна закономерния край. Трябва да кажа, че на други не им провървя — вечна им памет.

Въздъгнах тежко и огледах присъстващите — значи Татяна е донесла дипломатическото куфарче.

— Сега предлагам да изслушаме нашия нов следовател Олег Борисович Левин, който разследва делото на Селдин. Има ли възражения?

Меркулов извади цигара „Димок“, разчупи я на две и сложи едната половина в цигарето.

Исках да възразя, но разбирах, че Меркулов няма да се интересува от нищо, което не се отнася пряко до мерцедеса. Казах почти без ирония в гласа, че с удоволствие ще изслушам докладващия.

Левин беше донесъл много новини. Беше обиколил всички апартаменти от блока на Селдин. Беше потвърдено, че кръгът от познати на генерала е много тесен. Левин издирил нумизмати, които познаваха Селдин. Генералът нумизмат много рядко общувал с колегите си колекционери. Само в събота, и то в клуба им.

Обаче Селдин имаше двама близки познати — единият беше колекционер, а пък вторият живееше в апартамент №120 и беше млад мъж, чиято фамилия никой не знаеше. Разпитаните съседи го знаеха като Шурик.

Младият приятел на генерала не беше московчанин, живееше под наем в жилището на човек, който вече втора година беше в задгранична командировка. В настоящия момент Шурик не си е у дома и апартаментът е заключен...

— Дали пък да не обискираме този Шурик? — предложих аз.

— Мисля, че е възможно — съгласи се Меркулов. — Ще дам разрешение.

Левин много се зарадва и продължи:

— Този Шурик е заминал за Прибалтика и досега не се е върнал. Съседите му не знаят кога ще се прибере...

— Тогава можем да изчакаме с обиска — каза мълчалият до този момент Грязнов. — Но няма да е лошо, ако Олег Борисович поразузнае повече за този млад приятел на генерала.

— Добре ще е да намерим и снимка, и паспортните му данни — намесих се и аз.

— Ами аз намерих — смутено наведе очи Левин. — Имам и снимка. Зина ми я даде. — Той леко се изчерви от смущение. Ами да, това беше победа! — Този Шурик... е искал да свали дъщерята на Селдин, но тя е отблъснала ухажването му...

— Да, такава красавица ще убие мерака на всеки — заядох се аз, намеквайки, че Зина не се отличава с особена хубост.

— Не е така, Александър Борисович — каза с упрек Левин. Явно мнението му за женската красота се различаваше от моето. — Тя ми каза, че преди няколко седмици са се снимали с Шурик около „Макдоналдс“, т.е. — бързо се поправи той — снимали са се с фигурата на Елцин на фона на „Макдоналдс“. Когато Зина ми го каза, веднага отидох на „Тверска“. Намерих фотографа, но той отказа да ми търси снимката. Тогава му казах, че повече няма да работи на това място, и му показах удостоверението си. И след половин час имах негатива. — Левин сложи на масата няколко снимки.

На снимките в цял ръст се възвисяваше Александър Александрович Самохин. Цял-целеничък. Бях запомнил физиономията му от удостоверението, което Слава Грязнов беше извадил от окървавения му джоб.

Изглежда, че само аз бях леко шокиран. Грязнов и Меркулов вече бяха виждали снимките. Аз мълчаливо разгледах фотосите и казах:

— Даа, аз първи казах, че Левин ще стане главен прокурор. Чувствам, че момчето ще стигне далече...

Бузите на Левин силно се изчервиха от моята похвала.

— Ето че в следствената ни кошница вече има нещо съществено — продължих аз, но Слава ме прекъсна.

— И аз съм ви приготвил нещичко. Мисля, че сега му е времето да се заинтересувате — надигна се и подаде една папка на Меркулов. В нея имаше специален доклад.

Костя го изчете и ми го предаде.

*До старши следователя
по особено важни дела
при Московската градска прокуратура*

А. Б. Турецки

Специален доклад

Във връзка с разследването на делото по убийството на Александър Самохин и по Ваша заповед, аз, майор В. И. Грязнов, старши оперативен служител от МУР на ГУ на МВР гр. Москва, проведох оперативно-следствена работа по издирване на свидетелите, които имат важна информация по обстоятелствата на цитираното дело.

След извършената работа е установено:

Фирмата „ГОТТ“, в която е работил загиналият Самохин, търгува с автомобили втора употреба, произведени в страната и чужбина (реекспортни операции). Те се доставят главно от Германия и прибалтийските страни. Фирмата има филиали в Германия, Чехословакия, България („Вест-ГОТТ“), а също така и в бившите съветски републики: Латвия, Литва, Азербайджан и Таджикистан („Ост-ГОТТ“). Членове на управителния съвет на фирмата „ГОТТ“ са: бившият началник на Генералния щаб на Министерството на отбраната армейски генерал М. Миненков, бившият генерал-лейтенант А. Сукачев и началникът на кредитния отдел на „Славянска банка“ А. Шароев.

Според предварителните данни загиналият Александър Самохин, 25-годишен, е работил в търговската фирма „ГОТТ“ от месец юни тази година и се е занимавал с доставката на автомобили от чужбина (това обяснява наличието в джоба на убития на ключове от мерцедес).

Документацията за командировките потвърждава, че А. Самохин по време на работата си във фирмата „ГОТТ“ е бил в служебни командировки в чужбина (Германия, Чехословакия, страните от Прибалтика).

Последната командировка на А. Самохин е била до Лайпциг, откъдето А. Самохин е докарал автомобил „Мерцедес“ 190 Е/ 1988 г. При разпита на сътрудниците на фирмата „ГОТТ“ секретар-референта Е. Морозова съобщи също така, че конкретен познат, известен с прякора

„Пелмен“, А. Самохин е нямал, но е наричал така спортистите културисти.

Според Е. Морозова потърпевшият е бил въввлечен в някаква мръсна история, свързана с голям паричен дълг, и сериозно се е страхувал за живота си, за което е съобщил в личен разговор.

Тъй като А. Самохин не живее на адреса, на който е записан, взел съм мерки за установяване на местоживеенето му, но досега няма положителен резултат.

Старши оперативен служител от МУР, майор Грязнов

Предадох донесението на Левин и погледнах към Грязнов. Слава ликуваше.

— И това не е всичко, господа! Тази хартийка, докато стигна до вас, вече успя морално да остарее. Така че ще се наложи да я напишем отново. Има още някои любопитни факти. По пътя минах през Семьон Семьонович Мойсеев и той ме дари с два документа, които ви предоставям.

Оказаха се актовете от техническата и графологичната експертиза. Костя Меркулов взе документите, прегледа ги и подсвирна.

Аз въртях в ръцете си фотографиите на Александър Самохин, сниман как прегръща Елцин и Зина.

— Мили господа, докато все още нещо друго не е остаряло, би трябвало веднага да направим обиск в апартамента на Самохин.

Погледнах към Меркулов. На лицето му се четеше пълно одобрение на предложението ми.

Взех от него листовите и ги прочетох: „... което ни позволява да квалифицираме съвкупността от частните признаци на папилярните линии като принадлежащи на едно и също лице...“. С други думи, върху ключовете от мерцедеса и в дома на генерала нумизмат Селдин потно-мастните следи от пръсти са били оставени от един и същи човек, и по-точно от Александър Самохин.

Възможно е Самохин и убиецът на Селдин да са едно и също лице. Много е възможно, но въпреки експертизата все още не е доказано. Самохин е бил приятел със Селдин и затова е гостувал в апартамента му неведнъж преди убийството...

Стана ми весело от новините, пуснати в следствената ни касичка.
— Е, какво, тръгваме ли? Готови ли сте?

— Да, тръгваме — кимна Меркулов и ми подаде парченце хартия, прибрано в полиестерно пликче. — Виж и това...

Побиха ме тръпки, защото познах почерка на Татяна Холод. На листчето пишеше: ... Той ще каже по телефона „Дрезден + гарата + № + кода Х911.“

Тя беше взела дипломатическото куфарче от гарата. Всъщност аз имах вече подобна версия и тя беше една от първите преди няколко дни...

Станах и върнах на Меркулов пликчето с бележката:

— Добре, ако това е всичко. Предлагам да не губим време.

След няколко минути вече летяхме към „Садовое кольцо“.

По пътя разказах на Меркулов и Грязнов за днешната ми среща с пенсионера Левченко на Ваганковското гробище. Те се съгласиха, че трябва да поогледаме тази неформална пенсионерска организация „Комунисти — напред“.

Стояхме пред заключената врата на Самохиновия апартамент. Докато Левин търсеше свидетели на улицата и във входа, Грязнов внимателно разглеждаше ключалката, която трябваше да отвори.

— Дали да не слезем долу у Селдини, докато не са дошли свидетелите? — предложих.

Меркулов се съгласи и без да изчакаме асансьора, се спуснахме надолу по аварийната стълба.

Стълбището беше много мръсно, въпреки престижността на сградата, макар и не толкова, колкото е по другите блокове. Стените бяха изписани от местните тийнейджъри с имената на разни състави, с черепи и мълнии и с циничните по своята откровеност надписи от типа на „Галя бута на всички!“

Изведнъж Меркулов спря и се наведе над едно бяло петно от блажна боя, разтекло се около парчетата от стъклено бурканче. Той изстърга втвърдилата се ципа, която веднага се разкъса и под нея се показва прясната повърхност на боята.

— Счупено е преди не повече от една седмица — отбеляза той и ние продължихме пътя си.

Спряхме пред вратата на семейство Селдини, която беше запечатана. Всичко беше наред, дори печатът не беше откъснат. Неизвестно защо Костя погледна към тавана. Аз машинално проследих погледа му и видях тъмно петно на лявата стена, малко по-горе от вратата.

Погледнах и другата стена. На дясната имаше също такъв тъмен отпечатък на същото ниво.

Меркулов се втренчи в мене с искрен и неприкрит интерес.

— Ти някога беше казал, че можеш да правиш шпагат.

Не го попитах защо и за какво, а се опитах да го направя.

От подметките на обувките ми до стената не достигаха около десет сантиметра.

— М-да, това типче е било по-едро от тебе — замислено каза Меркулов и добави, когато се изправих на крака: — Виж какво. Ти и Грязнов направете обиска, а на мене ми изпрати Олег с куфарчето му.

Изпратих Левин долу и останахме с Грязнов и двама старци — чистача и санитарния техник, които живееха на първия етаж в същия вход.

Тристайният апартамент с малко холче, в което беше живял Самохин, се оказа изключително занемарен и напомняше повече на склад за стари боклуци.

Двете стаи бяха претърпени с някакви кашони със спортни стоки, с военни униформи, а в третата живееше стопанинът Самохин. Че това беше така, нямаше никакво съмнение. На стената, под нацисткото знаме, висяха портретите на Хитлер и на Самохин — остриган до голо и във военна униформа.

Наред със снимките на „изключителните“ хора бяха изложени немски щик и военен бинокъл. Така че нямаше нужда да се съмнявам в предпочитанията на господин Самохин.

След тричасов обиск освен нацистките атрибути, маскировъчна и парадна униформа успяхме да намерим и импрегнирана хартия със следи от оръжейна смазка и парцал с остатъци от бяла блажна боя. В бюрото му намерих книжка на името на Иван Митрофанович Селдин.

— Май че генералът в оставка е бил собственик и на този апартамент — казах на Слава, показвайки му книжката за наеми.

— Май че генерал Селдин е бил подозрителна личност — добави приятелят ми.

Малко след това дойдоха и Меркулов с Левин и от тях научихме, че по стените Костя е намерил следи от гумени подметки и същата онази блажна боя.

— В общи линии картинката е следната — направи равносметка Меркулов, щом се събрахме пак в колата. — Генералът е извикал при себе си онзи... Самохин. В шпионката на вратата е видял само него. Но не е могъл да види втория, който е висял над вратата, разкрачен в шпагат. Когато старецът е отворил вратата, вторият се е намъкнал след Самохин и е хвърлил на врата на генерала примка. След няколко секунди със старика е било свършено и младежите спокойно са си довършили работата. Между другото, съседите под апартамента на Селдин се оплакваха, че нощем някой се е разхождал обут из стаята...

Бях вкиснат! Да, бях сглупил при първоначалния оглед на апартамента и не го криех от никого.

Левин също седеше унил. Изглежда, че и той чувстваше вината си. Тогава съвсем повърхностно огледахме задния вход и разпитахме всичките съседни.

— Какво си се умърлушил? — весело ме попита Слава.

Махнах тъжно с ръка.

— Трябва да си доволен! Сега няма да се блъскаме като слепи котенца.

— Така е — подхвана Меркулов. — Обявявам благодарност на Олег Борисович Левин за оперативност при разследването. Дори само заради снимките на Самохин.

И той намигна на Олег.

Левин малко се поободри.

... Беше някъде след полунощ, когато се качихме в колата. Но въпреки протестите на Меркулов и Грязнов и недоволния вид на Левин аз настоях отново да се върнем на „Новокузнецка“. Искях да седнем за някой и друг час и пак да обсъдим версиите по убийството на Татьяна Холод и Гусев. Между държавните стени някак по-бързо се мисли. Освен това липсва отпусащият домашен уют и бутилката алкохол в хладилника.

Заседавахме три часа.

Подробно изложих информацията за Шароев, преразказах разговора си с жената на Гусев — и в двата случая на хоризонта се явяваше Самохин. Създаваше се впечатлението, че някой старателно ни пробутва вече убития като виновник за всичко, което се беше случило. А пък той в края на краищата можеше да се окаже и невинен въпреки намерените компрометиращи го материали, говорещи за фашистките му увлечения.

Атентаторът самоубиец, „италианецът“, май също щеше да се окаже отвличаща маневра. Но аз не можех да повярвам, че Марио беше действал самостоятелно. Поръчителите на взрива се страхуваха от нещо. Просто го усещах интуитивно. Но от какво се боях? Това трябваше да се изясни...

Всички се съгласиха, че трябва да разследваме версията, според която вместо документите Холод е получила от някого взривното устройство. Разказах им какво бях научил от ръкописа на полковник Васин.

Костя Меркулов ме погледна тъжно.

— Какво има, Константин Дмитриевич? Да не ти се спи? — прозявайки се, попитах аз.

— Пробутваш ни умряла работа, Александър Борисович — отговори ми той. — Не исках да ви казвам, но Шура Романова ми намекна, че от „службата“ много се интересуват от хода на следствието. Страхувам се шефът да не се предаде и момчетата от комитета да вземат делото при себе си, за да го прекратят. Шура направо ми каза, че работата върви натам... Ако причината за взрива не беше политическа, тогава вече е друга работа...

— Съгласен съм с Шура. Ако делото попадне при онези от „службите“, това ще означава стопроцентово прекъсване на следствието! — викнах аз.

— Умирам за сън — простена Грязнов.

Съставихме си план за действие през следващите дни и закрихме нощната оперативна.

Оставих Меркулов пред входа на блока му и категорично отказах да се кача горе на чашка утринен чай. Сбогувах се с Костя и откарах Грязнов и Левин по домовете им. В резултат ние някак незабелязано се отклонихме от маршрута и пристигнахме в Първи гараж на такситата, където все още процъфтяваше легалната нощна търговия с алкохол.

След това заседнахме у дома до сутринта. Ние с Грязнов в хор разказвахме на Олег за нашите отминали подвизи, пихме на няколко пъти брудершафт и се целувахме с бившия ми стажант. След това започнахме с Грязнов да се оплакваме, че старостта незабележимо, но стремително настъпва, но за щастие след нас, идва младото поколение от типа на Левин и то не е толкова калпаво.

А след това, както би казал чудесният ни сатирик Жванецки, отново „пихме“.

6.

ПРИ КОМУНИСТИТЕ РАЗБОЙНИЦИ

Домът на ветераните от Комитета за държавна сигурност (КГБ), накъдето се бях насочил, се намираше в бившето имение на князете Голицини.

Сградата беше четириетажна, построена в края на шейсетте години. Отвън приличаше на скромните къщи от времето на Хрушчов. Но интериорът на този дом за престарелите работници от сигурността беше много привлекателен.

По коридорите имаше плюшени пътеки и множество лампони между палми. По стените висяха гоблени от шейсетте-седемдесетте години. В холовете, които бяха много в сградата, се разхождаха прегърбени старчета в не съвсем чисти сиви сака и изтъркани джинси, по всяка вероятност от внуците им. Мнозина бяха обути в износени вече маратонки, очевидно също подарък от грижовните синове и внуци. Рядко можеше да се срещне някой ветеран с островърхи обувки от седемдесетте.

За повечето обитатели на тихия дом предишните занимания на ветераните от бившата империя си оставаха тайна. Ветераните, колкото и да е чудно, не обичаха да обсъждат подвизите си. Ясно беше, че трудовите им успехи не се състояха в залавянето на джеймсбондовци. Обикновеното им занятие беше четене на чужди писма и подготовката на Седми ноември.

Исках тук, в неформална обстановка, да поговоря с диригента на хора на ветераните Семьон Михайлович Левченко.

С широка крачка пресякох големия хол на първия етаж на дома, който беше съвсем празен — нито охрана, нито портиер. Едва на втория етаж намерих дежурната по етаж — жена на около четиридесет, облечена в делово сиво костюмче и с несполучливо накъдрена коса. Тя се беше зачела в някакъв женски роман.

— Трябва ми Левченко — казах аз.

— Днес той трябва на всички — сухо каза тя, поглеждайки ме над очилата с тънка сребриста рамка.

— На мен ми трябва по работа — усмигнах ѝ се аз. — А за какво им е притрябвал на „всички“?

— Имат конгрес. — В гласа ѝ се появиха меки нотки. Опитваше се да ми хареса. — Минете. Веднага вдясно, покрай картинната галерия. Има голяма зала. Там пускат всички. Вратите са отворени.

Минах през гостоприемно разтворените врати на залата и се оказах сред тържествената атмосфера на болшевишки празник.

В червените плюшени кресла седяха възрастни хора с червени ленти на реверите. А на сцената, от трибуната, се изказваше онзи, който ми трябваше. „Интересно кой ли поред е този конгрес на РСДРП (Руска социалдемократическа работническа партия). Двайсет и девет или трийсети? Но по-важно е дали е последен, или е първи! Сега, когато демокрацията танцува безумния си танц, старците съвсем реално можеха да си основат нова комунистическа партия по свой вкус“ — помислих си аз.

От високата трибуна звучеше развълнуваният, леко потреперващ глас на Левченко:

— В условията, когато обществото е разделено, когато експлоататорите отново заплашват интересите на трудещите се, когато старците нямат какво да ядат, ние не можем да се примирим със съществуващото положение? Ние сме длъжни да заявим своя протест и не само да го заявим! — Той размаха юмручето си във въздуха.

В залата дружно го аплодираха. Семьон Михайлович направи пауза, докато стихнат аплодисментите, после удари с юмруче по трибуната и продължи:

— Имаме само един път, за да спасим Русия! Той е — да свалим продажното правителство, което се вмъкна след Горбачов в кремълските палати и заседна там, и да възстановим единствената демократична власт — властта на комунистите болшевики — ленинци!

Отново гръмнаха аплодисменти. Почти всички с труд започнаха да стават на крака, за да аплодират прави. Аплодисментите преминаха в овации.

Обгърнах с поглед мяркащите се пред мен гърбове, в залата имаше около сто и петдесет — сто и седемдесет души. Мнозина бяха пристигнали с автобуси, които бяха наредени покрай бетонната ограда, отделяща гората от територията на Дома на ветераните.

Старици с бастунчета ръкопляскаха истерично, десетина бяха на патерици, трима старци седяха в инвалидни колички, но всички според силите и възможностите си аплодираха.

Не слушах какво говори по-нататък Левченко, въпреки че призивите му набираха все по-високи обороти и потънах в спомени. Някога, за празниците на МВР и прокуратурата се раздаваха празнични комплекти, в които имаше хайверче с пушено филенце от риба, скъпи коняци и водка „Столичная“. Служителите ни нямаха проблем, ако поискат да почиват в санаториума ни в Сочи; макар и бавно, но получавахме квартири. А сега как ще получи апартамент Левин, ако реши да се ожени? Или кога? И ще го получи ли въобще?...

Левченко завърши поредния си призив и като почука със стъклената запушалка по дългото гърло на гарафата с вода, помоли за тишина. Покани на трибуната следващия оратор. На сцената се качи изсушено старче в стар кариран костюм, какъвто обикновено се полагаше на онези от „външното“ наблюдение.

Речта му беше по-конкретна:

— Ние, старата гвардия, нямаме какво да губим! Да не би да треперим за живота си, отдаден на родината? Не! Ние сме малко, но сме безстрашни! Ние сме малко, но сме достатъчно, за да можем в един прекрасен ден да заемем своите ръководни места и да поведем масите от трудещи се към всеобща акция. Преди всичко трябва да проведем предупредителна гладна стачка пред мавзолея на Владимир Илич. След това — поход на „празните тенджери“ и след предупреждението, в определения ден хикс, ние ще поведем нашите синове и дъщери, с подкрепата на „силовите“ министерства, към лостовете за управление на измъчената ни страна!...

Пак същите аплодисменти. Отидох до първия ред и седнах на празното кресло до Левченко.

— Здравейте — прошепнах, като го докоснах по ръката.

Семьон Михайлович страшно се учуди, като ме видя. Забелязах как в очите му се мярна страх.

— Саша, ти тука?

— Забравиха да ми изпратят покана — отговорих с усмивка.

— Радвам се, че си с нас, Саша — зашепна Левченко. — Когато вземем властта, ще са ни нужни честни хора в органите на реда. Това е твоят реален шанс, Саша, не го изпускай! Можеш да станеш главен

прокурор или министър на вътрешните работи! — очите на Левченко трескаво заблестяха.

— Непременно ще се възползвам от поканата ви — прошепнах му в отговор, опитвайки се да скрия усмивката си.

Но старецът не повярва в моята искреност.

— Ах, Саша, Саша, вие сте деформирано поколение. Ти си се родил в преломно време и сам не знаеш какъв си всъщност — червен или бял, или черен, както пишат вашите вестници. Твоята психика е разрушена, както и на цялото ви четиридесетгодишно поколение. Вие не сте нито с нас докрай, нито с новите буржоа. Жал ми е за тебе, Саша — въздъхна съкрушено Левченко.

— Не си струва да ме съжалявате. Минах само по работа. Може ли да не слушам изказването на вашия другар по партия и да си поговорим с вас, Семьон Михайлович?

Левченко внимателно ме погледна. Погледът му беше нащрек, но зад това се криеше притаен страх.

— Не виждаш ли, че сега не му е времето? Какво те интересува?

— Някои подробности — казах аз, ставайки и приканвайки и Левченко да се надигне от мекото плюшено кресло. — Научих нещичко за вас...

Вчера звънях на различни инстанции, след като се събудих някъде по обед, но пък с ясна глава. Банкетът ни с Грязнов и Левин привърши, когато вече светеше късното зимно слънце зад прозорците ми. Поспах малко и веднага захапах телефона.

Успях да разбера, че Семьон Михайлович Левченко наистина е бил служител на КГБ, но с малка корекция — бил е скромен служещ в клуба на комитета. Така че трудно можеше да бъде наречен „стар кагебист“. Освен всичко друго той наистина страдал от тиха лудост, безобидна за околните. Във всеки случай не представлявал опасност за нормалните хора. Той просто обичал да приема желаното за действителност.

Всъщност и журналистите, и следователите много често приемат желаното за действителност, но тяхната искрена заблуда не може да се нарече лудост. Левченко беше просто зациклен върху въпросите по спасяване на отечеството, както ми казаха от болницата, в която той се водеше на отчет.

Излязох от залата, огледах се и видях, че Левченко неохотно се влачи към изхода. Поканих го да седнем в хола под огромните палмови листа. Извадих съвсем демонстративно бележника си, като че ли се канех да записвам:

— Първи въпрос: кой ви е разрешил да основавате партия и да провеждате конгрес? Партията ви регистрирана ли е? Кога, къде и от кого? — Реших да взема на мушка старчето.

Левченко бързо-бързо запримигва, но веднага се овладя и на устните му се появи ехидна усмивка:

— Каква партия, Саша? Нещо не те разбирам. Видя ли някакви лозунги в залата? Не си видял. Ние си имаме хор и днес е репетицията на хора на ветераните. Може би ще ни забраниш да се занимаваме с художествена самодейност?

В този момент наистина от залата гръмна многогласният старчески хор. Пееха „Интернационала“ в съпровод на съскация звук на грамофонен запис. Старецът се заусмихва по-уверено и се заслуша.

— Добре пеят. Аз репетирах с тях. Скоро ще се преместя тук, за да съм по-близо до съратниците си...

— По хор ли?

— По борба, Саша, по борба... — изведнъж злобно присви очи Семьон Михайлович. — Ти не ме брой за тъпак! Какви сме ги виждали... през трийсет и седма. И надживях всички, както и тебе сигурно ще надживея!

— Извинете, аз попрекалих. Никой няма право да ви забранява да създавате своя неформална организация.

Реших да действам по-меко. Прибрах бележника и придадох виновно-извиняващ се израз на лицето си.

— Семьон Михайлович, а кой е инициаторът за създаването на вашата... организация?

Старецът се изсмя:

— Ха, ха, ха, искаш всичко да ти разкажа? Може да съм аз, а може и да не съм аз... Възбуди следствие срещу мене и тогава ще поговорим за моята организация.

— Ама аз ей така, от любопитство — бих отбой. — Всъщност идвам не заради вашия хор. Вие ме разбирате, нали?

— Разбирам! Разбирам, че ти, Саша, можеш да ни бъдеш много полезен — хитро притвори очи Левченко.

— И как?

— Ами ти нали печаташе статийки в „Нова Русия“? Така ли беше?

— Така беше, признавам си.

— Та виж сега. Въпреки че Танюша вече я няма, вестникът си остава, нали? Ти би могъл да напишеш хубава статия за нас. Така че цялата страна да научи за...

— Не обещавам, но ще опитам — прекъснах го аз. — Но за да обсъдим статията, трябва поне още веднъж да се срещнем.

— Разбира се, ако трябва, и десет пъти ще се срещнем! Сега ще ти разкажа само нещичко за нас... — Забелязах, че старецът изгаряше от гордост. — Значи такаа... Ти, както и болшинството от народа, се лъжеш, като си мислиш, че ние тук всичките сме изкукуригали. Лъжеш се! Сега в страната ни изплува цялата кал, цялата мръсотия. Вдигна се на повърхността! И кой ще я изгребе? Кой ще се занимава със социална хигиена? Да не би вие, във вашата прокуратура? Не ме размивай, Саша! Днешният разпръснат, преименуван и обезглавен Комитет за държавна сигурност ли? И той е за смях! Няма вече истински „вътрешни органи“ в страната! Няма... освен нас! Разбра ли сега? Ние сме неподкупни, безстрашни, всеки във всеки момент е готов да даде живота си...

— Много добре, Семьон Михайлович, но може би ще ми разкажете по-късно...

Той сякаш не чуваше думите ми.

— Знаеш ли, че ние още в деветдесета започнахме да провеждаме важни мащабни операции... Какво има още да става!... Ловяхме и гологъзовците!...

— Кого? — очите ми щяха да изскочат от орбитите си.

— Гологъзовците... нудистите де, които се бяха настанили в „Серебрянный бор“ — ето ги плодовете на вашата демокрация! Ходят си мъже и жени, друсат си приборите и циците! Какъв пример дават на подрастващото поколение? Представяш ли си каква идеологическа диверсия е това? А те разправят, че така се пекат на слънце сред природата... без гащи! Тююю, дяволите да ги вземат! А пък ръководителят им е от ЦРУ.

— Е, чак пък от ЦРУ — не повярвах аз.

— Да не мислиш, че те лъжа? Ръководителят на дружеството на нудистите пристигна в Москва от чужбина, от Швейцария! Какво ще кажеш?

— Мдаааа — промърморих аз. — Успешна ли беше акцията?

— Разбира се! Хванахме ги с мрежи. На някои прибрахме панталоните, други само навързахме — предадохме ги в милицията. А вие тези нудити ли, нудисти ли — не зная как да им викам — всичките сте ги пуснали! А после и разрешение от кметството им дадохте, че могат без гащи да се пекаат на слънце! И искаш да ми кажеш, че днес може да се разчита на нашата милиция?

— Не искам да кажа. Но на прокуратурата засега може!

— Ех, Турецки, хитруваш, братко — отново присви очи старчето, клатейки съкрушено глава. — Започнахме от „Серебрянный бор“, но сме призвани да спасим цялата Матушка Русия, целият Съветски съюз в края на краищата! После чупихме витрините на „Макдоналдс“... На мнозина, които изловиха от нашите, им поставиха всякакви диагнози... Но ние няма да се дадем! Имаме вече досиета за повече от хиляда и двеста души — за насрани демократи, наемници от спецслужбите... и за какви ли не още! И за всички политици и учени, които драпат за чужбина, даже за две балерини — американски шпионки. Само че... нищо не съм ти казвал! Ясно?

— Ясно. Искате да кажете, че за това трябва да се напише някак си по-така?

— Аха. Статийката трябва да е по-културничка, без излишни ужасии. Просто така: „Събира се информация за враговете на родината...“

— Добре. Ще се опитам да я прокарам във вестника, но и вие ми помогнете, Семьон Михайлович. Отговорете ми само на няколко въпроса. Кой ви посъветва да дойдете при мен на гробището? — изстрелях в упор въпроса си.

Левченко пак замига бързо-бързо и се облегна на гърба на фотьойла.

— Никой...

— Не. Струва ми се, че има някой влиятелен, възможно е този някой да е по-влиятелен и от президента... Сигурно има такъв. Не се съмнявам! — Реших малко да подсиля нещата и бях почти сигурен, че старецът налапа въдицата. — Този някой иска да насочи следствието

по лъжлива следа и ви използва като пешка в играта си. Вас — лидера на такава солидна организация. — Реших да погъделичкам наполеоновските амбиции на стареца. Но изглежда, че той беше по-умен, отколкото изглеждаше на пръв поглед. Пък дори и на втори...

— Саша, що за глупост? Какво все дебнеш около мене? — усмихна се той.

— Искам да зная, толкова ли сте безстрашни, че даже Указа на президента от шести ноември за забраната на КПСС го нямате за нищо?

— Ние си имаме хор. Запомни го, Саша? Ха-ха-ха...

— „Славянска банка“ нищо ли не ви говори?

По лицето му премина лек, едва доловим трепет, но това вече говореше за много неща.

— За първи път чувам, Саша.

— Гусев беше председател на управителния ѝ съвет. Може би той ви е финансирал?

— Може би. А може и комитетът — пак се усмихна старчето.

— Хората от бившето КГБ ли ви изпратиха да се срещнете с мен на гробището?

— Може и така да се каже — отчаяно въздъхна Левченко.

— Семьон Михайлович, сега пък вие ми говорите глупости. Дори се срамувам за вас. И искате да повярвам, че предавате другарите си от комитета? Искате да повярвам, че взривът е поръчан от хората на комитета?

— Ти нали си следовател и си длъжен на никого да не вярваш — захихика пак Левченко. — Е, това е, скъпи другарю. Не зная дали си наш, или не си. Но ще поживеем и ще видим — каза той, надигайки се от креслото. — Сега не ми е до тебе. Ще започне тайното гласуване за избора в координационния комитет. Така е по регламента. Поговорихме си и край — твърдо и категорично отсече той. — Можеш да запишеш в бележника си, че следите от мерцедеса водят до „Лубянка“!

— Добре. Ще проверим. Нещо говори ли ви името Марио? Той се представя за италианец.

— Аз не общувам с чужденци — отрязва ме старецът.

От актовата зала вече звучеше по високоговорителите духов оркестър. Свиреха бодър марш. Старецът, без да се сбогува, забърза

към залата.

Останах да седя в креслото, потънал в мрачни мисли. Дали са заповядали на стареца да ми подстави „Лубянка“? Ако е така, той отлично изпълни задачата си. Малко го интересува дали съм му повярвал или не.

Надигнах се и тръгнах към изхода. Едва бях направил няколко крачки, когато чух зад гърба си, че някой тича по килима. Искях да се обърна, защото помислих, че старецът е решил да ме върне, но не успях. Чух дрезгав фъфлещ глас и тутакси усетих как нещо много приличащо на дулото на пистолет болезнено се опря в гърба ми.

— Не мърдай. Без глуфости, приятел, цувас ли? Ръцицките горе! Бавно и зад глафата! Една ряфко движение и си мъртъв!

Реших да не правя резки движения. По гърба ми запълзяха студени тръпки. Но не от страх. Не зная защо, но изведнъж реших, че е възкръснал оня безумец Марио и е решил да ме довърши, мушкайки ме в гърба с дръжката на сърпа. А с лудите, честно да си кажа, се обърквам и не зная как да действам. От една страна, човекът е болен, но от друга — какво има в главата на лудия, само той си знае.

Сложих ръцете си на тила и тръгнах напред.

— Не се о-оглездай! — чух аз и отново усетих болезнен удар в гърба. Искях поне с крайчеца на окото си да зърна кой е зад гърба ми.

Може би е някой от обкръжението на стареца? Някой, който за разлика от Семьон Михайлович вече окончателно е откачил?

Вървахме по дългия коридор, приближавайки мястото, където седеше дежурната по етаж. Като ме видя с вдигнати ръце, тя остави романа си и с отворена уста започна бавно да се надига. Помъчих се с очи да ѝ подсказва, че нещо зад гърба ми не е в ред.

Дежурната отстъпи назад, без да знае какво да прави. Реших да се забавя, спрях и попитах, без да се обръщам:

— Къде отиваме? Направо или вдясно по коридора?

— Давай напред. Отиваме в брезовата горицка — чу се отзад.

Но аз не мърдах, като се мъчех с очи да посоча на дежурната телефона. Най-после тя разбра какво се иска от нея и се хвърли към телефона.

— Назад! Ще те гръмна, курво! — закрещя онзи.

Дежурната замръзна на място и също вдигна ръце нагоре, като цялата трепереше.

— Защо в брезовата горичка? — попитах аз, готвейки се да се обърна, но нов удар с дулото охлади желанието ми.

— Ще прифета запофетта в ишпълнение... Нали те предупрештафах, це ще умреш!

— А кой ме е осъдил? Каква е тази саморазправа? — закрепях аз. — Искам адвокат! — раздвижвах въздуха с виковете си, защото няхах намерение да напускам Дома на ветераните. Трябваше да избира удобен момент, когато вниманието на палача ми е отвлечено. Май че онзи зад гърба ми се беше посмутил. В този миг ми светна пред очите. Разбрах кой беше зад мен! Оня луд, който в двора на Първи медицински институт ми крещеше: „Ти ще умреш!“ За да се убедя, направих няколко крачки напред — лудият неотстъпно ме следваше и когато се изравнихме с огледалото, което висеше на стената зад стола на дежурната, аз го погледнах.

Видях онова, което вече предполагах. Беше същият онзи луд, но сега без усмирителната си риза, а в прилично кожено яке. В гърба ми беше опрян „Макаров“.

Лицето на ненормалния изразяваше напрегната умствена работа.

— Не са ми казали за адфокат. Ас трябфа да те пречукам, но преди това да ми дадеш онофа, което си фзел...

Тъкмо да му възразя, че нищо не съм му взимал, когато чух наблизо гласа на стареца:

— Турецки, чакай!

Семьон Михайлович се сепна, когато видя пистолета, опрян на гърба ми.

— Не пречи! Мафай се, докато си жиф — каза лудият на стареца и отново ме рѳгна в гърба.

Реших да не го дразня излишно и трѳгнах напред, както ми заповядваше.

Не бяхме изменили и десет крачки, когато чух зад гърба си удар и звън. Обърнах се в същия миг и отскочих настрана. Нямаше изстрел. Беззѳбата уста на лудия беше широко отворена, а очите му бяха опулени от учудване. Той се люшкаше насам-натам, а по главата и раменете му имаше парченца от порцелановата ваза, която преди това беше на пода. Левченко го беше цапардосал с нея.

По-нататѳк действах по рефлекс. Измъкнах своя пистолет и насочих дулото му в челото на ненормалния.

— Поиграхме си и стига! — казах аз, сграбчвайки с другата си ръка неговия пистолет. Но той не искаше да ми го даде и го дърпаше към себе си, опитвайки се да го насочи към мен. — Пускай, мърша такава! — изкрещях аз, но идиотът хвана с две ръце своя пистолет, наклони глава и натисна спусъка.

Изтрещя изстрел. Изскочилата гилза болезнено ме перна през ръката и лицето ми потъна в кръв. Лудият беше стрелял във врата си, малко под брадата, и рухна върху килима. Беше мъртъв.

— Благодаря за вазата.

Това бяха първите ми думи към Левченко, който се беше притиснал към стената на коридора.

— Няма за какво — автоматично ми отговори той. — Виж ти, камикадзе! — бавно каза старецът. — Мога да потвърдя, видях, че сам се застреля.

— Познавате ли го, Семьон Михайлович? — попитах, щом можах да си поема дъх. Бях уверен, че старецът дори не го е виждал. Както очаквах, по пръстите на лудия вместо кожа имаше кървящи рани от скорошно изгаряне.

Извадих носната си кърпа и започнах да бърша лицето си от кръвта.

— Пак ли — въздъхнах аз.

— Какво пак? — не разбра Левченко.

Към нас бързо идваха старци и бабички, привлечени от звука на изстрела.

— Казвам, че пак трябва да се вика милиция. Смешно, та чак тъжно ми става — пак трябва да давам показания, да обяснявам! Макар че и аз нищо не разбирам...

— Вече извиках милицията. Съобщих и в КГБ! — почти шепнешком каза дотичалата при нас дежурна.

7.

ЛОШИ НОВИНИ

През това време Олег Левин хапна сухоежбина в бюфета на прокуратурата и реши да изчезне към Казанската гара, където в 14:57 пристигаше влакът „Тихия Дон“, и да прибере колета, който изпращаше майка му.

Олег излезе на улицата и тръгна към спирката, но някой го повика. Някакъв мъж в старо лятно военно яке стоеше до старичко жигули с вдигнат капак и махаше на Левин с ръка. Отначало помисли, че човекът вика някого друго и се огледа, но зад гърба му нямаше никой. Онзи дотича при него.

— Слушай, командире, трябва ми помощ — каза той умоляващо.

— Много бързам...

— Абе всички бързат! — плю ядосано „летецът“. — Ама че дяволски народ...

Олег се почувства неловко и започна да се колебае. Мъжът го усети:

— Докато спорим надълго и широко, аз ще те закарам, където искаш!

Левин бута около пет минути жигулито и след още пет те вече летяха по „Садовое кольцо“.

— Ти, такава, съдия ли си, какво си? Или прокурор? — поинтересува се мъжът.

— Какъв ти прокурор — с достойнство в гласа отговори Олег. — Засега съм обикновен следовател, пък по-нататък — ще видим.

— Работата ти е хубава и интересна — продължаваше онзи, — но сигурно е тежка, а?

И на това Левин отговори с достойнство, че работата му никак не е лека, но на него му харесва.

Когато колата се гмурна под моста, приближавайки трите гари, непознатият изведнъж попита:

— Да познаваш случайно Константин Дмитриевич Меркулов?

— Разбира се. И вие ли го познавате?

— Съвсем отблизо — отвърна шофьорът.

Колата спря срещу входа за метрото.

— Благодаря — каза Левин и слезе от автомобила.

— Аз ти благодаря, че ми помогна. Знам, че Меркулов сега не е в градската, а в републиканската прокуратура. Но често идва при вас. Та предай му, че bankerът беше ликвидиран не от крадци. Те и журналистката не са пипали. Разбра ли? Военните са свършили мократа работа. Те са си професори по взривовете. Особено разведката им. Взривът не беше търговски. Там има политика. Така си мисля. И да предадеш много поздравии от Матюша. Бъди здрав!...

Левин гледаше мъжа със зяпнала уста.

Жигулито се гмурна в автомобилния поток толкова бързо, че Левин не можа да зърне номера. Но за това се сети едва когато дотърча в прокуратурата.

Още с влизането си при Меркулов той задъхано разказа за тайнствената си среща с „летеца“. Константин Дмитриевич внимателно изслуша Левин, който продължаваше да държи колета си, като че ли се страхуваше да се раздели с него. После уточни:

— Лицето му е със следи от едра шарка, от дясната страна на носа има малка брадавичка, нали?

Левин се намръщи и след това лицето му грейна:

— Има брадавица! Точно така!

— Виктор Пантелеймонович Матецки, рецидивист. Би трябвало да избирате с кого да пътувате, Олег Борисович, че току-виж сте се забъркали в някоя неприятност...

— Ей, мама му стара! — Левин гледаше глупаво заместник главния прокурор на Руската федерация.

— Нищо де, от това не се умира — успокой го Меркулов. — Но няма да е лошо да сте по-внимателен. И освен това, в интерес на следствието, моля да не разказвате за това произшествие. Ясно? Че току-виж съм ви лишил от поредната звездичка и благодарност! — Меркулов вече се шегуваше, усмихнат добродушно.

— Ясно — измърмори Левин.

След като приключихме въпроса с поредния ненормален самоубиец, аз се върнах в кабинета си.

На „Новокузнецка“ №27 вече ме чакаше Левин с възрастна жена, която ми представи като Олга Захаровна Пряхина.

А тя, смело бутнала забрадката си на тила, седеше до масата и отпиваше чай с лимон. Когато влязох, тя ме погледна, без да крие гордостта си, и любезно и с достойнство ме поздрави. Явно, че се чувстваше като изключителна личност. Което пък, както после се изясни, отговаряше на действителността.

И Левин изглеждаше доволен и важен.

— Само ако знаете, Александър Борисович, какво ще научите, шапката ви ще хвъркне! — ликуваше той, разхождайки се нервно около мен, докато си свалях палтото.

— Къде е Грязнов? — попитах бившия си стажант, подавайки му палтото.

Левин внимателно го окачи.

— Засега тича по свои работи. — Той хвърли бърз поглед към гостенката, очевидно решавайки, че може пред нея да огласи тайната за отсъствието на Слава. — Цял ден се бяхти над документите, след това предаде монетите в касата на хранилището, а сега е със Семьон Семьонович Мойсеев в кабинета по криминалистика и правят там някакви магии. Сигурно скоро ще се върне.

— Ясно... — Преместих стола си по-близо до Олга Захаровна, седнах и се приготвих да чуя страхотните новини, които ми бяха обещани.

— Още чайче, Олга Захаровна? — предложи с прекалена любезност Левин.

— Благодаря, Олег Борисович. Вече се изпотих — отказа тя.

— Ти по-добре на главния прокурор предложи чайче, той идва отвън и сигурно е замръзнал.

Олег наистина ми, донесе чаша чай, само че без лимон. Гостенката ни извади от пазвата си внимателно сгъната страница от вестник, разгърна я и изглади гънките с ръка. От вестника ме гледаше Таня Холод, обградена в траурна рамка.

— Намерих снимката и си спомних, че съм виждала тази жена — започна Олга Захаровна и замълча, гледайки ме смутено. — Забравих какво исках да кажа...

— Олга Захаровна — намеси се Левин, — помните ли как ми разказахте, че сте видели тази жена...

— Ами да — тя се обърна към Олег, — видях я, Олег Борисович. Честен кръст, тя е! Аз бях дежурна в багажното... Когато има много народ, нас ни слагат да следим да не се блъскат, че то в тарапаната и клетки могат да отворят, и какво ли не... Та тя си беше! Направи малко скандалче на опашката и си отиде. А преди нея идва един военен...

Левин ми направи знак и опули очи.

— Военният ходеше наоколо със същото такова куфарче, като че ли се беше заблудил и търсеше нещо... Ама аз добре го забелязах...

— Олга Захаровна, той до кое време беше там? — попитах аз.

— Ами много рано, защото още нямаше никой около камерите. Аз си помислих, какво толкова ходи този напред-назад и исках да отида да го попитам. Може пък да е забравил номера, който е набрал на камерата, но после премислих — ако му трябва нещо, сам ще дойде... Аз всичко разказах на Олег Борисович. Не идвам при вас за първи път, отначало исках да го разкажа само на главния прокурор, но не ви намерих...

— Много сме ви благодарни, че пак дойдохте, Олга Захаровна — възкликнах. Станах от стола и стиснах отрудената ръка на жената.

Тя се усмихна щастливо.

— Няма за какво да ми благодарите. Аз просто видях жената и толкоз. — Пряхина се надигна и започна да оправя забрадката си. Стягаше се да тръгва. — Извинете ме, другари милиционери, но вече е време да си вървя. Моят Иван Петрович ще се върне след час от смяна, а аз тука се наливам с чай. Благодаря за вниманието и чая. Благодаря и за това, че пазите обикновените хора от всякакви бандити. Че сега е такова неспокойно време...

— Почакайте още мъничко, Олга Захаровна — помолих жената и попитах Левин: — Направихте ли фоторобот на онзи военен? Сигурно не сте, нали!

— Не сме — съгласи се Левин и стана от стола като виновен ученик пред учителя си.

— И какво ще правим сега? — попитах студено.

Олег видимо се стресна и сви рамене.

В този момент в кабинета влезе и Грязнов.

— Е, как е? Поговорихте ли си? А аз през това време три и половина килограма чисто злато предадох, та чак ми стана мъчно, че не мога да си взема за спомен поне една монетка.

— Чакай с твоето злато... Слава, Олга Захаровна бърза, а фотороботът на онзи военен, който е бил в багажното в деня на гибелта на Холод, още не е направен.

— Може някой друг път, а? Иван Петрович ще се разсърди — примоли се Пряхина.

— Действай, Слава! — едва не викнах към Грязнов. — Иди при Мойсеев.

Не беше трудно да убедим Пряхина и тя тръгна след Грязнов.

След това помолих Левин да ми разкаже нещо ново около делото на Самохин.

— Разбирате ли, Александър Борисович — започна Левин като картечница, — от заключението на съдебномедицинската експертиза излиза, че Самохин едва ли е могъл да убие Селдин. Как да ви кажа? Силиците му не биха стигнали. Селдин е по-висок и тежи повече...

— Може пък Самохин отначало да го ецапардосал, а чак след това... — прекъснах Левин.

— Там е работата, че не е така! — Левин тържествуваше. — Самохин е имал съучастник. Той е бил по-висок, по-здрав физически и освен това е имал и примка. Самохин е отвличал вниманието на Селдин, а другият е издебнал момента, хвърлил е примката на врата му и е прерязал гърлото на генерала със струната.

— Хайде де — започнах да се съмнявам аз, — подозрителният Селдин ще пусне в дома си двама здравеняци? Да приемем, че единият му е съсед, но другият? А и имало ли е друг?

— Имало е! Една от следите в кабинета на Селдин не е нито на генерала, нито на Самохин. Експертизата го потвърди.

— Изглежда, можем да предположим, че със Самохин е бил онзи Пелмен, за когото вече знаем нещичко.

— Знаете ли, Александър Борисович — от вълнение Левин чак се надигна от стола, — аз съм повече от сигурен, че е Пелмен! Спомняте ли си, в донесението на Грязнов се споменава, че Самохин е наричал културистите „пелмени“.

— Е, и?

— Поразпитах някои мои познати спортисти, казаха ми, че наистина наричат културистите или „пелмени“, или „напомпани“.

Левин ме гледаше тържествуващо, очевидно беше оставил най-интересното за края. Едва се сдържаше да не изкреци в лицето ми

така, че аз, старият пръдльо, да се катурна от стола.

— И освен това... установихме... — Олег направи дълга театрална пауза, която едва издържах. — Убийството на Селдин е било извършено не рано сутринта, както предполагахме, а предишната вечер!

Престорих се, че съм потресен от чутото. После казах с лека ирония в гласа:

— Четох експертизата, в която се посочва времето на смъртта.

— Да, извинете, забравих. А запознахте ли се с показанията на портиерката?

— Не.

— Портиерката, която е била дежурна вечерта на предния ден, е потвърдила, че е видяла Самохин да влиза във входа. Поздравили се. После видяла и втория, който казал, че е със Самохин... Значи бил е съучастникът. Портиерката не е видяла лицето му, но казва, че бил много висок и едър.

Вратата се отвори. На прага застана Грязнов, а зад гърба му се мяркаше лицето на Пряхина. Той помоли да откараме Олга Захаровна до дома ѝ.

— Можеш ли да караш кола? — попитах Левин, измъквайки от джоба си ключовете от ладата.

Левин сви рамене, помисли и каза:

— Разбира се! — дори ми се стори, че се обиди.

Подадох му ключовете.

— Ако рекат да те спрат, мисля, че ще се справиш, нали.

Той мълчаливо кимна и взе ключовете.

— Ще ви изпратя, Олга Захаровна. За минутка ще стигнем.

— Довиждане — каза Олга Захаровна — и както казват, благодаря за вниманието.

Тя затвори вратата след себе си.

— Нещо много бързо — учудих се аз. — Да не би да сте готови?

— Пряхина ми каза, че онзи, военният, много приличал на един режисьор, който е снимал любимия ѝ филм „Беларуската гара“. Аз пък помня лицето на Смирнов, даже веднъж седяхме на една маса в Дома на киното. Така че, ето... — Грязнов побутна към мене ксероксно копие от съставения фоторобот.

От листа ме гледаше късо подстриган мъж с волево лице на около четиридесет.

Това лице нищо не ми говореше. Мисълта ми неволно се върна към онова, което ми се случи в Дома на ветераните.

„Интересно, дали Грязнов знае или дежурният следовател е решил, че не е нужно да му съобщава?“

— Слава, знаеш ли къде бях днес? — попитах го аз.

— Всичко знам — усмихнато отговори Грязнов. И добави, като видя, че се учудих: — Слуховете по земята ходят. Ти беше прав, Саша. Не току-така са се влюбили в тебе хората без отпечатьци. Второто нападение вече не е съвпадение. О, заговорих в рими! — и той се засмя. — За всеки случай — бъди по-внимателен.

— Имаш ли някаква сериозна версия — защо ме обикнаха толкова откачените?

— Ами защото ти самият си откачен — смееше се Грязнов.

— Ако говорим сериозно?

— Ако говорим сериозно, мога да предположа само едно: някой много иска да ни накара да повярваме, че взривът на мерцедеса е работа на ненормални хора. Затова ти правят и тези демонстрации. Сигурен съм, че скоро ще ни подхвърлят поредния ненормален, който радостно ще поеме върху себе си цялата вина — и за Гусев и Холод, и за Самохин и Селдин... Моята версия е: готвят ни някакъв грандиозен номер. Нищо друго не ми идва в главата.

— Това си мисля и аз. Само че нещо не пасва. Нещо не е така, както би трябвало да бъде...

Сбогувахме се с Грязнов и отидох при Костя Меркулов. Той говореше по телефона и ме помоли да изчакам, като ми посочи креслото. Не слушах какво казва на жена си или на дъщеря си, а се тръшнах във фотойла и тъпо загледах фоторобота — кой е, от къде е, кой го е изпратил? Той ли е изпълнителят на акцията или не? Военната униформа маскарад ли е, или той наистина е военен, но не е професионалист в „шпионските“ игри и затова е решил, че не си заслужава да се преоблече цивилно.

Военният от фоторобота пратеник ли беше — в дипломатическото куфарче ли са били донесените от него документи?

Ако приемем, че е дошъл рано сутринта, сложил е куфарчето с документите в камерата на багажното, след това е позвънил на Татяна

Холод, но... подслушването! Нали Миша Липкин ми каза, че след като от редакцията са изчезнали видеокасетите и документите, телефоните се подслушват! Защо пък не? Не е задължително да са хората от „службите“. Прекрасна подслушвателна апаратура можеш да си купиш свободно и на пазара в Лужники. Всеки, който има достатъчно пари и си купи такава апаратура, може да подслуша телефонните разговори или какво си говорят в стаите с открити прозорчета, че дори и през стъклата...

„Действай, Турецки, умната...“ — припомних си пожеланието на Липкин. И без това ден и нощ мисля само за това, а къде са доказателствата... Откъде да ги взема — доказателствата за моята версия как е станало всичко, свързано с Татяна!

В мисълта ми всичко се връзва, особено сега, когато получих косвено потвърждение на версията с двете куфарчета. Всичко объркваха тези ненормалници, които се появиха в живота ми. Някой им беше поръчал да ме очистят. Но пък сега бях сигурен — попаднем ли на онзи, който е подменил истинското куфарче, веднага ще хванем нишката, която ще разплете цялото кълбо.

Военният е донесъл куфарчето, оставил го е в камерата на гарата и е позвънил на Татяна. Телефонът ѝ се е подслушвал и така са разбрали номера на камерата и шифъра. Изпреварили са Татяна. Пряхина не е забелязала в блъсканицата кой е подменил куфарчето. Възможно е онзи, за да не привлича вниманието, също да се е редил на опашката. Дипломатическото куфарче може да се скрие и в спортен сак, и в друг куфар... Да. Това е най-вероятното... Въздъгнах тежко и съкрушено.

— Съчувствам ти, Саша — чух гласа на Меркулов, който затвори телефона и извади цигарите:

— Не ме унижавай със съчувствието си — отвърнах не особено доброжелателно.

— Бих се радвал да ти помогна, но с какво...

— Всичко се руши! Всичко е напразно! И това ме мъчи. Ето, направихме фоторобот на човека, който вероятно е сложил или документите, или взривното устройство в багажното.

Меркулов внимателно разгледа портрета и замислено поклати глава:

— Не, никакви спомени не буди. Най-вероятно е да е новак, но кой знае...

— Там е работата я — въздъгнах пак.

— Да, Саша, спомних си! Левин разказа ли ти с кого е пътувал в колата днес?

— Като че ли не. И с кого?

— С Матюша! С Матецки. И той го помолил да ми предаде, че военните са „измайсторили мокрото дело“...

„Матецки? А него кой го е изпратил? Що за безумни номера на дезинформатори! Какво печели Матецки, като ни посочва истинския източник, откъдето е дошъл експлозивът? Да не би Матюша да е добрият самарянин? Да, ама никак не прилича на самарянин!“ — помислих и ми стана още по-тежко на душата.

— Ама че работи, Костя — въздъгнах аз. — Май това дело с взрива ще се окаже по-завъртяно от твоята Комисия за ГКЧП.

Меркулов свъси вежди и измуча нещо неопределено, дръпна от цигарата и пусна към тавана струйка дим; после се закашля и през кашлица каза:

— Ще направят всичко, само и само да не стигнем до главата на онзи гад, който е организирал взрива. Така че е излишно да ме иронизираш. Аз не ти се присмивам, а искрено ти съчувствам. Гдлян и Иванов три години събираха материал, година и половина само разпитваха, а ти искаш за три седмици — хоп и готово!

— Иска ми се, признавам си — кимнах аз. — Много ми се иска да ги провокирам, да насоча стрелите им към мен!

— По какъв начин? — Меркулов отново се намръщи.

— С провокация. Хайде да пипнем охранителната фирма „Заслон“, дето е филиал на „Славянска банка“! Или пък да арестуваме Шароев. Или в най-лошия случай — да приберем Васин...

— И какво ще спечелим? Само шум в пресата и скандал във върховете. А нещо да ми кажеш за спазването на законите?

— Костя, ти се боиш. Кажи си го честно...

— Саша, мисля, че през всичките години на обща работа не си имал повод да ме обвиняваш в страхливост — каза сурово Костя и замаха с ръка пред лицето си, за да разсее дима. — Трябва да мислиш с главата си. Тя не ти е дадена, за да си носиш само шапката на нея...

„И Костя същото — помислих аз. — Те с Липкин като че ли са се наговорили да ме карат да мисля с главата си, когато решавам тази кръстословица.“

— Без това всичките ми гънки мърдат, за да проверявам различните версии. Но тези проклетници не са оставили нито една улика, нито един свидетел! Пряхина не се брои. Единствената ми надежда е, че в близките дни Грязнов или бившият ми стажант ще изкопаят нещо. Ти контролираш ли разследването по делото на Селдин?

Меркулов кимна утвърдително:

— Левин започна да търси всички, които са познавали Самохин. Грязнов няма да може да се справи сам...

— Според теб Самохин вътре ли е или...

— Вътре е. Най-малкото е бил свидетел на убийството на Селдин. Онези бележници и номерата на телефоните по парченца от вестник, които намерихме при обиска у Самохин, засега нищо не дадоха. Нито Пелмена, нито Зоя намерихме, но съм уверен, че Левин ще ги издири. Нали е бил твой стажант, придобил е опит от самия Турецки — усмихна се Меркулов.

Не разбрах какво се криеше повече в думите му — ирония или уважение.

— Добре, Костя, убеди ме. Но да си знаеш — няма да минем, без да разпитаме Васин.

— Да се разпита помощникът на командващия Западната група войски не е лесна работа. — Той пак се намръщи и отмести очи.

— Разбирам те. Интересува те какво ще каже княгиня Маря Алексеевна — казах аз със сарказъм. Погледнах Костя и видях острия му поглед. Разбрах, че съм го обидил.

— Саша, забрави ли, че в страната има президент, а той пък си има вицепрезидент, който впрочем е генерал. Както някога са казвали, пил е от една чаша с командира на ЗГВ Уткин. Разбираш ли къде се завираш? И имаш лице да ме обвиняваш в страхливост и във всички смъртни грехове? — каза строго Меркулов.

Въздъгнах тежко, махнах обречено с ръка и станах:

— Добре, убеди ме. Ще се занимая със „Заслон“, докато не родя план за хубава провокация. — Забелязах недоволния му поглед и се опитах да загладя грубостта си. — Константин Дмитриевич, ще донеса

записките на полковник Васин. Откога съм решил да ги дам на нашите специалисти по криминална психология, но все не се решавам. Предлагам ти да ги прелистиш преди това...

— Защо досега не си ги приложил към делото, Саша? Не може така. Добре, ще ги погледна. — Гласът на Костя малко се постопли.

Разбрах, че Костя не знае нищо за „топлата“ ми среща в приюта на старите комунисти, и му приготвих новината за десерт. Но той ме изпревари:

— Извинявай, Саша, но колкото и да е странно, аз също не съм прав понякога.

— За какво става дума?

— Ами за твоите поредни разправии със самоубийците.

— А, значи вече са доложили? А аз бях решил да ти поднеса сюрприз.

— Забравяш, че заместник главният първи научава всичко, което си струва. Трябва да бъдеш по-внимателен. Може би си заслужава да те отстраним от делото, за да не те подлагаме на излишен риск?

— Константин Дмитриевич, няма да понеса такова унижение!

— Не се пали, Турецки. Лудият престъпник е най-опасният, защото не можеш да го разбереш. Каж ми още веднъж... искаха ли нещо от тебе?

— Освен живота ми, май нищо друго. Макар че... беше ми казано: преди да пукна, трябва да върна онова, което съм взел... Но какво съм взел, не ми го побира главата... Нашата версия с Грязнов е: някой ни подготвя да приемем, че онзи, който е поръчал убийството на Холод и банкера, е истински луд с жълта книжка. Не са избрали лош ход, нали? Аз такова нещо не бих могъл да измисля. Сигурен съм, че ще ни подхвърлят и доказателства...

— Даа, сигурно... Но ние да не сме вчерашни?

— Така е. И трябва да вървим по своя път. Но ще накарам Левин да подготви информация за всички избягали от психиатричните болници. Всичко е възможно, може и да ни провърви. Едно не мога да разбера, защо и двамата така лесно се прежалиха — единият със сърпа през гърлото, другият — с куршум в главата... и без да се замислят...

— Ако и двамата са били пълни идиоти, не търси обяснение — усмихна се Меркулов.

Усмигнах се тъжно, излязох от кабинета на Меркулов и поех към дома си, за да продължа интелектуалните си занимания по решаването на моята следствена кръстословица.

8.

ПРАЗНАТА СЕДМИЦА

Не можах да заспя почти през цялата нощ. Щом затворя очи, и от ъглите изскачат привидения — Селдин и Самохин изясняват отношенията си, но аз не ги чувам.

Отворя очи и всичко в миг изчезва.

Разтърсвам глава, отивам в кухнята да пийна чаша студена вода и пак се опитвам да заспя.

Мислите отново ме налягат. Аз си лежа, боря се с безсъницата, а някъде там преспокойно се разхождат престъпници и истински луди и ни се присмиват — на следствената ни група... и на мен в това число.

Някъде там лежи в кревата си и оня, който изпрати компромата срещу военните. Лежи и се измъчва, обвинявайки се за смъртта на Татяна Холод...

Отново затварям очи и чувам как клокочи кръвта от прерязаното гърло на Марио.

Отварям очи. Сядам на дивана. „Господи, поне Ирина да се върне по-бързо, тази моя жена, изгубена в чуждата и студена Прибалтика. Защо ми трябваше да я пускам в Рига? Сам не разбирам...“

Подпрял глава с двете си ръце, седя и се поклащам ту наляво, ту надясно.

„Дори Слава Грязнов да успее да стигне до Пелмена — съучастника на Самохин, — какво от това. Дори ако по някакво чудо стигна до онзи, който е сложил в багажната клетка дипломатическото куфарче с експлозива? Той е изпълнител, а не подстрекател... Сигурен съм, че всички следи са унищожени... Всичките ли? А-а, не, господа, лъжете! Всички следи водят натам — към Германия! Трябва ми Васин... Меркулов се страхува и аз го разбирам. Никак няма да му е лесно да издейства арестуването на Васин, дори и да съм събрал доказателства за вината му. Но защо да го арестуваме? Първо трябва да го разпитаме... Но преди него е «Заслон», в който работят бивши служители от «седмо» и «девето». Ох, не ги обичам тези «боляри», ама никак не ги обичам!...“

Чак преди зазоряване можах малко да подремна.

„Заслон“ се оказа малка канцелария на „Проспект мира“, на партера в многоетажна сграда. Над входа ѝ се перчеше медна табелка, от която се разбираше, че тук се намира охранителна фирма.

Изгубих три дни заради този „Заслон“.

Не можех да се срещна с директора на фирмата. Той постоянно отсъстваше. В края на краищата трябваше да ги заплаша, че всичките ще ги извикам с призовки, и чак тогава един младеж ми каза, че директорът им се връща от командировка специално заради мен и ще мога да го видя на другата сутрин.

Дълго чаках на следващия ден в хола с окачени по стените изкуствени цветя и осетински щитове, над които висяха кръстосани кинжали. Младите момчета ме поглеждаха накриво, шепнеха си зад гърба ми, но не смееха да ми задават въпроси.

Най-накрая пристигна с волвото си така нареченият директор. Беше малко кръгло човече с миловидно и добродушно лице и с изключително остри и студени зелени очи.

Извини се, че бил ангажиран по работа, и ме покани в кабинета си. Не ми предложи креслото, а малко черно столче, което стоеше до масивното му черно бюро. Той се изтегна в креслото си зад бюрото, преплете пръсти и отпусна ръцете си на черния плот.

— Е, сега съм изцяло на ваше разположение, но не повече от час. Чух, че сте заплашвали с призовки, но ние ви разбираме и с всичко сме готови да помогнем на следствието. Макар и да не съм сигурен, че ще ви бъдем от полза.

— Михаил Филипович, вашите сътрудници твърдят, че не познават покойния генерал Селдин. И вие ли не го познавате?

— Защо, познавах го. Селдин само се водеше при нас и получаваше малка заплата. Но нашата фирма не е имала и няма никакви други отношения с него — отсече босът.

— Странно! Получавал е заплата, а нямате никакви взаимоотношения...

— Да, може да ви изглежда странно. Но ние сме донякъде и благотворителна организация. В това тежко време пенсиите на

генералите от запаса са просто смешни. Нали разбирате? Затова и поддържаме, когото можем — приятно се усмихна той.

— Много интересно. И за какви заслуги?

— Как за какви? За бойни, за трудови. И въобще...

— Сам ли назначихте покойния Селдин във фирмата или някой ви го препоръча?

— Препоръчаха ми го — усмивката му стана леденостудена.

— И кой е този някой, ако не е тайна?

— Как кой? Гусев, разбира се — още по-широко се заусмихва Михаил Филипович. — Наистина, какъв ужасен край, нали? — Изведнъж си спомни, че Гусев е мъртъв и изтри усмивката си. — Всъщност аз мислех, че ще ме питате за бившия председател на управителния съвет на „Славянска банка“... А пък вие — за Селдин!

— Опасявам се, че и за Гусев, както и за Селдин нищо особено не можете да ми кажете.

— Прав сте. Гусев беше извънредно потаен, а що се отнася до познатите и приятелите си, не обичаше да разказва. Поне с мене не споделяше. Наистина, „Заслон“ беше организиран и започна работа с парите на „Славянска банка“, но сега искаме да станем самостоятелни и обслужваме много клиенти — търговски организации, фирми, отделни бизнесмени...

— Да, това е много интересна работа — кимнах одобрително, разбирайки, че онзи искаше да поеме инициативата в свои ръце и да ме отклони от въпросите, които ме интересуваха. Реших да не му преча. Току-виж, че нещо от неговия „отчет за извършената работа“ се окаже полезно...

— Знаете ли, господин следовател, наскоро се получи досадна грешка. Един бизнесмен ни поръча да охраняваме жена му и дъщеря му, които живеят в шестстаен апартамент на улица „Тверска“...

— И какво, не се ли справихте?

— Ние винаги се справяме със задачите си — твърдо каза директорът и продължи: — Но пък бизнесмена наскоро го пратиха в затвора. Оказа се, че той е някакъв тъмен субект и се е занимавал с машинации на международно ниво, също и с банкови далавери... Заради него и върху нашата фирма пада подозрение. Някой може да си помисли, че и ние сме свързани с криминалния бизнес на онзи

аферист... А нашата репутация сред новите охранителни фирми е една от най-добрите. Разбирате ли за какво ви го казвам?

— Обяснете ми, моля ви.

— Казвам го, защото, ако някой от нашите сътрудници през свободното си време е забъркан в нещо лошо, това не значи, че цялата фирма е криминална структура. Ако банкерът Гусев е имал някакви проблеми с мафията или рекетъорите, какво общо може да има „Заслон“? Не сте ли съгласен?

— Съгласен съм. Нямам повече въпроси към вас — казах аз рязко.

Михаил Филипович дори се учуди. И не го скри от мен.

— Мислех си, че ще имате въпроси, ще проведете разпити... а вие някак си... ей така, набързо...

— За мен всичко е ясно — мрачно се усмигнах аз. — Ясно ми е, че работата е мътна. Ако не възразявате, още утре ще се свържа и с вашите заместници, които също като вас обещаха да се върнат от командировките си...

— Само мога да се радвам. Може би те ще могат с нещо да ви помогнат. Аз, както и заместниците ми, постоянно пътувам. Откриваме филиали в Киев, Иркутск, Кострома.

— Да, да, разбирам. Благодаря ви, че успяхте да намерите време и за мен — казах аз и се разделихме.

Откровено казано, очаквах подобно нещо. Навсякъде е едно и също. Тоест нищо!

Обаче много скоро стана нещо достатъчно съществено, което ми помогна да реша въпроса за полковник Васин.

И следващият ден премина в срещи с многобройните служители от „Заслон“. Техните отговори, както и предполагах, можеха да се обобщят така: никой нищо не знае, не е чул, не е видял. А ако искам да получа допълнителна информация, трябва да покажа разрешения за обиск, за задържане...

Всичките ми събеседници имаха прекалено неприятни студени и пронизващи очи. Дори си помислих, че Михаил Филипович специално си е подбирал служители със същия като неговия тежък поглед.

На другия ден позвъних на Меркулов в дома му и му напомних за ръкописа на Васин. Казах, че днес ще мина да му го оставя в кабинета. Той помърмори, че досега не съм го приложил към делото, но се съгласи да го прегледа и помоли да го оставя на секретарката му, защото през целия ден щял да бъде в заседание на Комисията по ГКЧП.

Излязох от къщи, запалих колата, която вече не оставях под прозорците, а на платения паркинг и като метнах ръкописа на предната седалка, потеглих на работа. Вече по пътя реших да спра до павилиончето за вестници и цигари.

Купуването на цигари и вестници ми отне не повече от пет минути. Съвсем естествено не бях заключил вратата на колата — ладата беше на трийсетина метра зад гърба ми, до бордюра.

Някакъв подозрителен тип с дълги светли коси, стегнати на тила в опашка, се лепна зад мен. Беше без шапка и облечен в някакви дрипи. На едната му ръка липсваха три пръста, а другата беше бинтована. Отначало ми поиска цигара и аз му дадох. След това поиска и кибрит и аз щракнах със запалката. Дълго се опитваше да запали, но все не успяваше.

Исках да го попитам какво се е случило с ръката му и дали той не е нацапал колата ми с кръвта си, но реших, че въпросът ми е чиста глупост, и не го попитах. Жалко!

Когато се върнах при колата, седнах зад волана и се канех да потегля, открих с голямо изумление, че папката с ръкописа на Васин не беше на седалката.

Студени тръпки ме полазиха. Сърцето ми се сви.

Огледах се. До мене летяха в плътна редица други коли, пешеходци отиваха нанякъде по свои работи — нямаше никой и нищо подозрително.

Онзи мъж, който ми поиска цигара, сякаш беше потънал вдън земя. Сякаш се беше разтворил в тълпата. Да тичам подире му? Да, но в коя посока? Изпсувах мислено. Бях готов да се обзаложа, че именно дългокосият беше обработил преди няколко дни колата ми! А сега беше отвлякъл вниманието ми!

Значи... Значи, че моят телефон се подслушва? А аз като последен тъпак да не забележа, че ме следят още от вратата! Става наистина интересно! Те се страхуват! Страхуват се, че в записките на

полковника има някакъв компромат! Значи това трябваше да им дам, преди да ме пратят на оня свят! Ръкописът на Васин!... Ето че накрая нещата се вързаха — двамата, които ме нападнаха, и ръкописът на полковника са брънки от една верига... А онези треперят, защото се страхуват, че не са унищожили всички следи!... Значи трябва да им помогна!...

Вечерта, без да се обадя предварително, отидох у Меркулови, отказах да вечерям и накратко разказах на Костя случилото се.

Меркулов беше в отворително настроение след заседанието на комисията, мълчаливо ме изслуша, повторно ми предложи да вечерям и аз пак отказах. Обеща, че още утре ще извика хора, за да „почистят“ телефоните — моя и на Грязнов. После ще изпрати хора и в „Нова Русия“, за да проверят какво става и с тамошните кабели и телефони.

На прощаване ми каза две-три любезни думи:

— Ама че си заплес, Турецки! Напиши ми рапорт за случилото се и с началника ти ще решим какво да те правим! Утре следобед те чакам в кабинета си.

На следващия ден, когато влязох в кабинета на Меркулов, там вече седеше млад майор от военната прокуратура.

Костя ми показа да вляза. Майорът стана да ме посрещне.

Беше със среден ръст, горе-долу на моите години, леко закръглен, но стегнат.

— Запознай се — каза Меркулов, докато отпиваше от чая си.

Откакто беше станал заместник на главния прокурор, секретарката му редовно го поеше с чай.

Ръкувахме се с майора и аз седнах в свободното кресло.

— Евгений Фролов — каза той и ми се усмихна с добра и широка усмивка. — Можете да ми викате и Женя.

Налях си чай в една от чашите, които бяха наредени около самовара върху изрисуваната табла.

Докато се занимавах с чая си, слушах какво казваше младият майор.

— Разбирате ли, Константин Дмитриевич, никой няма намерение да храни вчерашното чудовище, което се казваше Съветски съюз, само затова, че загива. За нашата демокрация също няма да дадат и пукната пара. Пучистите избързаха да се изявят, но сигурно щяха да победят през зимата. Ясно е, че Международният валутен фонд ще даде

кредити на Елцин, но колкото да стигнат за дъвчица и джинси. Нали трябва някъде да пласират залежалите си джинси. Ето, за това ще ни подхвърлят парички, че да им ги купим... Но нали някога ще дойде времето да се връщат заемите. И демократите ще започнат да разпродават заводите и останалата недвижимост, а и отбраната ни на безценица. Защото никой няма да ги купи на истинската им цена! Не сте ли съгласен с мене?

Меркулов потриваше носа си замислено и клатеше глава, като китайска кукличка:

— Може би... Макар че не ми се иска да вярвам...

— И на мен не ми се иска. И тъкмо тогава ще се появят нашите днешни благодетели, които толкова жадуваха отвъд океана победата на демокрацията. Нашите вносни благодетели така ще ударят отбраната ни и просто няма да ни дадат възможност да излезем на онези оръжейни пазари, които контролираме от време оно. А нашият бюджет дори сега не може да издържа огромната армия, която поддържаше Съветският съюз. И не е далече времето, когато ще бъдем принудени да се откажем от армията си. Естествено, под различни миролюбиви лозунги. Помнете ми думата! Ние ще изтеглим окончателно войските си от Прибалтика и Източна Европа. Няма да ни има и на Балканите. Ще си отидем и от Кавказ, и от Средна Азия. И никой не знае колко оръжие ще плъзне по света. Но сега е наред Югославия да решава националните си проблеми. Югославяните имат пари, а ние пък имаме оръжие. И то евтино оръжие. Спомнете си за Иран! Бюджетът му е разчетен отсега така, че да купи от нас въоръжение за пет милиарда долара. И да го купи евтино!

Не се стърпях и се намесих в разговора им:

— Евгений, не е чак толкова лошо, ако попълним държавния си бюджет за сметка на търговията с оръжие.

Фролов присви очи и шията и скулите му изведнъж се покриха с червени петна.

— Да, от една страна, не е лошо, но от друга? Оръжието ни се продава на безценица!... И то непременно ще плъзне по Азия, Задкавказието и Източна Европа. А тези райони чакат само искричка, за да пламнат пожарите на гражданските войни, които много скоро могат да прераснат в трета световна... — Той ни погледна някак виновно, намръщи се и продължи: — Немците чакат конкретни

действия от Елцин и той трябва веднъж завинаги да изведе войските от Германия, иначе ще му закачат етикета на комунист. И той по неволя ще трябва да се изяви като стълб на демокрацията. И го разбира. Но го притискат военните! Получава се ножица, от която не може никой да избяга — нито Русия, нито околните ни страни, нито военните, нито гражданите! Никой! — Фролов пое дъх и отпи от чая си.

Гледах зашеметен това момче. Изглежда, че във военната прокуратура не бяха събрани само говеда, както предполагах по-рано.

— Какви ножици, Евгений Василиевич? — попита Меркулов, който явно също хареса майора.

— Ножицата на катастрофалните събития, ако мога така да се изразя. Ножиците, които окастриха нашата страна. Ножиците, които прекрояват картата на Европа. Имам предвид не само обединението на Германия, но и източноевропейските държави. Ножицата, която ще поиска да прекрои и много от азиатските страни!... И един от детайлите на тази ножица е нашето оръжие, нашата необмислена политика, нашата руска игра на демокрация... Съветската армия е затрупана с имущество, но няма пари. И командването, пък и всеки, който не го мързи, го разпродава с ешелони. Ама паричките потъват в западните банки. Продават и в Съюза, но парите пак отиват зад граница. Младшият и средният офицерски състав абсолютно нищо не получава. Пилотите на стратегически бомбардировачи живеят в колиби, а главнокомандващите строят вили из курортните немски градове. Но това не може да продължи безкрайно! Ще има взрив! Непременно ще има! А кой ще се окаже на върха на властта тогава? Генералите, които всъщност провокират същия този взрив! И които са натрупали в швейцарските банки армейските долари.

Фролов изведнъж се запъна, защото видя моята усмивка.

— Нещо смешно ли казах?

— Да. Честно казано, смешно ми е да слушам всичко това. Вие, Женя, сте представител на военната прокуратура, а с такъв възторг разказвате... И какво правите? Струва ми се, че ще завършите изповедта си, като подпишете пълното безсилие на военната прокуратура — казах със снизходителна усмивка.

— Нее! Ние правим много. Разпитахме много от сътрудниците на „Оборонекспорт“ — компания, която фактически се явява монополист в търговията със съветско оръжие. И открихме факти за

незаконна и полулегална продажба на оръжие в Северната, Южната и Западната група войски. Подготвихме специално огромен доклад за това...

Аз се разсмях. Меркулов също се усмихна, слушайки този енергичен майор.

— Доклад. Добре — рече провлечено той.

— Това е всичко, което можем да направим! — едва ли не изкрещя Фролов. — Този доклад дълго се мота някъде из върховете, докато не попадна на бюрото на президента. Във всеки случай чух от достоверен източник, че президентът се е запознал с него. Някои от „Оборонекспорт“ бяха уволнени и сега той се контролира от Върховния съвет...

— Знаеш ли, Женя — решително казах аз, — ти няма да се задържиш дълго в армията. Повярвай ми. Можеш да почнеш да си търсиш работа.

— Защо?

— Наивен си повече, отколкото трябва! Да не би да мислиш, че с разни доклади ще решите проблема с разграбването на оръжието на такава огромна страна като Съветския съюз?

— Не! С доклади няма да решим нищо. Но аз например си върша своята работа... И повече нищо не мога да направя — тъжно завърши Фролов. — А за това, че съм наивен, не съм съгласен — добави той. — Чудесно разбирам цялата обстановка в страната и си давам сметка, че нито съм президент, нито министър на отбраната... Правя каквото мога. Това е...

— Е, какво пък. Да приемем, че предварителното разузнаване приключи — намеси се Меркулов, обръщайки се към мен.

— Приключи — кимнах аз и приятелски намигнах на Фролов.

И той миролюбиво ми се усмихна.

Меркулов мълчаливо се надигна иззад бюрото и разтърка с пръсти слепоочията си.

— Нещо не ми харесва мястото на това бюро — каза той замислено. — И шкафовете май не са на място. Какво мислиш, Саша?

Изглежда, че изразът на лицето ми е бил толкова особен, че Фролов се разсмях. И тогава си спомних — когато Меркулов е обзет от страст да мести мебелите, тогава му хрумват ценни идеи.

— Докато те чакахме с майор Фролов, решихме, че е време да пипнем Васин. Сигурен съм, че няма да е лесно. Все пак е помощник на командващия. Аз ще напиша заповед за арест, но ако военните се озъбят, вие със Слава Грязнов ще включите Женя Фролов, той нали вече е наш човек. — Погледна с присвити очи майора.

— Просто ще вържете краката и ръцете на Васин и без да питате никого, с транспортен самолет — та право в Москва. Женя обеща да го уреди.

— Ще опитаме — вяло каза Фролов.

— А вече в Москва ще направим очни ставки с Васин. Безпокоя се за тебе, Турецки! Би трябвало да те отдалеча от Москва, да си подалечко от злото. Че току-виж те гръмнал иззад ъгъла някой ненормален.

— Bravo, Костя! — не издържах аз. — Глупаво е да се страхуваш за мене, но е време да ги хванем за гушата. Стига сме се плашили — този е от контраразузнаването, онзи е член на ЦК! В края на краищата имаме ли демокрация в страната, или всичко е само сапунен мехур! Bravo! Винаги съм знаел, че на тебе може да се разчита! Нека малко се поразтичат след ареста на Васин — и в Генералния щаб, и в Министерството на отбраната. Нека на онези от „Лубянка“ и от „Белия дом“, които веднага ще бъдат отрупани с жалби, да им светне, че Московската прокуратура и Главната прокуратура все пак струват нещо!

Фролов недоволно изсумтя и вдигна очи към тавана. Меркулов извади от джоба дядовия си часовник, долепи го до ухото и го върна обратно. Той вече десет години не работеше, но Костя, както и преди не се разделяше с него, носеше го като талисман, надявайки се на чудо — да проработи някога от само себе си.

— Засега има малка пречка, Васин в момента е във Вилнюс. Той не пристигна за погребението — или не са му съобщили, или пък е решил, че не е необходимо. Не зная.

— Но ти каза, че ще го ловим в Германия — обадих се аз.

— Да. Литва сега е чужда държава. Пък и нямаме сигурни хора във Вилнюс. За нула време всичките ни приятели ни станаха врагове. Главният, пък и аз, Саша, сме против международен скандал. Германия засега все още е „наша“, докато армията ни окончателно не се изтегли. Жалко, че след онези събития всичките ни връзки с Прибалтика по

линията на МВР и КГБ са прекъснати, но си мисля, че няма да имаш нищо против да се поразтъпчеш из бившето ГДР — усмихна се Меркулов.

— Ние по свои канали се опитахме да се свържем с Васин — намеси се Фролов. — Но колкото и да ви изглежда смешно, оказа се, че практически е невъзможно да го направим. Всичко е елементарно — нашият полковник е на лов заедно с някои от новите господари на републиката. Пристигнал е във Вилнюс със самолета на командващия Западната група войски и ако усети нещо лошо, веднага може да излети обратно в Германия. Така че най-добрият вариант е да го арестуваме при германците, макар че там полковникът ще е сред свои хора.

— С една дума, ще приготвим твоите и на Грязнов документи — каза Меркулов.

— Фантастично ми провървя! — възкликнах аз. — Досега нито веднъж не съм бил отвъд бариерата.

Фролов внимателно се надигна от креслото. Беше решил да си върви. Аз също станах.

— Ще се радвам да се срещнем в Германия. Надявам се да не разваля компанията ви с Грязнов.

— Не, разбира се — усмихнах се аз и си стиснахме ръцете.

Фролов излезе от кабинета.

— Костя, ами ако Васин няма нищо общо с нашата работа? Не се ли страхуваш от скандал?

— Разбира се, че се страхувам. Но аз само ви давам разрешение за задържането му като заподозрян. Ако е невинен, след десет дни ще го пуснем. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — махнах аз с ръка.

ТРЕТА ЧАСТ В ГЕРМАНИЯ

1.

ПОДОЗРИТЕЛНО ГОСТОПРИЕМСТВО

Приготвих се бързо за път. Предполагахме, че командировката ни с Грязнов трябва да приключи максимум за три дни.

Щяхме да пристигнем със самолет в Германия ден преди завръщането на Васин от лова в Прибалтика. Бяхме си разработили със Слава най-общ план за задържането на полковника, но решихме в крайна сметка да действваме според обстановката. Пък и Женя Фролов щеше да ни бъде опора в Германия.

Закарах колата си на паркинга близо до блока и се разбрах с охраната, ако някой подозрителен се навърта около нея, да го задържат под някакъв предлог и веднага да извикат милиция.

Благодарение на усилията на нашия покровител нямахме проблеми с оформянето на документите за командировката ни.

В четири следобед трябваше да дойде кола от военната прокуратура и със Слава Грязнов щяха да ни откарат до военното летище в Кубинка. Бяхме решили да летим с транспортен, защото така щеше да бъде по-бързо. Идеята за военния самолет даде Грязнов, а Меркулов позвъни където трябваше. Всичко беше съгласувано и оставаше само да се оформят необходимите документи.

Единственото, с което не се справях, беше проблемът как да се сдобия с марки. Да бъдеш в Германия и да не донесеш нищо оттам, беше невъзможно. Още повече че приближаваше и Нова година. Поне една бутилка шампанско!

Изведнъж си спомних, че съседът ми по апартамент, някога беден инженер-химик, сега е богат съсобственик на смесено предприятие, което произвеждаше санитарна техника, не по-лоша от вносната. Понякога се срещахме с него, поздравявахме се, но познанството ни не се задълбочи. Дори не си спомнях името му. Почуках на вратата и за мое щастие съседът ми си беше у дома.

Той стоеше на прага с омотан около врата дебел шал.

— Здравей! — изхриптя той, явно зарадван на посещението ми.
— Влизай! Аз малко съм болен — ангина, проклета да е!

— Само за минутка. Виж каква е работата. След час излитам за Германия в командировка, а нямам и пукнат грош. Може би ти...

— В Германия? Че това е чудесно! — Ако не го болеше гърлото, сигурно щеше да изреве от щастие, но сега само съскаше като разсърдена змия. — Между другото, трябват ми някои лекарства...

След няколко минути излязох от апартамента му с около двеста марки в джоба и бях готов да полетя и накрай света.

Почти бях опаковал багажа си, когато изведнъж иззвъня телефонът. Подскочих и сграбчих слушалката:

— Ало?

— Сашенка, не си ли на работа? — чух скъпия за мен глас.

— Ира? Откъде звъниш? — закрепях в слушалката, макар че се чуваше съвсем нормално.

— Пак оттам — сърдито каза Ира. — Не мога да те открия! Няма те нито през деня, нито през нощта! Къде изчезваш?

— Работа и само работа — отговорих аз, оглупял от щастие. Сигурно и на лицето ми грееше най-глупавата ми усмивка. Изглежда, че идваше краят на нашите разправии. — Като си дойдеш, ще ти разкажа всичко!

— Защо пък реши, че ще си дойда? Може да ти звъня, за да ти кажа, че нямам намерение да посрещам Нова година с теб.

Аз просто изстинах. Мълчаливо затворих телефона.

Сякаш ме удариха с чук по главата. Седях облегат на стената и чувствах как обидата ме задушаваше. Струваше ми се толкова несправедливо, толкова излишно, като че ли предишните ни отношения...

Телефонът отново иззвъня.

— Готов ли си, старче? — чух сред прашенето гласа на Грязнов.

Искаше ми се да го изругая, но само казах:

— Готов съм.

Изключих газта и водата, източих чешмата, заключих входната врата, но през цялото време си мислех: „Господи! Защо нямам никакво време за личен живот? Практически десет години нямам почивка. Понякога се срещам със съучениците и университетските си колеги и виждам как са се подредили. Всичките си имат семейства, деца. Даже и онези, с които някога учехме в юридическия факултет, сега работят в разни фирми или са адвокати...“

Зад вратата пак зазвъня телефонът, но вече нямах време. Отново животът потвърди, че на човек обикновено не му стигат или пет минути, или пет копейки...

Семейният ми живот се рушеше, преди да може да започне...

Полетът продължи няколко часа и през това време успяхме така да премръзнем, че когато самолетът започна да се спуска за кацане, зъбите ни тракаха от студ.

Накрая транспортният самолет подскочи тежко веднъж, после още веднъж, когато колесникът му докосна бетонната полоса, двигателите изреваха и ни остана само да чакаме, докато спре.

Не чакахме много. Пилотът излезе, огледа ни с Грязнов, с когото бяхме просто вкочанени, свити между натрупаните сандъци и кашони, и се усмихна:

— Измръзнахте ли? Трябваше по-топличко да се облечете. Това не е гражданската авиация. При нас горе е студеничко! Впрочем момчетата ще ви стоплят. Вече са тук. Ще трябва да отидете и до щаба, но това не е далече. Разстоянията не са като руските. Тука, ако разпериш ръце, и вече си зад граница. Европа! — завърши той с презрение.

Някакъв мотор забръмча и трапът бавно започна да се спуска.

— Да не забравите да си сверите часовниците — различни часови пояси — напомни ни пилотът и влезе в кабината.

В това време някой извика от полумрака:

— Грязнов, Турецки! Има ли такива?

— Да! — отговорихме двамата едновременно.

— С багажа — към изхода! — мрачно се пошегува непознатият, който явно знаеше кой е пристигнал.

В трюма, или както там го наричат летците, се качиха войници и започнаха да измъкват мръснозелените сандъци, с които беше натъпкан корпусът на самолета.

Ние се измъкнахме и видяхме млад, контешки облечен подполковник на моята възраст.

— Подполковник Пивоваров — козирува контето. — Можете да ме наричате Коля.

Грязнов шеговито му козирува и попита:

— Коля, я кажи къде можем да пуснем вода?

Пивоваров се разсмя:

— Ами където стоите, там.

Забелязах, че подполковникът така вонеше на валериан или на нещо подобно, че сигурно беше любимец на котките.

Когато се облекчихме, Пивоваров ни изпрати до колата — стар мерцедес, но все още в добро състояние.

Грязнов се наведе към ухото ми и тихо прошепна:

— Само като видя мерцедес и ми се иска да го разглобя. Просто мания!

— Какво? — попита Пивоваров, недочул думите му.

— Красота! И чисто! — обясни Грязнов.

— А-а, да — съгласи се подполковникът. — Но не сте били при онези от бундесвера. Там си го бива...

— Ние и тук не сме били — промърмори Слава.

— За дълго ли сте? — попита подполковникът, загледан в равния път, който никак не приличаше на нашите.

— За няколко дни — казах аз предпазливо. — Според работата.

— А каква ви е работата? — заинтересува се Пивоваров.

Ние се спогледахме.

— Амиии... — каза Грязнов, а аз замълчах.

— Ясно! Разбирам, служебна тайна — усмихна се съобразителният подполковник. — Само че ще се наложи да ми кажете нещичко, все пак аз съм началникът на специалния отдел.

Ние пак се спогледахме мълчаливо. Никой от нас не беше предполагал, че ще ни посреща този млад подполковник, който при това се оказа от специалния.

— Какво се умълчахте, момчета? — разсмя се Пивоваров, явно удовлетворен от ефекта, който имаха думите му.

Предполагах, че ще ни посрещнат, но чак пък толкова...

— За днес ще ви настаня в ДОС-а. Там имаме нещо като временен хотел за младши офицери — оправдаваше се общителният подполковник. — Нали разбирате, едно-две обаждания по телефона и тичай да посрещаш! А кой да посреща? Командващият е в Лайпциг, ще се върне утре, единият му помощник е в Прибалтика, другият е в Москва... Но няма нищо. Днес ще пренощувате там, а за утре

непременно ще намерим нещо по-добро, че да не се оплачете от гостоприемството ни. Не падаме по-долу от кавказците!

Не мина много време и влязохме в малко градче.

„Това е курортен град“ — обясняваше ни по пътя нашият екскурзовод от спецотдела. Досега знаех само това, че в него представителите на Йосиф Сталин някога бяха дали пари на представителите на Адолф Хитлер, за да попълнят партийната каса на фюрера.

„Моге би, моге би“ — както казваше някога един от героите на Аркадий Райкин, но аз нещо не вярвах на това.

Къщата, в която бяха решили да ни настанят, представляваше жалко зрелище и заради това смело и уверено можехме да я наречем част от нашата родина. Тя приличаше като две капки вода на нашите общежития с боклуците и счупените бутилки под прозорците. Мръсните прозорци едва се прикриваха от подобия на пердета, които добрата домакиня отдавна би хвърлила за парцали. А над перденцата се виждаха полици, куки, кутии, чували и велосипеди. Голяма армейска комуналка!

Срещу нас се издигаше друга къща. Там светеха прозорците и се чуваше музика — германците току-що бяха отпразнували Коледа.

— Там живеят бюргери — кимна към отсрещната страна Пивоваров. Той заключи колата и ни посочи входа. — Ние сме насам. Сега ще открием коменданта...

Във входа беше тъмно и миришеше на пикня.

— Кучета! Не е армия, а бардак — промърмори Пивоваров и почука на вратата.

— Кой е? — раздаде се отвътре нечий пресипнал, негодуващ глас.

— Който е! Пивоваров! — отговори му водачът ни.

Вратата се отвори и видяхме на прага напет момък с анцуг на „Адидас“, който, ако се съди по външния му вид, беше доста на градус.

— Сивогривов, къде е крушката от входа?

— Че как можеш да ги опазиш — отговори онзи, пропускайки ни в малкото антре, всичко наоколо беше натъпкано с кашони. — Като им изгорят крушките, не си купуват, а отвинтват от стълбището, за да икономисват...

— Аз ще ти го... за тази икономия, че ще ме запомниш — заплаши го Пивоваров.

Господин Сивогринов ни даде чаршафи, одеяла и суха храна, Пивоваров ни пожела добри сънища и скорошна среща и двамата си отидоха. Най-после останахме сами с Грязнов.

— Странно. Нямахте ли за нас места в хотела? Тука не може да няма хотел! Къде настаняват своите проверяващи? — попитах Слава.

— Колко много въпроси, а отговорът е един — така трябва! — Той ми намигна. — Сега, Саша, ние ще посрещаме гости. При това един след друг. — Слава посочи прозореца. — Проверяващите им се настаняват във Вюнсдорф. Там им е главната квартира. А нас двамата, забележи, не ни откараха там, макар че никак не е далече според германските разстояния. А пък според руските — съвсем дреболия...

Изведнъж се сетих за една от мислите на Меркулов.

— „Ако нещо се е случило, попитай се: за кого е изгодно?“

— Именно — вдигна показалец Грязнов.

— Изгодно е за ония, които са в главната квартира. За онези, които познават Васин! — Аз неочаквано млъкнах и погледнах Слава.

— Ама че работа — промърмори той. — Значи ти мислиш, че докато ние с тебе сме тука, нещо може да се случи с Васин? Кога пристига? Днес ли?

— Трябваше днес — кимнах аз.

Грязнов се замисли.

Но не за дълго. След пет минути на вратата вече се чукаше и звънеше — някакви униформени и цивилни настояваха веднага да им отворим... Имаха повод — беше вторият ден от Рождество Христово и онези, които не бяха наряд или нямаха семейства, празнуваха колкото им душа иска. А ето че тук се бяха появили двама направо от Съюза... „Братчета! Милички! Как живеете там? Гладувате ли, а?“

Половин час Грязнов им обясняваше, че току-що сме пристигнали, и им обещаваше, че ще отидем при тях след няколко минути. Накрая успя да убеди неканените гости.

Седях на стария диван, който в единия си край беше подпрян с консервена кутия и се ядосвах. Много странно — когато съм трезвен, не мога да понасям пияни хора!

Слава започна да се преоблича.

На вратата отново звъннаха.

— Ясна работа! Днес е празник, Рождество Христово — каза той и свали часовника си. — Днес пием, утре изтрезняваме и пием по-малко, вдругиден пак изтрезняваме, ако все още сме живи, и после с куфарчетата с подаръците — на самолета... и всичко е чудесно! Май че онези, които трябва, вече знаят защо сме тука и затова се мъчат да отдалечат вълнуващата ни среща.

— Мислиш ли? — попитах със съмнение аз.

— Саша — снизходително ми се усмихна Слава, — аз имам онова, което много се харесва на жените — жизнен опит. Току-що един от гостите ни се чудеше защо са ни настанили не в хотела, в луксозните стаи с дневален, а в ДОС-а, където пращат зелените лейтенантчета, и при това за много малко. Затова трябва да ми повярваш — за тях сме неочаквани гости, а значи и нежелани. Така че хайде сега да се поразходим, за да не се натряскаме.

След малко бяхме на улицата. Разхождахме се пред къщата и видяхме как няколко бутилки с трясък се забиха в тревата и решихме да променим маршрута си, който явно беше свързан с риск за живота ни.

— Какво ще правим? — Най-после можех свободно да задам въпроса си на Грязнов. — Как ще се измъкнем от това прекалено „гостоприемно“ градче?

Той само сви рамене и унило се заоглежда. Бяхме сами на ярко осветената улица.

— Слушай, Слава! Ако има възможност да отидем във Вюнсдорф, трябва да го направим!

— Че е така, така е — неохотно се съгласи Грязнов, докато продължаваше да се оглежда. — Но дори ако успеем да се доберем до проклетия им град, вече ще бъде късно. Пък и не познавам пътищата тука...

Прекарахме нощта на чист въздух, разглеждайки града. На полицейския патрул, който ни спря, някак си обяснихме, че сме туристи и зяпаме местните забележителности. Чак преди зазоряване се върнахме в нашия „хотел“...

В просъница чух, че Слава разговаря с някого в антрето. Отначало ми се стори, че говори с Пивоваров, но после, когато се поразсъних и нададох ухо, разбрах, че вторият глас не беше на „спеца“, който ни бяха лепнали, а на някой друг.

— Ама как се е случило? — бучеше Грязнов.

— Дявол знае! — отговаряше познат глас. — Разбира се, всичко изглежда като нещастен случай, но... Нали знаеш, че когато се разнищава сериозно дело, броят на нещастните случаи рязко нараства. А после става ясно, че повечето случаи имат твърда причинно-следствена връзка.

— Даа — унило отговори Слава. — И да искаш, не можеш да повярваш, че е нещастен случай!

Аз скочих от леглото. Изведнъж се разсъних. Вече се бях досетил — станало е нещо непредвидено!

Нямах време да се обличам. Изтичах в антрето. На вратата се сблъсках с Грязнов.

— Събуди ли се? — попита ме той. — Женя долетя с новини в ранни зори...

В антрето стоеше Женя Фролов.

— Нещо с Васин?

— Да — каза Женя. — Вчера са го отвлекли във Вилнюс...

Почувствах как се сви сърцето ми и ме обзе страх. Животински, парализиращ...

— Влизай, ние бързо... — едва измънках с променен глас.

Грязнов се засмя кисело:

— Закудкудяка ли? Поуплаши ли се, Сашка, а! Няма нищо... и аз първоначално имах чувството, че съм стъпил в минно поле.

Мислех светкавично — действително ли е било похищение, или само инсценировка? Ами ако Васин просто е избягал, след като са му съобщили, че сме дошли за него? Разбрах, че нямаме време да преразпределяме силите си, за да започнем разследване в новата ситуация. Бях сигурен, че ей сега ще се появи и Пивоваров, който вече нямаше да ни изпусне от очи до края на командировката. Трябваше спешно да предприемем нещо...

— Слава, трябва веднага да намерим жената на Васин. Изглежда, че ще се опитат да ни блокират с всички средства.

— Какво предлагаш?

— Преди всичко да се разпръснем.

— Но това е рисковано. Ще им бъде по-лесно да ни контролират — отбеляза Слава.

— Но тогава поне един от нас може би ще успее да разбере нещо — казах, докато се обличах бързешком.

Чух, че долу спря автомобил.

— Мисля, че идват за нас — каза Грязнов.

Погледнах към Фролов:

— Женя, трябва веднага да се омиташ оттук. Ти ще действаш самостоятелно. Преди всичко трябва да се опиташ да намериш и разпиташ жената на Васин. Това е! Заминавай!

— Качи се на горния етаж и изчакай, докато излезем — каза му Грязнов.

Само минутка след като избутахме Фролов от апартамента, някой почука на вратата.

— Спите ли? Да не сте трезви? — искрено се учуди Пивоваров, като ни разглеждаше от прага на вратата.

Слава, метнал кърпа през рамо, отиде към банята и му подметна:

— Че какво чудно има в това? Ние сме трезвеници, пък и вчера бяхме много уморени от пътя, за да празнуваме каквото и да било.

Пивоваров поклати глава и попита със съмнение в гласа:

— Значи всичко е наред? Пък аз се безпокоях да не би нашите орли...

— Не, не — отговорих му с възможно най-невинен израз на лицето, — наистина всичко е наред. Още повече, че за да спим хубаво, си направихме със Слава малка разходка. Красиво ви е градчето!

Стори ми се, че в очите му се мярна безпокойство.

— Да, градът е наистина красив. Само че не си струва да се разхождате нощем. Какви ли не неприятности могат да се случат.

— Защо, да не би да са се случвали?

— Ама вие съвсем така сте тръгнали — отбеляза „спеца“, разглеждайки малкия ни багаж, само две дипломатически куфарчета. Не отговори на въпроса ми. — Между другото, дойдох с покана от нашия заместник командващ. Той помоли да присъствате на обед, който дава във ваша част.

— В наша чест? — опулих се учудено.

— Да, да — потвърди Пивоваров, — нашият командващ се опитва да възроди старите офицерски традиции...

— А да очакваме ли и бал в наша чест?

Слава излезе от банята. Беше успял да се обръсне, изглеждаше свеж и ухаеше на хубав одеколон. Излъчваше сила и увереност, които ме успокоиха. Чувството на тревога, което ме беше обзело сутринта, отстъпи на втори план.

Беше мой ред да отида в банята. Оттам слушах разговора му с Пивоваров.

— Значи обеди ще дават в наша чест? — попита повторно Грязнов. — Честно казано, никога досега не са го правили. Пък и днес, страхувам се, че нищо няма да се получи с обета. Коля, аз съм в командировка, не е ли така? Ако началничката ми научи, че жуля водка с генералите, нищо добро не ми се пише.

— Жена ли ти е началник? — учуди се Пивоваров.

— Да! Генерал-майор Романова — потвърди Слава.

Колкото до генерал-майора, Слава малко послъга. Шура, както и преди, имаше чин полковник, но в Славините очи беше генерал.

Пивоваров дори подсвирна от изненада.

— Ама че работа!

— Така че, скъпи ми Николай, ще ти се наложи да се задоволиш само със следователя Турецки на обета при генерала. А аз ще се заема с моята работа.

Влязох в стаята. Съжалявах само, че трябваше да пропусна утринната си гимнастика. Забелязах, че Пивоваров някак бързо се изпоти. Какво ли значеше това?

— Слава, но това е невъзможно! — умолително каза той. — Чакат ви. От сутринта всички в столовата са на нокти!

Грязнов съчувствено го потупа по рамото:

— Извинявай, Николай, но не мога. Службата си е служба.

Пивоваров искаше нещо да каже. Забелязах, че се колебае: да каже, или не. Значи трябваше да му се помогне да разреши дилемата си.

— Грязнов трябва днес да се срещне с полковник Васин — казах, колкото се може по-безразлично. — Той трябваше вчера да се върне от Вилнюс. Слава има много въпроси към вашия полковник.

И тогава Пивоваров се реши:

— Днес Вячеслав няма да може да се срещне с Васин — каза решително той. — Всъщност, момчета, вашата командировка още от вчера вече губи смисъла си. Полковник Васин е изчезнал...

Ние с Грязнов, както би трябвало да се очаква от нас, направихме учудени физиономии. Това сигурно много зарадва „спеца“, той явно реши, че е успял да ни изкара от равновесие.

— Как е станало? — успя най-накрая да промълви Слава.

— Не знам, момчета, не знам.

Пивоваров извади от джоба си пакетче дъвка и мушна няколко парчета в устата си.

„Значи затова воня на лекарство!“ — помислих аз.

— Мога само да ви кажа, но това е секретна информация и не е за коментар — вчера пристигнаха още двама, също от Русия и май че също много се интересуват от Васин. — Пивоваров се усмихна криво. Явно, че този разговор не му харесваше. — Дано нашият полковник изведнъж не се окаже някакъв чужд резидент...

— Защо реши така? — попитах Пивоваров.

— Онези не са военни.

— А какви са?

— Дявол ги знае... — замисли се. — Изглеждат ми някак странни.

— Какво им е странното? Какво те изненада в тях, че едва ли не считаш и тях за чужди резиденти? — опитах се да се шегувам.

— Виж, Саша — той подпря корем на масата, — те носят униформите си ей така... — направи жест във въздуха, — ... с удоволствие. Като че ли сто години не са я обличали, а сега изведнъж им се е наложило. И стойката им е някаква... надута. Не са военни. Или по-точно, не са такива военни.

— Мислиш, че са дошли за Васин?

— Защо да мисля? Не мисля. Сигурен съм, че Васин им е нужен. Също както и на вас.

Пивоваров погледна снизходително Грязнов, после мене и с нескрито удоволствие следеше реакцията ни.

А ние просто бяхме зяпнали от учудване.

И тогава Пивоваров реши повече да не крие чувствата си.

— И така, отиваме ли да обядваме? — тържествуващо попита той.

В израза му се четеше: „Май глътнахме на закуска някои цивилни?“

Погледнах Грязнов. В очите му се четеше тайнственото: „Ще видим...“

В офицерската столова масите бяха вече подредени. На белите покривки лежаха всевъзможни ордъоври, пресни плодове, но забелязах с облекчение, че нямаше никакъв алкохол, освен бутилките с високи гърла, пълни с някакво леко винце.

Пивоваров ни заведе при един нисичък генерал с очила в тънки сребърни рамки.

Представих се и след това представих и Грязнов, който с отсъстващ вид разглеждаше помещението.

— А-а, нашите гости — зарадва се генералът, усмихна се и ми протегна ръка. — Генерал-майор Ваганов. Андрей Викторович. Радвам се да се запознаем и едновременно с това моля да ни извините за вчерашния прием. За съжаление късно ни предупредиха за вашето пристигане. Много късно. Пък нали е и Рождество! — Отново извинително се усмихна.

Усмивката му беше напрегната. Това не ми хареса. Макар че, ако бъдем обективни, кой ще се зарадва на едновременното пристигане на представители от военната прокуратура, главната прокуратура, а отгоре на това и военното разузнаване.

За всеки, дори и за най-неизкушения човек, е ясно, че пристигането дори само на един от нас би било достатъчно, за да наруши стандартния ход на събитията.

„Вагин! — изведнъж проблесна в съзнанието ми. — Този Ваганов е същият онзи Вагин, заместник командващият от ръкописа на Васин! Ваганов е реалният прототип на Вагин!“

Внимателно разглеждах генерала и не намирах в него нищо чудовищно — мил, весел, добродушен, гостоприемнен... Наистина напрегнатата усмивка не ми харесваше, но можех да го разбера — гузен негонен бяга.

— Господа офицери! — чу се нечий глас. — Моля, заповядайте на масата.

Генералът ме хвана под ръка.

— Заповядайте!

Той не обръщаше внимание на Грязнов. Струваше ми се, че умишлено постъпва така. Слава никак не се тревожеше от това. Дори напротив — съвсем спокойно седна далече от мен и точно срещу двамата млади капитани, които незнайно по какъв начин се бяха оказали в офицерската компания, където най-младшият по звание беше дебелият майор-свързочник, с постоянно присвити силно късогледни очи.

Тогава загреях, че двамата капитани бяха гостите от Генералния щаб, за които преди малко се изгърва Пивоваров. А Слава, изглежда, беше съобразил преди мене и затова седна така, че да ги държи под око.

Генерал Ваганов се изправи с чаша в ръка и почака, докато стихне шумът в столовата.

— Господа! Моля да напълните чашите!

Настъпи малка пауза, през която всички напълниха в чашите си минерална вода. Аз също си налях половин чаша.

— Някои от вас вече успяха да отпразнуват католическото Рождество... — Из залата се понесе тих смях, който бързо заглъхна. — Но аз искам да вдигна чаша не за това събитие. Нашето православно Рождество предстои и не е толкова далече!

В този момент стана нещо необяснимо — изведнъж всички станаха с чаши в ръце и прозвуча трикратно „ура“.

— Искам да пия за нашите гости, които заедно с нас се мъчат да запазят великата Руска държава и служат не на политиката, а на закона и справедливостта!

— Уррааа! — кънтеше залата.

Забелязах, че всички пиеха минерална вода.

Аз също изпих на един дъх своята чаша.

Когато накрая спрях да кашлям и да подсмърчам — водката ме удари в носа, — когато спря дружелюбният смях, чак тогава разбрах, че в бутилките от минерална вода е била налята обикновена руска водка.

Погледнах към Слава, той ми намигна със съвсем сериозно изражение.

Когато отново обърнах поглед към него, вече малко опиянен, Грязнов не беше на мястото си.

Моментално изтрезнях, когато видях, че двамата капитани тръгнаха към вратата.

Станах, но ме спря гласът на Пивоваров:

— Къде, Саша?

— Къде е тоалетната? — попитах за първото, което ми хрумна.

— Да вървим, ще те заведе — надигна се от мястото си той.

Излязохме от столовата и той ми показа вратата в края на коридора.

Разбрах, че няма да мога да се измъкна тихомълком, и тръгнах нагам.

Когато влязох, успях да забележа, че тука май правят ремонт. В този момент в главата ми избухна фойерверк, който бавно премина в забрава.

Аз потъвах. Фойерверкът се отдалечаваше, разтваряше се в неестествен виолетов мрак, аз опитах да се хвана за парченце от разпадналата се на безброй късове реалност, но не успях.

Изгубих съзнание.

Слава Грязнов реши да действа. Той се изправи и без да поглежда към никого, излезе от столовата. Веднага за него се лепнаха онези двамата. Ваганов ги проследи с учуден поглед, но Слава не обърна внимание на никого. Той вече беше в коридора.

Забеляза притворения прозорец, отвори го широко, но се затича към другия край на коридора и скочи от другия прозорец точно в мига, когато онези двамата се показаха в коридора.

Като видяха отворения прозорец, единият скочи от него, а другият изтича към дъното на коридора и без да се замисли, нахлу в тоалетната.

Недалеч от главния вход на столовата бяха спрели в редица петнайсетина автомобили — от „Мерцедес“ до „УАЗ“. Редицата завършваше с един „Москвич“, около който се суетеше някакъв сержант, бършейки и без това чистите стъкла и фарове. Грязнов забеляза, че ключовете бяха оставени на таблото.

Без да мисли много, той скочи в колата, затръшна вратата и след секунда вече летеше към разтворените железни порти, без да обръща внимание на истеричните крясъци на размахващия парцала сержант.

Грязнов на пълна газ лесно отстрани дървената раирана бариера на портата и изчезна.

Опитах се да отворя очи и не можех — като че ли на всяко от тях бях сложили по една монета.

— Свести ли се? — попита нечий глас. „Май че е Грязнов“ — не можех точно да определя и напрягайки всичките си сили, повдигнах с труд клепачите си.

Бях сбъркал. Над мене се беше надвесил Пивоваров, а отстрани стоеше един русоляв майор.

Не можах веднага да определя къде съм. Над мене се издигаха бели стени. Срещу леглото ми имаше стъклен шкаф с бутилки, шишенца и спринцовки. До него имаше маса, покрита с кафеникава мушама, а на нея изпод бялата марля прозираха блестящите щипци и тавички за медицински инструменти. Изглежда, че бях в болница. В главата ми шумеше, бях обхванат от противна слабост и настроението ми беше такова, че ми се искаше, както през детството, някой да ме съжали и аз веднага бих се разплакал облекчено. Но никой не бързаше да ме съжالياва. Само Пивоваров загрижено ме разглеждаше и клатейки глава, повтаряше непрекъснато:

— Да, старче, що ти трябваше...

Напрегнах гърлото си да попитам къде е Грязнов, но вместо звук от гърдите ми се откъсна някакъв жалък писък.

— По-добре не говори — каза ми Пивоваров. — Помълчи засега. Ще успееш да се наговориш. — Обърна се към русокосия майор и продължи: — Май няма нищо страшно, макар че цицината му е доста голяма... Разбираш ли, аз само му показах накъде да върви и се върнах. А него го няма и няма. Чаках го и си помислих: „Какво ли му стана?“ Отидох до тоалетната да го търся, а той лежи на пода. Блъснал се в скелето и някаква кофа паднала върху него. Изглежда, че е загубил съзнание. Решихме да го доведем направо в санитарната част. Нищо, Саша, всичко е наред. Ще оживееш! — бодро завърши Пивоваров, като ме потупваше по ръката.

В този момент изведнъж усетих тревога. Струваше ми се, че сегашното усещане ми е познато. Някога го бях преживял. Разбира се, че не болката в главата и не цицината, голяма колкото кокоше яйце, а

точно това... чувство, подобно на пиянство. Това никак не ми харесваше, но главата ми беше загубила всякаква способност за анализ и изпитвах само неистова жажда.

— Вода! — помолих аз.

— Ето че живна — каза огромният капитан с малинови петлици на униформата, на които личеше златната емблема на медицинската служба: хитър като змия и няма нищо против да пийне. — Ето, пий!

Протегна ми някаква таблетка върху широката си като лопата длан. Аз послушно я глътнах и изпих чаша вода.

— Чудесно — одобри действията ми капитанът. — Колкото до това, че ще живееш — съмнявам се, но че няма да умреш — това е вярно. Хайде, момчета, прибирайте си симуланта — обърна се той към Пивоваров и беззникавия майор.

Аз наистина се почувствах по-добре и даже се изправих самостоятелно на краката си.

— Все пак по-добре е да полежи някой и друг ден — каза капитанът на Пивоваров. — Може и да няма сътресение на мозъка, но може и да има. Леко...

Започнах да подозирам, че познанията на армейския Ескулап, отнасящи се до мен, са изчерпани докрай и затова е по-добре да не му задавам излишни въпроси. Много бях чувал за това какви специалисти попадат в Германия срещу подкупи или с връзки и затова сега за мене най-важното беше моят лекар да спазва поне едно от задължителните правила на медицината — „Не вреди!“

— Имал си късмет, Александър Борисович — казваше ми Пивоваров, докато внимателно ме придържаше отляво, — трябва да ти кажа, че и без глава можеше да си останеш...

Долу ни чакаше узката, в която се качихме и тримата. Престорих се на заспал. Още повече че главата ме болеше все по-силно и по-силно. Изглежда, че наистина имах леко сътресение на мозъка.

Опитах се да не слушам разговора на светлокосия майор с Пивоваров. Те обсъждаха някакви техни военни проблеми. Трябваше нещо да си спомня. Подсъзнанието ми искаше някаква информация. Мъчех се да си припомня детайлно какво се беше случило.

Отначало излязохме от столовата. Това добре го помнех. После отидох до тоалетната. Но отидох в тоалетната само защото Пивоваров

се лепна за мен. Влязох през вратата и... И почувствах удара. Не, не почувствах удара, защото отначало видях дъските. Нерендосани дъски. Това беше скелето. Аз минах под тях... Не, не минах под тях. Това го каза Пивоваров. Той каза, че съм се пхнал под тях и нещо е паднало отгоре ми. Ударът беше в тила. Ако ударът беше от кофа, тогава щях да имам ожулено място или пък рана... Ударът беше насочен от горе на долу. Затова никакви следи, а само цицина. Значи някой ме беше ударил. Но кой? Главата ме цепи, сякаш са ме упоили с някаква гадост... А може и да са го направили? Колко време съм бил в безсъзнание?

— Коля, колко е часът? — попитах Пивоваров.

— Единадесет и тридесет — отговори подполковникът.

— Благодаря.

И така, лежал съм в безсъзнание около час. Май е много. Чак толкова късно да се е сетил за мене Пивоваров? Не мога да повярвам.

„Дявол да го вземе! — неочаквано се ядосах на себе си. — Сам се навря в това идиотско положение, а сега се опитваш да търсиш виновници!“

— А кой го намери? — чувам въпроса на русия майор, който също нещо пресмята, докато пътуваме.

Добре, майоре! Важен въпрос!

— Онези две хрътки, дето отидоха да пикаят след Турецки...

„Те ти тебе номер! — помислих си аз. — Макар че главата ми не е наред, но не чак дотолкова, че да бъркам последователността на събитията. «Хрътките», както много точно отбеляза другарят Пивоваров, излязоха преди мене и аз тръгнах след тях. Почувствах се буквално като в прегръдката на октопод — огромно животно с глава нейде във Вюнсдорф, до който засега не сме стигнали, но пък чудесно чувстваме хватката на пипалата му.“ Трябва на всяка цена да се измъкнем от това градче.

— Ще се наложи да полежите някой и друг ден — каза състрадателният майор. — Изглежда, че имате сътресение.

„Откъде пък се взе този?“ — помислих си аз.

— Не, не мога да се излежавам — възразих аз на майора. — Не съм дошъл за това. — Позавъртях главата си. Всичко е нормално. Малко ми се вие свят, малко ме боли, но не ми се повръща. Погледнах

към Пивоваров и му кимнах: — Та какво е станало с Васин, Коля? Къде е изчезнал? Тук или там?

— В какъв смисъл?

— В смисъл — пристигнал ли е в Германия, или не е. Или са го отвлекли във Вилнюс? В смисъл — кой ще се занимава с него?

Стори ми се, че Пивоваров хвърли неспокоен поглед към безезникавия майор и неспокойно сви рамене.

— Толкова много въпроси задаваш, че човек не може да ти отговори наведнъж — промърмори той.

Грязнов стоеше пред чугунената решетка, която ограждаше красива двуетажна сграда със старинен керемиден покрив и подземен гараж. В спретнатата малка градинка се червенееха пътечки от натрошени тухли.

Слава още веднъж провери в листчето, на което беше написан точният адрес на Васин.

— Мамка им! Живеят си като Щирлиц — измърмори той и натисна бутона на домофона.

След известно време мембраната изпука и приятен женски глас попита:

— Вер ист дас?

Грязнов се обърка. За краткото време, необходимо да стигне до Вюнсдорф, той успя да схване прелестта да общуваш с немците. Затова и изстреля първото, което му хрумна:

— Ист ми.

— Какво? — стресна се жената. — Кого търсите?

— Трябва да видя полковник Васин — решително каза Грязнов.

— Няма го още — отговори жената. — А вие откъде сте? От Съюза ли?

— От МУР! — Грязнов се разсърди. Хубаво гостоприемство, вместо да пусне земляка си вкъщи, половин час го държи пред дома си. — От Московската криминална милиция!

Жената ахна от изненада. Отново се чу прещракване в мембраната и пред Грязнов се разтвори портата. По стълбите към железната врата се хвърли огромен ротвайлер.

Грязнов се отдръпна назад уплашено.

— Мадо! Назад! — изкомандва доказалата се на вратата жена в плетена рокля.

Кучето заситни обратно с ръмжене.

Жената отвори вратата и погледна Грязнов изчаквателно. Той извади от джоба си удостоверение и го показа на домакинята.

— Майор Грязнов.

Жената се усмихна накриво, пропусна го в двора и сърдито каза:

— Никъде не можеш се скри от МУР. Влизайте!

— Наистина няма смисъл — потвърди Слава.

В антрето известно време се колебаеше да се събуе, или не си струва? Домакинята не му предложи чехли и затова, като изтри внимателно подметките си, Слава влезе в стаята. Тутакси беше спрял от гневния глас на жената:

— Извинете! Вас в службата ви не са ли ви учили да се събувате?

Грязнов малко се вкисна, но свали обувките си и шляпайки по чорапи, влезе в хола.

Той беше подреден богато, но безвкусно. По ъглите имаше кашони с чуждестранни надписи и килими, навити на руло.

Домакинята седна на канапето и запуши.

— Не ви предлагам кафе, майор Грязнов, защото бързам. Така че карайте по същество. Делово.

— Уважавам хората с делови качества. — Комплиментът му прозвуча доста тромаво. — Извинете, как се казвате?

Жената изтърси пепелта от цигарата в масивния кристален пепелник и отговори, докато изпускаше дима:

— Олга... Олга Николаевна.

Грязнов изпитателно я погледна и зададе първия си въпрос:

— Олга Николаевна, кога трябваше да се върне мъжът ви?

— Ами вчера. — Тя го погледна учудено. — Обадиха ми се по телефона и казаха, че ще се забави.

— Кой ви позвъни?

— Ее... От щаба сигурно. Не знам. — Гласът ѝ звучеше неуверено. — Защо ви интересува това?

— Човекът, който ви се обади, представи ли се?

— Не... — Олга Николаевна ставаше все по-неуверена. — Но какво има? Да не се е случило нещо?

Грязнов се наведе към нея и тихо попита:

— Кога точно трябваше да се върне мъжът ви?

— Вечерта. Вчера вечерта.

— А в колко часа ви позвъниха?

— Около десет.

— Защо Владимир Фьодорович не ви е позвънил лично?

Грязнов видя, че жената е объркана и разтревожена.

Тя го погледна.

— Май ще приготвя кафе.

Грязнов се надигна:

— Не трябва. Аз вече си тръгвам. Всичко, което ми трябваше, вече го знам. Благодаря.

— Чакайте! — скочи Олга Николаевна. — Не можете да си отидете просто така! Кажете ми какво се е случило с Володя?

На прага на хола Грязнов спря и се обърна:

— Не знам, Олга Николаевна. Ако онзи, който ви се е обадил, не е казал, че вчера са отвлекли Владимир Фьодорович...

Олга Николаевна падна във фотьойла, сякаш изведнъж ѝ прималя.

— Знаех си, че ще се случи нещо такова... — промърмори едва чуто тя.

Грязнов повдигна вежди много заинтересуван, но нищо не каза.

— Ами вие от следствието ще направите ли нещо? — Тя гледаше вече с отчаяние към Слава.

Той се усмихна, почеса върха на носа си, което говореше за объркване, и сви рамене.

— Ако зад това се крие криминално престъпление, най-вероятно с въпроса ще се заеме местната полиция, но ако е военна работа...

— Какво значи военна? — прекъсна го жената на Васин. — Какво искате да кажете с това?

— Само едно — твърдо отговори Грязнов. — Ако към полковник Васин е проявило интерес нечие военно разузнаване...

Той не довърши думите си. Жената се хвана с две ръце за главата и изстена:

— Боже мой... Какъв ужас!... Разузнаване... Чие разузнаване?...

Грязнов учудено я погледна.

— Не бързайте да се разстройвате. Може и да не е толкова страшно, колкото ни изглежда сега.

— Веднага мога да кажа, че нищо не знам за неговите... връзки... — заекна Олга Николаевна.

— Засега никой не ви и пита — рязко каза Грязнов. — Къде ви е телефонът?

Олга Николаевна посочи големия японски апарат с множество копчета, но когато Слава вдигна слушалката, не се чу никакъв сигнал.

— Не работи ли?

— Не, защо. Беше си наред. — Жената взе слушалката, заслуша се с учудено вдигнати вежди и виновно се усмихна. — Може да са го изключили? Случвало се е и преди...

— Добре. Изпратете ме, моля ви, че вашето куче...

Жената отиде до ротвайлера, хвана го за нашийника и го вкара в съседната стая.

— Почакай малко тука!

Те мълчаливо стигнаха до външната врата. Олга Николаевна докосна ръкава на Слава:

— Почакайте, а-а...

— Вячеслав — подсказа ѝ Грязнов.

— Вячеслав, кажете ми, моля ви, защо се намесва криминалното следствие?

Слава изпусна шумно въздуха от гърдите си, извади пакет цигари и запали.

— Заподозрян е в извършването на тежко престъпление. В опит за убийство. Имам заповед за арестуването му. Та това е...

Олга Николаевна се хвана за сърцето и изстена:

— Не вярвам... Той не може...

— Моля ви да не излизате никъде. Аз ще се върна скоро — настоя Грязнов.

Тя закима с глава, а следователят закрачи по улицата, оставяйки жената напълно объркана. Когато вече завиваше зад ъгъла, той не обърна внимание на джипа „Чероки“, който спря недалеч от вилата на Васини.

Трима офицери изскочиха отвътре и затичаха към вратичката. Единият я блъсна силно...

Грязнов бързо крачеше по идеално чистата немска уличка. Мислите му бяха заети със случилото се през последното денонощие, но погледът му неволно се отклоняваше и блуждаеше встрани. Очите му се радваха на идеално чистите витрини на магазините и на идеално почистения асфалт, и то посред кишата на европейската зима!

Покрай тротоара по дължината на улицата бяха наредени мънички пейки, боядисани в розово, подобно на детска дрънкалка за някое бебе великан. Пейките се гушеха под голите клони на дърветата, обвити с паяжина от светещите лампички на гирляндите.

Тази идеална чистота и измитият като със сапун асфалт тревожеха душата на Грязнов. Той си спомни за Москва, която сега тънеше в мръсотия, непроходима мръсотия. Вездесъщата сол разяждаше обувките и метала на колите, засъхваше върху кожата на ботушите като бяла коричка.

Кога ли и нашата столица поне мъничко ще заприлича на Европа? Може би никога? Това ли е съдбата на Русия — да бъде полубедна, полугладна и захвърлена в задния двор на Европа свръхдържава?

Слава поклати глава, за да отхвърли мрачните си мисли, и започна да се оглежда за пощенска табела.

Не след дълго вече беше в пощата и поръча разговор с Русия на развален, примесен с английски думи немски език. След минута чу мрачния глас на Меркулов:

— Слушам.

— Аз съм, Грязнов... — На другия край на жицата надвисна мълчание.

— Слава, не се шегувай? Къде си?

— В Германия, къде да бъда? Слушай, имам съвсем малко марки, така че ще бъда кратък. Тука стават такива работи... знаеш ли?

— Какви работи?

— Васин изчезна.

Отново увисна пауза. И последва строгият въпрос:

— Къде?

— Предполага се, че са го отвлекли във Вилнюс.

— Вилнюс, май че не е съвсем у нас — мрачно отговори Меркулов. — Къде е Турецки?

— Натряскват го с водка, а аз успях да избягам.

— От кого?

— От военните, които ни следят. Не можем крачка да направим от тях.

— Веднага се връщайте! И никаква самодейност! Разбра ли ме, Слава?

— Разбрах. Възможно е заради нашето идване тук да са побързали да го махнат от очите ни.

— Възможно е. Къде е Фролов? С вас ли е?

— Не. Някъде се изпари. Може би и него са блокирали. От нищо не се страхуват, разпореждат се, като че ли са си у дома.

— Добре. Купете шампанско, новогодишни подаръци и се връщайте с първия полет. Утре ви чакам в кабинета си.

— Чакай, Костя. Може ли малко самодейност? Искаше ми се да поопипам заместниците на командващия и него, ако успея. Може ли? Заслужава си да се поразпита този-онзи...

— Казах, стига! Стигат ми вашите приключения! Край, затварям!

И наистина в слушалката се чуха късите сигнали за свободно.

Грязнов въздъхна, прехапа долната си устна и излезе от пощата. „Ама че шмекери са тия военни. Много ловко ни водят за носа. Не си поплюват... — мислеше Слава, приближавайки къщата на Олга Николаевна. — Трябва да вземем жената на Васин с нас в Москва...“

Кучето, усетило в дома си чужди хора, залая и започна да драска с мощните си лапи по вратата, искаше да го пуснат.

Още с отварянето на вратата кучето се хвърли в пролуката и в същия миг беше повалено с изстрел от пистолет. Тихото изпукване чуха само онези, които бяха в стаята — стопанката на кучето и тримата офицери с пагони на полковници.

Олга Николаевна широко разтвори очи от ужас и закри устата си с ръце, за да не извика. Защото единият от военните я предупреди, че ако гъкне... Той много изразително ѝ показа пистолета със заглушител.

— Къде е кабинетът на Владимир Фьодорович? — любезно попита напетият полковник с посребрени слепоочия, който изглежда, беше старши в групата.

— Да не сте полудели? — успя да промълви накрая Олга Николаевна. — Кой сте вие?

Полковникът се усмихна и каза лениво:

— Олга Николаевна, хайде да се споразумеем — въпросите ще задавам аз! Ако след посещението ни някой започне да пита какво е ставало тук, няма да отговаряте. Разбира се, ако искате да останете жива, и синът ви Васечка също да е жив и здрав. Ясно ли се изразявам?

Олга Николаевна закима изплашено.

— Чудесно — удовлетворено каза полковникът. — И така, ще ни покажете ли кабинета на вашия мъж?

Тя мълчаливо посочи вратата на стаята, в която беше компютърът на мъжа ѝ, бюрото му и библиотеката. Червендалестият полковник, когото Олга Николаевна мислено кръсти Джуката, веднага се отправи натам. Третият — Язваджията, с жълто болнаво лице — отиде да рови в килера, където лежеше застреляното куче. След известно време оттам се разнесе грохот — обискът беше започнал.

— Може ли все пак да знам какво търсите? — попита Олга Николаевна. Тя пресмяташе наум кога би трябвало да се върне синът ѝ и молеше Бога да остане при някой от малкото си приятели. — Бих могла сама да ви дам всичко, да не превръщате дома ми в бардак...

Младоликият извади цигара, запуши и чак след това обърна внимание на домакинята.

— Нали се уговорихме аз да задавам въпроси. Но щом ме питате, ще ви отговоря. Вие ще ни помогнете само с едно — с мълчание. А колкото до това, какво търсим, не мисля, че полковник Васин ви е посвещавал в интимните страни на живота си...

Олга Николаевна се задави и се облегна на гърба на фотьойла, като че ли някаква невидима сила я беше блъснала в гърдите.

— Какво искате да кажете? — пребледнявайки, попита тя красавеца полковник.

— Ако на вас са ви били безразлични любовните похождения на мъжа ви, то за нас не са. Търсим любовните му писма до една личност. Готова ли сте да ни помогнете? — Полковникът подигравателно се изсмя в лицето ѝ. — Шегувам се — каза той. — Макар и зла, но е шега. Но както знаете, във всяка шега има и грам истина...

От кабинета на Васин отново се чу грохот. Джукестият, който не беше успял да влезе в програмата на компютъра, беше решил радикално просто въпроса — с помощта на гаечния ключ отпаднаше търсенето на паролата. Той хвърли всички дискети, които намери на

бюрото, в огромен десантен сак. Там полетяха и всички документи, които според него представляваха поне някакъв интерес.

А Младоликия... Олга Николаевна изведнъж си спомни, че много отдавна, когато току-що бяха пристигнали в Германия и според традицията офицерите сами се представяха и представяха жените си, тогава беше зърнала Младоликия сред останалите офицери. Тя беше сигурна, че той не служи във Вюнсдорф, където би могла да го среща често.

Онзи продължаваше да ѝ повтаря, че трябва да мълчи, каквото и да се случи, който и да я пита за работата на мъжа ѝ.

Тя се досети, че всичко това — и изчезването на мъжа ѝ, и появата на онзи „милиционер“, и последвалото го посещение на тези мръсници, — всичко това беше свързано и се въртеше около едно — онези тайнствени сандъци, които Володя беше заминал да получава през пролетта на тази година. Те пристигнаха, адресирани до военно-спортното дружество, начело на което стоеше мъжът ѝ.

Тя помнеше неговата сприхавост. Беше успяла от няколкото случайно изтървани фрази да схване онова, от което той се страхуваше. А той се страхуваше да не бъде замесен в машинациите, с които бяха свързани почти всички наши военни в Германия. Всички те се занимаваха с бизнес, а той не искаше. Той искаше да служи, а не да търгува с крадени неща. Много вероятно беше това да го е погубило...

Тя си спомни с безпокойство за онзи тип от следствието... Ако наистина беше от МУР и се върне в този момент, а той го обеща, тези мерзавци могат и да го убият!

— Полковник! — на прага стоеше Язваджията, стискайки в ръце метална кутия от някакви английски бисквити. Тя беше натъпкана с листове. Приличаха на писма. — Според мен това е, което търсим.

Младоликият скочи на крака, отиде до него, взе от кутията няколко страници и им хвърли по един поглед:

— Отлично! Точно това е!

Погледна Олга Николаевна и на устните му заигра доволна усмивка.

— Не искате ли да погледнете, уважаема стопанке? — попита, завирайки в лицето ѝ кутията с писма. — От любовницата му са, журналистка. Тука има и неизпратени писма. Ние ще ви ги върнем, за да можете да им се насладите на спокойствие. Ще се убедите, че

вашият мъж е бил мръсник не само по отношение на войнското ни братство, но и към вас. Мисля, че това ще ви накара да си държите езика зад зъбите...

Когато си отидоха, известно време Олга Николаевна седя вцепенена. Нямаше сили дори да затвори вратата зад тях. В дома ѝ беше нахлула страшна беда, а тя не знаеше какво да прави.

С голямо усилие си наложи да се изправи, да отиде в антрето и да заключи вратата. После надникна в килера, където в локва кръв лежеше любимото ѝ куче.

Свлече се покрай стената на пода и зариди:

— Мадо! Мадо...

Когато Грязнов се върна от пощата, тя получи нов истеричен пристъп. Не го пусна дори на прага си, но преди това го замери с обувката си, крещейки:

— Марш отгук! Не ви вярвам! И да не сте ми показали вашите фалшиви документи! Вие сте виновни, че... — тя ридаеше с глас.

На всичките му опити да я убеди да се завърне в Русия Слава Грязнов получаваше един отговор — „не!“ — и глухо, сподавено ридание.

Безполезно беше да я убеждава.

2.

ПОЛКОВНИК ВАСИН

Владимир Фьодорович Васин нервничеше.

Той специално си беше уредил командировка до Прибалтика, свързана с проблемите на военно-ловното дружество.

Но целта на командировката му беше съвсем друга. В Прибалтика го чакаше човекът, който трябваше да замине за Москва с едно дипломатическо куфарче.

Васин наистина беше в гората, но не на лов. Живееше в малката виличка на един генерал от запаса, който беше тръгнал да пътува със семейството си по Средиземноморието, оставяйки полковника сам.

Васин безцелно се разхождаше из стаите, по чиито стени висяха килими с изтъкани глави на млади елени и рисове, а на подставки се кипреха многобройни препарирани патици и глухари. Генералът беше страстен ловец...

Минаха три дни. Новини от Москва нямаше. Васин започна да си пийва, та някак да се освободи от стреса на напрегнатото очакване.

Татяна строго му беше забранила да звъни в редакцията, а въкъщи вече няколко дни никой не вдигаше слушалката. Не звънеше и куриерът.

Случайно включи телевизора и разбра от новините за страшното събитие — за взрива на мерцедеса и смъртта на Таня и Гусев.

Васин рухна на дивана и заплака като дете. Но работата вече беше свършена и не без неговото участие. Нищо не можеше да се измени.

Половин ден той лежа неподвижно на пода, на килима, опитвайки се да подреди мислите си. „Какво да правя сега, когато всичко веднъж завинаги свърши?“ И кариерата му без Таня вече нямаше особен смисъл, и неволното му сътрудничество с Ваганов — всичко свърши само в един миг...

Новини от човека, който трябваше да предаде на Татяна куфарчето, също нямаше.

Затова пък забеляза нещо ново — около вилата се появи непозната кола, в която седяха цивилни хора.

Полковник Васин разбра, че го следят. Сигурно там някъде, зад дъските на оградата, имаше още коли и още цивилни другари. Но кои бяха те? Хора на Ваганов? Контраразузнавачи? Или може би от сигурността? Не е ли все едно? Сега, когато Таня е мъртва...

Васин, който никак не обичаше телевизора, сега не се откъсваше от екрана. Превключваше на всички канали, по които вървяха новини от Москва.

В новините показаха няколко кадъра и интервю с някакъв капитан от транспортната милиция, който говореше за взрива на Сущчевския вал. И толкоз! Никаква друга информация, ако не се броят оскъдните коментари на политическите наблюдатели, които се оплакваха от зачестилите в страната мафиотски битки.

„Какво общо имат мафиотските войни! — му идеше да изкрещи. — Аз съм виновен за всичко, аз! Аз, полковник Васин, който страхливо се крие сега в гората!“

Васин не беше страхливец — и да се крие, и да не се крие, едва ли щеше да успее да се измъкне от обкръжението на колите с млади, яки мъже, разположили се недалеч от вилата...

Той не намери друг изход, освен да се напие от мъка. Опустоши всичко, което намери в мазето на вилата.

Пиеше сам, понякога плачеше, понякога псуваше мръсно и себе си, и контраразузнаването, което, изглежда, беше в ръцете на заместник командващия ЗГВ Андрей Викторович Ваганов. Отдавна беше престанал да се учудва как за няколко години заместникът беше успял да заграби такава огромна власт не само в Германия, но може да се каже и из цяла Европа, че дори и Азия. Това не беше само търговия с военно снаряжение и оръжие. Тук имаше и нещо друго. Зад политическите амбиции на Ваганов — а амбициите му бяха именно политически, това на Васин му беше ясно като бял ден, — зад политическите апетити на заместник командващия ясно прозираше нечие много мощно и прикрито европейско или азиатско влияние. Ясно се усещаше мощната подкрепа на всички нива. Може би генерал-майор Ваганов имаше подкрепа и в спецслужбите, и то не на руско ниво.

Но Васин твърдо беше решил повече да не работи за Ваганов. Сега вече беше и невъзможно, щом се разбра, че някой е трябвало да предаде на редактора на „Нова Русия“ маса компрометиращи документи... И този някой е той, Васин.

И Ваганов много добре знаеше, че е Васин, който сега се търкаля на килима в уютната и тиха прибалтийска вила и плаче полупиян...

Арестуваха го призори без нито един изстрел. Той спеше, натряскан до козирката.

Цивилните младежи бързо му извиха ръцете, сложиха му белезниците, нахлузиха на главата му черен чувал и го отведоха нанякъде.

Не, не го убиха. Откараха го с микробус в неизвестна посока.

Мен, като получил леко мозъчно сътресение, насила ме накараха да лежа един ден в уютната стая на малката чиста военна болница, която обслужваше офицерския състав. Отношението към мен беше подчертано любезно. Все пак не бях случаен, а следовател от столицата, при това „голяма клечка“, пристигнал по работа и получил при гостуването си, макар и лека, но много подозрителна травма.

Младичката сестра постави в стаята ми два букета мънички рози. Беше толкова мила и съблазнителна, че нямах вече никакво съмнение — тази сестричка също не беше обикновено бонбонче. И тя е прикачена към следователя Турецки, но не за да го напие, а да го съблазни... Или може би и за нещо друго... Не знаех точно каква е задачата на медицинската сестра Людочка.

Вълнувах се къде би могъл да бъде Грязнов. Решихме да се разделим и ето ти го резултата... Нима Слава също са го покрили някъде, ако не в болнична стая като мен, то в някое по-неуютно местенце, в ареста например. По погрешка, която ще се разбере по-късно...

Мъчех се да изтръгна от едрогърдата Людочка къде е Пивоваров или поне къде е Женя Фролов? Къде са всички? Людочка ми отговаряше винаги едно и също: „Не знам...“

Тогава поисках да видя лекуващия ме лекар, подполковник Федулкин, както ми се представи. Военният лекар обеща, че въпреки моето неразположение още днес ще мога да се срещна със заместник-началника на щаба Куряков.

Казах му да върви по дяволите неговият Куряков! Трябва ми Грязнов!

На въпросите ми подполковник Федулкин само разперваше ръце — не съм компетентен.

Тогава поисках среща с командващия или поне със заместника му.

Федулкин излезе. След час се върна сияещ и учуден:

— Другарю следовател, утре ще ви приемат лично командващият и заместникът му, генерал-майор Ваганов. Андрей Викторович още веднъж много се извинява пред вас, че толкова неудачно приключи банкетът, уреден във ваша и на вашия помощник Грязнов чест. Но сега трябва да си починете. Настоявам. Аз отговарям за вас като лекар...

Реших да се успокоя, надявайки се, че Слава Грязнов ще се обади или привечер, или през нощта. Той трябваше да ме намери, ако, разбира се, не беше станало нещо непредвидено. Но аз се надявах, че нищо няма да му се случи, и затова реших да се излеждавам в болницата до утре, наблюдавайки съблазнителната походка на Людочка.

Обаче Грязнов го нямаше... Откараха ме на рентген — всичко си беше на място в главата ми. Ако е имало сътресение, то е било незначително.

Но моят военен лекар настоя да ми направи няколко инжекции във вената и задника — само за профилактика. Не ми оставаше нищо, освен да се подчиня.

Дадох ми приспивателно — за релаксация, както ми каза Федулкин, за да забравя за Грязнов и спокойно да си почина през нощта. Но как можех да забравя Слава, който избяга и досега не беше се обадил? Замислих се дали и аз да не избягам от моя „санаториум“ и дали не трябва да видя жената на Васин?

Но реших, че не си струва. Надявах се всичко да се изясни на следващия ден. Нали утре щях да се срещам с командващия. Трябваше непременно да видя командващия Западната група войски генерал-лейтенант Уткин. Исках да погледна в очите му, в които, бях сигурен,

веднага щях да прочета отговорите на много от интересуващите ме въпроси...

3. В ПРИЯТЕЛСКА КОМПАНИЯ

На следващия ден вече се чувствах чудесно. Но Грязнов все още го нямаше.

Събудих се рано сутринта и видях, че под прозореца на стаята ми е спрял разкошен черен мерцедес последен модел. Реших, че е за мене. Оказа се, че е така.

Внимателният Ваганов беше изпратил колата си.

Моят лекар отново предложи да ми направи две венозни инжекции, за да е сигурен, че няма да имам неприятности.

Подчиних му се с неудоволствие. След това закусих леко и се качих в колата.

Командващият ме очакваше към десет часа.

Резиденцията му беше една триетажна къща, напомняща средновековен рицарски замък с две полукръгли кулички, чиито покриви бяха увенчани със съветски знамена.

Кабинетът на генерал-лейтенант Уткин се намираше на втория етаж. Посрещна ме една от секретарките на командващия. Тя ме въведе в кабинета му.

Малко бях учуден, тъй като разчитах преди срещата ни да се видя със заместника му Ваганов, за когото бях прочел толкова любопитни неща в ръкописа На Васин.

Нямаше ги и съветниците на командващия, изобщо никакви офицери. Това също ми се стори странно. В коридорите бяха само часовите и охраната — никой друг.

Преминах през огромните резбовани дъбови врати, които разтвори пред мен секретарката, и се оказах в кабинета на Уткин.

Няма нужда да описвам огромния кабинет, носещ, както и всички други кабинети на военни началници, отпечатъка на незаличимия съветски стил. Очите ми веднага се спряха на задължителните дребни нещица, изработени от армейските майстори — някакви никелирани модели на самолети и ракети, чаши от снаряди върху масата, но те явно бяха немски — без малко да кажа, че са

трофейни, — лети от бронз скулптурки, изобразяващи лов на мечка с кучета и ранен елен.

Изад масивното бюро насреща ми се надигна дебел генерал-лейтенант, среброкос, с голяма брадавица на бузата. Той гостоприемно се усмихваше и ми се стори, че ей сега ще започне да ме прегръща и бащински ще ме нарече „синко“.

— Генерал-лейтенант Уткин — представи ми се той и се пошегува: — Но тъй като сте цивилно лице, можете да не ми козирувате при среща. Името ми е Михаил Юриевич. Адаш съм на великия руски поет Лермонтов. Заповядайте...

Той посочи стола и аз седнах.

— И така. В най-общи черти знам защо сте пристигнали при нас — започна генералът, макар че не бях му задал нито един въпрос. — Знам за интереса ви към моя помощник и предполагам какви ще са въпросите, които ще ми зададете. Но за мое най-голямо съжаление ще бъде много сложно да ви разкажа каквото и да е... — Той замълча и се замисли.

— Опитайте все пак — наруших паузата аз.

— Да се опитам? — Главнокомандващият вдигна вежди и дълбоко въздъхна. — Казвате, да се опитам, Александър Борисович? Ако ви интересуват данни, засягащи полковник Васин, то с нищо не мога да ви помогна. — Генералът вдигна ръка, давайки да се разбере, че не е завършил. — В навечерието на нашия разговор дадох обещание на другарите от военното разузнаване да не разгласявам сведения, които засягат работата на моя подчинен.

Почувствах как отново ми се завива свят и в слепоочията ми започват да чукат малки чукчета — разбрах, че са ни изпреварили.

— Затова единственото, което мога да ви посъветвам, е да забравите, че е съществувал полковник Васин. Делото му е вече под контрола на много сериозни хора. — Генералът се подсмихна и покровителствено ме потупа по коляното. — Нали знаете, че военните, извинете, не са лика-прилика на цивилните и вършат работата си сериозно. Затова имате цял ден да се поразходите из града, да купите подаръци на близките си и да се върнете в Русия. Господи, струва ми се, че от сто години не съм бил там...

Поклатих глава, обмисляйки кое как е, и накрая зададох единствения си въпрос:

— Тоест вие, Михаил Юриевич, искате да кажете, че вчера полковник Васин е бил арестуван във Вилнюс от хората на контраразузнаването? Правилно ли съм ви разбрал?

Никога не бях виждал за толкова кратък миг така да се измени нечие изражение. Генералът почервения, могъщата зурла с брадавицата се разтресе и адашът на поета с ненавист процеди, накланяйки се към мен:

— Кой ви го каза?

— Какво точно? — с най-невинно изражение се заинтересувах аз, преструвайки се на глупак.

— Кой ви е казал, че Васин е арестуван? — последните думи генерал Уткин просто изляя в лицето ми, пръскайки слюнки на всички страни.

Аз се изправих и седнах спокойно, кръстосал крак върху крак.

— Знаете ли, другарю генерал-лейтенант — казах аз, подчертано нахално разглеждайки всесилния главнокомандващ, — знаете ли, струва ми се, че някой ви е заблудил. Всички ние сме смъртни и никак не са ни чужди страховете. Цивилните смъртни винаги са се страхували от Държавна сигурност. Макар че не са се чувствали виновни — все пак са се страхували. А от какво се страхуват военните смъртни?

Почувствах, че въпросът ми е попаднал в целта — някой беше взел на мушка всесилния главнокомандващ. Сега генерал Уткин се страхуваше от онова, от което се страхуват всички военни началници, чиито подчинени са обвинени в шпионаж — от служебно разследване. Очевидно генералът не беше наясно какво е в момента разпределението на силите във военните върхове след опита за августовския преврат.

Гледах зачервената мутра на генерала и виждах страх и желание да сподели нещо. Щеше да го направи с радост, но не знаеше на кого и колко. Ясно почувствах, че зад Уткин стоеше някой по-умен и поковарен, отколкото този генерал, наследил начина на мислене на съветския чиновник. И по-точно на съветския прапорщик, станал в армията синоним на „идеалния крадец“.

— Казвам ви, Михаил Юриевич, като на приятел — полковник Васин все пак е бил отвлечен, а вие толкова се разтревожихте, защото

си помислихте, че помощникът ви е арестуван от контраразузнаването. Това не е влизало в плановете ви, нали, другарю генерал?

Гледах излъчващото ненавист лице на Уткин и се чувствах победител. Да, аз бях прав! Васин наистина е бил отвлечен, възможно дори по заповед на Уткин, но във всеки случай не без знанието му.

— Напрасно се завирате там, където не ви е работа, следователю — бавно каза Уткин.

— Моята работа е да разследвам убийства, уважаеми Михаил Юриевич. Не знам каква фигура е бил Васин във вашата партия шах, но в моята той беше топ. Играете ли шах?

— Слабо — измърмори генералът, чиито мисли сега се въртяха в съвсем друга плоскост.

— Аз вече десет години се занимавам със следователски шахмат. И представете си — казах аз, надигайки се от мястото си и давайки му да разбере, че нямам повече въпроси, — по време на играта изведнъж ми взимат топа. Как трябва да се чувствам? Оставаше само и царицата си да изтърва...

— А кой е царицата? — Генералът вдигна към мен очи на измъчено животно.

— Вие, Михаил Юриевич — казах аз и се усмигнах широко.

Няколко секунди мълча, премисляйки казаното от мен, и после запита:

— Защо решихте, че съм царицата и играя на ваша страна?

— Не съм го решил аз — казах. — Вие сам ще решите в рамките на следващия час.

Уткин опря юмруци в плота на бюрото.

— Къде сте настанен?

— Във вашата болница, както сте поискали — усмигнах се аз.

— В болницата? Защо? Не ви ли е добре?

— Не, вече съм здрав — отговорих късо, разбирайки, че ударът по главата ми не е бил поръчан от Уткин.

Исках да попитам генерала за Грязнов, но в този момент се раздаде тих телефонен звън по вътрешната линия.

— Да... Той е при мен... Нищо съществено. Нали казах, нищо съществено! — изведнъж изрева в слушалката Уткин. — Да, мисля, че няма да откаже да се срещне с вас. — Той отлепи слушалката от ухото си и каза: — Чака ви Ваганов. Вярвам, че няма да откажете да

прекарате половин час в приятен разговор с него? — подозрително ласкаво попита генералът.

— Не, няма да откажа!

— Тогава той ви чака. — Уткин остави слушалката и натисна бутона за вътрешната връзка. — Мария Павловна, елате при мен!

Докато секретарката още не беше дошла в кабинета, попитах отново генерала:

— Още ли не сте решили, Михаил Юриевич? На чия страна ще играете?

Уткин изсумтя и гнусливо поклати глава.

— Стар съм вече, за да се занимавам с някакви си игри... Дори и армейски.

Вратата се отвори и на прага се появи неприветливата секретарка.

— Мария Павловна, изпратете нашия гост до Андрей Викторович.

Протегнах ръка на генерала.

— Благодаря ви. Искрено ви благодаря за всичко. Без да искате, вие много неща ми казахте!

Уткин, колкото и да е странно, стисна протегнатата ми ръка и се усмихна с крайчеца на устните си:

— Не бързайте да ми благодарите. Възможно е Андрей Викторович да ви съобщи нещо много по-съществено от мен...

Нищо не отговорих, сбогувах се и излязох, придружен от Мария Павловна.

Изкачихме се по широката дъбова стълба на третия етаж и тръгнахме към кабинета на Ваганов.

В преддверието седяха двама майори и един подполковник. Когато влязох, и тримата ме изгледаха неприветливо, но тутакси направиха по-добродушни физиономии. Единият от майорите се надигна насреща ми:

— Андрей Викторович вече ви очаква...

Влязох в кабинета на Ваганов.

— Радвам се да ви видя, Александър Борисович. Правилно ли произнасям името ви? — добродушно се усмихваше Ваганов, протягайки ми ръка.

— Да, съвсем правилно. Следовател Турецки — без усмивка отговорих аз.

— Искам да ви се извиня за оная неприятност, която ви се случи в тоалетната. Как сте могли така да се ударите, че да изгубите съзнание!? — въздъхна скръбно Ваганов.

— Струва ми се, че загубата на моето съзнание е ваша работа — студено отговорих аз.

Ваганов се престори на учуден.

— Нима? Макар че... Не знам, може би. Всичко е възможно. — На генералското лице се появи отвратителна тънка усмивка. — Но аз не ви поканих, за да правим дознание. Днес беше получена телефонограма от вашето началство.

Ваганов ми подаде официалната бланка на телефонограмата.

На листа хартия пишеше, че Московската градска прокуратура спешно отзовава мен и Грязнов от Германия. Делото се предаваше за доразследване на хората от комитета.

Почувствах, че не мога да се овладеея. Явно на лицето ми е било изписано нещо такова, че Ваганов се разсмя.

— Какво ви е, Александър Борисович? Май не сте очаквали такова нещо? Тука всичко е предадено съвсем точно. Нашите шифровчици нищо не са измислили. Те не грешат! Така че, край — вашата мисия е приключена и нашето гостоприемство — също.

Погледнах неизразителните очи на този генерал и видях в тях дълбоко стаената му ненавист към мен.

— Ами ако не отлетя и остана да ви погостувам още? Какво ще стане? — присвих очи аз.

— Нищо хубаво... Мисля си за вашето здраве... Дори за живота ви не мога да гарантирам. Край. Както разбирам, командировката ви е прекратена. Значи сбогом. А пък аз ще се заема с четене в свободното си време. Мога да ви кажа, че е прелюбопитна история... — Ваганов вдигна от бюрото си някакъв немски вестник, който прикриваше не друго, а ръкописа на полковник Васин, откраднат от колата ми!

Той демонстративно придърпа страниците към себе си и започна да чете, охкайки и клатейки глава:

— Ама че мръсник!... Ама какъв мръсник... Нали... Какви кадри сме подготвили, а? — Ваганов ме погледна с хитрите си очички. После лицето му се озари от победоносна усмивка.

Стоях вкаменен. Мислите ми трескаво подскачаха. За миг само пред очите ми премина всичко онова, което бях премислял през дългите московски нощи. Изплуваха хиляди въпроси: къде е Грязнов, какво са направили с него, няма Васин е тук, в Германия, и е арестуван от Ваганов? Хиляди въпроси!

— Какво чакате, скъпи следователю, вървете... няма да ви задържам повече.

— Къде е Васин?

— Вие сте следовател, отговорете си сам на въпроса — присмя ми се Ваганов.

— Няма да го оставя така — казах аз и демонстративно седнах в креслото пред бюрото на генерала, хвърляйки телефонограмата на пода.

— Е, да. Виждам, че си смелчага! Обичам смелите. Пък и аз не съм страхливец, поне така ми се струва — отново се усмихна Ваганов. — Много добре се справи с моите тъпацы. Видя сметката на трима, а теб дори не те одраскаха. Юнак! Точно такива ни трябва...

— Много интересни бяха изпълнителите. Толкова ли нямаше някой по-добър, за да ме очисти? При това аз не съм ги трепал, единият се заколи, другият се застреля, а за третия пък нищо не знам.

— Това беше експеримент, скъпи другарю следовател. И завърши неуспешно. Но няма нищо страшно — отрицателният резултат също е резултат. Занапред ще имам едно наум — каза с изкуствена усмивка Ваганов. — Все пак е странно... Изпратих ти четирима, а се върна само един... Но това не е важно. Нали ръкописът е при мен, а че следователят е жив, може и да е за добро...

— Генерале, забравяте, че разговаряте със старши следовател по особено важни дела от Московската градска прокуратура! Да не би генералът да смята, че тук, в Германия, той може да не се подчинява на съветските закони?

— Мога!

— Струва ми се, че генерал-майорът се заблуждава.

— И какво предлагате, скъпи ми следователю? Да ме арестувате? Аз мълчах.

— Предлагам ви мир. Вие не ни познавате, ние не ви познаваме...

— Къде е Грязнов? — едва не изкрещях.

Ваганов вдигна рамо:

— Честно казано, не съм се интересувал. Така че, Александър Борисович, в нашата шахматна партия победата е моя!

И отново на лицето ми се е изписало нещо, което накара Ваганов дрезгаво да се разсмее.

— Да не би да подслушвате кабинета на командващия?

— Да предположим, че съм телепат... И въобще аз много се интересувам от психология, от последните ѝ постижения. А вие, другарю следовател?

— Не! Но ти обещавам, генерале, че няма да се измъкнеш — през зъби процедих аз. Внезапно ме обзе страшна ярост, такава, дори се учудих, че не мога да сдържа емоциите си. Така ми се искаше да скоча и да цапардосам по мутрата този усмихващ се мръсник.

— Казваш, че няма да ме оставиш? Ще видим... Имам добра идея... Вие можете и да ми потрябвате, уважаеми следователю, много да ми потрябвате! Дори можем и да се сприятелим! Не, шегата настрана, ние наистина ще се сприятелим, следователю.

— Много се съмнявам — изсъсках през зъби.

— Съгласен съм. По много въпроси не бях прав, но сега ви моля да се помирим. — Ваганов се надигна и отвори зад гърба си малка резбована вратичка. Оказа се, че това е ярко осветен огледален бар. Извади от него бутилка френски коняк с две кристални чаши и ги напълни. — Предлагам да пийнем за помирието...

— Не пия с подобна сган! — изграчих аз.

— Давам ви честната си дума, Турецки, че ще се сприятелим! Знаете ли, имам си принцип — винаги пия от този прекрасен френски коняк само с хора, които ми харесват. А вие ми харесавате, Турецки. Моля ви, не нарушавайте традицията... Знаете ли, пил съм от този коняк с министри и дори с един президент... И още нещо, храбрецо. Моля ви да се разпишете в моята книга за почетни гости... — Ваганов извади от дълбините на огромното си бюро голяма книга, подвързана с червена кожа, и заедно с чашата ми я подаде.

Изведнъж ядът ми премина, внезапно започнах да не го разбирам. „Какво е това, похвала за следователската ми дързост? Подигравка? Или клопка?“ — помислих си аз.

— Знаеш ли, Турецки, хайде да отидем до вилата ми край Смоленск? Ако искаш, още сега? Сигурен съм, че там ще ти хареса.

Ще си починеш някой и друг ден, между другото можеш да отидеш и до някои места, които те интересуват. Те са там, наблизко. Нали и ти се интересуваше, както и онази журналистка, от базите за подготовка на истински момчета?

Отново през главата ми премина вихър от мисли. Автоматично взех кристалната чаша.

Подготовката на спецотрядите край Смоленск, значи това са момчета на Ваганов! Аз сам убеждавах Меркулов да ги провокираме. Сега ми се удаваше такава възможност — да се промъкна в този подготвителен център край Смоленск. И то с благословията на самия Ваганов!... Да се откажа ли? Или да рискувам? Секундите летяха, а не намирах решението...

— Е, какво, Александър? Отказваш ли да прекараш няколко дни във вилата ми в Илинское? — Ваганов надигна чашата с коняк, отпи малко и се изкашля. — Да, прекрасен коняк... любимият ми...

— Несъмнено ще дойда! Но по-късно — казах аз и също отпих малко коняк. Той имаше странен и доста отвратителен вкус. — Питам за последен път, къде е Грязнов?

— Нали ти казах, че не зная — безразлично отговори Ваганов.

Отпих още малко, за да продължа времето и да реша какво да правя.

— Според мен конякът е отвратителен. Като вас.

— Наистина ли? Не мисля...

— Струва ми се, че сте го смесили с нещо... — казах аз, почувствал, че ми прилошава.

Ваганов опули очичките си:

— Смесили?... Но нали и аз го пия и според мен всичко е прекрасно...

— Не... Отвратителен е... Аз... нещо... — успях само да кажа, чувствайки как всичко започва да се върти пред очите ми.

Изпуснах чашата, опитвайки се да се хвана за нещо, за да не падна, но изведнъж с ужас видях, че таванът отлита някъде нагоре. Разбрах, че падам...

И настъпи мрак.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
НОВИНИ ОТ ПОСТСЪВЕТСКАТА
ПСИХИАТРИЯ

1.

В ИЛИНСКОЕ

В Смоленска област в село Илинское между завоя на река Десва, подобен на турски ятаган, и стара ябълкова градина, се намираще полуразрушен манастир, изграден от червени тухли. Преди съветското време този манастир, както се полага, бил дом на монасите подвижници. През деветнайсета година бяха се опитали да взривят църквата на манастира, но неуспешно. Тухлите, споени с разтвор, в чиято основа имаше яйчен белтък, не мислеха да се предават. Не бяха успели да свалят и позлатения кръст от купола. Само го бяха изкривили и бяха отчупили долната му напречна греда с традиционния полумесец. При бури и виелици той се клатеше и скърцаше, но нямаше намерение да се откъсне от ръждясалото си гнездо.

Външно силно разрушената Спасо-Преображенска катедрала се отличаваше с внушителните си размери и здравина на стените. Главната ѝ част — летният храм — беше увенчана от все още запазения, макар и без позлата, петкуполен покрив, а задната част завършваше с камбанария. От оградата на камбанарията до портите на църковната ограда водеше покрита каменна галерия.

Всички знаят, че през 1928–1929 година по цяла Русия, значи и в Илинское, бяха затворени всички църкви.

За да разположат нарове, главният корпус беше разделен на три етажа, а останалите на два. Там, където някога бяха съхранявани мощите на мъчениците Игнатий и Вениамин, бе направена бетонна площадка и домъкнати три струга. Трудеха се на три смени — струговаха снарядни гилзи — трудът трябваше да възпитава и облагородява затворниците.

Но в шлосерската работилница майсторите затворници приготвиха не по-малко от 30 алпийски „котки“ и като дочакаха работилницата за въжета (в зданието на храма имаше и такава работилница за жените) да се напълни с готова продукция, откраднаха въжетата и организираха масово бягство, закачайки алпинистките куки за короните на близките дъбове. След случилото се дъбовете бяха

отсечени — и близките, и по-далечните — на около триста метра. Много бяха дъбовите дървета и дълго ги сякоха и рязаха. А когато видяха голото поле, решиха да засадят плодна градина с ябълки и вишни. Трябваше да се скрият следите от братската гробница, изкопана за многото затворници, преминали в по-добрия свят. В 1960 година манастирът отново започна да изпълнява своята пряка душеспасителна задача — в килиите, трапезариите и другите помещения бяха настанени престъпници, определяни като душевноболни.

Тук държаха един учен, на когото така му беше захлопала дъската, че беше предизвикал взрив в собствената си лаборатория за изкуствени кристали. Друг пък беше машинист от метрото, който заврял влака си с хората вътре в глух коловоз, оставил го там и отишъл да обядва. Имаше и летци, които бяха воювали в Камбоджа, и поради халюцинации хвърлили бомбите си над мирното население.

През седемдесетте години контингентът стана по-оригинален и екзотичен. Между стените на това заведение, което сега носеше името „Психо-неврологично специално секретно заведение към Министерството на вътрешните работи на СССР“, излежаваше присъдата си един чиновник, който беше работил в Министерството на външните работи, но беше удушил и мумифицирал жена си. Използвайки технологията на ацтеките, така умалил трупа ѝ, че той се побрал в десетлитров стъклен буркан. Преди да започне работа в министерството, той бил археолог и историк и от книжките на английски и арабски беше научил как да балсамира трупове. Наричаха го Тутанкамон. Но за разлика от египетския фараон той беше дебел и мръсен. Докато беше в заведението, се оплакваше единствено, че са го разделили от скъпия на сърцето му предмет — консервираната му съпруга, — и затова го приемаха за болен с примерно поведение, който скоро можеше да бъде изписан.

Но това скорошно изписване се отлагаше вече цели десетилетия. Тутанкамон беше разсеян, мрачен и мълчалив. Отговаряше само на въпросите на началника Иван Филимонович Съомин, който обичаше да се фука с блестящите като антрацит кожени ботуши и износената си, но чиста армейска униформа.

Съомин уважаваше Тутанкамон и много се разстрои, когато по време на трудовата терапия дециметровата квадратна заготовка от

фрезата се заби точно между очите на бившия чиновник и археолог. Ако беше някой друг, веднага щяха да го отнесат в килията на моргата. Но Съомин се надяваше на чудо. Не можеше да си представи, че съдбата ще го лиши от такъв забележителен събеседник, който знаеше всичко за Египет и Вавилон. Съомин изпрати безжизненото тяло на Тутанкамон в операционната. Местният хирург, също от затворниците, псувайки, извади пробитата част от черепа, напълно уверен, че ако „фараонът на заведението“ оживее, ще стане пълен идиот.

Но лоботомията направи точно обратното. Едва дошъл на себе си, Тутанкамон си спомни, че името му е Иван Михайлович Подкалужни. И от този момент приятелската алтруистка усмивка не слизаше от апостолските му уста. Разсеяността и грубостта му изчезнаха, като че ли въобще не бяха съществували.

През осемдесетте години в заведението започнаха да постъпват войници от Афганистан. Имаше и контузени, и наркомани. Най-ярката личност от „новата вълна“ беше Артур Машидов, по прякор Самоеда. Напушил се с хашиш, след вечерната проверка, кой знае защо, той отишъл по малка нужда не в клозета, а в планината. Паднал на дъното на клисурата и наранил ръката си чак до лакътя. С ножа щик, с който опитният старшина не се разделял нито за минута, също както с автомата и двете гранати, той си отсякъл ръката, запалил огън и на шомпола на автомата си опекъл няколко къса като турски шиш кебап и ги изял. До сутринта привършил с останалото месо от ръката си. А за утринната проверка дошъл на себе си, превързал лакътя с колана си и се върнал в частта, която през това време била нападната от душманите. Всички останали момчета били направени на „черни лалета“.

С течение на времето специалното психиатрично заведение много се модернизира. Кованите порти бяха махнати и заменени с по-либерални — дървени, обковани с ламарина, като им бяха оставили само предишните шпионки с решетки. По времето на Брежнев, който даваше пример за помпозност във всичко, наковаха буков паркет на пода, а отгоре, по коридорите и в стаите за почивка, постлаха червено-зелени килимени пътеки.

Изчистиха стените и накачиха много картини в позлатени гипсови рамки. Това бяха традиционните съветски шедьоври „Ленин в Горки“, „Ленин в Смолни“, „Ленин приема пратениците на селяните“,

но имаше и добри репродукции от картини на Шишкин и Левитан. Коридора, по който водеха пациентите на процедури, украсиха със страховити уроди на Брьогел и Дюрер.

Пред шедьоврите на Брьогел много често се спираше татарският писател дисидент Фазил Куциев. Защото той по-често от другите се качваше на втория етаж при главния лекар Фьодор Устимович Кузмин, за да заяви, че е напълно здрав и напразно го държат тука.

Набитият Кузмин вежливо изслушваше „напълно здравия“ болен и написваше в болничния му картон „болният е обзет от натрапчива мисъл и няма критично отношение към заболяването си, да се удвои дозата за лечение“.

В заведението почти не използваша усмирителни ризи, но пък често пребиваха пациентите си. Ролята на усмирителна риза често изпълняваша инжекциите, след тях ръцете безжизнено се отпускаха, краката омекваха, ставите се усукваха и болният вече не беше опасен.

Ролята на добрия удар с шокова палка изпълняваше химическото съединение на течна сяра с окиси. Приликата с удара беше абсолютна. Чак до подуването на мястото, където беше бита инжекцията и многодневното усещане, като че ли под кожата ти има накълцано стъкло, а мускулите ти постоянно се дерат от остри ножове.

В СССР считаха, че сярата изолира мозъчните центрове от повредения от психическата болест сектор, написаха се обширни дисертации на тази тема, много обикновени лекари станаха кандидати на медицинските науки, а кандидатите защитаваха докторски дисертации пак заради тази сяра. На запад съветското изобретение се определяше като „химична палка“.

Освен от натрапчиви идеи, Фазил Куциев страдаше и от „графомания“. Той пишеше стихове и разкази, всичките посветени на татарския проблем. Затова му инжектираха течната сяра в китките на ръцете, за да не пише, и в ходилата, за да не пречи на висшето началство да ръководи заведението с изолационен режим. Куциев беше упорит и щом поне малко го отпуснеше болката, от своя трети корпус, разположен на мястото на бившата манастирска библиотека, отново отиваше на втория, „командирски“ етаж.

Диагнозата на Куциев беше „постоянна“ — „късна шизофрения“, болест, която не съществуваше в природата, но беше създадена от земяка на Фазил, Бакир Мурджиев — татарин от Казанския

университет. „Късната“ беше особена разновидност на шизофренията. Тя се проявяваше чак след четиридесетата година. И предимно при писатели или художници. За своето откритие в психиатрията Бакир Мурджиев получи званието член-кореспондент и вълна от протести от страна на цивилизования Запад.

Тази вълна тръгна от Германия, чиито учени някога сами бяха измислили шизофренията и сами я бяха определили като раздвояване на съзнанието. Вълната идеше и от Франция, чиито учени никога не са възприемали немската гледна точка. Вълната идеше и от далечната Америка.

Но Фазил Куциев така и не научи за гласовете в негова защита. Доведен до отчаяние, един ден той сграбчи дългия кухненски нож, прикован към стената с верига, и се опита да нападне минаващия наблизко главен лекар, другаря Кузмин. Онзи имаше добра реакция, на младини той беше боксьор, и отскочи встрани. Тогава Фазил, разбирайки какво го чака, се хвърли към разпределителното табло и се опита да отскубне шалтера, за да умре от токов удар. Но не му провървя. Младият лекар самбист Федя Полетаев сграбчи известния писател като кученце за врата, а другият лекар, Иван Кошкин, помъкна Куциев заедно с притичалите санитарите през двата коридора в шестата килия.

Между пациентите тя се наричаше „килерът на Буратино“. Всички или почти всички психичноболни знаеха колко добре е оборудвано складчето за примитивни и изтънчени мъчения. С препарати. С механизми...

За първи път Фазил не вървеше с подгъващи се колене покрай платната на великия холандец, а „пътуваше“, носен от чужди ръце. Гениалните уроци се зъбеха зад гърба му и може би му съчувстваха. От „килера на Буратино“ по традиция имаше само един път към свободата — с краката напред.

Но не всички се държаха така непредпазливо, както Фазил. Едни търсеха подход към „добрия лекар“, рижия и луничав Федя Полетаев. Други, с помощта на роднините си, намираха финансов компромис с Ванюша Кошкин, че дори и през главата му — със самия Кузмин.

Илинското изолационно заведение се считаше за най-затътеното. Неслучайно се намираще на най-стръмния завой на Десва. През пролетта, по време на прилива, завоят на реката изчезваше

под водата, превръщайки „лечебницата“ в остров. Като остров това парче суша дочакваше средата на юни и в началото на ноември отново беше изцяло обкръжено от вода — ВЕЦ-ът, който се намираше по-горе по течението, отваряше шлюзовете си, надигайки водата в ниското с три метра над естественото ниво.

Наблизо нямаше железопътна линия. Зимно време можеше да се стигне до най-близкия районен център само с шейна или моторен скутер. Тъкмо заради своята откъснатост от света Илинското заведение имаше славата на добра болница, без натрапчиви психари — от тук не можеше да се изпрати писмо нито до Върховния съд, нито до Генералния секретар. Това си беше безсмислено.

Рядко някои роднини се осмеляваха да посетят своите бащи и майки, братчета и сестрички при тази безпътица и дива пустош.

Но за сметка на това офицерите от Пети отдел на КГБ често трябваше да посещават Илинское. Те наглеждаха болните, отбелязани в тефтерчетата им с „птички“, питаха, без бъкел да разбират от медицина, фармация и психиатрия, как върви лечението. И много се радваха, когато Кузмин им съобщаваше, че на този или онзи бият силен аналгетик, и много се огорчаваха, ако у някой от пациентите им започваше ремисия, т.е. подобрение...

КГБ и МВР бяха богати ведомства. По принцип офицерите им бяха влиятелни хора, много заети и затова те прелитаха в Илинское С хеликоптер и при това предимно около Първи май и Седми ноември, за да повдигнат духа на медицинския персонал с известия за премиални, надбавки, награди или пък медалче по случай празниците или годишнини.

2.

ТУРЕЦКИ, КОЙТО НЕ ПОМНЕСЕ РОДА СИ

Турецки изплува от забравата от нечий груб вик:

— Ей, я мърдай!

Той вървеше по дългия коридор, боядисан със зелена олющена боя.

От двете страни на коридора имаше врати, обковани с ламарина и с малки прозорчета в средата. Тези прозорчета сега бяха затворени, също както и вратите, на които висяха огромни катинари. Някои бяха залостени дори с масивни затворнически резета.

Турецки едва движеше краката си. Беше облечен в сива арестантска дреха, която напомняше донякъде болнична пижама.

Върху джобчето на дрехата беше пришито бяло памучно парче плат, на който с химикалка беше написано „Сергей Сергеевич Иванов“.

Санитарят придружител изпрати Сергей Сергеевич Иванов до малката тясна килия, която никак не приличаше на болнична стая.

В ъгъла имаше желязно легло, завинтено за пода, а до другата стена — табуретка, също метална и пак добре закрепена към стената, забила крака в циментовия под.

Турецки учудено се огледа, когато влезе в килията. Нямаше на какво да спре погледа си. В болничната стая-килия имаше само четири жълти стени, боядисани с блажна боя, малко квадратно прозорче с решетка горе до тавана, умивалник, от чешмата на който капеше вода, и той, човекът, облечен в сива пижама е фамилия Иванов.

Придружителят му не заключи вратата, защото след минутка влезе лекар с не особено чиста бяла престилка.

Лекарят внимателно погледна изправения Турецки и го помоли да се обърне. Турецки се обърна с лице към вратата.

— Е, как е самочувствието? — попита ласкаво лекарят.

— Аз съм здрав — бавно каза Турецки, тъпо загледан в бялата зацапана престилка на лекаря.

— Тогава защо ни бъкел не помниш? — добродушно се усмихна рижият лекар. — Поне името спомни ли си?

— Май че не...

— Даа, случва се. Тука, при нас, не си само ти. Не се вълнувай. Ще се опитаме да ти възстановим паметта по моя метод — усмихна се лекарят.

В стомаха на Турецки като студена медуза се надигна страхът: „Ще възстановим ли? Как ще възстановят? Какво ще правят с мен?“ Той погледна в искрящите от доброта очи на лекаря и страхът отмина.

— Много сложен ли е методът?

— Не, много е прост — отговори лекарят и лицето му грейна в усмивка. — Нали знаеш, клин клин избива. Така и ние ще те цапардосаме по тиквата с нещо, ама ти не се бой — веднага ще изпаднеш в безсъзнание. А като се събудиш, паметта ти ще си е на мястото!

Турецки тъпо преценяваше с какво биха могли да го ударят — с камък, с тухла, а може би и с някакъв специален медицински инструмент, например микроскоп. Странен метод... Странно място... Странен съм и аз... Защо имам чувството, че човекът, който стои пред лекаря тука, не съм аз? А кой е онзи, който съм аз?

Странно... Всичко е много странно...

— Сергей Сергеевич, да ви се представя. Може би аз ще съм вашият нов лекуващ лекар. Вече се запознахте с главния лекар, нали?

— Не знам... — промърмори Турецки.

— Нима не помните? Нали току-що се разделихте с него?

— Помня, че се разделихме... — автоматично повтори Турецки.

— Така... Май че имаме ехолалия — промърмори под нос Фьодор Полетаев.

Турецки седна на табуретката. На три метра от него, върху леглото, застлано с надупчено кафеникаво одеяло, приседна и Полетаев.

Придружителят беше останал зад вратата в коридора.

— Интересно, скъпи Сергей Сергеевич, кога сте роден? — загрижено се интересува Полетаев.

— Май че отдавна... Мисля, че отдавна — промърмори Турецки.

— А по-точно?

— Струва ми се в петдесет и някоя... Забравих...

— Вижте, в медицинския ви картон е написано „пълна амнезия“, но се оказва, че все пак помните нещо! Значи нямате пълна загуба на

паметта, нали така, Сергей Сергеевич?

— Непълна — тъпо провлече глас Турецки.

— А как ви е името? Можете ли да ми кажете?

— Не.

— Сергей Сергеевич, шегувате се! Пак ли забравихте, че се казвате Сергей Сергеевич Иванов.

— Сергей Сергеевич Иванов — автоматично повтори Турецки.

— Е, спомнихте ли си?

— Неее — провлечено измуча Турецки.

— Ама че работа! Толкова ли си безнадежден?

— Безнадежден... ли... — повтори след Полетаев Турецки.

— Нищо, момче. Аз съм добър лекар. Все пак ще се опитаме да те излекуваме. Сигурен съм, че ще излезеш по-рано. Нали искаш свобода?

— На свобода? А къде съм сега? — върху лицето на Турецки се появиха първите проблясъци на мисъл.

— Сергей Сергеевич, не си ли спомняш, че току-що те преведоха от ташкентската специална психиатрия при нас, в Илинское.

— Не помня...

— Добре, няма да те мъча — каза лекарят, като стана от леглото. — Ще се опитаме да ти определим някое ефективно лечение, ще се посъветваме и с главния лекар и ще те лекуваме както трябва! А колкото до онова — клин клин избива, — аз се пошегувах — усмихна се лекарят.

На устните на Турецки също се появи нещо като усмивка.

— Добре, почивай сега.

Полетаев излезе от килията.

Вратата се затръшна с грохот зад гърба на лекаря. Изскърца желязното резе.

Турецки с усилие се надигна от табуретката и се премести на кревата.

Погледът му се плъзгаше по стените, а мислите... Мислите му като вълни на някакъв лютив, сив дим или мъгла изпълваха мозъка му и като че ли също като кълбата дим се стичаха из килията.

„Защо съм тук? Що за хора са тези, дето говорят с мен? Как се озовах тука?... Най-важното... Това не е най-важното... Но кое е...

Аха, трябва да разбере кой съм аз!... Колко странно — аз не знам кой съм... Колко странно!...”

Турецки започна да разглежда ръцете си. Той ги познаваше... и не ги познаваше. Като че ли бяха неговите ръце, но... И пак този въпрос — негови, но чии?

„Но кой съм аз в края на краищата? Може би вече не съм човек? Но нали с мене говориха двама лекари. Значи съм болен. Значи има надежда, че аз... аз ще си спомня!... А, ето какво било, всичко съм забравил — и кой съм всъщност, и защо съм тук, и какво правя тук. Значи всичко е наред. Лекарят... как се казваше, този, вторият, рижият блондин с приятната белозъба усмивка... той обеща да ми помогне. А сега трябва да си почина... Да почина... Помощта ще дойде... Непременно...”

Ехолалия — странна дума. Употреби я онзи лекар Полетаев, помня го. Струва ми се, че съм чувал тази дума някога отдавна, изглежда, в предишния си живот... Аха, значи в предишния живот съм умрял, а сега съм се превъплътил... както пееше Висоцки — «родил съм се баобаб». Ясно! Аз съм умрял и сега отново съм се родил! А Висоцки — той май че беше китарист... или певец... помня го от предишния си живот... Но трябва да разбере по-точно от лекаря — болен ли съм, или сега съм друг човек, роден на тази земя, в този родилен дом. Трябва да уточня... А сега нещо ми се вие свят и ми се иска да спя... Да спя...”

Разбира се, Турецки не помнеше, че след като беше изпил обикновения и съвсем не отровен коняк в кабинета на Ваганов, беше получил шок и изпадна в безсъзнание и дълбока инсулинова кома, настъпила от това, че в немската болница лекарят Федулкин му беше бил инжекция от онзи препарат, който му бяха донесли от Ваганов — препарат без име, с номер 9.

Турецки беше превозен с военен транспортен самолет край Смоленск. Главният лекар Кузмин не разгласи пристигането на нов „луд“ затворник. Заедно със санитаря с прякор Сипаничавия, комуто той се доверяваше като на себе си, настани Турецки на кушетката в лабораторията си.

Почти цяло денонощие Фьодор Устимович прави магии над безжизнено лежащия Турецки. В мига, когато следователят беше изведен от комата и отвори очи, той започна да го подпитва помни ли

нещо? Но Турецки само клатеше отрицателно глава и мучеше, не си спомняше нито една руска дума. Главният лекар остана много доволен от състоянието на следователя и му би една инжекция със сънотворно. След това с помощта на санитаря го премести в креслото и започна работа по препрограмирането на личността на Турецки.

На главата му беше надянат шлем, който трябваше да подава в определена последователност свръхвисококачествени сигнали. Креслото на Турецки беше обградено от четири страни с пластмасови щитове с антирадарно покритие, което се използваше в невидимия самолет „Стелт“, за да екранират страничните лъчения. Очите му не се затваряха, защото горните клепащи бяха залепени за веждите с лепенка. Пред очите му стоеше компютърният монитор.

Информацията в мозъка на бившия следовател се набиваше по сигнал от компютъра и при това попадеше направо в подсъзнанието. Когато у Турецки, седящ в креслото с отворени очи, настъпваше фазата на бързия сън, компютърът се включваше и програмата започваше да се внедрява. На екрана се мяркаха цифри, имена и дати: „Сергей Сергеевич Иванов, година на раждане...“ В слушалките на шлема нещо пищеше. Преведената в звукови сигнали информация летеше направо в подсъзнанието му. Датчиците от шлема внимателно следяха за качеството на предаваната информация. „Жизненоважна задача на Сергей Иванов след получаването на заповедта е да изпълни следните действия...“

Главният лекар Кузмин не беше спал цяло денонощие, работеше над Турецки и много се вълнуваше. Предварителните експерименти с четиримата психичноболни, както му беше съобщил Ваганов, завършили неудачно. Идиотите не изпълнили онази задача, за която бяха програмирани. Наистина, системата за самоунищожение беше ефективно задействана и в Илинское се беше върнал само един — с псевдонима Безпръстия. Беше се върнал само защото, за разлика от другите трима, пак заради експеримента, не бяха го програмирали да се самоунищожи. Но той не беше успял да съобрази как да вземе най-лесно ръкописа на полковник Васин от следователя и се наложи да му изпратят на помощ нормален съпровождащ екип.

В общи линии обработката на психически болните беше показала, че е нужен свършено здрав човек, добре познаващ Москва, който има свободен достъп до висшите ешелони на властта.

Главният лекар, който почти четири денонощия се занимаваше с Турецки, накрая съвсем се изтощи, но остана доволен от извършената работа. Турецки от време на време идваше на себе си, но в други моменти отново се унасяше. Компютърът и енцефалографът показваха, че заложената информация е усвоена стабилно. Кривите на енцефалографа, които показваха индивидуалните характеристики на мозъчната дейност, сега бяха съвсем други.

Фьодор Устимович реши да остави временно Турецки и да го предаде на наблюдаващия лекар Ваня Кошкин. Но дори и на него Кузмин не се доверяваше напълно и не му обясни кой е всъщност новият болен, „преведен в Илинское от Ташкент“.

Колкото и да искаше, сега Турецки не можеше да си спомни нищо. Дори и това, че се казва Сергей Сергеевич Иванов, щеше да си спомни много по-късно, чак когато заложената информация ще изплува от подсъзнанието, ще изплува като негови лични спомени...

Грязнов остави откраднатия „Москвич“ до дома на Васин и умърлушено се затътри пеша към военното градче, да „продължа банкетата“, помисли с ирония.

Още не беше стигнал до армейската столова, когато видя, че някой тичаше насреща му. Беше Пивоваров.

— Другарю Грязнов! Вячеслав! — викаше в движение той. — Какво правите? В каква беля ме вкарахте!

Грязнов спря на идеално чистата бетонна пътечка и чакаше Пивоваров да налети върху него. Спецът започна да се пени:

— Еее, следователю! Какви номера ми въртите с твоя приятел!

— Извинявай, но ние също сме на служба. Държите ни вързани. Не сме дошли тук да седим по банкети.

— Не зная, ние искахме да ви бъде по-приятно! — възкликна спецът. — Сега няма да те изпускам от очи. Поне тебе да изпратя в Съветския съюз жив и здрав. — Пивоваров стисна юмрука си и го размаха под носа на Грязнов. — Спешно ви молят да се върнете! Делото, с което се занимавате, е предадено на друга инстанция. На, порадвай се... — Пивоваров протегна на Грязнов сгънатото листче с телефонограмата.

Слава бързо го изчете и попита:

— Да няма някаква грешка?

— Ти какво си мислиш, следователю? За какви ни имаш? Истинска шифрована телефонограма! Не може да има грешка.

— Къде е Турецки?

— В Москва. Къде може да бъде? Да не би да чака тебе, блудния следовател! Да знаеш, че ще напиша рапорт до вашата генералша Романова, за да знае какви ги вършите в Германия... Разхождате се, където не трябва.

— Пъргави момчета сте, както виждам; успяхте да закопаете Васин...

— Лично посрещнах вас, а вашия Васин поне половин година не съм го виждал — направи обидена физиономия Пивоваров. — Така че не приемам никакви обвинения. Аз си изпълнявам задълженията — да ви придружавам и да ви помагам според силите си. И ще се справя със задачата си! Обещавам ти, Слава, че лично ще те натикам в самолета и няма да си тръгна, докато не те видя във въздуха...

— Ти ли качи Турецки на самолета?

— Не. С Турецки се занимаваше май оня — Женя Фролов, от военната прокуратура. Ако знаете как ми омръзнахте вие, следователчета московски — каза спецът. — И без вас си имаме много тревоги с извеждането на армията, а сега и Московската прокуратура, пък и МУР на главата ни... Добре, стига съм те навиквал. Хайде да вървим, да пийнем отлична бира в кутии. Аз черпя. Билетът ти е поръчан...

— Без Турецки? Без да се срещна с командването? — присви очи Грязнов.

— Никакво командване няма да те приеме. Всички заминаха за Берлин. С Турецки ще се срещнете в Москва, на твоята „Петровка“...

Грязнов помисли малко и махна с ръка. Щом ще е бира, бира да е. Ще трябва да пообиколи магазините и да приеме компанията на Пивоваров. Все пак с кола е...

От известно време в специалната психозона започнаха кардинални промени. По заповед на главния лекар Фьодор Устимович Кузмин надзирателите и дееспособните болни подмениха бодливата тел, която беше опъната над манастирските стени, докараха система за

включване на ток с високо напрежение към бодливата тел. Наистина, тази система засега не работеше, защото нямаше нужда от нея, но от любопитство понякога я включваха през нощта, макар че главният лекар недоволстваше — харчеше се много ток.

Смениха ключалките на някои от килиите. Някои стаи бяха ремонтирани и в тях можеше да се живее не по-лошо отколкото в хотел.

Преди в Илинския „спецсанаториум“ имаше повече от сто и шейсет души. Но изведнъж започнаха да ги разпределят по други заведения, така че към деветдесета година останаха не повече от петдесет души.

Някои изпратиха в Казанската зона, други в Ташкент, а трети в специалната психозона край Луганск.

Главният лекар обясняваше промяната с перестройката. „В цялата страна тече перестройка, ние да не сме по-лоши“ — казваше той на останалите двама лекари Иван Кошкин и Фьодор Полетаев, другите бяха уволнени като излишни.

„Ще направим от Илинское земен рай — обичаше да се хвали Кузмин, когато пийне. — А как да си обясним това? Ами така, появи се богат покровител, богат спонсор, както казват сега...“ Кузмин не уточняваше кой беше спонсорът, но лекарите и медицинските сестри, както и надзирателите санитарни не можеха да не забележат, че прекалено често започнаха да наминават в Илинское не съвсем обикновени хора.

Не бяха момчетата от „пето“, отговарящи за медицината в страната, а военни. За един от посещаващите ги генерали специално приготвиха две стаи до кабинета на Кузмин. Обзаведеха ги с вносни мебели и мебели от смоленски майстори, накачиха по стените акварели и картини, останали от „лудия“ период в творчеството на двама дисиденти художници, които вълната на демокрацията най-после освободи от Илинское, признавайки ги за здрави.

Освен това на третия етаж беше оборудвана и лаборатория за анализ и синтез на химически съединения, много добре снабдена с апаратура, предимно вносна. Тя беше създадена специално за нуждите на главния лекар Фьодор Устимович. В нея не се допускаше никой, с изключение на Ваня Кошкин — упорит пияч и изключително жесток лекар психиатър, който провеждаше експериментите си над лудите

затворници, тренирайки върху тях своите способности на хипнотизатор.

Иван Кошкин в продължение на седмица беше хипнотизирал през стената на ординаторския кабинет един умствено изостанал и напълно безвреден луд — бившия чистач и безобиден крадец клептоман Гоша. Резултатът беше поразителен. В момента, в който лекарят Кошкин сядаше срещу стената и започваше да я дълбае с черните си очи, клептоманът Гоша започваше отчаяно да блъска по нея, молейки да престане да го хипнотизира.

Кошкин страшно се радваше на своите феноменални способности. Хипнозата през преграда беше нещо съвсем ново в парапсихологията. Затова през по-голямата част от работното си време Кошкин се занимаваше със своята странна дарба. Той, както и останалите лекари, медицинският персонал и охраната живееха близо до манастира — в малки двуетажни къщички.

Кошкин и Полетаев с голямо учудване наблюдаваха как един генерал на име Ваганов непрекъснато проявяваше прекалено голяма грижа за задържаните в зоната — за храната им, както и за санитарните условия. С една дума, този високопоставен генерал вникваше във всички тънкости. Най-странното беше, че той не само не беше от органите на Министерството на вътрешните работи, но дори не беше свързан с Пети отдел на службите. Лекарите и обслужващият персонал намираха обяснение, макар и не съвсем правдоподобно, за грижите на генерала.

Недалеч от Илинское имаше полузабравено военно летище, което започна да се оживява след 1989 година. На пистата му се появиха мигове, които всяка сутрин разбуждаха хората с тренировъчните си полети. А след деветдесета година започна усилено да се строи, отначало малко, но сега вече доста голямо военно градче.

Недалеч от летището строяха нещо като школа за пилоти или училище за частите със специално назначение, или бог знае какво друго учебно заведение за военнослужещи.

Във всеки случай в общежитията живееха офицери от младшия и среден команден състав заедно с жените и децата си. Офицерите по цял ден се занимаваха с повишаване на бойната и политическа подготовка, като организираха на всеки три месеца показни стрелби.

Веднъж на всеки шест месеца се провеждаха учения с участието на БМП, БТР-70 и друга военна техника.

На тези учения винаги присъстваше генерал-майор Ваганов заедно със свитата си. А тази свита, колкото и да беше странно, се състоеше също от генерал-майори. Така че най-малко веднъж на всеки три месеца Ваганов наминаваше към Илинское. Затова нежно и на шега наричаше специалната психиатрична зона „своя вила, любима смоленска резиденция“...

През последната година зад оградата от бодлива тел в Илинское започна да става нещо странно и необяснимо.

Появи се нов затворник — някой си Василий Найдъонов. Той съвсем не беше глупав и луд. Както решиха Полетаев и Кошкин, вероятно се криеше тук от правосъдието. Изглежда, че Найдъонов е бил свързан с чуждите разузнавания, но демокрацията помогна и на него. Както Горбачов освободи Сахаров от Горки, така и Найдъонов не беше осъден за криминалните си или политически престъпления, а милостиво беше признат за невменяем...

Стаята, в която живееше Найдъонов, беше разположена под самия купол на бившия храм. Тази затворническа килия беше от най-висока европейска класа — телевизор, хладилник, два компютъра, етажерка с книги по физика и математика, меки килими на пода и по стените, два черни фотьойла.

На Найдъонов, който беше бивш конструктор от коломенското конструкторско бюро (КБ), тук, в психиатрията, бяха създадени всички условия за работа, такива, каквито и самият Сахаров е нямал в заточението си.

Никой не знаеше какво работи този млад талантлив момък.

След Найдъонов започнаха да се появяват още по-странни хора. Те бяха местени от Казан или отнякъде около Свердловск, както беше отбелязано в болничните им картони. Всичките бяха изгубили паметта си.

От специалната зона край Камишин бяха преместени в Илинское още двама, изгубили паметта си: единият получи прякора Безпръстия — заради постоянното желание да отреже пръстите на ръката си, — а на другия лепнаха прякора Заека. Главният лекар дълго се занимава и с

двамата, но явно не успя да постигне съществени резултати. Безпръстия и Заека заедно с още двама ненормални бяха изпратени някъде другаде. Но изведнъж Безпръстия отново се появи в Илинское.

Появи се и още един — Сергей Сергеевич Иванов, който беше преместен по неясни причини от слънчевия Ташкент. И пак същото — нулева памет. Нито пък лицето му беше загоряло, макар че през зимата, през ноември, в Ташкент, слънцето грее с всичка сила. Обикновено всички, които идваха оттам, бяха почернели като дяволи, защото при онази южна горещина лудите не издържаха задуха в килиите и по-голямата част от деня прекарваха във вътрешния двор.

Фьодор Иванович Полетаев, относително млад лекар, който работеше в Илинское само от три години, беше силно заинтригуван от този феномен с практически пълна амнезия.

„Че с какво съм по-лош от другите? — мислеше си Фьодор. — Някои направиха кандидатски и докторски дисертации върху «късната шизофрения»... А аз с какво съм по-лош? С това, че съм по-честен?... Ами ако успея да измъкна материал от тези феномени, чийто характер на заболяването не е изяснен в медицинските картони... Може пък и аз да напиша кандидатска дисертация?!...“

Още в медицинския институт професорите се подиграваха на някакъв доктор на науките, който беше измислил нова болест, наречена „късна шизофрения“. И изглежда, че тази „заразна“ болест се предаваше само на хора с творчески професии, като писатели, художници, композитори... Световният психиатричен конгрес рязко осъди и вдигна на балон тази самодейност на руските „новатори“, изобретатели на болести. Но пък диагнозата прекрасно подходеше за дисидентите, правозащитниците и другите неудобни за брежневското и андроповското КГБ.

Не, лекарят Полетаев не искаше да измисля каквото и да е, той нито веднъж не беше използвал и не беше предписвал, макар че главният лекар много пъти го беше карал, препаратата сулфазин — стопена сяр, която инжектираха под кожата, за да създаде болезнения „отвлечащ“ ефект.

От надзирателите до лекарите Кузмин и Кошкин никой не го обичаше именно заради това негово непослушание.

Той знаеше, че версията със сулфазина, който уж помагал донякъде на болните, беше чиста лъжа. Някой беше успял да направи

дисертация с тоя сулфазин, опитвайки се да докаже, че когато човек го боли нещо, имунитетът му се засилва, засилват се защитните функции на организма и... настъпва оздравяване! Но практиката показваше, че никакво оздравяване никога не беше настъпило.

Ако адската болка от сулфазина повишава имунитета, защо тогава го инжектираха не в задника на писателя Фазил Куциев, а непременно в ръцете, така че те подпухваха като огромни червени възглавници и той не беше в състояние да държи нито молив, нито писалка...

Защо главният лекар предписваше да се бият инжекции със сулфазин в прасците на краката на онези, които много често отиваха да му се оплакват? След манипулацията те цял месец не можеха да се качат по стълбите до кабинета на главния лекар...

„Лъжа, лъжа... навсякъде лъжа... — мислеше Полетаев. — А аз се надявах, избирайки психиатрията за специализацията си в института, че ще мога да помагам на дисидентите, да лекувам болните, да помагам на хората!... И какво? Тук съм съвсем безпомощен и за две години никому не помогнах. Освен дето тайно отменях или намалявах дозите халоперидол. Затова толкова ме мрази главният лекар.“

3. В МОСКВА

Александра Романова недоволстваше. Беше готова да избухне и накрая избухна.

Меркулов, който беше в кабинета ѝ, само се опита да ѝ възрази и тя тресна с юмрук по бюрото. Грязнов и Левин, които също бяха поканени от нея, седяха мълчаливо.

Единият от петте телефона на бюрото жално издрънча — беше апаратът за вътрешна връзка с шефовете, който стоеше вече осем години между другите и беше останал от онова що-годе спокойно време преди Горбачов.

Шура Романова скочи, сграбчи черната кутия и закрещя:

— Ако още веднъж ми противоречиш, ще те цапардосам, Костя!
Тя захвърли телефона обратно на бюрото си.

Меркулов отдавна не я беше виждал в подобно състояние и реши да премълчи.

А Шура, изпъчила коремчето си напред и демонстративно опряла юмруци в хълбоците, в желанието си да заприлича на продавачка от пазара, продължаваше:

— Свършихте я, авантюристи такива! Как само ме прекарахте... мене... глупавата дъртачка! Ама и аз, глупачка... защо ви повярвах. Мисля си, Костя, дали не сте се наговорили срещу мене! Ще се пенсионирам! — махна тя с ръка. — А вие наистина сте се наговорили! Ти, Меркулов, искаш да станеш главен прокурор, но каквото и да направиш, никой няма да те назначи! След подобни авантюри и от службата си можеш да изхвърчиш!

— Но засега нищо не е станало. Защо да се вълнуваме преждевременно? — тихо се опита да възрази Грязнов.

Левин седеше, навел глава, и разглеждаше ноктите си.

— Казвах ви! Предупреждавах ви! Ами ти, Меркулов, с твоя опит, не можа ли да разбереш, че тъй или иначе делото ще отиде при кагебистите! Умряла работа! Или сънуваш лаврите на Гдлян, а? Така си кажи! Къде се врите, като не знаете пътя! Вие просто не обичате

Турецки и никога не сте го обичали! Никога не сте го ценили! А аз обичам Саша, ей тук, вътре — и Романова потупа с длан пищната си гръд, — всичко ми е свито! И какво постигнахте? Това, че след половин година немската полиция ще извади Турецки от водите на Рейн? И ще получим изглозгания му от рибите труп — ей това постигнахте!

Костя почувства, че се изпотява. На челото му избиха мънички капки пот, бузите и носът му почервенияха. Той механично бръкна в джоба си за цигарите. Но Шура Романова почука с пръст по бюрото:

— В моя кабинет не се пуши!

Меркулов с недоумяващ израз на лицето мушна обратно цигарите в джоба си.

— Сигурен съм, че Турецки ще се обади — отново се опита да вземе инициативата Грязнов.

— А ти къде се завираш... Имаш си делото на Самохин, занимавай се с него!

— Нали се разбрахме да си помагаме. И после — те всички са свързани един с друг. И Самохин, и убитият Селдин, и убийството на Гусев и Холод. Това са брънки от една верига!

Грязнов започваше да се ядосва на Шура.

А тя, след като си изля малко яда, намали оборотите.

— И без теб го знаем. Не съм глупачка — измърмори и се плъсна в креслото. — Та, момчета демократи, чуйте сега аз какво ще ви кажа. Делото с взривяването на мерседеса наистина не е наша работа. Откровено ви казвам. Надявам се, Меркулов, че ми вярваш?

— Опитвам се — мрачно избоботи Меркулов, опитвайки се да види нещо зад прикритите наполовина от пердето прозорци на кабинета.

— Повтарям! Ние нямаме никакво право да разследваме убийството на банкера и журналистката. Защото документите, които е трябвало да получи в дипломатическото куфарче редакторката на „Нова Русия“, е трябвало да й бъдат предадени... — тук Романова направи многозначителна и малко театрална пауза — от агент на ЦРУ! Да, да... компрометиращите армията ни документи е трябвало да предаде на журналистката от нашия демократичен вестник не кой да е, а агент на ЦРУ, някой си полковник Васин! Няма да се учудя, ако изведнъж излезе, че и тази редакторка се е сдушила с хората от Ленгли.

В кабинета на Романова настана звънлива тишина, като след оглушителен взрив.

След традиционната си пауза, Романова премина почти на шепот:

— Е, какво, държавен юридически съветнико, езика ли си глътна? — тихичко и с усмивка попита тя. — Не очаквахте, милички мои, нали? Или сте решили да работите допълнително на половин заплата за кагебистите?

— А доказателствата? — попита Меркулов, заместник главният прокурор на страната, като се посъвзе и без въобще да се обиди.

— Ти мен за ненормална ли ме мислиш, Костя? — навъси се Шура Романова. — Онези от комитета са намерили бележка, собственоръчно написана от Васин, в която си признава, че е трябвало да предаде документите на онази журналистка от вестника. Графологичната експертиза е потвърдила, че без съмнение бележката е написана от ръката на полковник Васин. Написана е с писалка със златно перо и немско мастило най-много преди две седмици... Та такива ми ти работи, момченца следователчета...

— Може би просто са го набедили, че е американски шпионин и работи за тях? — попита Левин тихо, след като набра смелост.

— Мило мое момче! Аз много рядко казвам нещо, което не отговаря на действителността. Момчетата от контраразузнаването имат цяла торба с касети и снимки, на които полковникът едва ли не се прегръща с резидента на американското разузнаване в Пакистан. Този американец е достатъчно известна личност. Казва се Норман Плат!

В кабинета отново надвисна тягостна тишина. Всички присъстващи, освен Романова чувстваха, че са настъпили купчина миризливи лайна.

— Константин Дмитриевич, аз не съм садистка, нито терористка. Нямам желание дълго да те мъча. Но все пак ще ти припомня, че Грязнов и Турецки заминаха за Германия, за да арестуват не кой да е, а истински агент на ЦРУ! Помислете си само за съотношението на силите — двама срещу мрежата на ЦРУ в Германия!

— Много далече отиде, Шура. Чак пък толкова... — объркано каза Меркулов.

— Абе вие да не сте луди? — Романова отново почука ядосано с пръсти по бюрото. — Още ли не сте разбрали, че на вашата

журналистка са искали да пробутат менте, че другарите от ЦРУ са се опитали да оклеветят армията ни? Резидентът на американското разузнаване, полковник Васин, предава за публикуване компромат с цел... вече не знам с каква цел... нека да не ви лъжа, но тези документи биха могли да съдържат и компромат срещу нашия нов вицепрезидент... Може би, с цел да го свалят и да сложат свой човек на мястото му... Защо пък не?... Или пък американците замислят нещо срещу нашия нов военен министър и искат да пробутат свой човек в Министерството на отбраната?

— Е, Шура, пак прекали — процеди Меркулов.

— За съжаление не прекалявам. Фактите са неопровержими. Вербуваният полковник Васин предава компромат срещу висшето военно ръководство на страната и Западната група войски! Коментарът е излишен! Ако сте истински следователи, ще се досетите кому е изгодно това...

— Наистина на кого? — съвсем невинно попита Левин.

Шура Романова се разсмя на думите му и поклати глава:

— Сигурна съм, че контраразузнавачите ще отговорят на този въпрос. Ах, боже мой — въздъхна тя, — нали ви казвах, предупреждавах ви... Но и аз самата съм виновна. Надцених Турецки. Толкова ми е жал за Саша... Ако сме се накуснали в тази работа, която мирише на шпионаж и диверсия, то шансовете на Турецки да остане жив са извънредно малки. Спецслужбите не са като вашите рецидивисти. Те ще действат съвсем точно! Но нека не се отчайваме, министърът на вътрешните работи вече се е свързал с немците и днес ще бъдат предупредени всички полицаи, но... надеждата е малка...

— След като Турецки е избягал от болницата, между другото не разбирам какво е търсил там, Саша си беше здрав... — мрачно започна Грязнов. — След изчезването му кой ли не го е видял?

— Никой — тихо отговори Меркулов. — Не се е качвал на самолета, а в болницата е лежал, защото се е напил и си е ударил главата... нашият герой Турецки — добави с неудоволствие Костя Меркулов.

— Не вярвам! — отсече Грязнов.

— И аз много не вярвам, но така твърдят.

— Чакайте, момчета — намеси се Романова. — А там, в Германия, не сте ли забелязали някакви подозрителни откачалници,

които преследваха Турецки тук, в Москва?

— За щастие, не — сви рамене Грязнов.

— Май така и не разпознахте трупове на тези „камикадзе“, нали? — обърна се Шура към Меркулов.

— И при втория картинката беше същата. Вторият луд, който нападнал Турецки с „Макаров“, се е лекувал от шизофренията не по-малко от десет години. Поне така твърди експертизата.

— Но къде се е лекувал, дявол да го вземе? — нервно извика Шура.

— Ами никъде — усмихна се Меркулов. — През последната година никой не е изчезнал и не е бягал от психиатриите. Поне такъв, който да прилича малко на тези камикадзета, както ги нарече много сполучливо ти, Шурочка. Ако се съди по препаратите, които са гълтали самоубийците, те може да са се лекували само в психиатриите, но не и вкъщи.

— Не вярвам на тези нападения. Честно казано, умът ми не го побира — въздъхна Романова. — А че в изчезването на Турецки имат пръст спецслужбите, в това вярвам.

— А къде е Женя Фролов? — попита Грязнов.

— Той е добре. Още е в Германия и се занимава с Васин, с връзките му и с другите мръсотии. Накратко, Фролов се е включил към контраразузнавачите — отговори Меркулов.

— Олег, да беше се омел от следствените органи по живо по здраво, докато не е късно. Виждаш ли, скъпи ми следотърсачо, при нас не е никак романтично и невинаги всичко завършва добре — съчувствено се обърна Романова към Левин.

— Никъде няма да вървя. — Левин бавно се надигна от стола. — Сега вече съм сигурен, че ми е писано да бъда следовател.

Романова неволно се усмихна.

— Разбирам, че могат и да ме убият, но не вярвам... т.е. исках да кажа, че мене могат и да убият, но Александър Борисович Турецки не могат! Не вярвам! Той не е такъв!

— Ние всичките не сме такива — въздъхна Романова.

— Константин Дмитриевич, нали не сте решили да ме изгоните? Аз толкова работя и се старая, имам и успехи... — жално каза Левин.

Меркулов махна с ръка:

— Никой не те гони. По-добре седни си и мълчи. Сега вече знаеш каква е Шура Романова. Тя от никого не се бои. Нито от министъра на вътрешните работи, нито от главния прокурор — подсмихна се Меркулов.

Романова се намръщи недоволено. Искаше да отвори касата, да извади коняка, кутийките с бира и нещо за хапване, но размисли: — Стига сте пили на работа. Край. Повече няма да ви черпя! Можем само веднъж да пийнем за помен на Турецки...

— Не трябва така, Турецки живя, Турецки е жив, Турецки ще живее! Стопроцентово съм сигурен! — възкликна Грязнов.

— От твоите уста, в ушите божи — въздъхна Шура. — Добре, момчета, извинете ме, ако нещо... Сами си го изпросихте. Не бива да се изсилваме и да се надценяваме. Трябваше да ти забраня тази командировка в Германия! И аз се чувствам виновна — отново въздъхна тя. — Но ти, Меркулов, ме принуди. И настояваше на своето, защото пък тебе те притискаше този авантюрист Саша Турецки! Обещавам ви, че повече няма да се повтори!... Добре! Какво ново по делата на Селдин и Самохин?

Левин, който продължаваше да бъде „в партер“, изведнъж трепна:

— Имам нещо интересно...

— Да не си намерил убиеца? Или си открил поръчителя? — недоверчиво попита Романова.

— Нее — проточи глас Левин. — Намерих Лалето, или по-точно Лаленцето.

— Тоя да не бълнува? — попита Шура, обръщайки се към Меркулов.

— Не знам. Възможно е — сви рамене Костя.

— Господи, какво става около нас... — не по-малко замислено каза Шура Романова. — Цъфнали са разни лаленца... Появи се нова страна. Нарича се общност на независимите държави (ОНД). Що за страна е това?... Къде живеем сега? Нищо не разбирам. — Шура се надигна, разходи се из кабинета, стигна до изправения Левин, потупа го по рамото и го накара да седне: — Не се бой, ще издържим... И Русия ще издържи — въздъхна тя.

Олег Левин седеше на стола и следеше с разширени от учудване очи обикалящата из кабинета Романова. А тя продължаваше да мисли

на глас:

— На двайсет и първи декември в Алма Ата се появи нова държава, наречена ОНД. Дали е на добро, не зная.

— За добро е. Всичко, което се прави, все е за добро — каза Меркулов.

— Ще видим. Да се надяваме. Нищо друго не ни остава... — замислено каза Романова. — Във всеки случай все още сме на местата си, а това значи, че още ще повоюваме, дявол да го вземе! Ще повоюваме... А сега, Костя, мисля да закрием съвещанието — завърши тя.

Мъжете в кабинета се надигнаха от местата си.

— Утре всички материали по делото на Васин ще са на бюрото ми. Ще направим фоторобот на полковника и хайде да се разберем за последно. Изпросих от чекистите за няколко часа документите и трябва да ги приложим към втория том от следственото дело за Гусев и журналистката. Първия го предадох на кагебистите. Но втория умишлено няма да им го дам, защото съм сигурна, че информацията за Васин ще ни е необходима за разследването на Селдин и Самохин. Нали и вие казахте, че са брънки от една верига. Е, как, глупачка ли съм според вас, че ви крещя?

— Шура, ти си гений — разцъфна Меркулов в усмивка. — Дай да те целуна!

— Я се махай, не ща да те виждам! Като последен глупак погуби Турецки...

— Не драматизирай. С Турецки всичко ще се оправи. Честна дума — каза Меркулов.

— Когато се оправи, тогава ще ме целуваш...

Тримата герои — Меркулов, Левин и Грязнов — вървяха навели глави по дългия коридор на „Петровка“ №38.

— Дали да не похапнем и да пийнем от мъка — въздъхна Грязнов, докато вървяха.

— Аз се прибирам. Обещах на дъщерята, че ще опитам яденето й — мрачно отговори Меркулов. — Вие вървете в бюфета. Утре, когато пристигнат материалите за полковника, елате при мен на „Пушкинска“.

Меркулов си тръгна, а Левин и Слава Грязнов хапнаха в бюфета на втория етаж. Ядяха мълчаливо. Грязнов не вдигаше очи от чинията си.

През цялото време нещо човъркаше Левин да се похвали със своите успехи. Дори се чувстваше огорчен, че вече не е стажант, а е редовен следовател. Беше прекрасно да си стажант, хвалят те или пък обратното, но проявяват някакво внимание към теб. А като атестиран и самостоятелен следовател трябва да работиш сам за своя сметка, надявайки се само на ума си. Момчетата, разбира се, ще помогнат, но основното трябва сам да си вършиш...

— Лаленце... странен прякор. Не бях чувал — дъвчейки, каза изведнъж Грязнов, като че ли беше прочел мислите на Левин.

— Няма нищо странно. Самохин е отбелязвал в специален списък всичките си жени, с които е имал връзка. Пазил го е навит на руло в бутилка от водка. Вносна водка, „Абсолют“. Кого ли няма в него?... Има и Миличка, и Маймунка, и Апашка, Невеста и Лаленцето... Ето защо толкова време, по-точно аз... дълго не можах да попадна на тази Зоя.

Грязнов изведнъж престана да дъвче и учудено впери очи в него.

— Ами Зоя, името, което беше намерено от вас на мястото на взрива на Лосиний остров. Зоя, за която пишеше петстотин зелени... Нали вие сам ме помолихте да се заема с нея, защото нямате време и заминавате за Германия...

— Вярно! Помолих те. Браво, Левин, че толкова бързо я намери!

— Е, не съвсем — наведе очи Левин. — Още не съм се срещал с нея. Научих само адреса ѝ.

— Ами тогава срещай се по-бързо. Хвани Лаленцето за гушката и измъкни от нея кой е оня Пелмен. Не знаеш ли какво трябва да правиш?

— Донякъде — отговори Левин. — Така бях решил и аз.

— Решил! Малко е да си решил — скастри го Грязнов.

На другия ден със специална поща от бившия Комитет за държавна сигурност (КГБ) пристигнаха две видеокасети и солиден пакет със снимки, на които се виждаше полковник Васин. Изглеждаше интелигентен мъж с посивели слепоочия, облечен в лятна риза с къс

ръкав, и беше сниман заедно с някой си Юрий Корольов. Онзи отдавна беше познат на нашите органи — и на гражданските, и на военните, — като предател на родината, преминал при муджахидините. По-късно бяха започнали да го наричат с модерната думичка дисидент. Той няколко пъти беше говорил по западните радиостанции. А до тях — Норман Плат, американецът, който не криеше, че е служител на ЦРУ.

На видеозаписите пак бяха снимани Васин и Норман Плат, дълго говореха на английски, но се чуваше руският превод.

На екрана се виждаха Васин и Корольов, които се разхождаха из Исламабад, ръкопляскаха в някакво кабаре, после се качваха на камион, който заминаваше за Афганистан. Както се разбра от руския превод зад кадър, те отиваха в интернационалния доброволчески отряд „Войници на късмета“.

Седнал в малката полутъмна видеозала, Грязнов погледна с подозрение към Меркулов:

— Монтаж! Американците са монтирали тази среща с Норман Плат.

— Ако е монтаж, то е много сполучлив — отвърна му Меркулов.

В ъгъла на екрана се мяркаха цифри — дата на заснемането, часа, минутите и дори летящите секунди. Камерата снимаше без прекъсване, поне такава беше впечатлението. Но все пак нещо предизвикваше недоверие към филма, още повече че Васин, както се разбираше от руския превод, направен от кагебистите, казваше, че с радост е готов да сътрудничи на Норман Плат и ще изпълни всяка задача.

Но пък полковник Васин никак не изглеждаше радостен на екрана. Той се мръщеше и нервно размахваше ръце.

— Американците биха могли с компютърна анимация да добавят нужните им кадри. Сега вече съществува такава фантастична техника и цифрова технология, че щом имат образа, веднага могат да моделират липсващи кадри — каза Грязнов. — Не забелязахте ли, че когато Васин говори за съгласието си да сътрудничи, камерата го снима откъм гърба, не се вижда движението на устните му. Допускам, че тази фраза е казана от Васин по друг повод, а после е монтирана точно в този кадър.

— Да, но камерата работи непрекъснато — бавно каза Левин.

— Непрекъснато ли? Страхувам се, че само ни се струва, както и на другарите от държавната сигурност.

В лабораторията на техническия отдел на „Петровка“ бяха направени нови снимки на полковник Васин. Меркулов каза, че е заповядал на следователя от прокуратурата Медников да намери роднините на Васин, които живеят в Русия, да ги разпита и да разпита бившите му съвипускници от висшите курсове на Генералния щаб.

Той се надяваше, че ще се намерят някакви нишки, които да свързват генерал Селдин с полковник Васин, а можеха да се открият някакви отношения между Васин и оня любител на фашистките атрибути Самохин.

4. ВАГАНОВ

Преди около петнайсет години Андрей Викторович Ваганов, току-що завършил военното училище, беше разпределен в Заб-ВО. Така съкращаваха Забайкалския военен окръг. Той започна кариерата си в ракетните войски.

По онова време командващ окръга беше престарелият генерал-полковник Белик, който имаше двама синове — единият съвсем почтен инженер, който работеше в Иркутск, а другият, Прохор, най-обикновен алкохолик.

Командващият всяка неделя летеше със своя самолет от Чита до Иркутск, за да се види с инженера. През това време Прохор се напиваше до безсъзнание. Проблемът беше, че той от детство страдаше от епилептични припадъци и така се случи, че неведнъж и не два пъти все Ваганов го оправяше.

Веднъж той го намери да лежи на улица „Ленин“ и да трепери от припадъка. Тогава Ваганов беше с колата си и се връщаше от щаба на военния окръг. Видя сина на командващия и се хвърли към него, завря между тракащите му зъби гребена си, метна го на гръб, качи го в колата и го докара до дома му при Белик.

Командващият беше изключително благодарен на Ваганов. Оттогава Андрей Викторович се сприятели с Прохор. Стана близък на семейството на командващия.

Може би тази близост с високопоставени хора изигра решаваща роля за по-нататъшното му издигане в службата.

Два пъти предсрочно повишаваха в чин Ваганов. След това беше преместен от студената Чита в Москва и постъпи в Генералщабната академия. Той беше много по-млад от другите курсанти на академията.

За успешно проведената акция по дислокацията на новите съветски ракети в Куба Ваганов беше повишен в чин генерал-майор. Той вече се считаше, макар и негласно, за голям специалист по въпросите на съветското присъствие в чужбина.

Но в семейния живот на Ваганов не всичко беше наред. Той се ожени в Чита и три години се наслаждава на щастieto си, но на четвъртата стана ясно, че жена му не е съвсем здрава — беше започнала да развива някакво психическо заболяване.

Докато живееха в Чита, Ваганов се обърна за помощ към всички светили на Сибир, които бяха специализирали психиатрия. Води жена си в Иркутск и Красноярск, летя с нея до Москва, но напразно. Болестта прогресираше. И накрая жена му се хвърли от прозореца на апартамента им на деветия етаж.

Вече в Москва, Ваганов се ожени повторно, и то не за коя да е, а за дъщерята на голям партиен шеф. Но неволният му интерес към психиатрията не изчезна и след втория му брак. Дори напротив — засили се.

През онези няколко години, докато Андрей Викторович се занимаваше с търсенето на лекарства и разни методи за лечение на първата си жена, той стана истински специалист по психиатрия. Беше прегледал огромно количество книги, свързани с проблемите на заболяването ѝ. Беше чел медицински учебници и дисертации, които макар и отчасти засягаха тази тематика. Беше беседвал с не едно и две светили на психиатрията...

И в Москва, когато вече нямаше нужда да изучава психиатрията, за учудване на втората си жена, той продължаваше да проявява интерес към тази област на медицината.

В Москва Ваганов завърза познанства с някой сътрудници на секретния институт към Министерството на вътрешните работи — Научноизследователския институт по съдебна медицина.

Той се запозна с Фьодор Устимович Кузмин — младши научен сътрудник в един от отделите на института. Фьодор Устимович се занимаваше с разработката на нови специфични препарати. Естествено, провеждаше опитите си с целия колектив от колеги. Какво разработваше лабораторията, в която се трудеше Кузмин, беше тайна за всички. В това число и за Ваганов.

След известно време Кузмин се скара с колегите си, защото му пречеха да се издигне в кариерата и да стане началник на лабораторията, и напусна. Като медицински работник от системата на МВР го изпратиха да завежда специалното психиатрично заведение в Илинское...

След като завърши Генералщабната академия, Ваганов беше изпратен в Германия, но отношенията между двамата не прекъснаха.

Като учен Кузмин не можеше, пък и не искаше да изостави предишните си изследвания. Разбира се, беше се подписал, че няма да разгласява секретни сведения, свързани с научните разработки на института, но не беше се подписвал, че няма да се занимава с наука. И в Илинское въпреки мизерията и недостига на апаратура в свободното си време Кузмин се занимаваше със собствено научно творчество.

Ваганов, който гостуваше на Кузмин в Илинское, много се интересуваше от успехите на приятеля си. Даже предлагаше да му помага. Отначало уж на шега, но после предложението за помощ се оказа напълно реално — Ваганов изпрати от Германия камион с уникалната апаратура, която беше поискал главният лекар Кузмин.

Лекарите в Илинское се сменяха едва ли не всяка година. След намаляването на болните в психиатричната зона останаха само трима лекари, по един на всяко отделение. Първото се завеждаше от главния лекар Кузмин, второто — от Кошкин и третото — от Федя Полетаев.

Скуката в Илинское беше убийствена. Нормален човек не би издържал, ако не се занимаваше с някакво хоби или с наука. Затова и тримата си имаха хоби. Кошкин се занимаваше с анатомия, Полетаев, като разбра, че алтруистичните му пориви търпят пълно фиаско, се отчая и реши, че веднага щом приключи разпределението му след медицинския институт, ще се измъкне като всички останали от Илинское. Но с появата на затворниците със загубена памет Федя Полетаев се посъвзе. Една безумна идея се роди в главата му — да се опита да ги излекува. Но осъществяването на тази идея беше практически много сложно.

Главният лекар Кузмин, който, меко казано, никак не обичаше Полетаев заради неговото добродушие и витаене в облаците, насочваше болните с амнезия само към второ отделение, при Кошкин.

Иван Кошкин въобще не се интересуваше от болните идиоти и затова не беше трудно за Полетаев да получи съгласието му да се позанимава поне с един болен.

Кошкин се съгласи, но при условие, че Кузмин не трябва да научи за това. А пък Кузмин, който прекарваше цялото си време в лабораторията, още по-малко се интересуваше от пациентите.

Федя Полетаев криеше от всички, че много страда. А страдаше, защото завиждаше. В дъното на душата си той не се смяташе за редови конски доктор и считаше, че би могъл наистина да направи принос в световната медицина. Още повече че пред очите му беше примерът на Кузмин, който ходеше по цели денонощия мрачен и разсеян, говореше само за новите съединения на барбитуратите, които беше успял да изнамери, и се оплакваше, че му липсват определени химически компоненти...

В Илинское, както и в останалите секретни учреждения в страната, съществуваше негласно правило — болните, които бяха извършили макар и незначителни престъпления, като кражба например, или пък леко разбойническо нападение поради пристъп на болестта, трябваше да се „лекуват“ не по-малко от три години. След извършването на по-голямо нападение, „лечението“ трябваше да бъде по-продължително — не по-малко от пет години.

Поне веднъж на шест месеца пристигаше комисия от института „Сербски“ и преглеждаше картоните на болните. В края на тригодишния „срок на лечение“ болните криминални престъпници се изписваха. Друга работа бяха дисидентите — дори когато бяха абсолютно здрави, но не бяха изкарали наложения им срок от пет или седем години, нямаха никакъв шанс да се измъкнат от Илинское. Комисията написваше резолюция, че не е настъпила трайна ремисия, болният е опасен и т.н., и т.н.

През първите две години от работата си в психозоната Федя Полетаев, освен опитите да спаси страдащите, се надяваше да разбере и феномена на шизофренията.

В световната психиатрия няма болест, наречена шизофрения. Този термин е бил измислен в началото на века от немските психиатри. А руската психиатрия беше възприела традициите на немската школа. Исторически погледнато, беше станало точно така...

Но защо на запад халоперидолът се приемаше за химическа усмирителна риза, а в съветската психиатрия се счита, че има оздравителен ефект?

Всички практически търсения на Полетаев претърпяха неуспех. Други лекарства, освен халоперидола и сулфазина в съветската психиатрия практически нямаше.

Сергей Сергеевич Иванов не можа да се наспи в своята нова самостоятелна килийка. Едва засънувал първия си сън, и го разбудиха с грубо блъскане по рамото.

А сънят му беше кошмарен. Летеше по някакво пустинно шосе в кола с лудешка скорост, но въпреки това отзад го догонваха два светещи фара. Проехтяха няколко оглушителни изстрела и стъклата на автомобила се покриха с мрежа от пукнатинки. Един куршум опърли рамото му, но това не беше най-лошото. По-страшно беше другото — вторият куршум го уцели в главата и мозъкът му се взриви!...

Турецки по-скоро се зарадва, отколкото се огорчи, че го будят. След пет минути сънливият Сергей Сергеевич беше вече в кабинета на Кузмин.

Той изглеждаше бодър и цветът на лицето му беше розов като на малко прасенце, а кафявите му очи светеха с хазартен блясък. Главният лекар с явно удоволствие разглеждаше прозяващия се Сергей Сергеевич Иванов.

Кузмин му посочи бялата табуретка, поставена в кабинета му специално за пациентите. Турецки седна. Кузмин заобиколи голямото си бюро и приседна на страничната облегалка на креслото.

— Е, как е болният, как е настроението? При нас ли ви хареса повече или в Ташкент? — с лека подигравка се ухили Кузмин.

— В Ташкент ли? Не помня... Нищо не помня... — повлечено отговори Турецки.

— Това е добре, че не помниш — тупна се с ръка по коляното лекарят. — Не се отчайвай, непременно ще си спомниш. Такаа, да разгледаме медицинския ти талмуд и ще ти предпишем ново лечение, по-добро от ташкентското.

Кузмин започна да разлиства дебелия болничен картон на Сергей Сергеевич...

Всъщност Сергей Сергеевич Иванов, който през последната половин година вече миришеше на пръст, беше починал по пътя между Ташкент и Илинское и го закопаха в гората край Горки. Но природата не търпи празно пространство и с военния самолет от Германия беше докаран нов Иванов, сиреч Турецки, който сега седеше пред главния лекар Кузмин.

Кузмин гордо поглеждаше пристигналия от Германия, защото във вените на новака пулсираше неговото изобретение — препаратът №9.

— Такаа. Лошо са те лекували — каза Фьодор Устимович. — Но това вече няма значение. По-добре ми кажи, Сергей Сергеевич, помниш ли, че си работил в машиностроителния завод? Спомняш ли си какво си правил там? Нали си бил шлосер?

Турецки опули очи:

— Шлосер ли? Не помня... Това сигурно е било в предишния ми живот.

— Какво, какво? Само без мистика! И без това в последно време всички вестници са натъпкани със съобщения за черна и бяла магия, за всякакви вещици, извънземни и полтъргайсти. Получавам цялата московска преса, чета и се хващам за главата! Покрай тази гласност всички са пощурели и пишат какви ли не глупости. Пробутват ни какви ли не идеи за превъплъщението!... Ясно, че и ти си чел тези вестници. От тях ли взе идеята за реинкарнацията?

— Може би... Сигурно... Спомням си...

Лекарят сви устни и притвори едното си око:

— Защо не ми разкажеш тогава какво си спомняш? Нали това те питам!

— Помня, че събирахме гъби...

— Къде?

— Ами в гората. Къде другаде?

— И после?

— Струва ми се, че след това долетя някаква летяща чиния. Може би тя ме е облъчила, а? — жаловито попита Турецки.

— А докато събирахте гъби, много ли си пийнахте? — усмихна се Кузмин.

— Не знам...

— Много добре, Сергей Сергеевич. А сега хайде да повторим лечението. Оголий лакътя си и малко ще те подкрепим с витамини.

Кузмин отвори малка бяла каса в ъгъла на кабинета и извади от нея флаконче, плътно затворено, с надпис №9.

Погледна с усмивка Турецки, разклати течността, после извади от касата и спринцовка и се зае да я напълни със съдържанието на стъкленицата.

Тъкмо когато Кузмин заби иглата във вената на Турецки, някой почука на вратата на кабинета и без да изчака покана, нахълта Кошкин:

— Честита Нова година, Фьодор Устимович! Май попречих? Току-що пристигам от селото, заредих се с шампанско, както ме помолихте. Две или три бутилки искате?

— Чакай, Ваня, не избързвай! Виждаш, че мъча болния. — Кузмин изпразни спринцовката и измъкна иглата. — Не бързай. Ще успеем да си пийнем за новата 1992 година!

— Аз не пия... — сухо отвърна Турецки.

— Как така не пиеш? Нали си пил преди това — учуди се Кузмин.

— Но сега не пия! — едва ли не извика Сергей Сергеевич и стана от бялата табуретка, притискайки с пръст малката дупчица на сгъвката на ръката си.

— Какво, да не си развил идиосинкразия? — пак се учуди Кузмин. — Но това дори е добре! Явно, че все пак инстинктивно помниш шока?

— Той шок ли е имал? От какво? Май че не беше записано в историята на заболяването — сега беше ред на Кошкин да се учуди.

— Не си навирай носа, където не трябва — каза строго Кузмин. — Още не съм патентовал този препарат. Но ако го патентовам, то ще е само на Запад... някога. А може и да е скоро — замислено допълни мисълта си той.

— А какво да му предпиша, Фьодор Устимович? Нещо седативно? — раболепно попита Кошкин, поглеждайки към Турецки.

— Я остави! Нищо не му трябва. Само го наглеждай, Ваня, и един път в седмицата трябва да му се бие тази инжекция. Но това ще го правя само аз.

— А кога ще оздравея? — попита Турецки.

— Потресаващ ефект! — възкликна Ваня Кошкин. — Сега му бихте инжекцията, а болният вече мнение изказва.

— Е и ти, мнение... — махна с ръка Кузмин. — Сергей Сергеевич, помниш ли коя година идва?

— Разбира се. Нали току-що казахте, че ще е деветдесет и втора — отвърна Турецки.

— Виж ти! И мисли... Така че, понаглеждай го, Кошкин. — Кузмин натисна бутона на звънеца и в кабинета влязоха двама

санитари — надзиратели с мръснобели престилки.

Те хванаха Турецки под ръка и го изведоха от кабинета. Тримата дълго вървяха по безкрайния криволичетен коридор, по стените на който висяха избелелите и пожълтели репродукции от картините на Брьогел.

Турецки гледаше тези чудовищни картини със страх и учудване, мислейки как е попаднал в тази деветдесет и втора година и от кого да узнае къде се намира и най-главното — кой е той?

Лекарят му каза, че е работник, шлосер. Но на него не му се вярваше, че е шлосер. Но кой е в края на краищата?

Отговорът на този въпрос, както и преди, се криеше в мъглата, която се стелеше в главата му. Турецки не беше на себе си. Той вече беше никой, някакъв си Сергей Иванов. Но това име засега нищо не му говореше...

Новогодишният празник в Москва не мина много радостно.

Новата година Меркулов посрещна със семейството си. Грязнов — също. Чак след полунощ, някъде около три часа, той прескочи да поздрави Меркулов. Половин час седяха на масата, мъчейки се да не си спомнят за Турецки, но мислите им непрекъснато се въртяха около изчезналия в Германия колега и приятел.

Пръв не издържа Грязнов:

— Костя, хрумна ми нещо. Трябва да поставим ултиматум — ще блокираме сметките на „Славянска банка“ и докато не върнат Турецки, ще им прекъснем работата.

— Изключено! — каза Меркулов, загледан в беззвучно работещия телевизор.

— Не вярвам на контраразузнавачите, както и на немската полиция. Ние сами трябва да направим нещо!

— Хайде да не почваме. Все пак е Нова година — въздъхна Меркулов.

От кухнята се показва жената на Костя и донесе домашна торта „Наполеон“, а дъщеря му веднага след дванайсет беше отишла при приятелите си.

— Слава, моля те да оцениш готварските ми способности. Жалко, че го няма Турецки. Кога ли ще се съберем всички заедно?

— Ще дойде и ще се съберем! — решително каза Грязнов, надигайки се от масата.

— Да не си решил да си тръгваш вече? — учуди се Меркулов.

— Да. Поседяхме малко и стига. А парчето торта ще си го взема за вкъщи, ако ми го дадете...

В Илинское всеки посрещна Новата година поотделно. Кузмин — с жена си и десетгодишния си син. Поканиха, естествено, и началника на охраната Зарецки и още двама надзиратели. Там беше и Кошкин.

Полетаев посрещна Нова година сам или почти сам...

Щом забиха Кремълските камбани в дванайсет, Федя Полетаев, който никак не гореше от желание да празнува заедно с отдавна омръзналите му колеги, пийна малко и към един часа тръгна към зоната, за да поздрави пациентите си, които не спяха, да надникне и при новия, Иванов.

Полетаев се консултира с Кошкин дали да не приложи шокова терапия, която макар и рядко, но се използваше при загуба на памет — електрошок, химическа шокова палка... Кошкин му каза с тайнствена физиономия, че с онези, които бяха изгубили паметта си, се занимава лично Кузмин. Каза му, че го е заварил в момент, когато биел инжекция със своето ново постижение във фармакологията.

„Той е синтезирал любопитен боклук — каза Ваня на Полетаев. — Само че, Федя, лекарството още не е патентовано. Така че внимавай... Нищо не съм ти казал, ясно?“

Фьодор Полетаев обеща, че няма да се изпусне пред никого. А в душата си отново завидя на талантливия Кузмин, който по-рано беше работил дори в секретен институт в Москва!

И сега, когато е Нова година и всички бивши съветски хора празнуват и се веселят кой както може, а той е сам, му се прииска да поговори с Иванов и да види дали не са станали някои промени след инжектирането на новото лекарство.

Надзирателите пиеха в стаята си. Телевизорът гърмеше с пълна сила, а болните, Полетаев погледна през няколко от прозорчетата на вратите, спяха. Така че практически нямаше кого да поздрави за Нова година.

Той имаше ключ от всички стаи на своето отделение, но не и ключ, който би могъл да става на вратите от второ отделение, където беше настанен Сергей Иванов. Но Федя знаеше, че с изключение на специалните стаи, например онази, в която беше Василий Найдъонов, един ключ ставаше за всички врати, които имаха затворнически, а не хамбарски ключалки.

Полетаев реши да не търси помощта на надзирателите, за да не предизвиква излишни въпроси. Качи се на втория етаж, приближи се до вратата, на която с блажна боя беше изписана цифрата 18, мушна ключа си в ключалката, завъртя го и вратата се отвори, изскърцвайки противно с несмазаните си панти.

— Да, да, влезте — чу се от килията, осветена от мъждивата крушка, висяща под високия таван. Това беше гласът на Сергей Сергеевич. Той не спеше.

„Виж ти, излиза, че е шегаджия“ — помисли Федя.

— Извинете, че ви събудих — усмихна се той.

— Аз не спях. Мислех си...

— Мислехте? За какво? Мечтаете да се излекувате през новата година, така ли?

— Не, не мечтая. Опитвам се да си спомня...

— Не бива прекалено да се напрягате, Сергей Сергеевич — каза меко лекарят, присядайки на мръснокафявото одеяло, с което се беше завил Турецки. — Нищо ли не си спомнихте?

— Май че нищо — въздъхна той.

— Надявам се, че терапията с труд ще ви помогне. При нас през деня всички пациенти шият работно облекло, ръкавици, памуклийки. Но има и един струг. Нали сте шлосер? Когато главният лекар ви разреши, ще започнете работа на него. Тогава се надявам — рефлексите обикновено не се забравят — да си спомните как сте стояли до машината и сте струговали детайли. А след рефлекса, надявам се, че ще тръгнат и спомените. Не мислите ли така?

— Шлосер ли съм бил? — намръщено попита Турецки.

— Естествено. Вижте ръцете си. — Полетаев измъкна изпод одеялото ръцете на Турецки.

Но ръцете на болния се оказаха учудващо фини, дори можеше да се приемат за изнежени.

Полетаев нищо не каза, само пусна ръцете му върху одеялото.

„Много странно, не приличат на ръце на шлосер. Може би въобще не е бил шлосер? Дори може и да не е Иванов? Тогава кой е той?“

Федя Полетаев почувства как сърцето в гърдите му заби досущ като Кремълските камбани. Той разбра, че с този Иванов нещо не е съвсем наред. Федя Полетаев най-после разбра... разбра за себе си, защо той е тук, в Илинское, и на кого е нужен! Защо стърчи тук, в тази страшна, угнетяваща и тайнствена психозона!

Не. Той, Фьодор Полетаев, не е тук, за да отработи годините според разпределението от медицинския институт. Той е тук, за да разкрие тези многобройни странности, които през последната година започнаха да нарастват като снежна топка...

Странните хора без памет... Странните занимания на Кошкин с подозрителната му любов към патоанатомията и хипнозата... Странните и, меко казано, тайнствени, а за да бъдем по-точни — секретни увлечения на Кузмин...

„Само тайната ни дава живот, само тайната!“ — помисли Полетаев, припомняйки си стиховете на Фредерико Гарсия Лорка.

И дори въздъхна едва чуто:

— Да, само тайната...

— Тайната? — попита Турецки. Искаше да стане и да седне на кревата, но Полетаев го помоли да не се тревожи.

— Казвам, че обичам всякакви тайни... А вие, Сергей Сергеевич?

— Аз също — бодро отвърна Турецки.

— Кажете ми, какво обичате... да речем, обичате ли да четете? Или какви филми, какви герои харесвате най-много?

— Обичам книгите... Обичам да чета за следователи. Филми... също — отвърна Турецки.

— Виж ти, какво съвпадение на интересите ни. Значи за следователи?

— Точно така. Изглежда, че някога и аз съм искал да стана следовател, но не съм имал късмет — въздъхна Турецки.

— Няма нищо страшно. Все някога ще стане. А харесва ли ви филмът „Любимата жена на механика Гаврилов“? В него играе Людмила Гурченко. Не помните ли?

— Май че съм го гледал... Не, не помня.

— Ясно — въздъхна Фьодор Полетаев. — Имате ли жена, деца? И това ли не помните?

— Не.

— Нищо, драги. Обещавам да се заема с тебе — изправи се и потупа Турецки по ръката Фьодор Полетаев. — Още веднъж ви честитя Новата година. Ние непременно ще те измъкнем. Само че трябва да ми помагаш, да си спомняш...

— Ще помогна, ако мога — намръщено отговори Турецки. — Значи вече е Нова година? И отдавна ли?

— Днес настъпи — усмихна се Полетаев. — Не си забравил коя е поред, нали?

— Не — усмихна му се в отговор Турецки. — Това не съм забравил. А как се казва болницата? Нали съм болен, значи трябва да съм в болница?

— Да, разбира се, че си болен, но не си съвсем в болница. Извършил си някакво престъпление, защото си бил болен. Малко си рязнал с нож приятелите си, а после си искал да прережеш вените си със стружка от детайла, който си струговал в завода. Но ти се е разминало. Приятелите ти, на които си се нахвърлил с ножа, са останали почти невредими... А тебе, както виждаш, са те опандизили... — Полетаев отново взе ръката на Турецки и разгледа китката му. И двете ръце бяха чисти и без белези, без най-малък намек за порязване...

„Ама че си глупак, Полетаев — помисли си Федя. — Само кръгъл глупак нямаше да се досети за това по-рано!“

— А името Сергей харесва ли ти, Серьожа? — попита лекарят.

— Не.

— Не ти харесва как се казваш?

Турецки притвори очи и отговори неопределено:

— Не. Изглежда, че не много.

— Ясно... Е, дръж се, ще се постареем никому да не те дадем... Само че ще те помоля за едно нещо. Ти сънуваш ли? Запомняш ли сънищата си, когато сънуваш?

— Май че да.

— Моля те, помъчи се да запомниш всичко, което сънуваш. После ще ми го разкажеш.

— Съгласен съм — усмихна се Турецки.

Полетаев още веднъж го потупа по ръката и тихо излезе от килията. Само вратата изскърца.

А Турецки изведнъж си спомни! Спомни си, че беше забравил да попита къде се намира тази болница, в която се беше оказал. Скочи от леглото и се хвърли към вратата:

— Чакай! Чакай!

Уплашеният Полетаев бързо отвори вратата. Той се опасяваше, че надзирателите ще дотичат на виковете на болния.

— По-тихо! Какво има?

— Каж ми, къде се намира болницата? В Германия ли?

— Защо пък в Германия? — учуди се Фьодор.

— Не знам. Но така ми се струва...

— Не, ние сме в Смоленска област, недалеч от село Илинское. Това говори ли ти нещо?

— Май че нищо, но ми е много познато — неуверено отговори Турецки.

— Добре. Ако ти се струва познато, то най-добре е да си поръчаш сън, за да ти се присъни онова, което ти е поне малко познато. Ще опиташ ли?

— Ще опитам. Благодаря ти, другарю...

— Наричай ме просто Федя. Аз съм Фьодор — усмихна се Полетаев и кой знае защо протегна ръка на Турецки.

Той стисна протегнатата твърда десница на Фьодор Полетаев и от това ръкостискане изведнъж почувства спокойствие и сигурност.

— Надявам се да ме излекуваш.

— Само че не викай нощем. Разбра ли. Иначе ще си докараш санитарите. И не казвай на никого, че съм идвал при тебе. Разбра ли? Да не забравиш?

— Виж, това няма да забравя — кимна Турецки.

Полетаев внимателно заключи вратата и незабелязано се върна през своето трето отделение към изхода. Сбогува се с надзирателите и тръгна към къщи.

„Утре трябва да поздравя Кошкин и Кузмин за Нова година и добре да ги напоя. Утре трябва да ги разнищя... Или поне да се опитам“ — мислеше, крачейки по скърцащия под краката му сняг, психиатърът Федя Полетаев.

Някъде отляво започнаха да стрелят във въздуха. Бяха надзирателите. Приветстваха настъпващата Нова година. Не му се искаше да отива при тях и той продължи към дома си. Но не за да спи, а за да съпоставя многобройните и объркани факти, които се бяха натрупали през последната половин година.

5. В МРАКА

Левин най-после беше открил Лаленцето.

Оказа се, че това е мило момиче, което работи във вълнено-камгарната фабрика в Митишчи.

Лаленцето, което всъщност се казваше Зоя, не можеше, а и не искаше да крие. Тя дори не знаеше, че приятелят ѝ, който беше обещал да се ожени след три месеца, вече не беше сред живите.

Левин не започна веднага с шокиращата новина за гибелта на годеника ѝ. Първо научи, че Самохин обещал да поръча специално за Зоя златна халка и обеци. Беше ѝ казал, че в близко време ще получи златни царски рубли, които ще им стигнат и за сватбата, и за покупка на собствен дом в Митишчи, и за бижута за невестата.

Тя не знаеше откъде Самохин ще намери тези монети. Не знаеха и приятелките ѝ от общежитието, където живееше Зоя и където често беше наминавал Самохин. Той нито веднъж не я беше поканил в дома си. Тя говореше за това явно огорчена.

Според версията на Зоя Самохин сега би трябвало да е в Германия, където е изпратен по работа от фирмата си „ГОТТ“.

Нито Зоя, нито приятелките ѝ познаваха културисти. Но тя знаеше няколко спортни клуба, разположени из сутерените, които и нейният Сашенка може би е посещавал. Всичките бяха в Митишчи.

Левин изслуша внимателно всичко, опитвайки се да запомни информацията и да не вади бележник, за да записва, нито да ги стряска с протоколи и магнетофони. Така само щеше да предизвика подозрение у Зоя и приятелките ѝ. Освен това той им се беше представил като стар приятел на Самохин от училище, който сега го търси, за да му върне някакъв заем.

— Между другото — каза Левин към края на разговора — дължа на Саша петстотин долара, но не зная... Страх ме е да ти ги дам, макар че си му годеница и си хубавица — пусна дори комплимент Левин.

— Спокойно можете да ми ги дадете! — възкликна Зоя. — Той ми беше обещал пет стотачка още в началото на декември! Родителите

ми в Тоболск все не успяват да си купят кола. Колко години спестяват, но паричките, както виждате — хоп и изчезват! Баща ми е инвалид и по закон трябва да му продадат колата на половин цена. Затова и Саша се закле да ми даде тези петстотин долара. Олег, ще ми ги дадеш ли?

— А, не. Страхувам се. Само на Сашка... Или по-точно на родителите му. Те къде живеят?

— Жива е само по-голямата му сестра. Тя е в Харков... Защо на родителите му, а не на него? — в очите на Зоя се появи лека тревога.

— Защото Александър Самохин вече го няма. Той загина още в началото на декември. А за да бъда честен — аз съм следовател от Московската прокуратура.

— Не може да бъде... — ахна Зоя. — Не може да бъде!

Левин ѝ показва удостоверението си, след което тя се разрева и се развика:

— Аз го предупреждавах! Казвах му!

Левин не можа да научи нищо повече от нея. Нито за какво го е предупреждавала, нито какво му е казвала. Приятелките ѝ се заеха да я успокояват.

Левин обеща да повика Зоя на разпит на улица „Новокузнецка“, за да разкаже всичко по-подробно, след като се поуспокои. А пък той ще ѝ покаже къде е погребан Самохин.

— Зойка му казваше да не се свързва с онези от спецслужбите. За това го предупреждаваше — тихо прошепна на ухото му една от приятелките на плачещото момиче. — Повече нищо не знам, но съм сигурна, че приятелите му спецназовци са го убили...

Край мрачните стени на бившия манастир на височинната блестеше с червените си керемидени покриви, от които след внезапното затопляне беше стопен снегът, малко селище, в което живееше обслужващият персонал и охраната на секретното учреждение.

Повечето от къщите бяха построени съвсем наскоро, по немски проекти, включили почти всички постижения на западната цивилизация.

Вилите бяха двуетажни с два или тристайни апартамента. Долу се намираха гаражите, но частна кола никой от военната охрана и

медицинския персонал нямаше. Най-често там се пазеше зимнината от картофи, а по-придирчивите бяха натрупали буркани с мариновани и кисели краставички, кисело зеле в каци и бидони. Жените пазеха в тези мазета и буркани със сладко — най-често от ябълки.

Ябълковата градина беше наблизко. След основното събиране на колхозната реколта по клоните оставаше да виси голямо количество узрели плодове. Лекарите и сестрите измолваха от главния лекар Кузмин да им даде по пет-шест по-якички болни. И радостта на всички беше безкрайна...

Болните се радваха на свободата и на аромата на ябълките, а сестрите — на очакваното попълване на хранителните припаси.

Нередовното снабдяване със захар не засягаше тези места. Местният бог — Кузмин — винаги имаше от всичко по много. И чували със захар и брашно, които той или продаваше на подчинените си по цени, по-ниски от държавните, или просто правеше подаръци като награда за положения труд. Имаше и буркани със сухо мляко и кафе, консерви със задушено месо и говежди езици...

Заведението, както и преди под опеката на началството на МВР, така и не забеляза как страната влезе в перестройката.

Фьодор Полетаев живееше в блок номер шест, в апартамента на първия етаж. Къщата имаше два входа — един централен, с козирка, покрита с поцинкована ламарина и външна врата с дъбови перила, още неизтрита от ръцете на жителите. Вторият вход беше през сутерена.

Мазето на Федя беше празно. Като футболно поле без играчи и запаянковци. Само в единия ъгъл, покрити с домашни черги с бродирани селски ромбчета в червен, син и жълт цвят, стояха подредени около десетина трилитрови буркани.

На гърлата им бяха надянати гумени медицински ръкавици, издути от ферментиращата вътре домашна бира.

Федя, както и всички в Илинское, обичаше да си пийва, но в селото не можеше да си купи нито коняк, нито водка. Ролята на доносника в селото изпълняваше самият председател, който през дългите години на съседство беше се сдушил с началника на психозоната Зарецки.

В селския магазин работеше малката дъщеря на председателя — луничавата и синеока Варя, която харесваше младия риж лейтенант медик. Но Фьодор не знаеше за нейната симпатия. Варюха неведнъж

си мислеше за симпатичния Фьодор с добрите очи, ярки като пролетното небе. Докато продаваше фиде, макарони, кибрит и сол, тя си представяше как влиза лекарят във военна униформа и свел поглед, скромно ще се усмихне и ще каже: „Варюха, дай ми две бутилчици...“ И разбира се, Варюха ще въздъхне, ще му подаде две отдавна запазени за него бутилки „Столичная“ с цена на обикновената водка „Руская“ и кокетно ще промърмори: „Не прекалявате ли с тази отрова, лейтенанте?“

Но лейтенантът медик все не идваше и не идваше. Вече повече от месец. А Полетаев нямаше нужда да ходи в селския магазин. В мазето му ферментираше собствен алкохол.

Но днес на Федя не му се пиеше домашна бира. След като помисли малко, той тръгна към Кошкин, който според слуховете имаше всичко — и „Сливовая“, и „Плиская“, и „Арго“, и дори уиски „Бяло конче“.

За никого не беше тайна, че Кошкин живее по-добре и от началника на охраната Зарецки, че той единствен има хладилник — с фризер „Бош“, телевизор „Сони“ с вградено видео и че съвсем скоро в гаража му ще забръмчи нова волга — с помощта на полковника той вече я беше поръчал в Горкиевския автозавод. Оставаше само да я получи.

На завистливите въпроси Иван отговаряше кратко: „Старците ми помагат. Аз съм им единствен син.“

Старецът на Иван наистина беше страхотен. Работеше някъде в Министерството на външните работи, но беше захвърлил сина си още на тригодишна възраст. Богатството на Ваня Кошкин, или по-точно произходът му, не вълнуваше особено Полетаев. Не завиждаше на чуждите пари. Неговите му стигаха за всички предполагаеми нужди.

— Посрещай колегата! — предупреди Федя Иван по вътрешната линия и излезе от официалния вход.

Трябваше да мине покрай две къщи, да завие зад ъгъла на третата и там, почти в дъното на речния завой, се издигаше вилата, в която беше настанен Кошкин. Той живееше съвсем сам в двуетажното здание. Броят на обслужващия персонал само за година и половина беше намалал от трийсет на петнайсет души, а селището беше построено с перспективата за увеличаване на медицинския персонал. Затова много от апартаментите стояха празни и предизвикваха

завистта на съседните селяни, които знаеха за съществуването на този „златен жилищен фонд“. Но въпреки многобройните молби и призиви на близкия приятел на Кузмин, председателя на колхоза Пустовойтов, бащата на тайно влюбената във Фьодор продавачка Варя, „златният фонд“ по неизвестни причини си оставаше, неприкосновен.

Странни бяха отношенията между Фьодор и Иван. В службата те не се понасяха, но когато бяха извън границите на спецзоната, по негласна договореност забравяха взаимната си неприязън.

Иван посрещна Фьодор с широка белозъба усмивка.

„Интересно, с какво ли си мие зъбите? Нали пуши!“ — запита се Фьодор и като не намери отговор на въпроса, седна край кръглата маса, покрита с малинова покривка с ресни.

Масата на Кошкин беше поставена в средата на огромната немска кухня, а на нея имаше и „Сливово“, и водка „Смирнов“, и вносни мариновани краставички, големи колкото кутрето на ръката, и „Сервилат“ в златиста опаковка, руски и холандски кашкавал... В центъра на масата в керамична чиния се вдигаше ароматна пара от месо. Това месо прапоршчиците и медицинските сестри взимаха от стола след обяда, но тук, сред останалите мезета, то изглеждаше истински деликатес, подобно на омари и раци.

— Е, с какво ще започнем? — потривайки ръце, попита Кошкин и посегна към бутилката с водка. Той знаеше, че вкусовете им съвпадат.

Отначало обърнаха по една малка и замезиха с кашкавал. След това гаврътнаха половинка и хапнаха парче горещо месо. Трябваше да изчакат пет минути, докато топлината се разлее по цялото им тяло, по всички клетки и жили, и не оцвети с весели тонове вече потъмнените контури на този скучен свят.

Иван Кошкин изведнъж силно изхълца, после още веднъж, и пак, и пак. Той започна да се пляска по врата.

— Сигурно някой ме споменава — каза, опитвайки се да спре хълцането. — Точно сега ли?

— Сигурно е Фьодор Устимович — обясни Полетаев. — Да не би да си му казал, че си ми прехвърлил новия, Иванов, с амнезията?

Кошкин изведнъж спря да хълца и го погледна учудено и съвсем трезво.

— Федя, ти каза ли на Кузмин, че съм ти разрешил да наблюдаваш безпаметния? — с известно подобие на страх попита Кошкин.

— Нищо не съм казвал. Няма да научи! Ще се помотая със Сергей Сергеевич седмица и никой нищо няма да разбере. Ти не се вълнувай. Защо се подплаши толкова?

— Защото Кузя най-строго нареди да не свалям очи от този... ташкентския...

Федя извади цигари „Беломор“. Запуши доволен, изпусайки кълба дим към тавана. Тревогата на Кошкин никак не го вълнуваше. Нищо страшно няма, ако се позанимава с новопристигналия и ако опита да използва някои съчетания от лекарства. Може пък да му помогне. Знае ли човек? Но Полетаев неведнъж си беше задавал въпроса защо Кузмин праща само при Кошкин всички, които бяха изгубили паметта си? Защото, ако бъдем обективни, Федя се грижеше за болните си от трето отделение къде-къде по-добре...

— Добре, хайде да прием за новия смахнат — предложи Кошкин, докато разливаше по още една водка.

Полетаев не намери нищо лошо в тоста и те радостно обърнаха чашите за здравето на „амнезийния“ Сергей Сергеевич.

— А как се чувства другият ти, оня интелигент? — попита Федя, захапвайки мъничка краставичка.

— Нищо особено... Безпаметен, никакви грижи не ми създава — махна с ръка Кошкин. — Ех, да имаме тука десетина мацета — продължи замечтано. — Помня едно време, когато учех в Питер, случваше се да попаднем в нощно дежурство с разни двойкаджийки, а те всичките бяха по на шестнайсет-осемнайсет годинки. И заедно с другите санитарии се поразкършваме хубавичко в групово... После не ти се иска да се прибираш при жена си. А тука... Ех, скукааа... А ти защо си се развел, защо си такъв потаен? — изведнъж се нацупи Кошкин. — И защо си такъв чудак в службата? Пред кого се натягаш? Пред Кузя ли? Глупак си, братко... глупак!

— Пред никого не се натягам — вяло отвърна Полетаев. — Просто... Жал ми е за всички, разбираш ли, жал ми е — въздъхна той.

Кошкин се засмя.

— Намери кого да жалиш. Ти по-добре... Да беше се захванал с бизнес. Като мен например.

— Като теб ли? — не разбра Полетаев.

— Аз например... — Кошкин изведнъж млъкна и допълни вече с друга интонация: — Например, като напусна Илинское, а аз все някога ще се измъкна от тука, искам да си открия малка болничка, свой кабинет.

Полетаев нищо не отвърна. Двамата сдържано замълчаха известно време и после, също така мълчаливо, се нахвърлиха на мезето.

— Хайде още по сто грама и после ще се боцкаме — изведнъж се усмихна Кошкин, докато наливаше отново водка.

— Да се бодем, ама аз нямам рога — усмихна се Федя.

— Да не искаш да кажеш, че аз имам? — Кошкин рязко се надигна от стола. — Мислиш си, че като съм бил женен и съм се развел, съм рогоносец?

— Ама аз не в този смисъл. И аз съм разведен...

— Е, значи сме си лика-прилика — мрачно се усмихна Кошкин. — Аз няма да те пусна без бой. Да вървим в спортната зала. Да видим кой е по-силен!

Фьодор стана и последва Кошкин във вече познатата му стая без мебели. Прозорците ѝ бяха закрити с черно-сини щори, а на пода беше прострян истински тепих за борба, който блестеше с черния си цвят.

— И да си знаеш — каза Кошкин, заемайки бойна поза, — ако те туширам, непременно ще ти извадя черния дроб и ще го изям! — И той зацвили като див кон. — Както са правили самураите... Аз съм самурай! — Кошкин, вече на градус, приложи няколко каратистки хватки.

Фьодор успя да се измъкне. Някога се беше занимавал със самбо, сега обаче само съобразителността го спасяваше. Той знаеше, че противникът му се бие много технично, и затова нямаше смисъл да му подражава. Можеше да се надява на нещо съвсем обикновено, останало още от детството.

Най-добре умееше да спъва и да дърпа. Като пропусна няколко доста болезнени удара по тялото, той изчака, докато фукльото Кошкин застане на един крак, за да демонстрира артистичен удар с крак във въздуха. В следващия миг Полетаев приклепна на матрака, рязко се завъртя и подсече опорния му крак.

Ваня се просна на матрака като огромен чувал и болезнено удари главата си в стената. Полетаев дори се уплаши, защото Кошкин лежеше безмълвен и като че ли бездиханен. Накрая простена:

— Доволен съм от тебе! Би ме — и протегна ръка на победителя, когато онзи се приближи до поваления си противник. — Ех, ако не беше пил скоросмъртницата, отдавна да съм се справил с тебе — каза с някакъв мрачен подтекст Иван и се надигна от матрака.

— Че аз не пия повече от другите. И как щеше да се справиш с мене?

— Щях да ти изрежа не само черния дроб, но и бъбреците, сърцето и далака. Щях да те разфасовам не по-зле от кланицата! — Кошкин се разсмя. — Ех, щях да ти покажа това-онова. Ти не си ми приятел, макар че прием заедно. Не, не си ми приятел...

— Какво щеше да ми покажеш? Не се тревожи, няма да се раздърдоря.

— Нищо. Някой друг път... — отвърна Кошкин.

Те пиха още и щом Федя усети, че алкохолът го удря в главата, тръгна към дома.

Кошкин изпи след него едно силно кафе и също тръгна...

Иван Кошкин се спусна в онова място, което беше тайно за всички и което заплашваше, че някога ще покаже на Полетаев. Той слезе в сутерена на вилата си.

Тук беше подреден истински анатомичен център.

Но най-важното в това мазе беше не скелетът или хладилниците и операционната маса, а онова, което се намираще в хладилниците. В тях се пазеха в специални немски контейнери термостати с течен азот и чакаха съдбата си напълно здрав човешки бъбрек и две очи — най-ценният материал за операции по присаждане на органи.

Само двама души в цялото Илинское знаеха откъде имаше Кошкин пари за телевизора „Сони“ и хладилника „Бош“. Тези двама бяха главният лекар Кузмин и един от надзирателите с прякор Сипаничавия, който помагаше на Кошкин в тежката му работа. Кузмин нямаше нищо против увлеченията на Кошкин, защото получаваше своя дял от печалбата. А надзирателят Сипаничавия пък беше просто във възторг от това, че само за да прекара някой умиращ или спящ психар от едно място на друго, да речем, да отмъкне през нощта от

болничната стая берящия душа в ординаторския кабинет, Иван му плащаше едва ли не цяла месечна заплата.

На другия ден Фьодор Полетаев купи от селския магазин коняк и пак отиде на гости на Иван Кошкин.

Той не си беше у дома. Или изтрезняваше при някой от надзирателите, или пък беше отишъл при любимата си, санитарката Нина, която живееше наблизко. Това беше добре дошло, защото Полетаев знаеше, че почти всички в тяхното село, когато отиваха на гости или за сол, обикновено не заключваха външната врата. Но когато Федя бутна вратата към апартамента на Кошкин, разбра, че тя е заключена.

Малко разочарован, вече се готвеше да се прибере вкъщи, когато реши за всеки случай да обиколи вилата и да провери дали някой прозорец на партера не е отворен. Спомни си, че вчера пушиха много и Ваня беше отворил широко прозореца. Когато си тръгваше, все още не беше затворен. Времето се беше постоплило, а Кошкин обичаше да включва с пълна сила локалното парно, така че вътре беше страшно горещо.

Наистина, Полетаев намери притворения прозорец.

Като се огледа и се увери, че никой не го вижда, Фьодор ловко скочи на перваза, свали си обувките с полепналия по тях сняг и прескочи в стаята.

Знаеше, или по-точно предполагаше, накъде си струва да тръгне.

Спусна се в сутерена и видя дървена врата, заключена с цифров катинар. Вече се канеше да се връща, но за всеки случай дръпна катинара и разбра, че не е заключен.

Бутна вратата, включи осветлението и се огледа наоколо напрегнато. Вниманието му привлякоха двата хладилника. Отвори единия и намери немския контейнер в него.

Извади го от хладилника, отвъртя капака му и едва не го изтърва, като погледна вътре.

В азотния мраз на контейнера лежеше човешки бъбрек.

Полетаев бързо затвори капака и постави контейнера обратно в хладилника. След това изгаси светлината, изскочи от мазето и окачи катинара на мястото му.

За щастие Кошкин още не беше се прибрал. По същия път Фьодор се измъкна през прозореца, нахлузи обувките си, прикри следите си под прозореца със сняг и незабелязан, както преди, забърза към дома си.

Тресеше го, но не от страх или от студ, а от стреса. Вкъщи дори глътна валериан. Беше лекар и разбираше, че за да може бъбрекът да бъде годен за присаждане, би трябвало да бъде изрязан от практически жив човек. Или поне след клиничната смърт не трябва да са минали повече от пет-десет минути. Но в психозоната през последните шест месеца нямаше никой починал!

Малко вероятно беше бъбрекът да се пази в хладилника повече от половин година, защото... Защото Полетаев много добре помнеше, че същите тези контейнери бяха предадени на Кошкин от един майор преди три седмици; онзи беше пристигнал в Илинское в свитата на генерал Ваганов...

Бъбрекът е изрязан от някой от живите в момента луди! Беше невероятно, но нямаше друг отговор на въпроса откъде е този човешки орган в хладилника?

... На следващата сутрин отслабнал и пребледнял от прекараната безсънна нощ, Федя Полетаев разбра, че Фьодор Устимович е в лабораторията си в зоната, и тръгна натам, взел със себе си бутилката коняк, предназначена за Кошкин.

От стаята на охраната по вътрешния телефон той се обади в лабораторията и помоли Кузмин да се срещнат.

Онзи замърмори, че му пречат да работи и иска да го търсят само при екстрени случаи, но Федя му каза с весел глас, че случаят не търпи отлагане.

Главният лекар се съгласи да го приеме в кабинета си за десет минути.

Федя влезе в кабинета и измъкна иззад гърба си бутилката с коняк:

— Честита Нова година, скъпи Фьодор Устимович — каза той с пиянски глас. — Ето за какво съм дошъл. Дойдох, защото досега ние с вас все още не сме пили брудершафт и не сме приятели.

Той се залюля и щеше да падне, ако не се беше подпрял на шкафа.

Кузмин го гледаше учудено и не разбираше дали наистина е пиян, или само се преструва. Федя доста майсторски играеше ролята си.

— Скъпи мой Кузмин, да ти кажа правичката, тука умирам от скука! Нашите сестрички, всичките са... вземи едната, удари другата. Нинка ми харесва, но тя ходи с Кошкин... Кошкин ми дотегна... Вие не ме поканихте за Нова година и затова аз сам се поканих, скъпи Фьодор Устимович!

Той тресна бутилката на бюрото на главния лекар.

— Федя, само това оставаше, да се запиеш — възропта Кузмин.

— Аха... това остава! — Полетаев се тръшна в креслото. — Ей сега ще отида до дупката в леда и ще се бухна вътре...

— Хайде, хайде! Не си струва...

— Тогава вади чашите! — настоя Полетаев.

Кузмин сякаш онемя от учудване. Досега младият лекар никога не беше се държал така фамилиарно с него. Какво да го правиш, пиян е...

— Федя, затова ли ме откъсна от работата, да ти вадя чаши? — недоволно промърмори главният лекар.

— Аха... — Полетаев започна да отваря бутилката.

— В никакъв случай! Федя, зает съм!

— Не, не си зает! Не мога да пия самичък! Ако не пиеш с мене, ще отида в дупката...

— Ей сега ще позвъня на Сипаничавия. Той винаги е готов да пийне — каза Кузмин и вдигна слушалката на телефона.

— Сипаничавия е смахнат! Луд като другите...

— Федя, не съм те виждал в такова състояние досега, но вече ми дотегна! — вече по-застрашително възкликна Кузмин. — Заминавай вкъщи! И си прибирай бутилката.

— Не! Искам да пийна с нормален човек, а при нас май вие само сте нормален.

Ласкателството не подейства на главния лекар.

— Федя, престани да буйстваш, иначе ще извикам надзирателите!

— Викай ги! Ех, какъв празник разваляш, Фьодор Устимович... Иска ми се да си поговоря с интелигентен човек, от душа, а ти нищо не разбираш — рече Полетаев. — Тука само ти си умен... и аз, и още една

черна овца, Васка Найдъонов! Защо все мълчиш, Фьодор Устимович, мислиш ли, че не съм свой?

— Свой си, Федя... Свой си. Само че давай към къщи.

— Не искааам! — зави Федя. — Искам да си поговоря с някой умен! Фьодор Устимович, хайде да отидем при Васка Найдъонов, а? При този шпионин...

— Полетаев, стига!

— Тогава сам ще отида. Кажу на надзирателите да ме пуснат при него. А ти честити ли Новата година на някой от болните? Знам, че не си. А аз поздравих! Всичките мои от трето отделение поздравих — излъга Полетаев. — Не ти ли е жал за човека, па макар и да е бивш шпионин. Нима не е достоен да пийне малко за Нова година!

— Достоеен е. Само че Найдъонов не е обикновена птица — намръщено каза Кузмин. — Май си прав, Федя. Съвсем съм зарязал пациентите си. Прав си, че не съм помислял за Найдъонов и той може да ми се обиди...

— А-а, видя ли? Току-виж, че този шпионин вземе та се обиди и се оплаче комуто трябва и ще ни килнат шапката... По-точно, на тебе ще я килнат! Ще дойде някой генерал и ще ни резне премиалните. И на тебе, и на всички нас — бръщолевеше пиянски Полетаев.

— Добре, само не буйствай. Върви при Найдъонов и му честити и от мое име, но не пийте много... Ясно ли е?

— Разбрано, началник. Няма много. Но жалко, че ти не ме уважаваши — бавно каза Полетаев.

— Федя, ти си културно момче. Зарежи това „не ме уважаваши“ — намръщи се Кузмин. — Сега ще позвъня да те пуснат при него.

Кузмин натисна бутона на селекторната връзка с охраната и каза да отворят килията на Найдъонов, защото лекарят Полетаев ще отиде да му честити Новата година.

Но Федя Полетаев не бързаше да си тръгва. Продължаваше да се клатушка в креслото.

— Федя, какво има още? Хайде, върви — изправи се Кузмин.

— Мечтая си, Фьодор Устимович. Ти си защитил кандидатска в Москва, нали? Сега си главен лекар. А аз до края на живота си ще тегля хомота! И аз искам да събера материал за кандидатска... Ще ми помогнеш ли?

— Добре, добре, ще ти помогна. Само тръгвай сега при Найдъонов. А после — у дома. Да си отспиш.

— А така! Обеща ми! Ти си страшен човек, Фьодор Устимович — пияно се усмихваше Полетаев.

— И каква тема си избрал за кандидатската дисертация?

— Как каква? Тази... Проблеми на изгубената памет: амнезия и нови форми на лечение. Материалът ми е под ръка. Толкова ни се насъбраха тия, хората без минало...

Кузмин се намръщи:

— Федя, сега си пиян и няма да говорим на тази тема. Само ще ти кажа да не пипаш тази тема.

— Да не би да е твоя? Докторска ли пишеш?

— Не, Федя, нищо не пиша. Само че аз се занимавам с този въпрос, с новите методи на лечение. С други думи — с новите препарати...

— Знам, че си открил! Знам, Фьодор Устимович, и ти завиждам, с бяла завист ти завиждам! — Федя Полетаев започна пияно да ридае, забил глава в шепите си. Всичко изглеждаше съвсем искрено.

— Откъде знаеш? — рязко попита Кузмин.

— От Кошкин, разбира се. Ти си ни геният! Скромнен гений в лудницата, а аз... Аз съм нула — хлипаше Полетаев.

— Ах ти, Кошкин! Ще ти дам да се разбереш — недоволно промърмори Кузмин.

— Фьодор Устимович, а що за съединение си синтезирал? Какво има в основата? Барбитурати или феноли?... Как си го нарекъл? Ако още няма име, предлагам да го наречеш „Кузминит — възстановител на паметта“.

— Стига, Федя. По-добре си върви. Успокой се, изкъпи се в ледената дупка, нали си морж. С една дума — стегни се!

— А кой инжектира изобретението ти — Нинка или Кошкин? Или е някакъв сироп, а? Пийнеш — и веднага всичко си спомняш? — изведнъж спря да хълца и се засмя Полетаев.

— Засега няма име. Пък и не ми е нужна слава. Бил съм измислил някакъв „Кузминит“... Великите ми мънички открития си имат номер. Просто и скромно. Препарат №9 — така се нарича. Ти май щеше да ходиш да честитиш на Найдъонов, ама както виждам не си в

състояние... Добре, хайде да те изпратя до вкъщи. — Кузмин се приближи до Федя Полетаев и се опита да го вдигне от креслото.

Но Федя сам скочи на крака.

— Няма защо да ме топиш в дупката! Никъде няма да вървя! Мене ме чака Найдъонов — каза с преплитащ се език Полетаев, прибра бутилката от бюрото и излезе от кабинета на Кузмин. Зад гърба си чу облекчената въздишка на главния лекар.

„Ех, ще плачат за мене в Большой и Малий театър — помисли си Федя Полетаев, докато вървеше с подгъващи се колене по коридора, — Какъв актьорски етюд му изиграх, чудо! Да не ми се надяваш на таланта! А той ми повярва!“

На третия етаж, под бившия купол на катедралата, някакъв прапорщик чакаше с ключове Полетаев. Той отвори желязната врата, облицована с черна изкуствена кожа. На вратата вместо традиционното прозорче с решетка беше монтирана кръгла шпионка, но поставена обратно, за да се гледа навътре в стаята.

Полетаев погледна през шпионката и видя русолявия Василий Найдъонов, който седеше замислен пред компютъра.

Той дори не се обърна, докато вратата се отваряше.

— Здравейте! Защо никой не ни посреща? Защо никой не се радва, че идваме? — развика се още от прага Федя.

Найдъонов едва не подскочи от изненада.

— Какво има? Бях се замислил. Вече обед ли е? Не ми се яде...

— Не, не е обедът, а нещо по-хубаво. — Федя Полетаев измъкна изпод бялата си лекарска престилка, наметната на раменете, бутилката коняк и я размаха във въздуха. — Идвам от името и по поръчение на нашия многоуважаван главен лекар, за да ви честитя Новата година — усмихна се Полетаев. После се обърна към прапорщика, който стоеше до вратата. — Сидоров, напуснал си поста! Да беше си отишъл, докато де са се разбягали всички, а! — пияно се усмихна той.

— Моля — сви рамене Сидоров и завъртя връзката ключове на пръста си. — Ще ме повикаш, като отпразнувате — каза той и затвори вратата, оставяйки Полетаев с Найдъонов в разкошната му килия: с врата, която водеше към малка баня с вана и тоалетна, с килими, които медицинските сестри почистваха с прахосмукачка на всеки три дни, мушката в саксия на пода.

Василий Найдъонов стоеше объркан до масата и потъркваше с два пръста носа си. Беше смутен от неочаквания гост.

— Аз съм по-скоро въздържател, но щом е Нова година... А защо не дойде Фьодор Устимович?

— Той е зает, Вася — вече съвсем трезво каза Полетаев. — А аз съм свободен. Знам, че си наше момче и жалко, че не съм лекуващият ти лекар — каза той, докато се разхождаше покрай полиците с книги и поглеждаше заглавията им, отпечатани на гръбчетата. — Да, ти си умен, твърде умен, както би казала баба ми...

Найдъонов донесе две обикновени стъклени чаши и като отмести клавиатурата на компютъра, ги постави върху полираната повърхност на масата.

Полетаев се приближи плътно до него и му прошепна:

— Имат ли уши стените ти?

Лицето на Найдъонов се удължи от учудване:

— Не, разбира се, откъде го измисли, Фьодор Иванович. Струва ми се...

— Вася, защо са тези официалности — Фьодор Иванович? Аз съм просто Федя. Сигурен ли си, че тука е чисто?

— Абсолютно — сви рамене Василий. — Какво има?

— Нищо. Нищо не се е случило — каза Полетаев с внезапно помрачняло изражение. Той отвори коняка и отля в чашите. — Имаш ли мезе?

— Ще се намери. — Найдъонов се разбърза и започна да вади от хладилника алуминиеви чинии с остатъци от храна, покрити отгоре с чаени чинийки. Извади пастет от риба, масло и замръзнал в хладилника хляб. Нареди всичко това на масата до чашите.

Полетаев дръпна до масата пластмасов стол и се настани на него.

Вася взе своята чаша, помириса алкохола и се намръщи:

— Е, какво? Честита Нова година!

— Да прием за всичко ново през тази нова година. Всичко да ни е ново — и работа, и дом, и въобще... всичко — съвсем сериозно, опитвайки се да му подскаже подтекста на думите си, каза Полетаев и те се чукнаха с пълните чаши.

Пиха. Полетаев се изкашля, но не взе от мезето. Василий се закашля и като сграбчи с пръсти замръзналото масло, отхапа, за да затисне парещата течност.

— Трябва да си призная, че отдавна не съм пил — каза той.

— Сигурно и женички отдавна не са ти водили — усмихна му се Полетаев.

— Аха — кимна Василий.

— Но както виждам, и ти скучаеш тук като мене. А, Василий?

— Не бих казал. Всъщност аз работя тука... Почти така, както по-рано в Коломна...

— Сигурен ли си, че не те подслушват — отново понижи глас Федя.

— Сто процента.

— Много доверчив ми се виждаш — каза Полетаев, усмихвайки се, и отново наля чашите.

— Възможно е. Тук с вас човек и без да иска, ще стане „доверчив“... — Лицето на Василий се изкриви в горчива гримаса.

— Чух защо си тука. Даже се гордея с тебе. Горд съм, че в нашата зона е затворен вторият Сахаров.

— Прекаляваш, Фьодор — вече по-добродушно се усмихна Найдъонов. — Какъв Сахаров съм аз... Обикновен бивш м.н.с. — младши научен сътрудник. И съвсем не съм сигурен, че някога ще стана академик.

— Ще станеш. Обещавам ти — изведнъж съвсем сериозно каза Полетаев.

— Не е смешно, гражданино лекар.

— Слушай, Найдъонов. Ела насам. Надявам се, че ме разбираш, ние тук се намираме в особено добро местенце!

Василий кимна в знак на съгласие. На лицето му беше изписано недоверие към неканения гост.

— Ти си затворен тука с твоя компютър. И аз съм затворен с вас. Никак няма да е лошо, ако се обединим и духнем. Как ти се струва, Вася?

— Това какво е? Новогодишен поздрав ли е? — подсмихна се Найдъонов.

— Не! Аз ще те измъкна от тука и щом си работил за чуждото разузнаване, май ще е по-добре да живееш в онази страна, за която си работил. Така ли е? — Полетаев замислено разклати чашата си, вгледан в гъстата кафява течност.

Найдъонов мълчеше. Той обидено сумтеше като дете, на което са отнели играчката. Накрая каза:

— Глупости говориш, Фьодор. Не съм работил за никого, а просто малко откачих на религиозна почва. Ти не знаеш... Изглежда, че на всички, които сме работили в коломенското конструкторско бюро, съдбата ни е еднаква. Преди мене там е работил някой си Едмунд Мукалски от Прибалтика. Но него вече го няма на този свят. А аз, честно казано, се радвам, че макар и тука, но поне съм жив и влача крака. Поне знаеш ли кой съм аз?

— Не зная, Вася. Подочух това-онова от Кузмин, от Кошкин, но по-добре е човек да не вярва на слухове. По-добре е на мен да ми вярват! Вече казах на един пациент, който ми хареса: „Аз съм добър лекар!“ На мене може да се вярва, разбра ли, професоре?

— Разбрах, Ескулапе — недоверчиво му се усмихна Найдъонов.

— И така, кой си ти всъщност? Какъв си — терорист, шпионин или наистина си бивш луд?

— Уцели. Бивш луд. Наистина, много умен бивш луд — разсмя се Найдъонов. — Аз работех при Победов и може да се каже, че съм най-добрият му ученик... Той ми домъкна тук компютрите, нужните ми книги и прочее, е, не без помощта на онзи генерал — въздъхна той.

— Генерал ли? Кой генерал?

— Генерал Ваганов. Хлъзгава личност, да ти кажа.

— Нищо. Няма страшно. Самият аз съм лейтенант от медицинската служба — засмя се Полетаев. — Кой е този Победов?

— Победов е нещо като живите Стечкин и Калашников... Главен конструктор на ракетни установки. Това е то Сергей Павлович Победов. А аз съм му дясната ръка — въздъхна Василий. — Наистина, бившата дясна ръка.

— Ама ти специалист по ракетите ли си? — попита шепнешком Федя.

— А ти не знаеше ли? По-добре е да не знаеш — въздъхна още веднъж Василий и разроши рижите си коси, почесвайки тила си.

— И какво си конструирал при този Победов. Ракети ли?

— Разбира се. Ако ти е интересно, бих могъл да ти разкажа това-онова, което вече не е секретно, защото кой те знае и тебе...

— Прав си. Не ме знаеш. Макар и да не съм Горбачов, но ще те измъкна от тук, ако разбира се, не си пречукал някого!

— Какви ги плециш? Никого и с пръст не съм пипнал, не съм работил и за никое разузнаване, както са те метнали... Казвам ти, че така се случи — въздъхна Найдъонов, отвърна се от Фьодор, погледна малката книжна иконка на света Богородица, която висеше над кревата му.

Полетаев проследи погледа му, но не продължи да разпитва, надявайки се, че Василий сам ще разкаже каквото сметне за нужно.

— Хайде да пийнем — вдигна чашата си Фьодор.

Найдъонов го последва. Те се чукнаха и пиха. Василий не замези. Той мълчеше навъсено, Полетаев чакаше.

— Знаеш ли, Федя, трябва да почна много отдалече, за да ти стане ясно. Аз съм само помощник на главния конструктор. Той е академикът — Сергей Павлович Победов! Аз съм седял с него в кухнята му в Коломна и съм пил коняк ей тъй, както сега с тебе.

— Може би като момченце си познавал и Корольов, и Гагарин? — присмя се Фьодор.

— Не бе! Слушай какво ти казвам. Аз съм помощник на главния конструктор на ракети, но не на космическите. Разбираш ли разликата, Федя? В най-общи линии историята е такава...

6. „ОКА“, „СТРЕЛА“, „ПИКА-2“ И ВАСИЛИЙ НАЙДЪОНОВ

След края на Втората световна война Съветският съюз не се отказваше от многобройните локални конфликти. Това го знае всеки офицер, макар и да не се афишира в пресата.

Разпределението на световните пазари и зоните на политическо влияние, както и експериментирането на новите видове оръжие ни тласкаха към това. Войната от земята постепенно се пренасяше на небето. Американските самолети имаха предимство още през петдесетте години. Те горяха джунглите с напалм, взривяваха първите пластични бомби, но това беше само тихо шумолене в сравнение с онова, което беше изобретено по-късно.

Войната се пренесе в Африка. Съветският съюз през онези години усилено подпомагаше една страна, която уж беше избрала социалистическия път на развитие. Дори знамената им бяха същите, само че сърпът имаше друга форма.

И точно тук възникна нуждата от ракетите с особено предназначение, за които ще стане дума.

Сергей Павлович Победов в началото на шестдесетте години бе един от съветските инструктори, присъствали непосредствено на театъра на бойните действия в Африка. Веднага след като се върна оттам, му беше забранено да напуска страната и оттогава никога не бе излизал зад граница. Но онова, което видя в приятелската страна, си остана най-яркият му спомен в живота.

Заедно с другите военни и съветски инженери той живееше в покрайнините на столицата на онази страна. И оттам, от планинските склонове, наблюдаваше въздушните боеве, в които и от двете страни участваха по няколко десетки бойни самолети — руските „МИГ“ и американските „Хъриър“.

Съвременният въздушен бой е напълно лишен от романтика. Ако направим сравнение с Втората световна война, на практика почти нищо не зависи от летците. Скоростите са толкова огромни, че ако

подходиш погрешно към целта, докато направиш вираж, ще те отнесе на шестстотин километра встрани от мястото на боя. Не е необходима нито добра реакция, нито особен опит. Поне това може да се чуе от повечето военни пилоти. Трябват ти здрави мускули, за да издържиш на огромното претоварване.

Точно такива боеве беше наблюдавал Сергей Победов в африканското небе. Самолетите се сблъскваха, изстрелвайки ракети, и шумно се взривяваха, сякаш се пръскаха сапунени мехури.

След това Победов, заедно с другите съветски военни инструктори, намираще в разпръснатите останки от самолетите на противника обгорелите тела на летците, привързани към пилотските кресла със стоманено въже. За да не се уплашат и да изчерпят докрай ресурса на бойната техника, пилотите им бяха завързвани за седалките, като че ли това не бяха хора, а обикновени живи прибори. Това предизвика у Победов страхотно отвращение към човеконенавистния свят на капитала...

Като се завърна в Съветския съюз, той започна да работи върху създаването на оръжие, способно да унищожава самолета на противника не на небето, а от земята.

Първата му разработка се нарича „Антей“. Трябва да кажа, че той стана главен конструктор в 1965 година.

Това беше голяма ракета с една дюза и тежеше повече от седемдесет килограма. Беше предназначена да поразява въздушни цели от земята. Трябваше само да се вдигне на рамо и да се изстреля, след като се прицелиш. Можеш да си представиш, че войникът, на когото му тече пот от челото, а от напрежение му треперят ръцете, не би могъл да бъде особено точен. Това го разбраха още на полигона край Голутвино при многото изпитания.

Откритието и истинският успех на Победов беше „Муха“ — аналогична на американската „Стингър“. Тази летяща бомба реагираше на топлинното излъчване и можеше да уцели точно дюзата на реактивния двигател дори когато не е изстреляна съвсем прецизно, а просто по посока на самолета или на друг летящ обект. Виетнамците стреляха с „Мухата“, дето се вика, със затворени очи. Обикновен войник с раница, приседнал под някое храстче, като нищо сваляше изтребители, които струваха милиони долари...

Но „Мухата“ беше само първото пробно камъче на Коломенското конструкторско бюро.

Двадесетата и двадесет и първата разработка на главния конструктор Победов станаха „Ока“ и „Стрела“ — ракетни комплекси с малък и среден радиус на действие. Те бяха готови в навечерието на афганистанската война.

Тези ракети, с тегло не повече от два тона, леко се измъкват от спътниково следене и успешно могат да се прикрият като бензиновози или цистерни за мляко и дори като хладилни камиони. Пускът им се осъществява от преносим пулт.

Американските специалисти твърдяха, че Съветският съюз е изпреварил САЩ в производството на ракети от този клас най-малко с четвърт век. Ракетите са свръхточни! Те уцелват кибритена кутийка от разстояние хиляда километра! Носят по дванадесет бойни глави, включително и ядрени. Цялата мощ на съветската инженерна мисъл и висша технология на отбраната намери приложение в тези съвършени оръдия за убийство.

„Ока“ и „Стрела“ могат да се транспортират и на кораби, и на самолети, да се превозват в планинска и пустинна местност. Двигателите им не трябва да се загряват, а главата има система за преодоляване на противовъздушната отбрана.

Едва ли тази победа на Коломенското конструкторско бюро беше случайна.

Сергей Павлович дълго и внимателно, цели десетилетия, подбира кадри за бюрото си. В него работеха по пет направления конструктори, завършили най-елитните учебни заведения в страната. Грижеше се и за социалната сфера, издействаше апартаменти за сътрудниците си, престижните тогава коли „Волга“, не забравяше премиалните и стабилните повишения на заплатите. Разбира се, че при такива условия колективът влагаше всичките си сили само в работата и му помагаше да създаде поредния конструкторски шедьовър за военните.

Най-добрият ученик на Победов беше Едмунд Мукалски — стриктен естонец с воднист поглед и брашнен цвят на лицето. Отначало, като всеки достоен конкурент, Едмунд се отнасяше скептично към демократичното поведение на главния конструктор. Беше ерген и живееше в общежитието на улица „Ленин“. Живееше

скромно, обличаше се като всички, не пиеше, не пушеше и не се увличаше по жени. По-голямата част от заплатата си харчеше за книги.

Но с годините това положение се промени. На двадесет и девет години той страстно се влюби и направи предложение за женитба на една руса келнерка с пищни форми от ведомствения стол, който обслужва само висшия инженерен персонал на „черната кутия“ — така наричат сътрудниците секретния институт.

Наскоро след сватбата им се роди момченце, което нарекоха Константин — в чест на Циолковски. Едмунд се умори от семейния живот в тясната гарсонiera и реши да отиде с молба при високопоставения си шеф. След ден в ръката му вече дрънчаха ключовете от нов двустаен апартамент на Московски проспект в Коломна.

Скоро след това получи и специална награда от Министерството за отбраната на разработената от него система за защита на „Ока“ от противовъздушната отбрана. За онези времена премията му беше огромна — 10 хиляди преводни рубли, само с 5 хиляди по-малко от наградата на главния.

Противоракетните системи на противника не бяха опасни за „Ока“. Носът ѝ беше натъпкан със смъртоносни главички, подобни на онези от ракетната установка „Муха“. Тези бойни глави се наричат „Пчела“. По време на бойни действия те се разпръскват като ветрило и се движат напред, за да унищожават вражеските ракети. Още тогава американците разбраха, че зарядът на „Ока“ може да е само ядрен.

Афганистанската война свърши. Продуктът №8, наречен „Щурм-С“, успешно се представи в боевете с авиацията на противника и намери неочаквано приложение в борбата с танковете.

В условията на планинските терени на Афганистан тази мощна миниракета — междинен вариант на „Ока“ — с лекота се справяше с вражеските хеликоптери и беше просто незаменима.

Най-добрият ученик на Победов — Едмунд — започна работа за усъвършенстването на „Щурм-С“, което всъщност означава „Щурм-център“. Но Естония заяви желанието си да излезе от СССР. Едмунд замина за родината си, за да се види с майка си, и малко след това беше уволнен по негласна заповед на министъра на отбраната заради секретността на коломенското отбранително предприятие. Едмунд

Мукалски беше потресен от факта, че замина в отпуск за съветска Естония, а като се върна, вече беше чужд поданик на чужда държава.

Уволненият Мукалски започна да пие. По настояване на практичната му жена, вече втори път бременна, Мукалски се върна в родния Талин. Но животът му в родината не потръгна. В миролюбивата Естония нямаше военнопromишлен комплекс. Оставаше му само едно — да започне да преподава физика в училище, но оттам бързо го прогонили, защото бил чистокръвен естонец, но роден в Русия и не знаел майчиния си език.

Протегнали му ръка от Цюрих. Някой си Курт Вонхайм предложил на изпадналия в отчаяние Едмунд да сътрудничи на една фирма, която уж разработвала ракетни двигатели.

Мукалски предоставил на фирмата някои чертежи, а само две седмици след като получил аванс от някакви си хиляда долара, починал от задушаване. Естонските експерти констатирали като причина за смъртта астма. И досега тайната на смъртта на Едмунд не е разкрита. Не е ясно и колко военни тайни от съветската отбрана е успял да предаде, но сега вдовицата с двете му деца си живее безгрижно в Квебек в триетажна вила и няма намерение да се връща в родната си Коломна.

Мястото на Едмунд в конструкторското бюро зае Найдъонов. Русокос, с лунички по цялото тяло, сивоок здравеняк. Женкар, спортист и бивш комсомолски лидер.

Победов започна да работи с Найдъонов над последния си проект „Пика-2“. Това е усъвършенстван модел на „Стрела“. По широката и разперена опашка може да се предположи, че „Пиката“ лети на малка височина и може да лавира и даже да се завърта на деветдесет градуса. Така че тя може да лети едва ли не и по улицата, ако е широка и поне с три ленти за движение.

Василий Найдъонов продължи да се занимава с „Пиката“. Не за да я усъвършенства, а да прекодира системата ѝ за полет.

Като всяко нормално момче, и Василий доста греши в младостта си. Често попийваше по време на следването, хойкаше с жени, но с годините, особено по време на перестройката, започна да се разкайва за постъпките си.

Ако преди години през почивните дни в дискотеките преуспяващият ученик бе посрещан от разни момичета, като

прехвърли тридесетте, всичките си съботи прекарваше не по дансинги и ресторанти, а в храма.

Но и православието му омръзна. Беше убеден, че свещениците нямат право да взимат пари за кръщение и сватби, че християните не трябва да пушат и да пият, което си беше най-разпространеното удоволствие сред коломенските енорияши.

Василий посети много църкви и много секти. Нищо не му харесваше. Реши да се спре на една особена и малобройна секта, със звучното име „Църква на обединените религии“, съкратено — ЦОР.

Службите ставаха в Москва в Дома на културата, на „Електрозаводска“. Службата беше много ефектна. Млади момчета и момичета, прегърнати, пееха библейски псалми в съвременен аранжирмент. Не мина много време и той се сприятели с главата на московския филиал на Вселенската църква на обединените религии Анди Кригер.

Участваше в нощните му бдения, когато всички заедно се молеха в малката му кухничка и стигаха до изстъпление.

Но религиозните увлечения на Василий бързо свършиха. Анди го убеди да замине за Африка да открива нови църкви. Но за това, естествено, трябваха пари. А много пари можеха да се получат само като продаде някои тайни на коломенското конструкторско бюро.

Без да му мисли много, Василий реши да предложи дискета с параметрите на разработваната ракета „Пика-2“.

Не успя да реализира хрумването си, защото го арестуваха на местопрестъплението, когато отиде за пореден път на молитвено бдение в дома на Анди. В джоба му случайно беше и злополучната дискета. Закриха църквата, експулсираха Анди и след като решиха, че Василий е душевноболен го скриха в Илинское.

Три пъти идва Победов при него, с негова помощ и с участието на Ваганов имаше идеални условия за работа...

Василий Найдъонов завърши разказа си и не пожела да се задълбочава в проблемите, над които работеше в момента. Естествено, че това беше нещо из областта на ракетната технология, но за кого беше предназначен крайният резултат — за Победов или за благодетеля генерал Ваганов, — Василий също премълча.

— Да, страхотна работа — въздъхна Полетаев, като изслуша разказа на Найдъонов. — Страхотна, но глупава. Как си загазил със

сектата, която се ръководи от ЦРУ?

— Ами ей така! Загазих. Както казват, дяволът ме обърка — усмихна се накриво Василий. — Сам съм си виновен. Нямах достатъчно патриотизъм...

— А сега какво измисляш?

— Нищо важно. Пак работя над „Пика-2“.

— Значи я усъвършенстваш?

— Не, препрограмирам я. — Видя, че Полетаев не разбира, и му обясни: — Тоест разработвам нова компютърна програма, за да може да лети и към друга цел, а не само към онази, към която първоначално е насочена...

Полетаев отново не разбра и Вася започна подробно да му обяснява, че „Пика-2“ има една изключителна особеност — тази програмирана ракета ще намери набеязаната цел, от която и да е точка на европейската част на Русия да я изстрелят. Тя не прилича на човек, който се е изгубил в гората — може сама да определи своето местоположение с помощта на заложената в нея компютърна карта на местността.

Ракетата „вижда“ местността, „съобразява“ се с ландшафта и сама си определя маршрута. За нея няма значение откъде излита, ако предположим, че по програма трябва да лети към сградата на конгреса — дали от село Бобруевка, което е около Курск, или от село Полевое край Смоленск...

— И сега накъде ще препрограмираш полета на тази „Пика“? — попита Полетаев.

— Натам... — отговори неопределено Вася.

— Къде натам?

— Няма да ти кажа — кратко и мрачно отговори той. — Ако някой научи с какво се занимавам тука, главата ми сигурно ще хвъркне!

Полетаев помисли и реши, че не е необходимо повече да мъчи Василий.

Те допиха коняка, но и двамата бяха съвсем трезви. Бяха силно възбудени и разбираха, че току-що без думи са се уговорили за нещо много важно, което би трябвало да стане скоро с помощта на Полетаев. Федя не знаеше какво точно ще направи за Найдъонов, но чувстваше,

че е задължен с нещо да му помогне, да му помогне да се измъкне от тук...

Телефонен звън прекъсна размислите на смълчалия се Полетаев. Дрънна телефонът за вътрешна връзка, който беше монтиран в килията на Найдъонов.

Василий вдигна слушалката. Обаждаше се прапорщикът и питаше да не са заспали в килията. Найдъонов му отговори, че всичко е наред, само че мезето свършва, и затвори телефона. След това помълча и каза сериозно:

— Сигурно напразно ти се доверих. Изповядах ти се, като че ли отивам на смърт... Да не мислиш, че ти повярвах, че ще се опиташ да ме измъкнеш? Изглежда, че ме взимаш за идиот, а? Но просто отдавна не съм видял жив човек. Сестрите и санитарите не се броят... Знаеш ли, със сърцето си предчувствам, че не ми остава още много. Тук поп не можеш да извикаш, та реших на тебе да се изповядам като на отче... След онази секта отново се върнах в лоното на православието, така че ако ме очистят в близко време, когато свърша работата си, надявам се да попадна на небето при православните ми баба и дядо...

— Не бива да си толкова мрачен, Вася! Аз не се шегувах, когато ти казах, че ще се постарая за тебе... Сега върви перестройката, имаме гласност, забраниха комунистическата партия! Твоят случай е дреболия и съм сигурен, че комисията на института „Сербски“ ще те признае за напълно здрав. Аз ще ти помогна! Ще отида в отпуск до Москва и там ще поговоря с когото трябва...

Василий засия с добродушна усмивка и поклати отрицателно глава:

— Какъв наивник си! Каква ти комисия? Дори и да ме признаят за здрав и да ме пуснат... а после? Няма да избягам от... — Василий се заколеба. После махна с ръка и продължи: — Не мога да избягам от генерала, който ми поръча работата. Сигурен съм, че той няма да остави жив такъв свидетел като мене.

— Все пак не искаш ли да ми кажеш с какво точно се занимаваш?

— Не искам! Страх ме е!

Полетаев стана и закрачи по мекия килим на килията, скръстил ръце зад гърба си. Мислеше, че прекалено често, пряко и косвено се споменаваше онзи генерал, онзи негласен, но фактически господар на

психиатричната зона Илинское. Онзи генерал, който идваше на военното летище край Смоленск от Германия. За Германия беше споменал и Сергей Сергеевич Иванов, за който вече е ясно, че не е никакъв Иванов...

— Слушай, Василий. В края на краищата има и Комитет по правата на човека. Ще се обърна и към тях... Какво ли не става. Току-виж, че успееш да заминеш извън страната? Да приемем, че срокът на секретност изтече след две години, тогава ти съвсем спокойно ще можеш да заминеш.

— Да, може би и ще мога. С моето образование във всяка страна ще ме приемат, но предчувствам — няма да дочакам и края на месеца... — тъжно се усмихна Найдъонов.

— Добре. Остави предчувствията си! Значи действаме заедно? Разбрахме ли се? — протегна ръка Полетаев.

— Да опитаме — вяло отвърна Василий, стискайки протегнатата му десница. — Само че запомни! Нищо не съм ти казвал! А ти да не би да работиш за Ваганов?

— Аз? За онзи генерал? — учуди се Полетаев. — А какво подсказва предчувствието ти? Работя или не?

— Кой те знае? Не, разбира се! Добре! Ако опиташ да направиш нещо, ще ти бъда благодарен. Само гледай да не стане по-лошо, отколкото е сега.

— Ще се постарая — обеща Фьодор.

Той позвъни на прапоршчика и помоли да го пуснат от килията.

След малко ключалката изщрака и на прага се появи вече добре почерпилият се прапоршчик. Още щом вратата започна да се отваря, Полетаев запя фалшиво:

„Ой, ти мраз-мразец, постой...“

Найдъонов веднага загря и подхвана и той:

„да не мръзне коня мой...“

И двамата изглеждаха порядъчно пияни...

7.

ЛЮБОПИТНИТЕ МИШКИ КОТКИ ГИ ЯДАТ

В Москва Грязнов и Левин сериозно се увлякоха по културизма.

Беше по-лесно да се намери игла в купа сено, отколкото сред митишченските културисти, т.е. „пелмени“, да се открие онзи Пелмен, който се споменаваше в бележката на Самохин.

Двамата си разпределиха немногобройните легални и полулегални сутеренни тренировъчни зали, но резултатът беше нулев.

В един от тях, наречен с гръмкото име „Воля“, Самохин беше влизал няколко пъти, но с никого не беше завързал приятелски отношения.

Но късметът им помогна. Зоя — Лаленцето, която беше дошла на „Петровка“ да даде показания, каза, че съвсем наскоро при нея в общежитието идвал един познат на Самохин, който се интересувал къде е пропаднал Саша. Този познат не беше кой да е, а внук на известния артист Панаев, Игор Панаев.

Грязнов веднага взе адреса на артиста от Дома на киното, уговори си среща с него и полетя натам.

Озова се в големия четиристаен апартамент на народния артист на СССР на улица „Алабян“. В същия вход, само че един етаж по-долу, живееше с майка си и внукът му Игор.

Поговориха си малко за ролите на Всеволод Панаев и за общите им познати от „Петровка“ — Панаев, както е известно, беше изиграл в киното доста роли на милиционери и началници на следствието — и Грязнов слезе при внука му Игор.

Той се оказа дълъг и недодялан младеж, който учеше във Висшите курсове за сценаристи.

Младият Панаев се учуди и дори поизплаши от внезапното появяване на следователя. Той не скри, че наистина се познава със Самохин, но ги свързват чисто делови отношения.

Самохин, който работеше във фирмата „ГОТТ“, обещал на Игор да му намери много евтин мерцедес втора ръка, но изчезнал нанякъде. Беше помолил Игор да му направи и малка услуга — да откара

Самохиновия мерцедес в Шереметиево и да го остави там на паркинга. Игор изпълнил молбата му.

— А защо Самохин поиска това от вас? Не ви ли каза?

— Не, не ми каза.

— Според вас това не приличаше ли на крадене на кола?

Игор се обърка и отговори, че дори отстрани да изглежда така, но той самият не е крал автомобил, а само е изпълнил молбата на познатия си. После предал ключовете на Самохин и въобще не смята, че е откраднал нечия кола.

На въпроса на Грязнов, защо му е притрябвало на Самохин да откара мерцедеса, Игор още повече се смути и се предаде.

Фирмата „ГОТТ“ спешно изпратила Самохин в Германия, но той имал важна работа в Москва. И тогава се решил на малка и невинна лъжа. За да отложи заминаването си, а трябвало да пътува със същия този мерцедес Самохин решил да инсценира кражба на собствената си кола. А после, като приключи работата си в Москва, щял да намери мерцедеса си на паркинга.

— Но в това няма никакво криминално престъпление, нали? — бършейки потта от челото си, с треперещ глас попита Игор. — Аз нямам никаква вина, а колкото до Саша и отношенията му с неговата фирма, това си е негов проблем, нали?

— Така е — съгласи се Грязнов. — Аз не ви обвинявам в нищо. Трябва само да ми разкажете всичко, което знаете за Самохин.

Слава Грязнов започна да разпитва Игор за „пелмените“ и той потвърди, че в устата на Самохин това е било обобщено име за всички културисти. Освен това така наричал и един свой приятел, който не се помпал като онези, но бил страхотен каратист, бивш военен, когото уволнили от армията заради нарушение на дисциплината. Игор не знаеше нищо повече за този „пелмен“, освен че преди уволнението е бил със звание майор.

Това вече беше нещо, макар и не твърде много.

„Пак всичко опира до армията — мислеше си Грязнов, докато се прибираше от Панаеви на «Петровка». — Тези военни са като някаква черна дупка... И за Турецки все още няма никакви сведения. Немците твърдят, че го търсят усилено, контраразузнавачите — и те твърдят, че са капнали от умора, а той сякаш е потънал вдън земя. Не дай боже, разбира се... Какво пък, изглежда, че пак ще трябва да се ходи с молби

до военната прокуратура при Женя Фролов. Трябва да се преобърнат досиетата на всички майори, уволнени от армията заради нарушение на дисциплината през последните пет години...”

В специалната психозона имаше двама Фьодоровци: Фьодор Злия и Фьодор Добрия. Така пациентите наричаха зад гърба им двамата лекари. Фьодор Добрия беше лекарят от трето отделение Полетаев, а Фьодор Злия беше главният лекар Кузмин.

Защо бяха прикачили на Кузмин този прякор, никой не знаеше, но така си беше. Фьодор Устимович рядко повишаваше глас; често, но сухо и някак си дежурно се усмихваше, когато питаше за самочувствието болните си. Но все едно, той си оставаше Фьодор Злия. Изглежда, го бяха кръстили така, защото обичаше за всяка, дори и най-незначителна грешка да удвоява дозата на препаратите, които инжектираха на болните.

А Фьодор Добрия изгуби съня и спокойствието си. Не за дни, а за часове се преквалифицираше от лекар в следовател, който трябваше да разгадава тайнствените съвпадения и трудно обясними случаи, които ставаха в зоната.

Косите му буквално настръхнаха, когато започна да съпоставя фактите. Само преди месец един болен от първо отделение, по прякор Куркул, нападна един от надзирателите и онзи при отбрана му изби едното око. Беше много странно, защото как би могъл Куркул да посегне на някого, когато едва влачеше краката си, упоен от лекарствата. Но две седмици той ходи с привързано с бинтове око. Преди две седмици в отделението на Кошкин пък се появи още един едноок. Другият болен, бивш статист от Мариинския театър, суетливо балетистче, казва, че не помни как е загубил окото си. Бил припаднал по време на трудовата терапия, докато метял двора, изглежда, беше паднал и лопатата се забила в окото му. Кошкин, като добър анатом, беше дезинфекцирал и зашил раната. Но едноокият бивш солист въпреки загубата на окото си, както и преди, непрекъснато беше в лека еуфория. По сто пъти на ден подскачаше и без да гледа какво има в ръцете си — лопата, метла или чиния с каша, — правеше пируети и различни стъпки, заставайки в класическите балетни позиции.

С други думи, балетистът продължаваше да си е напълно щастлив в своето болезнено състояние. Така че някой би могъл дори да си помисли: че защо са му на този щастливец две очи?

Федя Полетаев беше напълно сигурен, че ако отново се окаже в мазето на Кошкин и отвори втория контейнер, там ще намери очите на тези двама нещастници. Косите му щръкнаха и студ пълзеше по кожата му от тази увереност.

Турецки, както му беше препоръчал лекарят Полетаев, се опитваше да си поръчва сънища. Преди да заспи, настойчиво молеше някой да му изпрати поне някакво видение от миналото му. И както и преди, сънуваше само кошмари.

Войната от 1812 година, Наполеон и той — Турецки, — воюва на страната на Наполеон срещу руската армия. Говори на френски, макар и в съня си да разбира, че не знае езика, на който говори с Наполеон. Бонапарт, естествено, му отговаря на френски. Турецки се съгласява, отдава чест, макар че не знае какво му е казал императорът.

Турецки се събуждаше посред нощ и дълго се опитваше да разгадае съня си. Но безрезултатно. Или по-точно, стигна до плачевен резултат.

„Щом сънувам Наполеон, значи наистина съм се побъркал — мислеше си той, въртейки се в леглото. — Само това оставаше, след време да съм не само без памет, ами да се провъзглася и за император на Франция. Не, по-добре е да не се мъча с такива сънища. Това няма да ми донесе нищо добро. Май наистина откачам. По добре да не разказвам на Полетаев за наполеоновските си сънища...“

„И така, да направим равносметка“ — мислеше си Полетаев. С Кошкин всичко е ясно. С Василий Найдъонов — също. Той изпълнява секретна заповед на генерала благодетел на нашата „тиха обител“. Сергей Иванов не е никакъв Сергей. Лекува ли го главният? Безспорно — не! Аз ли не познавам Кузмин...

Тогава какво инжектира на този лъже Иванов? Трябва да го разбере! Да знам какъв е този нов препарат.

Сега имаме нова загадка.

Преди около две седмици докараха и, естествено, насочиха към Кошкин някой си Юрий Брил. Лепнаха му прякора Комисаря. Докараха го от Москва. Фьодор Устимович, разбира се, не ми каза за новия и не съм видял картоната му... Защо, от кого и по кой член е бил съден? Не се знае и кой му е правил психиатричната експертиза.

На никого от пациентите ни не слагат такива конски дози халоперидол, както на този Комисар. Така че при Комисаря, този четиридесетгодишен късо подстриган бивш военен с интелигентно лице, прогресиращо се развива синдромът на Паркинсон.

Комисаря, както и всички, на които предозират халоперидол, едва пълзи по коридора с полусгънати крака. Ръцете му са също свити в лактите и се забелязва обилно слюноотделяне. И съвсем естествено, наблюдава се и синдромът „броене на монети“ — палецът и показалецът на Комисаря непрекъснато мърдат така, като че ли безмълвно моли някого за пари.

По време на трудовата терапия той не шие, защото не може да работи на шевната машина. Изпратиха го да мие чиниите в кухнята. Но все пак създава впечатление, че не си е изгубил съвсем ума...

„Трябва да се провери. Току-виж, че са се запазили някакви остатъци от паметта!“

Приготвянето на храната в психозоната ръководеше една дебела лелка, Зинаида Кириловна, която идваше от селото за по няколко часа. Под нейно ръководство се трудеха четири жени. В специалната малка пристройка, така нареченото „женско отделение“, имаше само шест жени — „психичните дами“, както ги беше кръстил за себе си Полетаев. Сред тях имаше една нещастна майка, изхвърлила децата си от петия етаж — млада жена, която се казваше Татяна. Другите бяха извършили по-малки престъпления, но всичките „не бяха на себе си“. Та четири от тях цял ден не излизаха от кухнята — приготвяха закуската, обедата и вечерята. Изпращаха им на помощ мъже — да им чистят картофите, да мият чиниите, да преместват бъчвите с кисело зеле и ябълкова туршия.

Полетаев беше на денонощно дежурство.

Всъщност дежурството му се състоеше в това, да стои в зоната, да наглежда болните и да ноцува на кушетката в ординаторската. С медицински сестри или не — това беше избор на самия лекар.

Главният лекар Кузмин прекарваше дежурствата си в лабораторията.

Кошкин, беше вече ясно, се занимаваше през дежурствата си с анатомични опити, които явно бяха неговият малък бизнес.

Федя Полетаев, влезе във вонящата на кисело зеле и миналогодишен борш кухня и реши да вдигне скандал. Развика се на Зинаида Кириловна за мръсотията и че вече цял месец не са пръскали срещу хлебарки, че на пода има локви вода, а по ъглите се търкалят картофени обелки.

Зинаида Кириловна се оправдаваше колкото можеше, но Полетаев не я изслуша и тръгна към помещението, където миеха съдовете. Там бавно, като сомнамбул, миеше съдинките Комисаря. Пускаше алуминиевите чинии първо в леген с топла и съвсем мръсна вода и после ги преместваше в друг, в който водата беше малко почиста.

Слюнката от отворената му уста се стичаше като лепкав конец от брадата му в един от легените.

Федя Полетаев заговори пресилено високо и недоволно, за да го чуят и готвачката, и болните:

— Защо само един човек мие съдовете? Толкова ли не можете да помолите някого за помощ?

Зинаида Кириловна продължаваше да се оправдава и се опита да се вмъкне в помещението, но Полетаев я изгони и ѝ нареди да измият пода с хлорен разтвор и занапред да изпрацат двама или трима да мият съдовете.

— На всичко ли трябва да ви уча! Вървете, Зинаида Кириловна, и се захващайте със своята работа, а аз ще науча болния как да мие съдовете... Трябва да се вземе гъбата, на нея да се сипе препарат... — Полетаев взе от ръцете на Комисаря чинията и започна да му показва какво да прави.

Когато готвачката затвори вратата след себе си, Полетаев захвърли чинията в мръсната вода. Погледна Комисаря в очите и видя, че наистина погледът му е смислен.

— Е, разбра ли как трябва да се мие, Комисарю?

Болният нищо не каза, само кимна с глава, опитвайки се да преглътне слюнката. С треперещата си ръка напипа във водата

чинията, после взе гъбата и започна да я мие, както му беше показал Полетаев. Но Федя издърпа чинията от ръката му.

— Я по-добре ми кажи, как се чувстваш?

Болният мълчеше.

— Май забравих името ти. Знам само, че те наричат Комисаря. Не помниш ли истинското си име?

— Помня... — с усилие каза Комисарят.

— Кажи ми тогава как се казваш?

— Юрий... — произнесе с видимо напрежение той.

— Чудесно! А помниш ли и фамилията си?

Юрий отново кимна и измънка с преплитащ се език:

— Ко-ро-льов.

— Фантастично! Значи паметта ти е наред?

Юрий Корольов поклати отрицателно глава и отново Полетаев усети върху себе си неговия внимателен и умен поглед.

— Аз не съм ти лекуващ лекар, но искам да знам какво си направил? За какво си тука?

Корольов се намръщи и отново зашари из легена за друга чиния.

— Не искаш ли да говориш? Страхуваш се някой да не ни чуе?

— Няма да кажа — бавно отговори Корольов.

— Защо?

— Ще ме убият...

— Кой ще те убие? От мене не трябва да се страхуваш! Аз искам да ти помогна! Ще се опитам да намаля дозата ти халоперидол. Обещавам ти! Ще можеш да се движиш и ще се почувстваш малко по-добре...

Болният поклати глава отрицателно.

— Не, аз умирам...

— Е, не преувеличаваш ли? — възкликна Полетаев.

Корольов отново поклати глава. На Полетаев му се стори, че отворената уста се опита да се усмихне.

— А какво си направил? Да не би да си убил някого? Изнасилил ли си? Крал ли си?

— Нее... — провлече гласа си Корольов. — Аз при-и-истигнах в Русия от Германия... — успя да каже той.

Полетаев едва не подскочи, като чу за кой ли път за Германия.

— Пристигнал си от Германия? Много добре. И тука ли откачи?

— Не... Арестуваха ме на гарата.
— Кой те арестува?
— Хората на Ваганов. Генерала...
— Но тогава какво си направил?
— Нищо. Трябваше само да предам...
— Какво да предадеш?

— Онова, което ми даде полковник Васин. Той също е тук. Знаем... Виж на него все още можеш да помогнеш, а аз вече... — И Корольов някак неопределено сви рамо.

Полетаев прехапа долната си устна. Разбра! Повдигна сивата болнична дреха на Корольов и видя, че гърбът и коремът му са бинтовани. Отстрани бинтът беше изцапан със спечена кафява кора от засъхнала кръв.

Студени капки пот избиха по челото на Федя Полетаев. Той оправи куртката на Корольов и попита с пресипнал глас:

— Какво се е случило?

— Не знам — вдигна рамо Корольов. — Сигурно са ме рязали. Вътре всичко ми гори...

— Да нямаш възпалителен процес?

— Не знам — равнодушно отвърна болният.

— Какво се е случило с онзи Васин, когото държат в отделна килия? Кога е загубил паметта си?

— Не знам. Това са те... Ваганов го е повредил. Сигурен съм.

— Ясно! — каза Полетаев и изобрази на лицето си нещо като усмивка. Опита се поне мъничко да утеши Комисаря — Корольов.

— Ще ти предпиша антибиотици и всичко ще бъде наред. Ще дойде време да отидем с тебе и за риба. Обичаш ли да ловиш риба под леда?

— Не.

— А какво обичаш?

— Русия обичам... Бил съм и в Америка, и в Европа... навсякъде съм бил. Но винаги съм искал да се върна. Ето че се върнах... Ти нищо няма да направиш, той ще те унищожи... Не се завирай в чуждите работи — едва проговори Корольов.

— Е, ще видим кой кого ще унищожи. А кой според теб може да ме унищожи?

— Генералът. Той ми направи нови документи, но аз... аз тръгнах срещу него... Не прави моята грешка и не ми пречи да мия съдовете... — Корольов дълго изговаряше думите си и накрая прошепвайки поотделно почти всяка буква, отново отпусна ръце в легена и затърси друга чиния.

Полетаев внимателно потупа Корольов по рамото и без да обръща внимание, че газите из локвите, излезе от кухнята.

Той разбра, че е уплашен. Мускулите на корема рефлексивно трепереха, а страхът в гърдите му растеше с всяка минута.

Знаеше, че този Комисар, Юрий Корольов, не искаше да го плаши. Само искаше да го предупреди, че с генерала, а следователно и с главния лекар Кузмин, който е подчинен и приятел на Ваганов, шега не бива.

Федя Полетаев разбираше, че е започнал неравна борба. Но разбираше също, че не може да отстъпи. Ако трябва да се върви, то поне до края!...

„Любопитните мишки котки ги ядат“ — припомни си старата английска поговорка Федя Полетаев.

„Но аз не съм мишка и започвам да действам не от любопитство, а заради справедливостта! Само така мога да се преборя със страха — помисли си той. — Не ме е страх от сивия котарак генерал-майор Ваганов! В тази страна сигурно има поне няколкостотин генерал-майори, но виж, ако беше армейски генерал или дори генерал-полковник, тогава вече работата е друга.“

И Полетаев си затананика под нос песничката от един популярен филм: „Нам не страшен серый волк, генерал, серый волк... Но ще видим кой кого!“ — фалшиво припяваше Федя Полетаев и от тази импровизирана песничка страхът му съвсем изчезна.

8.

ДА НЕ ЗАБРАВЯ СЕБЕ СИ ДО УТРЕ

Фьодор Полетаев изчакваше нещо да се случи. Не му се наложи да чака дълго.

Той разработи план за действие и се подготви за осъществяването му.

Не беше трудно да се намери специално шишенце с плътна капачка. На пишещата машина в ординаторската стая написа „№9“ и залепи късчето хартия на шишенцето. Вътре наля дестилирана вода и малко я разрежи с пеницилин, за да се получи онзи мътен цвят, който му трябваше.

Разбраха се с Любаша, с която беше близък миналата година и която сега се беше омъжила за някакво момче от селото и продължаваше да работи като сестра в зоната, че тя ще направи онова, което я помоли, веднага щом ѝ каже...

Вкъщи преписа от справочниците и учебниците по психиатрия първите попаднали му данни, свързани с въпроса за изгубената памет, подреди листовите в солидна пластмасова папка и зачака.

Кузмин му позвъни същия ден и го помоли да намине вечерта към него, но не в кабинета му, а у дома. Полетаев категорично отказа, обяснявайки, че в момента не е в състояние.

— Така си и помислих, Фьодор. Ти май съвсем не можеш вече да се контролираш? — недоволно прозвуча в слушалката гласът на Кузмин.

— М-мога — отговори с преплитащ се език Фьодор.

— Добре, тогава утре те чакам в кабинета си — и Кузмин затвори телефона.

Точно това очакваше Фьодор Полетаев.

На другия ден той вече беше в кабинета на главния лекар.

Когато Фьодор Добрия влезе, Фьодор Устимович недоволно се намръщи и му предложи да седне.

Полетаев седна и за да не мълчи, започна да хълца, закривайки устата си с ръка.

— Не разбирам, Фьодор Иванович, какво става с вас в последно време. Да не ви е омръзнало да работите тук? Мога да ви сменя с друг лекар. Имаме добри заплати и абсолвентите от Медицинския институт с радост ще дойдат.

— Много добре, само не ме уволнявай, скъпи ми Кузя... — Полетаев отново демонстративно хлъцна и се усмихна виновно. — Дай по-добре да пийна, че да изтрезнея. Не се стискай!

— Това вече е безобразие, Полетаев — съкрушено въздъхна Кузмин.

— Съгласен. Повече няма. Честна дума. Само ми дай сега мъничко. Знам, че в касата си винаги имаш запаси...

— Ти да не си свършил всичко — и крадения спирт, и парите...

— Аха. Всичко.

Полетаев сложи на бюрото папката със записките, а с другата ръка стискаше скритото в джоба на бялата престилка шишенце с течността.

— Фьодор Устимович, малко да пийнем за изтрезняване и край — честна дума! Ето, вече започнах да работя и над кандидатската си — побутна той папката с изписаните листове.

Фьодор Устимович гнусливо се намръщи, но отвори бялата си каса и сложи на бюрото голяма бутилка с надпис, от който се разбираше, че вътре има чист медицински спирт.

— Не пия сам — капризно каза Полетаев.

— Фьодор Иванович, с всеки изминат час ставаш все по-нагъл!

— Скоро ще престана — виновно отвърна Полетаев. — Само ми се щеше да има и някакво мезенце. Там, в хладилника ви... знам, че има рибка и салам.

Кузмин се надигна и отиде до хладилника. Федя също стана и приближи до прозореца, до който се намираще отворената бяла каса.

— Времето навън е такава, че просто ти казва: „На заем вземи, но пийни“ — каза той и бързо замени шишенцето от джоба си с онова в касата, което прибра в престилката си.

Кузмин нищо не забеляза. Той изваждаше мезето от хладилника. После наля спирта в малки чашки и леко го разреди — на Полетаев по-малко, на себе си повече и предложи да се чукнат:

— За твоите бъдещи научни постижения.

— Правилно, Фьодор Устимович. От утре — нито капка...

Полетаев гаврътна цялата чашка и замези със салам.

Зазвъня телефонът — както се бяха уговорили, Любаша звънеша, за да му съобщи, че един от пациентите е получил странни конвулсии.

— Да, сега идвам. Благодаря ти, Люба! — радостно възкликна Полетаев и затвори.

Телефонното позвъняване беше излишно, но Фьодор го беше замислил, за да се презастрахова и да отвлече вниманието на главния лекар. Но всичко, което искаше, вече беше изпълнено. Набързо се сбогува с Кузмин и му обеща под клетва, че вече никога няма да пие и ще се захване, ако не с проблема на амнезията, защото Фьодор Устимович има нещо против, то с някакъв друг проблем, който ще му посочи главният лекар. После изхвъркна от кабинета и летеше по коридора, сякаш имаше криле на раменете си.

Люба беше измислила конвулсиите. Затова Федя дотича в ординаторската и звучно я целуна от благодарност по бузата, помоли я да си държи езика зад зъбите.

После взе една спринцовка и отиде в дванадесета стая. Там сложи инжекция с откраднатата субстанция №9 на болния Михайлов, който се отличаваше с цветущо здраве и отлична памет. Изчака половин час, поговори си с него за това-онова, помоли го да му разкаже миналото си. Паметта на Михайлов работеше безотказно.

Полетаев се шляпна по челото и като изпсува тихо, намигна на болния:

— Слушай, хайде да пийнем мъничко? Никой няма да научи. Ей сега ще донеса... — И Федя изтича за медицински спирт.

Донесе от ординаторската две чаши с разреден спирт. Протегна едната на Михайлов, а другата задържа за себе си.

Те се чукнаха, болният изля чашата в устата си, а Фьодор отпи само половината, любопитно разглеждайки зачервеното лице на Михайлов. Искаше да попита дали не си струва да повторят.

Но в този момент онзи изведнъж опули очи срещу него и размаха ръце във въздуха и рухна като подсечен на пода.

Полетаев дори се изплаши. Сложи болния на леглото и като не знаеше какво да прави по-нататък, защото онзи не идваше на себе си, реши да почака, с надеждата, че ще се съвземе.

Пулсът на Михайлов беше нормален, само малко ускорен, кръвното му налягане също беше в границите на нормалното — поне

съдовете се подхранваха добре с кръв.

Полетаев излезе от стаята, оставяйки Михайлов в безсъзнание.

На следващия ден дежурната сестра му докладва, че болният се е събудил много рано, мятал се от ъгъл в ъгъл, нещо мърморел и размахвал ръце. Както беше предположил Федя, чу онова, което очакваше: „Не помня...“

— Поне името си не помниш ли?

Михайлов поклати отрицателно глава, гледайки го с учудени и празни очи.

— И фамилията ли не помниш?

— Нее. Май че Петров? Не съм сигурен.

— Много добре! Ще си спомниш след седмица. Поне дотогава ще приключи действието на лекарството и пак ще си здрав! — радостно го заутешава Полетаев. — Дотогава ще сме готови да те изпишем, но при условие че никому нищо няма да кажеш. Фамилията ти е Михайлов. Запомни я!

Онзи тъпо кимна в знак на съгласие.

Сега оставаше само да се чака. Според предположенията на Фьодор, главният лекар трябваше да инжектира следващата доза на Сергей Сергеевич и на тайнствения полковник, затворен в единичната килия, след един или най-много след два дни.

Фьодор Полетаев беше сигурен, че е направил всичко, което е могъл. Още не беше обмислил следващите си стъпки.

Още веднъж го извика Кузмин. За щастие не беше открил подмяната.

Главният лекар говореше с насмешка за записките на Федя, за „материалите“ по дисертацията. Впрочем Полетаев не очакваше да чуе друго.

После научи от сестрите, че полковникът и Сергей Иванов са били при главния лекар, съпроводжани от надзирателите.

Оставаше да се чака...

Сега Полетаев се тревожеше за Комисаря — Юрий Корольов. По всичко изглеждаше, че развива сепсис, лежеше в леглото с близо четиридесет градуса температура. Сестрите му биеха антибиотици, но безрезултатно.

Кошкин ахкаше и охкаше, въртеше се около болния, опасяваше се, че пеницилинът и стрептомицинът могат да окажат вредно въздействие на костния му мозък. На тази гадина му се беше прищял и костен мозък! Полетаев не бързаше да разкрива пред Кошкин, че знае всичко по случая. Корольов едва ли би могъл да бъде спасен вече, Полетаев го беше прегледал и като лекар разбираше това.

Главният лекар милостиво разреши на Сергей Сергеевич да поработи малко в работилницата и изпадналият в амнезия бързо усвои лесните операции по ушиването на памуклийките. Полетаев се отби в работилницата и тихо подпита Иванов дали не си е спомнил вече нещо. Но той, както и преди, не помнеше нищо. Дори и сънищата си.

За да не предизвика подозрение, Федя повече не отиде при Василий Найдъонов, както нито веднъж не беше отишъл и в килията на Васин...

Иванов-Турецки изпитваше нечовешки мъки.

Вече трети или четвърти ден, това не беше важно, той седеше зад шевната машина и страдаше.

Както биха казали медиците, психарстваше. Или страданието му можеше да се нарече „философска интоксикация“. Но има ли значение как ще наречеш мъките на един човек, изгубил себе си.

„Какво е животът? — мислеше той, докато слушаше тракането на шевната машина. — Какво въобще е битието? Значи ли, че човекът вече не е човек, щом липсва паметта? Дори кучетата и котките имат памет. Имат минало. А човекът без минало е като охлюв, като медуза, като трева. Аз трева ли съм? Това звучи чудовищно, но май е така. Лекарят с добрата усмивка, който идва при мен, обеща да ме излекува и да ми помогне. Но той нищо не прави. Само пита и се усмихва. Може би трябва аз да го помоля да приложи някакви наистина силни лекарства? Нали се шегуваше, че само трябва да ме ударят с нещо по главата. Дали пък сам да не опитам — да се засиля и да блъсна главата си в стената? Не знам... Нищо не знам! Нищо не разбирам! Нищо не помня!...“

След като обядваха в общата столова, всички отново тръгнаха към работилниците под охраната на надзирателите, които грубо

блъскаха бавно крачещите болни. Иванов-Турецки също вървеше по вече познатия му дълъг коридор с пожълтели репродукции на Брьогел.

Срещу него санитарни надзиратели полуносеха-полувлачеха късо подстриган болен с отворена уста, който дишаше тежко и явно беше в безсъзнание. Отвеждаха го в отделна стая.

Но щом се изравниха с Турецки, сякаш ослепителен удар от мълния прониза мозъка му!

Наоколо цареше абсолютна тишина, но в главата на Турецки, поне на него така му се стори, изтрепя оглушителен гръм.

Турецки спря, санитарите също се забавиха, опитвайки се да изправят болния на крака, за да върви сам. Турецки гледаше със стъклен поглед лицето на този болен, който се съвзе и отвори с усилие очи. По гърба на Турецки се стичаха студени струйки пот.

Той много ясно помнеше, че беше виждал това лице по-рано. То му беше до болка познато. Но откъде? Къде е могъл да го види? Турецки се боеше да мръдне. Ръцете и краката му бяха просто сковани.

— Хайде, Комисарю, върви сам, хайде — каза единият от санитарите.

Турецки дрезгаво изстена: „Ааа!“ и от глава до пети бе облян от горещата вълна на върналата се памет!

Колкото и невероятно да прозвучи, но той, с неговата упорита професионална памет, позна в лицето на Комисаря фоторобота, който бяха направили някога Грязнов и Пряхина, фоторобота на военния, когото Пряхина беше видяла сутринта на гарата!... Сутринта на какво? В деня... на убийството на Татьяна Холод! Татьяна Холод, която... трябваше да получи дипломатическото куфарче с документите! Холод, от която ме ревнуваше жена ми... Страхотно! Аз имам жена. Тя се казва Ирина и сега е... Да не би да е дошла при мен в болницата?... Не, сега е в Рига! А къде са Грязнов и Меркулов? Ами аз къде съм? Какво става с мен, дявол да го вземе!

— Ти да не си умрял бе? — чу Турецки и почувства как нечия силна ръка болезнено го блъсна в гърба.

Комисарят — оня военен с дипломатическото куфарче от гарата — вече го влачеха по-нататък по коридора и сега Турецки отново вървеше след другите сиви халати. Отиваше в шивашката работилница, за да шие грубите памуклийки.

„Но това е безумие! Аз съм следовател... Следовател по особено важни дела! И шия памуклийкй? — Турецки започна да стъпва меко и внимателно, като котка, за да не би, не дай боже, да разклати тялото си и да не отлети пак паметта му. Той трескаво разсъждаваше, припомняйки си какво му се беше случило през последните седмици. — Значи аз съм в Германия. Но къде е Грязнов? Стой! Какво помня още освен Германия? Помня, че трябва да купя на жена си подарък за Нова година. Новата 1992 година! Но Нова година вече мина. Значи, че аз съм тук повече от седмица. Може би повече от седмица съм бил в безсъзнание!... След какво... След като се разделих с Ваганов! Но ние се разделихме почти като приятели и последното, което помня... Аз помня! Аз му казах, че в коняка има нещо. Генералът се изсмя на думите ми и... И това е! Следващото, което мога да си спомня, е, че съм тук. Но тук всичко е някак си черно-бяло. Единственият «цветен» спомен е, че дойде онзи лекар с добрата усмивка, който ми обеща да ми помогне. Не трябва да го изпускам! Не трябва!... Първо, трябва да разбера дали съм в Германия. Нещо никак не ми прилича на Германия. Но къде съм? Второ, щом съм тук, значи някой много силно го е искал! Но кой е той! Нима...“

Турецки отново чу грубия глас зад гърба си. Обърна се, за да види кой го вика, залитна и... Всичко изчезна!

Отново някаква гъста мъгла се стовари върху главата му и той едва не закрепва от отчаяние. Спомените му изведнъж бързо започнаха да изчезват, той се стараеше с всички сили да ги задържи, но вече не успяваше.

Когато най-после го настаняха пред шевната машина, Турецки, целият пребледнял от напрежение, с лице, покрито с едри капки пот, вече разбираше, че почти нищо не помни. Беше успял само да фиксира, че се казва Александър, че фамилията му е Турецки и че вероятно е следовател, но е болен... защото някой е искал да го отрови!

— Да не забравя! Само да не забравя... — механично, едва чуто мърмореше той, старайки се с всички сили да удържи изплъзващата му се памет. — Само да не забравя себе си до утре! После ще се оправим. Само да не забравя себе си до утре!...

Колко трудно ми беше да задържа с всички сили личността си, опитваща се да се изплъзне от мен някъде там, в тъмните глъбини на безсъзнанието! А там, в онзи непрогледен мрак, аз чувствах как мърда някакъв абсолютно чужд за мене човек, който се мъчи да ме завладее, нахлувайки от мрака в моя живот. Онзи, другият, беше изключително агресивен и като че ли се канеше да извърши нещо страшно...

И аз не забравих! Макар че това ми струваше много усилия. Шевната машина тракаше до затъпяване, но аз стотици и хиляди пъти повтарях: „Турецки, Турецки, Александър, Александър... Аз съм следовател. Жена ми е Ирина... Слава Грязнов и Меркулов...“

Но като напук онзи светлия лекар, който толкова добродушно говори с мен го нямаше. А аз, макар и да бях оглупял, разбирах, че не си струва да се хваля и да скачам от радост, че съм дошъл на себе си. Нали някой искаше аз да съм тук и може би този някой беше някъде наоколо. Може би това са санитарите, които се наричат надзиратели в това страшно болнично заведение, или може би това е другият, когото видях по-рано и ми се представи като главен лекар; много е възможно да е и онзи човек с бялата престилка, който се казва Кошкин. Как му беше името... Да, каза, че е Иван. Това, което беше станало наскоро, помнех много добре! Но онова, което се беше случило преди определен момент от събитията в Германия, бях забравил и много трудно си го припомнях.

Вярно е, че от всичките дни в този психиатричен затвор, практически не помнех само първите дни от пребиваването ми в „клиниката“. Нещо бяха правили с мен, но какво? С много труд успях да си спомня, че седях и... четях книга? Или гледах телевизия?... Нищо точно не можех да кажа. Но че около мен се въртеше Кузмин и че страшно ме болеше главата — в това бях напълно сигурен.

Много се надявах, че утре ще съм по-добре и няма да ми се налага да влагам толкова сили, за да запазя спомените си.

Почти не мигнах цялата нощ. Страхувах се, че като се събудя, пак ще се окажа полумедуза-полутрева.

На другия ден отново шиех памуклийки, молейки се само за едно — колкото се може по-скоро да видя онзи усмихнат лекар.

Видях го в работилницата. Сякаш безцелно се разхождаше между машините, но забелязах как целенасочено се приближава към мен.

Надзирателят четеше в ъгъла някаква книжка и не ми обръщаше внимание. Аз улових погледа на приближаващия се лекар, намигнах му и отново наведох глава над работата си.

Полетаев спря за секунда и после приближи към мен:

— Е, как върви работата ни? Добре ли е? Не е ли много трудно?

— Не. Искам до тоалетната — казах тихо аз.

— Добре, ще те придружа.

Каза на надзирателя да не се безпокои за мен и че сам ще ме заведе до тоалетната. Онзи сви рамене и кимна в знак на съгласие, забивайки отново нос в книгата.

В тоалетната прекалено дълго свалях панталона си. Мълчах и очаквах пръв да заговори усмихналият.

— Има ли някакво подобрене? Сигурно нещо ти се е присънило? — попита лекаря.

— Може би да, а може би не — отговорих неопределено аз.

— Нещо не ви разбирам.

— И аз вас.

— Какво не разбирате?

— Обещахте да ми помогнете, защо? Аз съм болен, ненормален. Вашата работа е да ме лекувате, а не да ми помагате.

— Точно така. Ето че помагам, да не ви лекуват... Можеш да ми имаш доверие, Сергей Сергеевич. И двамата се намираме в не много приятно местенце и аз знам нещичко за тебе...

— И какво знаеш?

— Че ти не си Иванов.

— Така е — потвърдих аз.

— А можеш ли да ми кажеш кой си?

— Защо? За да ме направиш отново идиот ли? Федя, май че така те наричат?

— Да. Фьодор. И въобще не съм те направил идиот, а точно обратното.

И докато вдигах панталоните си, Полетаев ми разказа как е сменил препарата в кабинета на Кузмин. Вече нямах никакво съмнение в истинността на думите му.

— Аз съм старши следовател по особено важни дела при Московската градска прокуратура. Казвам се Александър Турецки. Не очакваше, нали, момче?

Полетаев наистина не беше очаквал таква признание. Той бързо замига, докато се съвземаше от учудването, и после въздъхна:

— Ама че работи стават при нас, следователю!

— Не при нас, а при вас — поправих го аз.

— Обаче много се задържахме на цукалото. Време е да се връщаме — каза той.

Ние мълчаливо се върнахме обратно в работилницата.

Полетаев ми обеща, че през нощта, когато надзирателите задремат, а той ще дежури, да дойде в моята килия.

Не ме излъга.

9. ОМРАЗА

Чух звука от отварянето на вратата някъде след полунощ. Естествено, че не спях. Не можех да заспя.

Виж ти какво се получи! Аз сам предлагам на Меркулов да ги провокираме, за да предизвикаме ответната реакция на онези, които бяха заповядали убийството на Татяна Холод. А вместо очаквания резултат попаднах в разтворената паст на мишеловката, която сякаш мене беше чакала. Какво искаше Ваганов от мен? Да не би да си мисли, че може да ме купи? Не мога да повярвам, че е толкова глупав. Искаше ли Ваганов да ме унищожи? Но тогава защо не го направи по-рано там, в Германия? Явно съм му нужен, но за какво?

В стаята внимателно влезе Полетаев с офицерска униформа на лейтенант. На раменете му беше наметната бяла не много чиста престилка.

— Как е, държиш ли се? — прошепна ми той.

Станах от леглото, приближих плътно до него и се вгледах в неговите светли очи.

— Хайде, Фьодор! Ти ми казваш къде съм и какво правят с мене. А аз ще ти кажа как съм се озовал тук и откъде съм пристигнал.

Фьодор Полетаев бързо ми зашепна, от време на време задъхвайки се от вълнение. Разказа ми всичко, което знаеше за Илинское. Не пропусна нито Кошкин, нито генерал Ваганов. За това, че тука са заточили Вася Найдъонов, който работи за Ваганов, и за онова, което ме хвърли в малък шок — че тук е и полковник Васин! И той като мен с амнезия, но сега, след като не са му били втората инжекция от препаратата №9, сигурно вече е започнал да си припомня нещо.

Недоумявах защо Ваганов беше ни оставил живи — полковник Васин и мен? Генералът беше казал, че мога да му потрябвам. Да не би все още да разчита на мен? Този самонадеян, всесилен заместник командващ?

— А Юрий Корольов лежи в безсъзнание. Както се казва, медицината е безсилна в този случай. Скоро ще настъпи комата... и край — говореше Полетаев.

Страшна мъка сви гърдите ми. Тези момчета, Васин и Корольов, които бяха станали причина, макар и косвено, за смъртта на Татяна Холод, сега ми бяха като роднини!

Спомних си ясно прочетеното в записките на полковник Васин... И през ум не ми беше минавало, че ще се срещнем някога. Как можех да предположа, че ще се окажем с човека от фоторобота в една и съща лудница!

Но както казват, фактите са упорито нещо!

— Щом си такава важна птица, ако наистина си следовател, то вече не ме е страх. Ние с теб ще затворим това павилионче, което са си подредили тука Кузмин и Ваганов. Нали? — усмихваше ми се той, шепнейки на ухото ми.

Аз кимнах в знак на съгласие, но все още не разбирах какво трябва да направим най-напред. Ясно ми беше едно — трябваше да се помъча да се измъкна от тук, да измъкна Васин и онзи изобретател Найдъонов. Работа на медицината, беше да измъкне от комата умиращия Юрка Корольов.

За Корольов Полетаев каза, че е безполезно, дори и да го изпратят в областната болница в Смоленск, защото щеше да възникне въпросът къде са липсващите му органи. Прекалено дълго никой не беше обръщал внимание на перитонита му. Изглежда, положението на бившия предател на родината наистина беше безнадеждно.

— Време е, Саша, да си вървя. Нашите надзиратели са задължени да докладват на началника на охраната и на главния лекар за всичко странно по време на дежурството. Сипаничавия може от любопитство да се заинтересува дали не се мотая в женското отделение и дали не съм съблазнил някоя от сестрите. Така че е време да си вървя. Не ме чакай утре. Сам решавай какво ще правиш. Но бъди внимателен! А вдругиден пак ще съм дежурен — ще сменя Кошкин...

На молбите ми да позвъни в Москва, Полетаев отказа — било безсмислено.

Той ми обясни, че Илинское се свързва с градската телефонна централа през номератора на военното летище. Полетаев беше сигурен, че разговорите, се подслушват от военните. Не беше

възможно и да се изпрати телеграма — в селото от десет години вече нямало поща, а за да отиде до районния център, трябвало да иска разрешение от Кузмин. Фьодор обеща, че ще замине и ще изпрати телеграмата след няколко дни.

Разделихме се набързо, Полетаев внимателно отвори вратата, излезе от килията ми и заскърца с ключа в ключалката.

На следващия ден с тръпнещо сърце вървах по коридора, придружен от конвоя, предчувствайки, че ще се срещна с Кузмин. И предчувствието не ме излъга.

— Здравейте, Сергей Сергеевич. Радвам се да ви видя — разтвори ръце насреща ми Кузмин. — Как е самочувствието? Как върви трудовата терапия, да не се преуморявате?

— Не — промърморих аз. — Само че нищо не помня. Лоши са ви лекарствата.

— Не може изведнъж, гълъбче, не може — зацъка с език главният лекар.

— Да не искате пак да ме боцкате, за да се върне паметта ми?

— Не, наскоро ви направихме инжекция. Сега искам да опитам друго средство.

Стомахът ми се сви:

— Какво средство?

— Знаете ли, няма да е лошо малко да се поободрите. Искам малко да се развеселите, да почувствате радост от живота, въпреки загубата на паметта. Да ви разтърсим, с други думи! Дори може би ще станете малко агресивен, но това е временен ефект — заусмихва се розовобузестият Кузмин.

— Ще се появи агресивност? Тя да не би да подобрява паметта?

— Не, тоест да, с една дума, така ще е по-добре за вас. Давайте ръката си.

Кузмин извади от касата си не шишенцето със злополучния номер, а кутийка с малки ампули и започна да пълни спринцовката. Разбрах, че е безполезно да бягам, защото зад гърба ми стоеше прословутият Сипаничав — дребен на ръст, със следи от едра шарка по лицето. До него се беше изправил още един с вечно зачервен нос

надзирател санитар по прякор Лимона, чието лице, без носа, беше бледожълто.

Внимателно следях Кузмин. Той напълни спринцовката и машинално потърка лявата си вежда.

„Това, че потърка веждата си, е доказателство, че лъже — размишлявах аз, припомняйки си познанията по психология, които някога ми набиваха в главата в института. Тези знания неведнъж ми помагаха да водя разпитите... Този малък жест си го носим от детството. Децата, които лъжат, крият устата си с ръка, а ние само посягаме към бузата или носа си, а в някои случаи и към веждите. Щом този тип докосна веждата, а не челото, значи лъжеше дълго и професионално. Прекалено изтънчен и точен бе жестът...“

Размишленията ми бяха прекъснати от забодената във вената ми игла.

Кузмин, както и преди, разтегнал уста в своята канибалска усмивка, вкара в мен някаква розова гадост. Той ме попоглеждаше хитричко, а аз внезапно започнах да му се ядосвам, но с някаква страшна и необичайна за мен ярост.

Когато инжекцията вече беше сложена, бях готов да убия мъчителя си. Но все още се сдържах.

„Значи, нов експеримент с мен! Май че въпреки жеста си сега не беше ме излъгал. Беше ме дрогирал с нещо, което мигновено предизвиква бясна ярост“ — мислех си аз, докато шумно поемах въздух и също толкова шумно издишах, като разярен бик на корида.

За миг разиграх наум няколко варианта на поведение и избрах онзи, който ми се стори най-подходящ за ситуацията. Аз изсъсках:

— Копеле такава!

— Какво има, Сергей Сергеевич? Защо ругаете?

— Сега ще те удуша, мръснико! — Хвърлих се да душа главния лекар, но ме сграбчиха надзирателите, които стояха зад мен и само чакаха този момент, за да ми извият ръцете зад гърба и да щракнат белезниците на китките ми.

— Колко сте недружелюбен, Сергей Сергеевич. Обаче реактивността ви е много повишена...

— Плюя аз на това повишена ли е или понижена. Все едно, ще те пречукам! Разбра ли? — крещях аз, извивайки се с цялото си тяло и

опитвайки се да ударя с чело отстъпилия на безопасно разстояние от мен Кузмин.

— Отведете го. Успокойте се, Сергей Сергеевич. Утре ще сте добре — продължаваше да се усмихва Кузмин.

Разбрах, че неподправената ми ярост много се хареса на Кузмин. Само че защо точно с мен трябваше да експериментира? Той ми инжектира нещо, което предизвикваше такава злоба, че ако не бяха ме вързали, с чиста съвест бих го пречукал на място.

Не ме отведоха в моята килия, а ме натикаха в малко, тясно килерче, широко около петдесет сантиметра и дълго около метър. Този карцер от всички страни беше облицован с брезент, зад който се усещаше шумоляща слама. Така че можех да буйствам колкото си искам, без да се нараня или осакатя.

Но аз не исках да буйствам. Макар че яростта кипеше в жилите ми, събрах цялата си воля и успях да се успокоя. Легнах на платнения под и изпънах ръце зад гърба си, така че да не ми убиват белезниците и реших да броя овце.

След двехилядната овца окончателно се съвзех и разбрах, че мога да владея емоциите си.

Започнах да размишлявам за положението, в което се намирах. Освен Полетаев не можех да търся подкрепа от никого. Ако Полетаев изведнъж реши да ме предаде или пък съдържанието на телеграмата, която трябва да изпрати, стигне до Кузмин, ще се окажа напълно сам и сигурно отново ще настъпи амнезията, но този път завинаги.

Не, не можех да рискувам. Колкото и да ми се искаше сега, изгарян от страшна злоба, да се измъкна на всяка цена, трябваше да бъда изключително предпазлив. Нетърпението може да доведе до плачевни последствия. Трябваше да играя ролята на „забравил всичко“ колкото е възможно по-добре и до края.

Някъде привечер надзирателите ме навестиха — да видят дали съм жив и здрав. Казах им, че всичко е наред, напълно съм спокоен и искам да ям.

Освободиха ръцете ми и донесоха овесена каша, която излапах набързо. После заспах мъртвешки сън, чувствайки се напълно разбит и опустошен. Моята агресивност свърши.

10. ПОМНИ И ЖИВЕЙ

Полковник Васин беше спокоен. Той нищо не помнеше.

Чувстваше, че там, в най-дълбокото на душата му, е скрито нещо неуловимо тъмно, като утайката на дъното на езеро, но тази утайка не можеше да се вдигне на повърхността. Васин и не искаше това плашещо го нещо, притаило се някъде там — в дълбините на подсъзнанието му, извън границите на спомените му, — изведнъж да го връхлети с цялата си яснота.

Държаха го в отделна стая.

Той дълго време се съвземаше, след като го бяха пребили. Изглежда, че при побоя беше получил онзи силен удар, който беше помрачил съзнанието му — разсъждаваше Васин. Помнеше, че се беше бил с някого, но с кого... От сбиването му беше останал белег на лицето — синина, която вече отшумяваше. Само под окото му едва-едва се забелязваше полукръгла синкава ивица.

Васин не помнеше, че се съпротивлява, но не в прибалтийската вила, а когато го натикваха в колата. Удариха го в окото и после го зашеметиха с дръжката на пистолет по темето.

Той беше сигурен, че по време на сбиването е отказала паметта му. „Какво пък, всичко се случва. За някои е по-добре да живеят без мъчителните си спомени“ — мислеше си полковникът, влачейки скъсаните кожени чехли, четиридесет и пети номер, из триметровата си стая. Отиваше до стената с полукръгъл прозорец, разположен нависоко, почти под тавана, връщаше се към вратата, обкована с ламарина, после пак към стената...

Но за какво точно го затвориха... Може би е убил някого при сбиването? Защо се беше оказал тук — той, Самсон Куликов, бивш щангист? Разбира се, че заради сбиването, но подробностите от боя... Искаше му се да знае някакви подробности, но тях ги нямаше.

Обеда и вечерята му донасяха други болни. Те отнасяха и остатъците. Само понякога закуската му носеше един санитар — отвратителна и уродлива муцуна.

Изглежда, че този санитар обичаше хумора, и разказваше на Васин-Куликов, че е обесил тъща си на полилея и горил петите ѝ с кибритени клечки. Тъща му дълго страдала, но полилеят не издържал — тъщата останала жива, макар и с почернени пети, избягала от дома на мъчителя си и наклепала в милицията зетя, на когото му захлопала дъската.

Отначало Васин повярва и страшно се изплаши, но след като размисли, не че си спомни, а интуитивно се досети, че това е обикновената за тези места дивашка и злобна шега над болния човек.

Почти не го пускаха на двора да се разхожда. Излезе на чист въздух само няколко пъти, и то привечер, когато вече нямаше никой навън. Така че през цялото време, докато го държах тук, Васин не беше разменил нито дума с който и да е от болните.

Но в последно време при него често наминаваше някакъв розовобузест лекар, който постоянно и пресилено му се усмихваше. При този лекар водеха Васин за процедури.

Лекарят, Фьодор Устимович, дълго разговаряше с него, разпитваше го за неща, които Куликов не знаеше или не помнеше, и си отиваше напълно доволен, съветвайки го да не се огорчава и отчайва.

Васин поиска от лекаря да му донесат гири, за да се занимава сутрин с упражнения. Нали той, Самсон Куликов, е тежкоатлет, а сега мускулите му толкова бяха отслабнали — даже не му се вярва, че някога е вдигал повече от сто и трийсет килограма... Сега бившият атлет и трийсеткилограмова гира не може да вдигне с една ръка повече от два пъти, та камо ли щанга.

Кузмин му обеща, че ще получи спортни щанги, но по-нататък. Сега ще се разпореда да му донесат гири. Дори го похвали, че не забравя да се грижи за своята спортна форма.

След рязкото затопляне изведнъж скова студ. По прозоречната решетка се появи бял пухкав скреж.

Самсон Куликов се събуди рано сутринта от страшния студ в килията. Стана от кревата, напипа с крак вледенилият се чехъл и недоволено се наежи. Чувстваше неприятен дъх в устата си, защото не му даваха паста и той използваше прах за зъби, смесен с вода.

Приблужи до прозореца, изстърга с нокът малко скреж и го опита с езика си. Веднага усети в устата си приятна чистота и свежест.

Куликов помисли, че ако паметта му беше на място, той сигурно щеше да си спомни, как в детските години е правил снежни човеци и е пробвал вкуса на ледените висулки от капчука.

Куликов направи няколко лицеви опори на стената, за да се стопли. Погледна ръцете си — те бяха изцапани с неприятна и лепкава течност. Погледна стената — беше мокра, като че ли се беше изпотила.

Като си плю на ръцете, Куликов отиде до гирите в ъгъла и те му се сториха прекалено леки. Докато правеше упражненията си, не усети никакво напрежение в мускулите. Опря лявата си ръка на кръста, взе двете гири в дясната и започна да свива и изправя ръката си колкото можеше по-бързо, чувствайки как приятната топлина преминава от китката нагоре до лакътя и гърдите и се насочва към сърцето му, което започна бясно да тупти.

Направи същото упражнение и с лявата ръка, а после започна да подскача с гирите. Но скоро се умори.

Мисълта, че е тежкоатлет, го накара да остави гирите и да вземе пудовките.

В ъгъла на килията, до железния креват, завинтен към пода, лежаха боядисаните с черна, тук-там олющена боя пудовки на началника на охраната Зарецки. По заповед на Кузмин той ги беше донесъл в единичната килия на привилегирования психопат Куликов.

„Много съм отслабнал в този санаториум — помисли изпотеният Васин, — щом някакви си двойни пудовки вдигам с усилие. А санитарят ми разправя, че някога съм вдигал цяло жигули...“.

Куликов остави пудовките и се върна с разтреперани крака при гирите. Не му харесваха еднообразните движения и реши да си поиграе с тях като с циркови бухалки — да ги подхвърля с едната и да ги лови с другата ръка.

Докато прехвърляше гирата от дясната в лявата си ръка, той се наклони силно напред, за да запази равновесие, и другата гира, падайки отвисоко, го цапардоса силно по тила. От очите му изхвърчаха искри.

Куликов-Васин падна, забил нос в каменния под.

В главата му се замяркаха цветни картинки, като че ли бяха кадри от няколко различни филма.

Той ту тичаше по пролетното маково поле с автомат и стреляше в някого, ту подаряваше цветя на хубавичка жена с репортерски магнетофон на рамо и микрофон, затъкнат в кокетното джобче на синята блуза, ту бяга от взривовете в някаква гориста местност, покрита с фантастични сиво-зелени храсти...

Васин се свести от болка.

— Мамичко, как ме боли кратуната... — процеди през зъби той, опипвайки силно подутия си нос. — Ама че загази, полковник... Полковник ли? — попита се Куликов-Васин.

„Загази, полковник Васин“ — услужливо повтори паметта му.

Той притискаше с една ръка тила си, а с другата носа и се разхождаше из килията, мърморейки:

— Как беше?... Чакай, не разбрах... Ох... Васин, полковник Васин?

Пред очите му като живи изплуваха картини от миналото. Неговото минало! Васин се опитваше да не диша — не дай боже да изпусне, напротив — по-дълго да задържи тази фантастика за него реалност. Реалността на неговото собствено минало.

Само за един миг изчезна цялата онази относителна безметежност, в която плуваше в последно време.

Той е виновен за смъртта на Татьяна Холод! Той, полковник Васин, изпрати Юрий Корольов с дипломатическото куфарче! Разбира се, Корольов е бил хванат от хората на Ваганов и те са подменили куфарчето...

Ваганов беше изфабрикувал нови документи за Корольов, според които Юрий беше капитан от Съветската армия, служещ в Западната група войски. Но той, полковник Васин, беше убедил бившия дисидент да тръгне срещу интересите на генерала, недооценявайки всемогъществото на разузнаването на заместник командващия.

Полковник Васин не помнеше колко престоя на едно място, след като настъпи прозрението. Изведнъж почувства, че единият му крак е измръзнал — чехълът беше отлетял нанякъде и сега босият му крак изтръпваше от студа на каменните плочи на старинния манастирски под. В този момент чу дрънкането на ключове — беше дошло времето за закуска.

Някакъв откачен затворник в сива дреха, прегърбен и с угаснал поглед, влезе в килията и му подаде чиния с каша и канче с рядък

изстинал чай. Надзирателят стоеше до вратата, подрънквайки с връзката ключове, и разглеждаше Васин без особен интерес.

След като му оставиха закуската и заключиха вратата, Васин взе чинията и легна на кревата, за да постопли премръзналия си крак. Без желание започна да тъпче в устата си тази каша от неизвестен произход. Постепенно започна да идва на себе си от първоначалния удар на нахлулите спомени.

Докато гълташе насила, за малко не се задави от нещо голямо и отвратително, както му се стори в първия момент. Васин с отвращение го изплю в лъжицата и учудено видя, че е някакво парцалче, навито на тръбичка. Стори му се, че това е направено нарочно.

Внимателно го разви и видя, че от вътрешната му страна наистина се появяват букви, изписани с химикалка. Това беше бележка, явно предназначена за него. Като я разгърна докрай, прочете:

„Бъди внимателен, споменът убива, ако има някаква промяна — чукай по вратата.

Приятел“

Васин едва не подскочи от леглото и изтърва чинията на пода. Значи не е сам, значи тук имаше още някой, който поне знае за него. „Чукай по вратата.“ Защо?... Дали не е сигнал за онзи приятел, че е дошъл на себе си? Да, точно така е...

Васин скочи от леглото и няколко пъти бързо обиколи килията. Вълнението му нарастваше. Мислите му скачаха една през друга — да чука, трябва непременно да чука по вратата, и то сега... но как да обясни постъпката си? Единственият разумен довод е: „Искам да се разходя, искам на чист въздух.“ А ако симулира, че е болен? Да предположим, че изведнъж съм се заразил от нещо такова... как се казваше пущината? Май че клаустрофобия — болестта от затворено пространство...

И Васин започна да чука с алуминиевата чиния по ламарината на вратата.

След няколко секунди чу в коридора стъпки, които приближаваха. Квадратното прозорче се отвори и през късите пръчки

на решетката Васин видя едно око, което внимателно се взираше в него от коридора.

— Болният, какво има?

— Ами чукам — не намери какво по-разумно да отговори полковникът.

— Какво искаш?

— Защо все ме държите затворен? Искам да се разходя! Страхувам се от тези стени... те ме притискат. Искам простор! Веднага ме пуснете! — И той заблъска с юмруци по вратата.

— Ясно, разбрах те — беше отговорът. — Добре ли закуси? Всичко ли си изяде? Докрай? Ей, болния, чуваш ли?

— Да, ти ли го написа?

— Бъди внимателен. Ще се помъча да направя така, че да се срещнем в двора. Кажете, че искаш да разчистваш снега.

Прозорчето се затвори.

Полковник Васин ликуваше! Току-що чувстваше, че ако има някакъв остър предмет под ръка, можеше да промуши сърцето си или да среже вените си от онези мъчителни спомени. Но изведнъж се беше появила надеждата. Той не е сам тук! Искат да му помогнат!

Но онзи човек зад вратата беше прав — трябваше да унищожи бележката. Колкото и да му беше противно, но Васин трябваше да я съдъвче.

Не мина много време и той чу, че се отваря вратата на килията му. На прага се изправиха един надзирател и миловидната сестра Нина.

— Казаха, че сте чукали? — попита тя. — Искате ли нещо?

— Да. Искам навън! Още сега! Страшно замръзнах тук... после и тези стени... Те са мокри, хлъзгави и лепкави! Те ме притискат и не ми дават да спя. Не ми трябва успокоителни, само ми разрешете няколко часа да се разходя навън. Това ще ми е от полза, нали? Аз не съм луд, мила сестричке! Защо не ме пускат?

— Ще кажа на главния лекар и сигурно ще ви разрешат да се разхождате — отвърна сестрата.

— И му кажете, че ми трябва физическо натоварване. Аз съм щангист и без натоварване сърцето ми няма да издържи. Вие може и да не знаете, но аз го знам много добре! Как ми се иска сега да можех да се поразкърша с лопатата или с брадвата!

— Ама вие наистина сте Самсон. Ненапразно така са ви кръстили — мило му се усмихна медицинската сестра и излезе заедно с надзирателя от килията.

Някъде след около час същият надзирател домъкна скъсан и мръсен кожух, стара ушанка и бяла хавлиена кърпа вместо шал.

— Хайде, Самсон, обличай се, ще разриваш снега с другите...

Васин нахлупи шапката на главата си и след няколко минути вече беше на двора.

Той блажено присви очи от яркото зимно слънце и от белотата на падналия през нощта сняг. В двора чистеха снега около петнадесетина ненормални — кой с лопата, кой с метла или с носилки, съпроводжани от надзиратели и медицински сестри, мъкнеха товара си към железните врати с опъната отгоре им бодлива тел. Там, наблизо, зад вратите те трупаша снега на големи купчини.

Двама боядисваха с блажна боя вратата, която водеше към галерията на втория етаж. Други двама мъкнеха малка елхичка, която бяха сложили на двора за Нова година и сега все още блестеше с остатъците от гирлянди и направени на ръка книжни играчки, изрязани от сребристите опаковки от чай.

— Каква красота! — протегна се Васин. — Благодат!

Надзирателят му тикна дървена лопата в ръцете и той заедно с другите започна да събира снега на малки купчинки.

Полковник Васин се оглеждаше, докато работеше, но никой не се приближи до него. Недалеч стояха двама прапоршчици надзиратели и пушеха, разговаряйки помежду си.

Васин с усилие изправи гърба си, който беше започнал вече да го наболява, и чу до себе си недоволно ръмжене. Някакъв много работлив болен буташе лопатата си към краката му.

— Давай, работи — му прошепна онзи, опитвайки се да го удари през краката.

Васин се отмести.

— Тук вече почти няма сняг...

— А в тиквата ти има ли нещо или не? — чу Васин гласа на онзи, който, без да изправя гръб работеше и му говореше.

— Не разбрах... Какво искаш от мен?

— Ами искам да разбера ти продаде ли ракетите на Ал Руниш, или не успя?

Васин замръзна. После се огледа. Надзирателите, както и преди, не обръщаха особено внимание на болните. Той хвана лопатата и бързо започна да гребе снега.

— А тебе какво те засяга? Какви ракети? Ако си ненормален, поне си признай...

— Тук всичките са ненормални, почти всичките. — Онзи прекъсна за минутка работата си и го погледна. — Ако нещо си си спомнил, дръж си езика зад зъбите, полковник Васин!

Васин мълчаливо кимна и се заслуша в онова, което му говореше този зачервен, облечен в скъсана ватенка мъж на около четиридесет, с умни очи и без никакви признаци на болест.

— Можеш да ми се довериш. Аз съм следовател от Московската прокуратура. Федя Полетаев е лекар и също е наш човек. Тука е и Корольов, но е много зле, умира. Това е, полковник! Твоята афера не успя...

Васин се изправи втрещен от новината. Значи Корольов е жив и е тук, но умира? Сигурно са го пребили?

— Работи, имаме малко време! Слушай и помни — казваше следователят на Васин, който отново започна бързо да работи с лопатата. — Ще се опитам да намеря оръжие за тебе и за мене, но не сега. Трябва да се държиш много предпазливо. Никой не бива да научи, че нещо си си спомнил. Поискай да те преместят от единичната килия в обща стая. Ако не успееш, искай поне през деня да работиш с другите.

— Ясно — тихо отвърна Васин. — Ще поискам.

— Можеш ли да шиеш?

— Да шия? Да не искаш да бродирам? — усмихна се Васин. — Не. Но някога се занимавах с дърводелство през свободното си време. Обичам да работя с дърво...

— Много добре — многозначително каза Турецки. — Така им кажи. Сигурно утре ще трябва да се скове ковчег за Юрий Корольов...

Васин спря да работи. Лицето му се изкриви в болезнена гримаса.

— Къде е той? Може ли някой да го спаси? Искам да го видя!

— Казват, че медицината е безсилна. Твоя работа ли беше дипломатическото куфарче за Татяна Холод.

— Не!

— Тихо, не викай! Питам те, ти ли трябваше да предадеш документите?

— Той... Корольов. По моя молба. Арестували са го хората на Ваганов. Изглежда, че те са сменили куфарчето.

— И без да ми казваш, знам, че са го подменили. Какво имаше в документите? Компромат срещу Ваганов?

— Да, но и друго. Там бяха копията от договорите с Ал Руниш за продажбата на ракети „Пика-2“. Освен това успях да открия и документи с истинския подпис на Ваганов. Две неопровержими собственоръчно написани бележки на генерала. Те бяха предназначени за бившия министър на отбраната... Взех ги от нашите шифровчици...

— Съдържанието им?

— Пуч. Военен преврат.

— Е, вече имаше пуч.

— Не, нов преврат. Начело са ръководителите на Западната група войски. Но сега всичките документи, които успях да взема с толкова усилия, всичко е при него — въздъхна Васин.

— Нищо. Нали засега сме живи. Ще се измъкнем! И ще пипнем шефа ти! Ако не направим някоя грешка...

— А ти откъде знаеш, че съм бил в Афганистан?

— Четох. Признавам си, че имаш някои литературни дарби. Много ли си фантазирал в записките си?

— Почти нищо. Смених само някои имена и фамилии.

— Помня. Ваганов при тебе е Вагин, нали?

— Точно така. Аз предадох ръкописа на Татяна. Тя ми каза, че може би ще успее да го публикува — дълбоко въздъхна Васин.

— И как свърши цялата работа, полковник? Спрях дотам, където се срещаш с Ал Руниш...

Васин заби лопатата в снега и се изправи.

— Ами свърши с това, че ние с тебе сме тука! Записките ми не свършиха с нищо хубаво — едва ли не извика полковникът.

— Тихо! Хайде, работи. Тук е заточен един младеж. Той продължава да се занимава с твоите ракети... с които сте търгували с Ваганов. Нещо като изобретател, или по-точно помощник на конструктора на тези ракети. Ти си военен, как смяташ, какво още може да направи с тях? Да ги доусвършенства?

— Не съм сигурен. Може би да ги препрограмира? Към други цели... — Васин почти шепнеше.

— „Познах те, живот, приемам те! И те приветствам със звъна на щита свой!“ — изведнъж се раздаде силен звънлив глас.

Васин и следователят обърнаха глави и видяха, че на двора, в униформата на военен лекар, протяга ръце към слънцето и декламира Фьодор Полетаев.

— Това е нашето момче, Федя Полетаев. Той ни помогна да си върнем паметта — прошепна Турецки.

— Какво прекрасно временце, ах, какъв хубав студ! — викаше силно Полетаев.

Иван Кошкин се приближи към него и също се зарадва на яркото, студено слънце. На Полетаев никак не му се искаше да се среща с Кошкин, но онзи дори не мислеше да се прибира.

Кошкин чакаше и поглеждаше от време на време към разтворената желязна порта.

След около минута се чу шумът на приближаващ се военен камион.

Камионът влезе в двора, а Кошкин изчезна през вратата към галерията, която болните все така лениво боядисваха.

От кабината изскочи капитан от медицинските служби и поздрави Полетаев. Те си размениха нищо незначещи фрази — за времето, дали ще продължи тази благодат, или пак ще се затопли. Казаха си, че през последните години почти няма зими, че през януари в Смоленск само вали. За къде е това време... Изглежда, че скоро ще дойде краят на света.

Федя Полетаев почти не познаваше този капитан. Беше го виждал само няколко пъти, когато онзи беше идвал в Илинское в свитата на Ваганов.

Най-после се появи Вася Кошкин, който носеше два тежки контейнера — онези, които Полетаев вече беше виждал в мазето му.

Полетаев изведнъж се умълча и попита какви са тези контейнери, но Иван Кошкин нищо не му отговори.

Той подаде контейнерите на капитана, онзи ги натовари в кабината на камиона, после двамата скочиха в колата и тя излезе през портала, съпроводена от погледа на Федя.

— Край. Приключвайте! — чу се гласът на сестрата Нина. — На обед! Всички на обед!

Надзирателите започнаха да избутват работещите. Обещаха им, че следобед ще продължат работата си.

Всички тръгнаха към стола. Един надзирател се приближи до Васин и му каза, че разходката е свършила и както обикновено той ще обядва в килията си.

Полетаев реши да не се приближава към Турецки — прекалено много надзиратели имаше на двора, пък и главният лекар би могъл да го види от прозореца на втория етаж...

ПЕТА ЧАСТ
КРАЯТ НА „АРМЕЙСКА ПАНАМА“

1.

ВАЖНО ПОРЪЧЕНИЕ

В психозоната на Илинское явно се чувстваше очакването на висши гости.

През последните три дни почти половината болни бяха заставени да почистват и подреждат територията. Посред зима започнаха да боядисват с бяла боя всички первази и врати. Вече втори ден пускаха ток по бодливата тел. Портата беше боядисана с яркосиня боя.

Набързо изчистиха снега от двора на бившия манастир.

Целия ден не можах да се срещна с Полетаев. Все някой от надзирателите или сестрите се въртеше наоколо и това ми се стори подозрително.

Чак привечер, когато ме изведоха за вечеря в общата столова, чух от ординаторската гласът на Федя, който уговаряше Кошкин да му отстъпи дежурството си тази нощ. Полетаев възбудено обясняваше, че Корольов умира и няма да изтрае до сутринта. Но Кошкин категорично отвърна: „Няма страшно, сам ще се оправя.“

Разбрах, че Полетаев няма да може да се отбие през нощта в килията ми. Трябваше да чакам следващия ден.

На другия ден видях Федя в шивашката работилница. Аз подгъвах памуклийките. Той ми прошепна мимоходом, че ще дежури днес, а утре, ако нищо не се случи междувременно, ще отиде до районния център и ще подаде телеграма до Москва или ще се обади по телефона, ако няма опасност.

Прошепнах му да не прави нищо, без да го е съгласувал с мен. Настоях непременно да дойде през нощта, щом ключът от неговото отделение става и за моята килия. Полетаев обеща да дойде.

Приближаваше полунощ, а Федя все още го нямаше. Лежах и се слушах, в тишината се чуваха нечии далечни, едва различими гласове и женски смях. След това смехът се приближи. Замлъкна.

Нечии стъпки в коридора... След няколко минути чух стържене на голям ключ в ключалката.

Най-после Полетаев се появи.

— Едва успях да се измъкна — прошепна ми той от вратата. — Специално се мотам при всички надзиратели с Люба, медицинската сестра. Сега всичко е наред. Изглежда, че са си легнали... Е, казвай, детективе, измисли ли нещо? Да пътувам ли утре до районния център? Или пък да помоля някой от селото да изпрати телеграма от пощата?

— Фьодор, имаш ли оръжие? Пистолет или поне ловна пушка? Да ми донесеш поне нож в краен случай?

— Мога... Пушка нямам, за пистолет да не говорим. Но виж, джобно ножче или нещо остро имам някъде. Мога да опитам да откъсна от касата на шефа на охраната „Стечкин“, ще стане ли? Нашият началник на охраната въобще не хваща пистолет, а аз ще взема ключовете от касата му. Те висят на пиронче в стаята на надзирателите.

— Разбрахме се. И ми донеси някакво тиксо, за да залепя „Стечкина“ за крака си. Сега ми кажи как можем да офейкаме оттук с тебе? Как се охранява „санаториумът“ през нощта? Има ли някой на камбанарията? Трябва да знам детайлите...

Полетаев ми каза, че преди психозоната почти не се охранявала. Едва през последната половин година се появили петнадесетина срочнослужещи войници от вътрешните войски, които живеят в къщичката до зоната и се сменят на две седмици. През нощта един от тях стои на камбанарията с автомат, следи ярко осветения двор и от време на време се разхожда по манастирската стена. След полунощ обикновено войникът отива да се постопли в малката стаичка в камбанарията, тъй като няма нужда да сгърчи цяла нощ на пост. Няма кой да избяга. И войниците, и надзирателите са напълно сигурни в това.

Надзирателите през цялото време ходят без оръжие. Използват гумени палки само в изключителни случаи, а те висят в стаята на охраната.

Обикновено началникът на охраната Зарецки се появява нощем в зоната веднъж месечно, за да провери постовете. Ако разбере, че зоната не се охранява, той прави леки забележки, които между другото са съвсем безсмислени, защото войниците не искат да стърчат по цели

нощи на камбанарията. А пък надзирателите след един през нощта считат за задължително да подремнат няколко часа. Сега, когато пуснат нощем ток по бодливата тел, практически няма нужда от охрана.

— Мисля си, че е така, защото сега имаме малко пациенти — каза Полетаев. — Ама ако в близко бъдеще се появят повече, не знам. Може и затова да са пуснали ток по телта. Но дори и сега е трудничко да се избяга от тук... Поне аз не знам как би могло. Някога, преди да дойда тук, затворниците изкопали тунел, но не отишли далече. Един искал да излезе през портата, скрит в бъчвата с отпадъци за свинете, но и него са го хванали. Не мога да кажа нищо, Александър Борисович... Мисля си, че трябва да изчакаме да дойдат от Москва.

— Може и да си прав, Федя — замислено казах аз, — но да не се окаже в един момент, че отново сме без род и племе? Дали Кузмин не подозира нещо?

— Засега нищо.

— Утре сутринта ще можеш ли да се измъкнеш до районния център? — Полетаев кимна утвърдително. — Ще поръчаш телефонен разговор с Главната прокуратура — казах му номера на Костя Меркулов — и ако не успееш да се свържеш, запомни друг номер — той е на „Петровка“ 38, на старши оперативния служител Грязнов. Или в краен случай — ето ти телефона на дежурния в градската прокуратура. Ако нещо ти се стори подозрително, по-добре е да не звъниш! Един дявол знае, може и този районен център да се свързва със света през военната централа. Но това ще го разбереш там, в пощата! Ако е така, ще изпратиш само телеграма. Запомни текста: „Блудният син е в село Илинское, Смоленска област, болен е и не може да се движи. Ваша Пряхина.“ Запомни ли?

Федя Полетаев кимна в знак на съгласие.

— Ох, Фьодор, нещо ти нямам доверие — въздъхнах аз. — Не в буквалния смисъл, просто ме е страх за теб — да не се издъниш заради неопитността си...

— Не бой се, следователю! Ти като си опитен, къде си се заврял? — недоволно изсумтя Федя.

— Добре, извинявай. Според тебе ще правят ли още опити с мен?

— Като че ли не. Макар че не мога да съм сигурен в Кузмин.

— Как да се срещна с онзи изобретател, с Василий Найдъонов?
— попитах аз.

— Страхувам се, че няма начин. Практически е невъзможно. Аз нямам ключове, а да искам от надзирателите... Не, не мога. Страх ме е. Прекалено рисковано е, макар че... Мога да пробвам при следващото си дежурство. Слушай, следователю, толкова ли е важно? Нали ако не утре, то вдругиден ще дойдат хората от Москва — шепнесе Полетаев.

— Чукай на дърво, да спи зло под камък — изсъсках аз.

Фьодор беззвучно се засмя.

— Тук май всички станахме ненормални. И аз съм си малко суеверен... Значи утре, ако успея, ще ти намеря „Стечкин“. Ако не, ще ти пусна през прозореца шило.

— Добре. Но главното е да се свържеш с Москва!

— Слушам, другарю следовател! — Полетаев изкозирува на шега.

— Още си момченце — казах му аз, като се усмигнах неволно.

— Точно така. И момченцето го чака момиченцето му — трябва да вдигна още малко олелия за пред надзирателите. Знаеш, че при нас е много тихо нощем. Време му е да направим малка оргия, че току-виж и мен са ме бутнали тука с фанфари, та и майка ми никога да не научи къде е изчезнало момченцето й. И после в някое казанско „спецзаведенийце“ вземе та се появи някакъв Иван Иванович Иванов с диагноза „пълна амнезия“ — въздъхна той.

— Бъди предпазлив, Полетаев. Всички зависим от теб, така че всяка секунда трябва да внимаваш — прошепнах му и леко го потупах по рамото, докато излизаше от килията ми. — Върви си прави оргиите. До утре! — разтърсих ръката му.

Полетаев си тръгна и след малко до ушите ми долетяха женско кискане и смеха на Фьодор.

След пет минути всичко утихна...

Отдавна беше минало полунощ. Аз не спях. Щом затворех очи, и започваше да трепти някаква призрачна бяла светлина, в главата ми нахлуваха стихове, на които помнех само началото. Повтарях ги отново и отново в ума си и нищо не можех да направя. Беше като някакво проклятие...

*„Не ми се спи, свещ искам да запаля.
Защо ли да чета, щом нищо не разбирам.
И ярка бяла светлина очите ми изгаря,
на призраците леки от веригата извира...“*

Тютчев ли беше? Фет или Надсон? Не, не помня... А Полетаев не идва. Боже мой, присвива ме — не, не за тоалетната, всичко ми се свива, защото пак вися на косъм! Предчувствие... Слънчевият ми възел е залепнал за гръбнака. Какво е това — страх ли? Не, не прилича на страх. А може би е омраза? Ненавист към мен самия, че съм легнал тук, а наоколо ходят убийци. Да, мога със сигурност да кажа — убийци... и аз съм в ръцете им. А някъде далече върши работата си онзи мой „благодетел“, генерал Ваганов, господарят на Илинския бордей. И аз съм в ръцете му, засега съм в ръцете му!...

*„Не ми се спи, свещ искам да запаля...
Дявол да го вземе, ама че натрапчив стих!
Защо ли да чета, щом...“*

Да, наистина не разбирам как да действам сигурно, че да не допусна и най-малката грешка. Стига пропуски! Една-единствена грешница може да струва бог знае какво. Амнезия до края на живота, това е повече от ясно! Кой ще ме намери тук...

Но моята малка грешница може да струва живота на още много, много хора, освен Татьяна Холод, Гусев и Корольов. Може би на хиляди...

А аз съм легнал тук и се ядосвам на себе си. Слънчевият сплит пулсира и се блъска, блъска в гръбначния ми стълб...

Не, май че е двигател... и не на камион, а на лека кола. Там, зад прозореца. В двора на „санаториума“.

Странно. Не е шумът от двигателя на онзи камион, който докара продуктите миналата седмица. Това е волга или уазка.

Напрегнах слуха си. Като че някой излезе от колата, май хлопна вратичката. Всичко утихна. Сигурно е пристигнал Кузмин, само той

има бяла волга... Да не би да е пристигнал от центъра, от Смоленск? Може би е докарал химически препарати за своята вещерска лаборатория? Да върви по дяволите! Мътните да го вземат! Трябва малко да поспя...

*„Свещ искам да запаля...
Защо ли да чета, щом...“*

Ами ако идват за мен, за моята душа? Кой? Слава Грязнов ли? Ами! Чакай си, Турецки, чакай си Меркулов или Слава...

Затворих клепачи. И пак в главата ми е онази натрапчива бяла, бяла светлина. Светлина на надеждата? А тя май се засилва — свети някъде вътре в мен, в мозъка ми, в сърцето ми... Стига съм се самоанализирал и гадал. Ако продължава така, нищо чудно и да мръдна. Край! Трябва да спя! Да спя...

През безшумно разтворилата се, наскоро смазана по случай пристигането на високия гост порта, отделяща манастира от останалия тихо спящ свят, се вмъкна черна волга.

През двора насреща ѝ забърза Кузмин. Отвори вратичката на колата и от волгата слезе лично генерал-майор Ваганов. Стиснаха си ръцете и тръгнаха към втория етаж — в кабинета на Кузмин.

Ваганов се разположи удобно в мекото кресло и дъхна върху замръзналите си пръсти.

— Е, как е, Фьодор Устимович? Как са новите ти подопечни? Надявам се, че цъфтят и връзват.

— Мисля, че всичко е наред. Сега ще направя кафенце... — засуети се Кузмин около масичката до хладилника.

— Няма нужда. Извинявай, че не те оставих да поспиш тази нощ. Идвам от Вюнсдорф със самолета и право при тебе...

— Разбирам. Може би малко уиски... „Бяло конче“?

— Няма да е зле след пътуването — съгласи се Ваганов.

Кузмин заизмъква от хладилника разни деликатеси: хайвер, пушена риба, консервиран език в сос, купичка с шоколадови бонбони,

замръзнали резенчета хляб, подредени в чинийка с прозрачен пластмасов капак...

Те пийнаха малко от миниатюрните сребърни изстудени чашки, които, както и продуктите, стояха в хладилника. Без да дочака въпросите, Кузмин започна първи:

— Онзи следовател е в нормата. Нищо не помни, агресивността му, според мен, е нормална. Искам да кажа, че има слаба нервна система, така че засега всичко е наред. Искаше да ме удуши с голи ръце, но санитарите му попречиха — усмихна се самодоволно Фьодор Устимович. — Само за едно ме е страх...

Ваганов повдигна вежди.

— ... да не сбърка клиента и да се нахвърли на първия срещнат.

— Защо мислиш, че може да сбърка? — намръщи се генералът.
— Не разбирам какво ми предлагаш.

— Можем да окачим портрета на Мечката в килията му. Когато му правя инжекции и крайното програмиране, пред очите му трябва да не съм аз, а онзи портрет или още по-добре — видеоекран с Мечката. Може би е добре и Кошкин да проведе няколко хипнотични сеанса. Той е майстор в работата си...

— Не трябва да прекаляваме. Хипнозата ще оставим в краен случай — недоволно отвърна генералът. — Сигурен съм, че момчето няма да сбърка! Главното е да не откачи, а за това отговаряш ти. Много е важно той като професионален следовател внимателно да върви към изпълнението на поставената му задача.

— Ами ако изведнъж възникнат някакви подозрения — я в прокуратурата, я в „Белия дом“ или Кремъл? Всичко това е доста рисковано.

— Не бих казал — усмихна се Ваганов и надигна чашката с недопития алкохол. — Ако възникнат подозрения, нашият герой ще се самоунищожи. Да прием за началото на подготовката...

Те чукнаха чашите си и отпиха по малко.

— Как ще се самоликвидира? По традиционния начин ли? — попита Кузмин, който се понамръщи след изпитата чаша.

— По отдавна проверения метод. В случай на някакъв фантастичен неуспех хората, които ще го наблюдават, ще изпратят съответния радиосигнал, устройството ще се задейства и край. Героя го няма.

— Е, това вие, военните, знаете по-добре.

— Наистина — кимна Ваганов. Остави чашката и се изправи рязко. — Да вървим при него. Нямам търпение да видя моя герой!

Чух някакви гласове в коридора и после звука от отварянето на вратата. Не се надигнах, а се престорих на заспал и придърпах одеялото до очите си. В моята „едноместна стая“ влязоха двама или трима.

— Извинявайте, че ви събудихме — чух гласа на Кузмин. — Спите ли, Сергей Сергеевич?

Отворих очи, присвих ги от слабата светлина и дъхът ми спря за няколко секунди.

В моята килия беше дошъл Кузмин с бяла престилка и до него стоеше не кой да е, а самият генерал-майор Ваганов. Те ми се усмихваха. Ваганов — широко и прекалено добродушно, а Кузмин — с крайчеца на устните си.

— Дай ми престилка — обърна се Ваганов към главния лекар. — Дошли сме при пациент и трябва да спазваме правилата... — Направи пауза и продължи: — ... на нашата игра.

После смъкна от Кузмин бялата му престилка и я наметна на раменете си, приближавайки се до кревата ми.

— Е, здравейте! Ама ние май сме се срещали някога с вас? — престорено се учуди той.

— Да, разбира се — отговорих твърдо и кимнах, следейки лицето на генерала. Усмивката му постепенно изчезваше и розовобузестата му физиономия сякаш се удължи.

— Наистина ли? И къде сме се срещали? Ще ми припомните ли?

— Вие май сте моят лекуващ лекар... бившият — отговорих, а вътрешно щях да се пръсна от смях. — Май че сте майор.

— Ах, да, да... Само че не съм майор, а генерал. Аз бях вашият лекуващ лекар. Сега си спомням — зарадва се Ваганов. — Спомняте ли си още нещо? Къде съм ви лекувал? Кога...

— Не, повече нищо не си спомням. Може да съм сбъркал и с лекаря. — За всеки случай и добавих: — Нещо с главата ми не е наред. Ваганов явно облекчено въздъхна.

— Да, случва се. Доволен ли сте от храната? Имате ли оплаквания?

— Имам. Много оплаквания! Защо толкова лошо ме лекуват? — обидено казах аз.

— Лошо ли ви лекуват? А-а, това не е добре. Други оплаквания?

— Омръзна ми тук. Не ми харесва...

— А виж, това е много хубаво. И аз да си призная, невинаги харесвам това място — каза Ваганов и погледна към Кузмин. — Значи не ви харесва да живеете в тази вила?

— Не.

— Много добре ви разбирам. И съм готов да направя нещо за вас. Извинете, как се казвате?

— Сергей — отвърнах аз.

— А, Сергей, хубаво име. Сергей, аз мога да ви измъкна от тук. Да! В известен смисъл съм началник тук. Наистина не по медицинска линия, но все пак... И мога да ви съдействам, за да ви пуснат... Но за това трябва да изпълните някои мои малки поръчения. След това спокойно ще можете да си живеете в Москва. Ние ще ви дадем апартамент в столицата, ще ви оженим...

— Ще ме ожените! Това е мнооого хубаво! — заусмихвах се като някакъв дебил.

— Разбира се, това е великолепно — захихика доволният Ваганов, поглеждайки към пристъпващия от крак на крак Кузмин.

Ваганов някак незабелязано се беше приближил до леглото. Дори не бях забелязал как беше седнал до краката ми и полекичка се приближаваше до лицето ми.

— Искате ли да живеете в Москва? Признайте си!

— Не знам. Нито веднъж не съм бил в Москва... струва ми се — отговорих аз.

След като чух глухото сумтене на Кузмин, реших, че правилно вода играта си.

— Значи се разбрахме?

— Не! — възкликнах аз. — Какво е поръчението?

— Какво е поръчението? Много сериозно и много отговорно — замислено проговори Ваганов. — Дори не съм уверен дали ще можете да се справите...

— Ще мога! Аз ще се справя! Не искам да оставам тук!

— Ще можете ли да унищожите враг на родината? Враг на народа!... Нее, не ви е по силите...

— Враг на народа ли? — възкликнах аз, скочих от леглото и стъпих с босите си крака на ледения под. Очите ми пламтяха, или поне на мен така ми се искаше — да святкат и да горят с праведен гняв. — Къде е? Покажете ми го! Аз него с голи ръце ще го... Веднага ми го покажете!

— Какво става? — Генералът погледна към Кузмин. Дори се поотмести по-далеч от мен.

— Струва ми се, че е остатъчна агресивност — неопределено отговори главният лекар.

— А, остатъчна? Но, гълъбче, не бива така да се гневите. Всичко с времето си. По-добре ми кажете вие патриот ли сте?

— Що за въпрос! Аз... Аз, изглежда, още от детството си обичам да унищожавам всички тези... бандити на отечеството!

— Забележително! Знаете ли, на нашата страна са й нужни герои! Такива като вас. Нашата нещастна родина се нуждае много от своите верни синове, които няма да пожалят живота си, за да... За да спасят род ината от тези наемници на империализма, ционизма, хомосексуализма, горбачовизма и елцинизма! Седнете, Сергей. — Той ме хвана за ръката, а мен ми се доповръща, дотолкова ми беше противен допирът с този човек. Но не се издадох и седнах на леглото.

— А как се отнасяте към Елцин?

— Към Елцин ли — повторих, за да спечеля няколко секунди. Изведнъж се обърках, не знаех как да отговоря. Как трябваше да се отнасям към президента?

— А знаете ли, че сега имаме президент на Русия? Казва се Елцин. Чували ли сте за него?

— Май че съм чувал нещичко. А как трябва да се отнасям към него? Само ми кажете как!

— Отлично — разсмя се весело Ваганов. Съдейки по външния му вид, можех да заключа, че е доволен. — Страната очаква своите герои! — тупна ме по рамото с меката си ръка.

Струваше ми огромни усилия да не го фрасна по муцуната. За секунда през главата ми мина мисълта да го цапардосам с нещо тежко или да измъкна пистолета му... Но той сигурно не носеше пистолет. Смущаваше ме и полуотворената врата на килията, зад която се чуваха приглушените гласове на надзирателите. Единият от тях явно беше на Сипаничавия.

— Ама не ме ли лъжете, че ще получа апартамент и ще ме освободят от тук? Никак не ми харесва това кисело зеле — изхленчих аз.

— А-а, киселото зеле наистина е отвратително! Често ли ви хранят с него? — намръщи се Ваганов.

— Не много — отговори вместо мен Кузмин. — Освен Сергей Сергеевич никой не се е оплакал от храната.

— Бъдете по-внимателни към нуждите на пациентите — лицемерно го заплаши Ваганов и пак се обърна към мен: — Давам ви честната си дума на генерал — ако изпълните поръчението ми, ще пеете и ще живеете. В Москва или където поискате!

— Казвайте какво трябва да направя! Аз съм готов за родината... Дори и... да си изцапам ръцете!

— Да си изцапате ръцете? Не ви разбрах. Какво е това? — престорено наостри уши Ваганов.

Разбрах, че съм се поувлякъл.

— Ами при нас санитарите така казват, когато един болен започне да бие друг или да го души до смърт — безгрижно обясних.

— Това ли било? Сега разбирам — успокои се генералът. — Прав сте, Сергей, може и да се стигне дотам — да се изцапат ръцете, както казвате. Но родината ни е по-скъпа! Не мислите ли?

— Мисля — замислено отвърнах аз. — Май си струва да се поизцапат ръцете с двама-трима гадове, за да могат другите да живеят по-весело и по-свободно...

— Точно така. Правилно мислите! Всички ние сме готови и главите си да дадем, готови сме всичко да пожертваме за свободата на страната! Включително и аз, не го приемайте за самохвалство.

— Тогава какво трябва да направя? Само кажете и ме пуснете оттук! Ще го свърша!

— Ще ви кажем. Но искам да ви запозная утре с някои мои приятели, които ще дойдат на малко съвещание. Вие ще се запознаете с тях и ще обсъдим какво и как да го направите. И ако се харесате на приятелите ми, считайте, че сте вече свободен и няма да ядете това кисело зеле.

— Съгласен! — протегнах ръка на генерала.

Ваганов без особено желание пое разперените пръсти на ръката ми и леко ги разтресе.

— А вие казвахте, че не ви харесвам. Виждате ли, че излязох прав и ние се сприятелихме...

— Кога съм го казвал? Нищо не съм казвал! Всичко това са клевети! — възмутено завиках аз. — Аз съм здрав, пуснете ме! Аз през целия си живот нищо лошо не съм направил на генералите!

— Вярвам, вярвам, успокойте се. Разбира се, че е клевета — ласкаво ми се усмихна Ваганов, опитвайки се да измъкне ръката си от дланта ми. Но аз стисках пръстите му колкото можех по-силно. Той се намръщи и рязко се надигна от леглото.

— Пуснете ме. Добре, до утре! Не трябва прекалено да се възбуждате. Утре е решаващ ден за вас!

Пуснах ръката му и имитирах виновна физиономия.

— Извинете, другарю генерал! Но аз много... се надявам на вас!

— Аз също. Почивайте си, другарю... Сергей. Сергей Борисович.

Отново скочих на крака и засвятках с очи.

— Не съм Борисович! Кой ви каза, че съм Борисович? Пак някой иска да ме натопи! Лекарите не искат да ме пуснат! Помогнете ми, другарю генерал!

— Казах, че ще ви помогна. Моята дума е закон! Моята дума е като конституция и не по-малко от това! Това е, скъпи Сергей...

— Сергеевич — услужливо му подказах аз.

Ваганов стоеше и както ми се стори, не бързаше да тръгва. Гледаше ме внимателно, с присвити очи. Помълча и после попита:

— Сергей Сергеевич, ще можете ли заради делото ни, за справедливостта и спасението на родината ни да станете друг човек за известно време. Да имате чуждо име и фамилия?

— Като нищо!

— А ще можете ли да играете за известно време ролята на един човек, който много прилича на вас?

— Всичко мога. Обещавам да се справя с всичко. Кой е този човек?

— Предстои ви да станете някой си Александър. Александър Борисович. С фамилия Турецки. Това име говори ли ви нещо?

Аз се намръщих, като че ли се опитвах да си спомня. Сърцето ми щеше да изхвъркне от гърдите.

— Някъде съм го чувал... Нее. Нещо става с паметта ми... Не помня! Казвате, че си приличаме?

— Дори много — усмихна се Ваганов. След него се заусмихва и Кузмин, който стоеше наблизко.

— Май че беше министър на външните работи... Така ли е?

— Е, много високо се целите! — разсмя се с цяло гърло Ваганов. — Той е един московски следовател. Не го ли помните?

— Извинете, но... Аз много обичам да чета книжки за следователи, но тук не ми дават. Откъде мога да познавам московски следовател? Да не е бил в Ташкент и да съм го срещнал там?

— Отлично, младежо! Ти си истински мъж, Сергей Сергеевич! — изведнъж възкликна Ваганов и силно ме тупна по рамото. — С тебе в огън и вода ще вляза! Така да знаеш! Хайде, стига. Сега трябва да си почиваш, пък и за нас вече е време. Почивай си, бъдещи Александър Борисович. Скоро ти предстои сложна работа и след изпълнението ѝ ще попаднеш в рая... Само че повече няма да ти подавам ръка, че ще ми строшиш пръстите. Лека ноц. — И Ваганов тръгна към вратата.

След него тръгна и Кузмин.

Едва тогава почувствах, че ми треперят краката. По ребрата ми се стичаха студени струйки пот.

Да, наистина се показах като истински мъж! Осъзнах го чак като се затвори вратата зад посетителите ми.

Рухнах на леглото. Днес аз бях победител!

Но... Беше рано да се радвам. Балансирах по острието на бръснача. Ами утре... Всичко можеше да се случи! Рано е да се радваш, следователю, веднъж вече беше надценил силите си, беше се изхвърлил, заплашвайки този мил генерал-майор. И какво стана — ето, сега го усещаш на гърба си.

Внимателно преместих треперещите си крака, седях на леглото и дишах шумно. „Куче, ще ти видя сметката! Нали обещах на Шура Романова и на Меркулов — обещах, че ако прекратят делото, лично ще се разправя с теб. Не, това няма да е лично отмъщение, за всичко, което ми стори. Ако ми провърви, разбира се! Ще приведа присъдата си в изпълнение само ако напълно бъде доказана вината ти за извършването на най-тежкото престъпление! Остана ми само да получа достатъчно сериозни доказателства... Но аз ще ги получа, обещавам ти, куче такова, с генералски пагони!... Спокойно,

Турецки... спокойно!... Изглежда, че Кузмин беше прав — изглежда, все още има някакъв остатъчен ефект от онази гадост, която ми инжектира...“

След килията на Турецки Ваганов и Кузмин отидоха в лабораторията.

Фьодор Устимович явно беше в приповдигнато настроение. Ваганов също.

Вече в лабораторията, той с удоволствие се отпусна в коженото кресло, около което бяха наредени компютърът, енцефалографът и много други изключени апарати. Ваганов любовно поглаждаше кожените дръжки на креслото и замислено поклащаше глава.

— Даа, а на вид сенокосачката ни е съвсем невзрачна — кимна той към апаратите. — Трябва да приспособим отделно помещение за процедурата.

— Ще приспособим, Андрей Викторович. Главното е резултатите със следователя да са насърчаващи — потвърди Кузмин.

— Ще бъдат — плесна с ръка по дръжката Ваганов. — Вие отдавна се занимавате с тази тема. Този следовател трябва да бъде шлифован като брилянт. Да няма никакви грапавини! Така че дори Луис Кастильо да изглежда жалък и сополив дилетант пред Турецки.

— Луис Кастильо? Извинете... — учудено запита Кузмин.

— Давам го като пример. Това е един от подобните изпълнители...

Ваганов нямаше защо да се впуска в обяснение кой е бил Луис Анжело Кастильо — арестуван през март 1967 по подозрение, че готви покушение срещу президента Маркос.

— Е, Фьодор Устимович, засега съм доволен от извършената работа, но главното все още предстои. Той окончателно ли си „спомни“, че е Иванов?

— Май че не.

— Не трябва да има никакво „май“!

— За съжаление, все още не е усвоил всички програмирани подробности. Но можем да ускорим процеса.

— Не трябва да насилваме следователя. Мозъкът му ни трябва здрав. Преуморих се от тези препитания — прозявайки се, каза

Ваганов. — Би трябвало да си почина, но нямам време. Чакат ме на летището.

И той рязко се надигна от креслото.

2.

В ГНЕЗДОТО НА ОСИТЕ

На сутринта се събудих от викове в коридора и звъна на алуминиевите чинии. Отворих очи. Имах чувството, че въобще не съм заспивал. Главата ми не тежеше и беше съвсем ясна, въпреки че бях сънувал отвратителни сънища. Бях бодър, спокоен, много стегнат, какъвто съм бивал почти винаги в най-отговорни моменти при операциите по задържане на престъпници.

Но щом си спомних какво бях сънувал, слънчевия ми сплит отново се стегна и започна да ме боли, както през нощта.

Като че ли отново се оказах в среднощните си кошмари. Сънувах картата на Съветския съюз, която бързо се превръщаше в карта на Европа. Цялата беше оцветена в розовия руски цвят чак до Пиренеите. След това тази розова карта изведнъж пламна от различни страни със син безшумен огън и започна да гори пред очите ми. А аз, изгаряйки пръстите си, се опитвах да я разгледа и се мъчех да изгася огъня, но не успях — картата изгоря докрай.

Следващият сън, веднага след първия, беше не по-малко тягостен и символичен.

Бях на гробището, но там имаше само малки хълмчета без паметници. Изведнъж от едно хълмче се показа ръка с брилянтен пръстен и аз познах пръстена на Таня Холод. Но не й подадох ръка, а седях отстрани и тихо плачех, по-точно — пролях една сълза, която капна на земята. И тутакси там, където беше паднала сълзата, израсна гипсов или мраморен, не можех да разбера, паметник, в който разпознах Ваганов. Хем беше той, хем не беше. Не зная защо, но ми се струваше, че само една моя сълза да капне на паметника на Ваганов, той ще се разпадне. Но нямах повече сълзи... В този момент паметникът сам започна да се люлее и да се пропуква в основата си. Аз радостен го ритнах и мраморният Ваганов бързо започна да потъва в пясъка... След няколко мига наоколо пак беше същото гробище, но без паметници, бюстове, постаменти и надгробни плочи — само пясъчни, тук-там прорасли с трева хълмчета.

Не разбирах какво би могло да означава това. Нямах време да размишлявам, защото чух, че желязната ключалка на вратата скърца.

Както и предположих, донесоха ми закуската. Кашата, която държеше в ръце Сидор Бугримов — името беше написано на джоба на дрехата му, — лежеше някак странно в чинията. Разбрах, че Сидор беше изтървал чинията ми в коридора. Разбира се, нищо не казах.

Сидор мълчаливо постави чинията на табуретката, закрепена за стената, и също така мълчаливо излезе под внимателния поглед на надзирателя, чието име не знаех.

Чаках да ме изведат или закарат при „приятелите“ на Ваганов, но всичко беше потънало в тишина. Само дето не ме извикаха на работа в шивашката работилница, което значеше, че днес ме чака друго...

Така се и оказа. Ваганов не ме беше излъгал снощи.

През деня при мен дойдоха Сипаничавия и една медицинска сестра, която донесе изгладения ми костюм, с който бях заминал с Грязнов за Германия.

Аз се преоблякох и след няколко минути вече седях в черната волга с военен номер, охраняван от Сипаничавия.

По пътя не задавах въпроси. Разглеждах през прозорчето зимния селски пейзаж. Скоро се появиха сградите на военното градче. Отляво се виждаше бетонна ограда, която продължаваше с километри — зад нея беше пистата на военното летище.

Пътувахме около пет километра покрай оградата. Накрая се показва контролно-пропускателният пункт (КПП) и волгата влезе в територията на летището.

Спряхме около малко двуетажно здание. Шофьорът остана в колата, а Сипаничавия, който усещах, че има пистолет в джоба си, ме поведе към вратата на сградата. Там ме предадоха на един майор и на лейтенант от военновъздушните сили. Сипаничавия остана да чака на канапето и да разлиства авиационните списания, които му подаде дежурният офицер.

Поведоха ме по тесен коридор, който свършваше с масивна метална врата. Зад нея се появи широка бетонна стълба, водеща надолу. Стълбата беше къса — всичко на всичко десет-петнайсет стъпала. Долу пред нас се изпречи разтегателна врата, която се отвори, щом майорът пъкна в ключалката малък електронен ключ. Беше асансьор.

— Къде ме водите? — попитах аз, след като вратите на асансьора се затвориха зад нас и ние тримата — с майора и лейтенанта — бързо започнахме да се спускаме надолу под земята.

— Ще видите — кратко отговори майорът.

— А по-точно? Това нещо ми напомня Хитлеровия бункер — реших да се пошегувам аз.

Но майорът нямаше намерение да отвърне на хумора ми.

— Да не би да сте били в бункера на Хитлер? — попита напълно сериозно.

— Не, но според мен би трябвало да е точно такъв.

— За повече от четиридесет години след войната командните пунктове много се промениха. Сега Хитлер може просто да ни завижда за всеки наш бункер!

— Значи отиваме в командния пункт?

Майорът замълча и само ме стрелна с очи.

Излязохме от асансьора и минахме по тесен коридор с бетонни стени. Помолиха ме да изчакам в малка квадратна стаичка без мебели, под наблюдението на двама прапоршчици.

Наложи се да чакам петнайсетина минути. Помъчих се да завържа разговор с войниците, но те като че ли си бяха глътнали езиките и на въпросите ми само отрицателно клатеха глави, показвайки, че нищо няма да излезе от опитите ми.

Накрая тежката метална врата се отвори, появи се моят майор и ме покани да го последвам.

Преминахме през два празни куба без никаква мебелировка и спряхме пред една врата, зад която имаше стая с метални маси. Върху тях беше стоварена различна електронна апаратура — предположих, че е за предпазване от подслушване. В стаята седеше един подполковник, който подозрително ме огледа от горе до долу, после стана и се скри зад следващата врата. След няколко секунди излезе и намръщено ми каза:

— Чакат ви. Вървете след мен!

Най-после се озовах в крайната точка на пътя си.

Оказа се, че това е малка, кубична стая от лят бетон, подредена с пластмасова мебел. В средата се намираще бяла правоъгълна маса, на която имаше пет пепелника, бутилки с минерална вода и кола. Около нея седяха осем души. Четиримата бяха с пагони — един генерал-

полковник, двама генерал-лейтенанти и един генерал-майор. Останалите бяха цивилни.

Начело на масата в пластмасово кресло седеше Ваганов, който театрално ме посочи с ръка, не по-зле от Ленин от паметника.

— А ето го и него! Моля да бъдете благосклонни!

Всички погледнаха към мен — героя на деня, за когото вероятно бяха говорили досега. Усещах недоброжелателните и любопитни погледи на присъстващите и реших леко да се поклоня, както го правеха офицерите от царската армия по филмите.

— Позволете ми да ви представя бъдещия спасител на родината, който е готов да изпълни ролята си, при това доста сложна роля на следовател от Московската прокуратура. — И отново онзи широк вагановски жест към мен. Липсваше само каскетът, за пълна прилика с Ленин.

— Да — не издържах аз. — Готов съм на всичко, ако бъде изпълнено онова, което ми обещаха. Освобождение, жена или прилично маце, може би и пари на първо време, докато се уредя на работа. Дори не съм сигурен дали ще ме вземат на работа в завода като шлосер. Загубил съм майсторските си навици...

— Не трябва да се тревожите за парите. Това е напълно излишно! — прекъсна ме Ваганов.

— И какво? Този ще тръгне срещу Мечката? — чух учудения глас на генерал-полковника.

— Ще тръгна. Дори и срещу тигър — потвърдих аз.

— Той да не е... такава? Да не е луд? — попита един от цивилните Ваганов.

— Съвсем не съм луд! Имам само малки проблеми с паметта! — избързах аз и не дадох възможност на Ваганов да отговори. — Чел съм книжки за следователи аз... Ще гледам видео за Шарапов и ще направя всичко, другари генерали! — казах леко задъхан и се взирах в началството, докато мислех само за едно — дали не преигравам.

Оказа се, че е много сложно да изиграеш ролята си точно и достоверно.

— Глупости! — отрязва отведнъж генерал-полковникът. — Участието на идиоти в нашата работа е изключено! Учудвам се, Андрей Викторович, и категорично възразявам срещу този ваш

приятел! Струва ми се, че увлечението ви по психиатрията трябва да има разумни граници.

— Я да мълчиш, тъпак такъв! Какво ли разбираш ти! — изведнъж извиках аз, без сам да разбирам какво върша. Само за миг нещо стана с мен и ме понесе, понесе като лодка без весла по бурните вълни.

Всички замръзнаха. Полковникът, който стоеше прав до металната врата, направи крачка към мен, но Ваганов с жест го спря.

Бях като замаян и отнякъде се лееха думите ми:

— Казах през нощта, че всичко ще направя и ще го сторя! Аз не се страхувам за живота си! Аз съм патриот и ще го докажа! Какво трябва да се направи — да се очисти Мечката? Това е дреболия! Ти да не си най-главният тука, а? Не те познавам, но познавам Ваганов — той ми е приятел! А ти, генерал-полковник, ако ми кроиш шапката, може би искаш да провалиш операцията... а? Може би си масон?

— Турецки, замълчи! — викна Ваганов, надигайки се иззад масата.

— Аз още не съм ви Турецки! Искам си свободата, а вие, както щете! Не се страхувам от смъртта и мога да го докажа. И не ме взимайте за идиот... Всичко знам!

Видях, че ченето на генерал-полковника, което беше увиснало, изведнъж изтрака. Той преглътна слюнката си и промърмори:

— Казали ли сте му?

— Какво знаеш? — попита заплашително Ваганов.

— Че ще ми бъде възложено да очистя някакъв високопоставен мафиот — отговорих аз с малко наивност в погледа. — Вие, другарю генерал, не ми го казахте направо, но и сам можех да се досетя...

Стори ми се, че присъстващите облекчено въздъгнаха.

— Така е — потвърди Ваганов. — Няма ли да се уплашиш, ако ти се наложи да очистиш много, много високопоставен мафиот? — усмихна ми се той, сядайки на мястото си. Изглежда, че и той се беше успокоил.

— Не! Готов съм на всичко! Ще ви докажа, че мога да действам умно, обещавам... на всички — казах им аз, подразбирайки нещо друго.

— Виждате ли? — усмихна се Ваганов. — Другарят ни обещава! Във всеки случай можем винаги да използваме нашия следовател като

резервен вариант в качеството му на „димна завеса“.

— Е, ако е вариант номер две — бавно каза генерал-полковникът, — както удачното нарекохте „димна завеса“, това е друго нещо...

— Е, добре, Пьотр Евграфович — каза Ваганов и помоли подполковника да донесе стол и за мен до пластмасовата маса, за да мога и аз да седна с другите заговорници.

Отговорих да не се безпокоят, мога да постоя и прав.

— Не, не, скъпи Сергей... Извинете, сега е по-добре да ви наричаме Александър Борисович — ласкаво присви очи Ваганов. — Моля ви да се присъедините към нашата компания. Надявам се да не съжालявате за това.

Седнах, тежко тръснах ръцете си на масата и промърморих:

— Надявам се да не съжालявам. Дано компанията ви да е прилична.

Отляво и отдясно ме изгледаха остро, но нищо не казаха.

— Значи, бъдещи Александър Борисович, времето ни е много малко. Може да се каже, че въобще нямаме време. — Ваганов се надигна и сложи ръце зад гърба си. „Добре, че поне не ги кръстоса на корема си, защото иначе съвсем щеше да заприлича на Мусолини“ — помислих аз, а Ваганов отпусна долната си устна и изведнъж заприлича на нацупено розовобузесто посребрено момченце, на което са измъкнали биберона от устата. След като млясна няколко пъти, той продължи: — По наши сведения на двадесет и шести март е насрочено съвещание на ръководителите на правозащитните органи на Русия, където ще присъстват най-висшите представители на прокуратурата и следствието. На това съвещание, разбира се, ще бъдете поканен и вие, старши следователят по особено важните дела Турецки. Който ставате от този момент. Вече ви казах, че много приличате на него — усмихна ми се Ваганов. — Значи на двадесет и шести е съвещанието, там ще присъства цялото ръководство на вътрешните работи, държавна сигурност и прокуратурата. И друга номенклатура от така наречените административни органи. Но това между другото! Най-главното е, че това съвещание ще се ръководи от Мечката. С тази Мечка трябва да се сблъскате, уважаеми следователю. — Ваганов изгледа поред присъстващите и обясни: — Сега излагам нашия резервен вариант, както се уговорихме да го наричаме „димната завеса“. Мечката трябва да бъде убита! Това не е проста задача, Александър Борисович!

— Извинете, един въпрос. Ако на съвещанието присъстват хора от държавна сигурност, дори и министърът им, май ще ми бъде много трудно да прекарам пистолет в залата — казах аз. Исках да се изправя, но размислих.

— Виждам, че Александър Борисович наистина мигновено съобразява — усмихна се Ваганов. — Много точно! Най-вероятно поканените на съвещанието ще трябва да преминат през металотърсач или нещо подобно. Но не трябва да се тревожите за това. Вие, скъпи колега, ще имате в джоба си само кутия цигари. Нека да бъдат „Марлборо“. — Ваганов взе от масата и показа кутия от тези цигари. — Надявам се, че няма да ви е трудно да хвърлите отблизо цигарена кутия?

— Няма проблеми! — възкликнах аз. — И какво ще стане после?

— Ясно какво ще стане... Обяснявам за Александър Борисович. Ще стане малък взрив. Вие трябва да се скриете под седалката, за да не би пластмасовите топченца, с които ще бъде напълнена цигарената кутия, да ви ударят. Естествено, преди да я хвърлите, ще трябва да натиснете една цигара от края. Но освен с цигари и топченца с цианкалий, кутията ще бъде натъпкана и с пластичен експлозив. Обяснявам за Александър Борисович, отговаряйки на въпроса му... Никакъв металотърсач нищо няма да открие! Само куче може да го усети, от онези, които са обучени специално да надушват пластичния експлозив. Но такива кучета, естествено, там няма да има. Така че няма никакъв риск — усмихна се Ваганов.

— Да. Отлично е обмислено — казах аз бавно и огледах седящите край масата.

Лицата им бяха начумерени. По физиономиите им се четеше различна степен на съмнение.

Прииска ми се да разсея многобройните въпроси, съмнението и страха, които се рояха в главите на заговорниците.

— Наистина, господа или другари — вече не зная как да ви наричам, не сте го измислили лошо — казах аз. — Но като честен човек, трябва да изкажа някои възникнали съмнения. Ами ако аз, като изляза извън стените на психиатрията, поискам да споделя с някого онова, което ми казахте тук? Какво ще стане тогава? Ще ме убие от засада? Разбира се, че не го искам... Но искам да ви обърна внимание, че работата е много сериозна! Трябва да имате стопроцентова

гаранция, че аз точно ще изпълня всичко, нали? Не, аз, разбира се, ще изпълня всичко идеално, но...

— Нашият следовател все повече и повече ми харесва! — възкликна Ваганов. — Александър Борисович мисли като нас! И е напълно прав. Естествено е ние да искаме стопроцентова гаранция, че бившият болен, изгубил паметта си, ще изпълни всичко абсолютно точно или ще загине... Александър Борисович, трябва да се съгласите на малка козметична операция — разпери ръце Ваганов, изобразявайки съжаление върху лицето си. — Ние ще зашием в Александър Борисович ампула с цианкалий. Това е напълно безболезнено и няма да предизвика никакви неприятни усещания. Но ако, както казва нашият бъдещ герой, у него възникне желание да сподели с някого тайните сведения или ако премине на вражеска страна, то, уви... Уви, Александър Борисович, защитата във вас ампула ще се взриви. Напълно естествено е да ви следят денем и нощем наши хора... Ако забележат нещо подозрително в поведението ви, те ще подадат радиосигнал и ампулата с отровата ще се разпадне безшумно в тялото ви...

— Хитро измислено, но никак не ми харесва! — казах аз. — А ако я измъкна през нощта?

Ваганов се изкашля и изведнъж лицето му помрачня.

— Никога не бива да подценявате приятелите си — каза той студено. — Кой ви е казал, че ще присадим ампулата в бута ви, както на алкохолиците. Нее. Фьодор Устимович ще прише ампулата в стената на стомаха ви. Надявам се, че няма да седнете да се режете с нож и да ровите из собствените си чаркове за нашия малък сувенир? Освен всичко, това не е съвсем безопасно.

— Гениално! Повтарям — съгласен съм! Честно казано, дори не мислех, че тук са се събрали наистина сериозни другари. Сбъркал съм... Но не се отказвам! Струва ми се, че вие сте по-сериозни от гекачепистите — реших да пусна малко ласкателство.

— Уверен съм, че Александър Борисович не се заблуждава в мнението си — каза с иронична усмивка Ваганов. — Напомням на присъстващите, че неведнъж и два пъти лично ги предупреждавах, но те не пожелаха да ме послушат и решиха да тръгнат по пътя на разкола на армията! А аз ги предупреждавах, че е рано, много рано да се изявяват!... Не биваше да се играят игрички с тази хлъзгава риба

Горбачов! Но не... задникът ги засърбя! Без подготовка, без точно обмислени резервни варианти се надигнаха! Нищо, нека сега да поседят в затвора и да мислят за предупрежденията ми...

— Да, Андрей Викторович, въпреки съчувствието ми към провалилите се приятели, сега съм съгласен с вас — неочаквано каза генерал-полковникът, всмуквайки от цигарата си и изпусчайки дима над масата. — Успяха само да сменят хитрата Лисица с пияната Мечка! А Мечката, макар и тромава, ако не бъде довършена от раз в бърлогата ѝ, може всичко да преобърне наопаки около себе си...

— Точно за това ги предупреждавах! — вдигна показалеца си Ваганов. — Не беше отчетен вариантът, че на хоризонта се появи освен Горбачов и новият президент на някаква си митична република Русия. Ето докъде стигнаха... гълъбчетата!

Над масата надвисна тягостна тишина. Аз седях, стиснал зъби, без да мога да намеря верния отговор — наистина ли Ваганов е решил да ме изпрати срещу Мечката, или това е някаква негова перверзна хитрост? „Димната завеса“ наистина ли е резервният вариант? Искат да ме използват като отвличаща вниманието димка? Не! От моя кратък опит в общуването с Ваганов вече много добре знаех, че не трябва да се вярва на нито една негова дума. Поне аз не трябва...

Реших да си поиграя още малко на Иванушка глупака и попитах:

— Е, добре, мен политиката не ме засяга. По-добре ми обяснете, другари генерали и началници, къде е тази бомба в цигарена кутия? Мога ли да я видя?

— Не, разбира се — отвърна Ваганов. — Не сега. Но тя вече е приготвена от най-добрите чуждестранни специалисти.

— Чудесно — плеснах с ръце от удоволствие и потърках длани. — Честно да си кажа, цял живот съм искал да попадна в такава страхотна компания!

— Прекалено много говорите — прекъсна ме Ваганов. — Не сме се събрали, за да си губим времето! Както е казал Назъм Хикмет, „Ако не аз, то кой? Кой ще разпръсне мрака?“ — изрецитира той. — Ако ние, облечените в някаква власт, не проявим някаква инициатива, тогава някой друг ще действа вместо нас! Както се казва, святото място празно не остава. И ако ние седим със скръстени ръце, на власт може да дойде бог знае кой! Да бъдеш гражданин и патриот на родината си и да виждаш как тя се срива и загива, как я граби и насилва световният

капитал — това е недостойно за истинския син на отечеството! Потомците няма да ни простят, че сме предали безропотно властта в ръцете на задокеанските марионетки! Династиите на Рюрик и Романови са събирали руските земи не за да гледаме сега спокойно как ни се изплъзват! Затова ли Петър Първи отвори прозорец към Европа, че да изпускаме безропотно от ръцете си Прибалтика и Калининград! — Лицето на Ваганов ставаше все по-червено и гласът му гърмеше в тясното помещение на бункера. Той беше истински трибун, но жалко, че аудиторията му беше малка, иначе би могъл да се разгърне с пълна сила. Сега наистина приличаше на Мусолини, дори и без да е сложил ръцете на кръста си.

Когато Ваганов направи малка пауза, за да си поеме дъх, аз леко се изкашлях, давайки му да разбере, че искам да попитам нещо.

Ваганов ме погледна, понамали малко оборотите и завърши тирадата си:

— Ние, генералите, заедно с ето такива — кимна той към мен, — обикновени руски мъже, ще застанем рамо до рамо в защита на родината си! И потомците няма да ни забравят! Ние правим историята и тя няма да ни забрави! — усмихна се Ваганов. — Естествено, след като изпълни задачата си, на Александър Борисович ще бъде връчен орден на Герой на Руската империя, с номер едно. Какво мислите, другари? Никой ли не възразява?

— Не трябва — прошепнах, чувствайки напълно искрено как очите ми ще изскочат от изумление. Изведнъж ме обхвана страх... дори ужас! Но вече мислех не за Руската империя, а за себе си... дори не за живота си, а за онова, което ще стане, ако позволя на тези мерзавци да осъществят, макар и мъничко от замисъла си...

— Не, не възразяваме — намръщено каза генерал-полковникът.

— А ако не успея? — неочаквано жално попитах. — Това е толкова отговорно... Не мислете, че се тревожа за себе си... аз за вас мисля...

— За нас не трябва да се тревожите, Александър Борисович. Ние си имаме „Пика-2“ и още много други неща — сухо ми се усмихна Ваганов.

Той тежко се тръшна на своето пластмасово кресло и изгледа всички присъстващи с тежък и възбуден поглед. Както и преди, в бункера цареше напрегнато мълчание.

— А какво ще стане, ако... — отново вметнах аз, но Ваганов ме прекъсна:

— Никакво „ако“! Всичко ще бъде изпълнено точно и навреме! Сега трябва да мислим не за „ако“, а за вашата подготовка, Александър Борисович. Трябва да научите наизуст имената и фамилиите на сътрудниците на вашия двойник Турецки и още много друго. Трябва да направите тренировки за хвърляне на бомби на полигона, да преминете през малък експеримент с инжектирането на нов препарат.

— На мен ми инжектираха една отрова и аз едва не се пръснах от злоба!

— Не. Сега ще е друг препарат. Той малко ще намали вашата самостоятелност, докато сте на свобода и в известна степен откъснат от нашите наблюдатели.

— Правете каквото искате. Аз съм съгласен — махнах с ръка.

— Е, имате ли някакви въпроси към Александър Борисович? — Ваганов изгледа въпросително присъстващите цивилни и генерали. Всички мълчаха.

— Аз имам още много въпроси — отново се намесих в разговора. — Какво ще стане, след като гръмне взривът и Мечката бъде повалена?

— Всичко ще бъде чудесно! Вие сигурно сте чели в детството си книги за следователи и детективи? Спомням си, че ми казахте това! Та ако искате, ще ви назначим за главен детектив на страната, а ако поискате — и за прокурор. Е, може би не като главен, а като прокурор на Смоленска губерния например...

— Прокурор на Смоленска губерния? Става! Ще ми прилича! А защо точно губерния, области няма ли да има?

— Няма, Александър Борисович, няма да има. В Руската империя пак ще има губернии и ще унищожим всякакво там областно или национално деление.

— Е, това си е ваша работа. Но исках да попитам какво ще стане, след като хвърля цигарената кутия?

— Демокрация — демокрация, свобода и разцвет! Но това си е наша грижа. Разбира се, че ще е необходимо да въведем за няколко дни извънредно военно положение, но в това няма нищо лошо. След половин година ще направим референдум за избор на император на Руската империя... Това ще бъде! — надигна глас отново Ваганов.

За секунди се задъхах и усетих, че косите ми се изправят.

— Вие ли сте бъдещият император на Руската империя?

— Ако ме изберат, може и аз да съм... Ако ви изберат, можете и вие да сте — хитро ми се усмихна Ваганов.

Аз тихичко подсвирнах и прошепнах: „Дявол да го вземе, къде се натресох...“.

— Да, скъпи ми Александър Борисович, не сме се събрали тук да си прием чай. Но виждам, че нямате въпроси към двойника на следователя Турецки. Мълчанието ви приемам като съгласие за варианта „Димна завеса“ — каза Ваганов и ми се усмихна. — Това е всичко, Сергей Сергеевич. Благодаря ви, че дойдохте при нас, благодаря ви за съгласието и повече не ви задържам. Но ние пак ще се срещнем и не само веднъж... А засега постъпвате на разпореждане на Фьодор Устимович.

Почувствах на рамото си лекото докосване на подполковника. Това беше знак да ставам и да се махам.

Признавам си, че бях объркан и отказвах да приема за вярно онова, което бях чул, но до мен на масата седяха солидни побелели хора, блестяха генералските звездички на пагоните — уви, всичко това не можех да прибавя към многотомното дело на гекачепистите, защото следствената група се ръководеше от Костя Меркулов...

— Потресен съм — прошепнах с треперещи устни. — Просто съм потресен!... Мислил ли съм някога, че ще вляза в историята като Каракозов или Засулич! Вие ме правите направо на София Петровска, само че без фуста!

— Да, да, без фуста и без глупости — сухо отвърна Ваганов. — Вървете! Свободен сте.

— Но кой ще ми разкаже за онзи следовател, за работата му, за приятелите му? С какво се е занимавал в последно време? Нали трябва да зная нещо!

— Ще научите. Вървете — още по-сухо ми каза генерал-майорът и махна с ръка, показвайки на подполковника да ме изведе от бункера.

Реших да прибавя още малко чувство и с пресекващ глас казах, протягайки ръка на генерал-полковника:

— Благодаря ви за всичко... За доверието...

Генералът погледна към протегнатата ми ръка, усмихна се кисело и леко я стисна.

Отново кимнах, както при влизането ми при заговорниците, и исках да изкажа още раболепни благодарности, но подполковникът вече настойчиво ме потупа по рамото и ме побутна към вратата.

Зад гърба ми блиндираната врата безшумно се затвори.

Поведоха ме по същия път навън от подземие, предавайки ме от един военен със сини пагони на друг.

Докато се качвах в черната волга, още веднъж се огледах, по-внимателно отпреди. Видях, че по края на пистата тичат тридесетина мъже, облечени в маскировъчни униформи и голи до кръста. Това не бяха войници на срочна служба. Не! Без съмнение бяха от отряда със специално назначение. Може би някои от тях след известно време щяха да ме следят, когато отида в Москва...

Може би някои от тях в определения ден, 26 март, „случайно“ щяха да се окажат около телевизионната кула, край Държавната банка, край Министерството на външните работи, около Академията на Генералния щаб и Министерството на отбраната...

Тайното съвещание в бункера на бъдещия руски император продължи още около шест часа.

Не всички присъстващи бяха доволни от авантюрата с изгубилия паметта си следовател.

Но в края на краищата Ваганов успя да убеди почти всички, че дори ако на 26 март не се състои „гръмчето“ на Турецки, то все пак това е просто находка — та той е свой човек, който има достъп в кабинета на новия главен прокурор и в кабинета на заместника му, а при желание и в „Белия дом“.

За презастраховка на съвещанието на 26 март под ризата си този следовател ще носи и жилетка, наблъскана със същия пластичен взрив С-4, така че ако се случи нещо... Ако следователят се окаже близо до Мечката, той може да стане и камикадзе, взривявайки себе си и хората около него. Разбира се, взривяването няма да е работа на самия Турецки, а на наблюдаващия го човек от охраната на „Белия дом“.

Ваганов категорично отхвърли изтърканите варианти за „деня хикс“, варианти, които вече бяха изиграни — Мечката заминава в отпуск или на някаква конференция на върховете в Америка или Франция... А в това време... Не, това вече сме го пробвали!

Мечката трябва да се отстрани веднага, и то тука, в Москва! И без всякакво бавене! В същия момент трябва да ударят „бензиновозите“ и „цистерните за мляко“, които ще бъдат строени на улица „Академик Корольов“, на бензиностанциите, в гората на Лосиний остров...

Ракетите „Пика-2“, маскирани като цистерни за бензин и мляко, като междуградски влекачи, подчинени на новата си програма, без грешка ще уцелят указаните цели.

— Главното в работата ни не е повече шум, а повече решителност, главното е стопроцентова решителност! — викаше с вече пресипнал глас Ваганов. — Ако председателят на Комитета за радио и телевизия се отметне, следва команда за пуск, ракетата с кумулативен заряд ще полети към „Шаболовка“ и край! Не трябва да ви напомням, че ако не успеем, никой няма да се церемони с нас! След два часа ще бъде обявено военно положение и ще подадем информация за радиото и телевизията — и то без бавене, — че група заговорници е направила опит да завземе властта. Но благодарение на своевременните усилия, заговорниците са били обезвредени, някои от тях са унищожени, обаче Мечката за нещастие също е убит. За десет дни властта в страната преминава в ръцете на Временния комитет за отбрана, чийто председател се явява вашият покорен слуга, единодушно избран на общо съвещание на колегиите на Министерството на обраната и Министерството на вътрешните работи. След ден всичките нови пучисти ще бъдат хванати и обезвредени. Ние вече сме подготвили кандидатурите. Отказалите да ни сътрудничат ще се самоубият или ще бъдат застреляни при опит да окажат съпротива... Най-главното е в близките няколко часа цялата страна, целият бивш Съветски съюз, цялата наша империя да бъде покрита с една голяма армейска панама, с нашата панама!...

3. НА РЪБА НА ОТЧАЯНИЕТО

Фьодор Полетаев не успя да замине за районния център.

Рано сутринта почина Юрий Корольов. Кузмин позвъни на Федя у дома му по вътрешния телефон, помоли го да присъства като свидетел и да се подпише под смъртния акт.

Там пишеше, че Корольов е починал от сепсис, заразяване на кръвта. Травми или увреждания по трупа не са открити, освен малка порезна рана на глезена на крака.

Федя искаше да се разбунтува срещу издаването на подобен фалшив документ, но като поразмисли, че безопасността на Турецки, Найдъонов и полковник Васин е по-важна от неговия праведен гняв, подписа.

Турецки беше отведен нанякъде и Фьодор Полетаев много се разтревожи за него. Надзирателите му казаха, че специално за болния Иванов е пристигнала черна волга, която го е откарала в неизвестно направление. А през нощта неясно за какво пристигнал и генерал Ваганов — фактическият собственик на Илинское.

Полетаев помисли, че Турецки най-вероятно се намира при генерала. Не можеше да отиде до военното поделение да търси там отвлечения следовател! Оставаше само да се моли на Господ и да чака. Освен това следователят искаше пистолет и той трябваше да го изнамери отнякъде!

„Да не ми потрябва и на мен самия пистолет“ — помисли си Федя, докато крачеше разсеяно по коридора и сякаш случайно погледна през отворената врата в стаята на надзирателите, където, както знаеше, в ъгъла на металния сандък с ключовете висяха дубликатите от касата на началника на охраната Зарецки. — „Трябва някак си да ги отмъкна“ — помисли си той, гледайки надзирателите, които пиеха чай и набиваха сандвичи с масло и салам.

Федя Полетаев отиде до своето трето отделение и обеща на Сенка Камишин, който някога мръднал от ревност и подпалил къщата си на село и колхозната ферма, че ще му отмени лечението с

халоперидола, ако Сенка в момента инсценира буйство, за да дотичат надзирателите и да му надянат усмирителната риза. Полетаев за последен път ще му инжектира халоперидол и после ще го отмени.

Сенка Камишин се съгласи.

И щом чу воплите и крясъците на Сенка, веднага изтича за надзирателите. Онези зарязаха сандвичите и се втурнаха в отделението, а Фьодор Полетаев мъничко изостана. Върна се в стаята на надзирателите, взе от сандъка, висящ на стената, ключовете и побягна обратно.

Санитарите бързо увиха Сенка Камишин в усмирителната риза и в този момент пристигна и Полетаев със спринцовката. След няколко минути онзи вече мучеше нещо нечленоразделно.

Това не му беше за първи път. Нищо нямаше да му се случи — лед няколко дни щеше да се оправи. Главното е, че ключовете бяха вече у Полетаев.

След това Федя тръгна към мъничкия кабинет на Зарецки, който през деня винаги беше отворен. Зарецки през това време беше отишъл да проверява как прекарват кабелите на алармата — неотдавна бяха решили да я монтират и по стъклата на прозорците.

В кабинета на началника на охраната нямаше нищо за крадене. В него имаше само огромна каса в ъгъла, два счупени стола и допотопна кръгла маса. Федя Полетаев бързо отвори касата и веднага намери онова, което търсеше. В стара кутия от обувки, завит в чист парцал, лежеше един „Стечкин“ — изчистен и блестящ със смазката си. Полетаев помисли, че в присъствието на генерала Зарецки би трябвало да носи пистолета си в кобура. Значи можеше скоро да открие изчезването му. Но вече нямаше време да размишлява.

В коридора се чу нечий глас. Изглежда, беше Нина — една от сестрите с някакъв болен. Полетаев мушна пистолета в джоба на панталона си, заметна края на престилката, бързо заключи касата и внимателно погледна в коридора. За щастие тя беше с гръб към него.

Полетаев изскочи незабелязан от кабинета на Зарецки, мина по коридора и вежливо се усмихна на сестрата. Отиде направо в отделението, където беше килията на Турецки.

Пред вратата той пак се огледа за всеки случай и отвори прозорчето. Вълна на студен ужас го обля, когато видя, че килията на Турецки е празна.

„Какво ще стане, ако въобще не го върнат?“ — паникьоса се лекарят.

... Върнаха Турецки привечер.

Още с влизането си той с учудване видя висящия на стената цветен портрет на усмихващия се президент на страната.

„Защо ли са го окачили тук, а? — помисли си Турецки. — Да не би да го сбъркам и да се припозная? А може би това е някаква шега? Или психологическа обработка? Сигурно, като гледам Елцин по цял ден, ще се изпълвам с праведен гняв?“

Турецки отказа да изяде донесената му каша и когато надзирателят си тръгна, легна на одеялото с изгладения си костюм.

В главата му беше пълна каша. Трябваше да вземе някакво решение, макар че нямаше никакво време. Или ще докара своето „разследване“ до Москва, може би дори до обещаното от заговорниците съвещание, или, ако Полетаев вече е съобщил на Меркулов и Грязнов, ще чака, докато те заедно със следствената група и милицията се появят в зоната.

„Да предположим, че Меркулов и Слава се появяват в Илинское, и се окаже, че мен вече ме няма тук? Аз седя в бункера на летището, а те ме търсят тук... Ами Федя Полетаев и полковник Васин... Да, сложничка задача дадох на момчетата от «Петровка» с тази телеграма или позвъняването на Полетаев. Но и него го няма. Само да не се е случило нещо на този добряк лекар... Ех, Турецки, пак рискуваш прекалено много!“

А Полетаев, както и преди, все не идваше!

Турецки не си намираще място от тревога за Федя. Дори по едно време мислеше да тропа по вратата, за да привлече вниманието на надзирателите и някак си от тях да изкопчи къде е изчезнал Полетаев, но премисли.

Отново се отпусна на леглото и не забеляза как потъна в дълбок и неспокоен сън.

През нощта докараха Вася Найдъонов при Ваганов.

Генералът изглеждаше уморен, но очите му блестяха възбудено. Посрещна волгата с Василий още на КПП-то и му предложи да се поразходят на чист въздух. Беше студено и те вървяха покрай пистата на летището, осветена от ярките прожектори.

След дългите дни на заточението си Найдъонов се радваше на тази разходка, въпреки че трябваше да върви редом с ненавистния и презиран от него Ваганов.

Дежурно позаинтересувал се от здравето и живота му в Илинское, Ваганов мина направо на темата:

— Надявам се, че всичко е готово? Уговорените срокове отдавна изтекоха. Беше обещал да завършиш работата си около Нова година. Вася, не ми се иска да ме огорчаваш. Каж ми, че всичко е готово, че още утре можем да извършим предварителните изпитания по насочването на ракетите! Аз вече се разпоредих да разорат в снега на полето траншеи в съответствие с улиците на столицата. Направихме и макети на сградите... Така че сега думата е твоя.

— Не, не съм готов. Нищо не е готово! Още не съм направил поправките с географското и геомагнитното разположение на обектите — навъсено отговори Найдъонов, вдишвайки с наслада студения мразовит въздух.

— Мога да ти изпратя помощници от моите ракетчици. На твое разположение ще бъдат най-мощните компютри! Какво още ти трябва? Защо не си готов? — извика Ваганов.

— Защото не искам, Андрей Викторович!

— Какво не искаш? — изкрещя генералът.

— Не искам да участвам в тази работа. Размислих...

— Василий, ти чуваш ли се какво говориш?

— Разбира се. Не искам по моя вина да загинат хора!

— Само не ми развивай демагогията си! — извика пак Ваганов.
— А не те ли вълнува, че по твоя вина ще загине цялата нация?

— Не — равнодушно отвърна Найдъонов и се зави във ватенката.

По бетонната писта вятърът навяваше сух снежец, завърташе го и се опитваше да го хвърли в лицето на Василий.

— Май че и за себе си не ти е жал — заплашително каза Ваганов.

— Не ми е жал... Така излиза.

— Вася нещо не мога да разбера... Ти отказваш да работиш над онова, което трябва да направиш, така ли?

Найдъонов замълча. Той гледаше към черното беззвездно зимно небе и мълчеше, мислейки за нещо свое.

— Не чувам еднозначен отговор! Ако се отказваш, значи...

— Не, не се отказвам! Нещо ми стана. Извинете, Андрей Викторович — изведнъж съвсем раболепно заговори Найдъонов.

Ваганов недоверчиво го изглежда.

— Нещо не ми харесват твоите засечки. Ако не жалиш себе си, кажи ми направо. Нашите отлични ракетни специалисти ще свършат и твоята работа. Те не по-лошо от тебе ще се справят с препрограмирането, но това ще ни отнеме повече време. Така че... Защо не си готов?

— Защото ми е жал за хората... затова! — изведнъж закреця в лицето на генерала Василий Найдъонов.

— Само не ми креци, момченце! С мен не може така да се говори! Мислиш ли, че и на мен не ми е жал? Жал ми е! Но ти помисли — какво значат няколко души, които ще загинат, заради целостта на нацията, заради разцветата на народите! За свободата и демокрацията винаги е трябвало да се плаща. И да се плаща с живот! Така е подредена историята и нищо не може да се направи... Така че кога ще насрочиш изпитанията? Кога ще е готова програмата ти? Утре? Вдругиден?

— Не, след три дни. Трябват ми още три дни. Само три. Обещавам изпитанията да преминат успешно — без желание, през зъби изплюваше думите Василий.

— Внимавай, Вася! Ако след три дни не е готово всичко или изпитанията не са успешни, много рискуваш! Прекалено много рискуваш — каза злобно Ваганов и се обърна назад към светещите прозорци на двуетажното здание в края на пистата.

— Прекрасно разбирам, че рискувам не друго, а живота си. Нали знам, че като минат изпитанията, и ще ме очистят.

— Кой ти каза? — закреця Ваганов. — Кой ти внушава такава глупост?

— Никой, чувствам го! Да не би да греша? — Василий погледна ярко осветеното лице на генерал-майора.

Ваганов недоволно клатеше глава и се мръщеше — или от вятъра, или от истински гняв.

— Разбира се, че бъркаш, скъпи мой! Диви, глупави фантазии! Да не мислиш, че ще те забравя, като дойда на власт? Мислиш ли, че няма да изпълня обещанията си? Прекрасно помня всичко — ти веднага ще бъдеш назначен за главен конструктор на коломенското конструкторско бюро, както съм ти обещал! Защо трябва да затривам талантливите мозъци на собствената си страна? Не ми ли вярваш?

— Вярвам... Може би... — неохотно отвърна Найдъонов.

— Много добре! Значи разбираме се след три дни...

— След три.

— Добре! Решавай сам — или изпитанията ще минат успешно, или ти отсичам главата. Надявам се, че правилно си ме разбрал? Не те заплашвам. Опитвам се да те спася.

— Благодаря за грижата — усмихна се накриво Найдъонов и се уви още по-плътно във ватенката, скрил брадичката си в яката.

4.

КРАЙ НА РАЗСЛЕДВАНЕТО

Федя Полетаев нямаше никаква възможност да стигне до Турецки.

След идването на генерала, и то посред нощ, надзирателите, изглежда, нямаха никакво намерение да спят. Те пляскаха картите в стаята си, вратата към коридора беше отворена и Федя нямаше как да се промъкне незабелязано при Турецки. Щяха да възникнат неприятни въпроси — какво търси в отделението на Ваня Кошкин в такъв късен час...

А подобни въпроси той не искаше да чува, още повече сега, когато в джоба му тежеше пистолет.

В другия край на коридора, във втората стая на надзирателите с отворената врата също не спяха.

Все пак Фьодор Полетаев реши да рискува. Внимателно приближи до втората отворена врата и като видя, че единият от надзирателите чете вестник, а другият е зает с решаването на кръстословица, реши — каквото и да става, ще се промъкне незабелязано към другия край на коридора, където се намираще килията на полковник Васин. Обратно все някак ще излезе — Господ ще му помогне да се промуши пак незабелязано.

Ключът стана за килията на Васин.

„Добре, че поне не успяха да сменят ключалките — радостно помисли Полетаев. — Сега сигурно всеки ден ще се мотаят из зоната. Може не само по прозорците, но и на вратите да прокарат сигнализация. А може би генералът да е измислил и нещо по-лошо...“

Когато Полетаев влезе в килията на Васин, онзи се беше увил презглава със скъсаното одеяло. Полетаев тихичко затвори вратата зад себе си и прошепна:

— Ей, полковник, спиш ли?

Васин се размърда под одеялото и после седна на леглото. Той се огледа уплашено, но разбра, че Полетаев е сам в килията му и се поуспокои.

— Спях. Какво има?

— Не ме ли позна?

— Май, че те познах — недоверчиво каза Васин.

— На, дръж! — Лекарят измъкна джобно ножче и му го подаде.

— А за нашия следовател съм приготвил нещо по-сериозно. Не намерих шило у дома, но мисля, че и това може да ти свърши работа.

Васин разтвори ножа — острието му беше наточено и достатъчно дълго.

— Добре. Благодаря ти, ако не се шегуваш.

— Там е работата, че не се шегувам — каза Полетаев, присядайки на края на леглото. — Генерал Ваганов е пристигнал. Не си ли се срещал още с него?

— Не, но се надявам скоро да го видя — подсмихна се Васин и подхвърли ножа в ръката си. — Благодаря ти още веднъж.

— Само бъди внимателен и не прави нищо, преди да му е дошло времето. Скоро тук ще дойдат следователи от Москва, а и милицията ще се появи. Утре ще се свържа от районния център с Московската прокуратура. Разбра ли? А това ти го давам за всеки случай...

— Как е Юрка Корольов? — попита Васин.

— С него всичко свърши. Утре ще го погребваме... Не мога повече да се застоявам. — Полетаев се надигна, приближи се до вратата и се усмихна: — Постарай се да не се поддаваш на Кузмин. Гледай да не те направи на идиот, преди да са дошли следователите.

— Ще се постарая.

Федя Полетаев внимателно излезе от килията, безшумно заключи и си тръгна.

Той успя да се промъкне незабелязан покрай вратата на надзирателите — както и преди, те се занимаваха с кръстословицата в „Смоленски новини“.

При Турецки Федя Полетаев не можа да се промъкне. Реши да изчака до следващото утро.

Цяла нощ кошмари преследваха Турецки. Той се събуждаше и си спомняше как беше сънувал Наполеон. А виж, че сънят му се оказа пророчески!

„Лудите хора живеят в луда страна — размишляваше той, загледан в мъждукащата лампичка, горяща денонощно под тавана. — Луди хора искат да управляват тази луда страна, тази странна Русия. Наистина това не е Европа, но не е и Азия — многоезична, робски покорна, безкрайно богата и бедна страна... Страна на лудите парадокси! Бих искал всичко, което става с мен, да е само лош и страшен сън... Ако не познавах нашата история, нямаше за нищо на света да повярвам, че е възможно да се случи подобно нещо. И с кого — с мен, със старши следователя Турецки! Ако Костя Меркулов не се занимаваше с гекачепистите, можех да приема онова, което ми разправяше Ваганов, за лудешко бълнуване. А пък заседанието на бъдещите диктатори на страната бих преценил като сборище на болни хора, обладани от мания за величие. Но уви, Таня Холод и Гусев са взривени в мерцедеса и делото по случая е предаден пак на ония от Комитета... Меркулов буксува със своите превратаджии... И всичко това, колкото и фантастично да звучи, е днешната ни безумна реалност, в която и аз съм затънал до уши!... Полетаев... Какво ли става с него? Да изчакаме до сутринта. Главното сега е никой нищо да не разбере. Главното е да издържа ден-два и да доиграя ролята си гладко и без гафове...“

Рано сутринта дойде медицинската сестра, която днес беше учудващо мила и словоохотлива. С нея бяха и двама надзиратели. Изрусената блондинка Клава чуруликаше и ме питаше дали не искам нещо. Може би искам да се окъпя? Ако искам, трябва да отидем до къщата на главния лекар Кузмин. Клава ми каза, че умее и да подстригва и може мъничко да подкъси моята израснала коса.

Разбрах, че вече почти не ме броят за болен. Само двамата надзиратели май не споделяха мнението ми — те ме гледаха с явно неудоволствие.

Казах, че няма смисъл да заключват килията ми — все едно, няма да избягам. Сестрата каза, че ще попита главния лекар.

После ме попита какво искам за обяд. Специално за мен можели да приготвят банички с месо или сарми, или нещо друго по мое желание.

Отвърнах, че нищо не ми трябва и вече съм свикнал с тукашната отрова. Още малко ще потърпя... Докато не ме изпишат.

Клава потвърди, че работата наистина отива натам — към изписване, понеже ме считали вече за оздравял. При мен била настъпила трайна ремисия. Думата „ремисия“ не ми хареса, но че е трайна — с това се съгласих, казвайки на Клава, че аз наистина съм издръжлив мъжага.

Тя ми се усмихна и каза, че мога да се поразходя из болничните коридори преди закуската, ако не избягам, разбира се.

Страшно много се зарадвах на тази мъничка свобода, но не дадох вид.

Единият надзирател намръщено уточни, че мога да се разхождам само в своето отделение и още е рано да излизам навън. Не ми обясни защо е рано.

Заедно със сестрата и надзирателите, аз вървах по дългия коридор на отделението, в което нямаше почти никой, ако не броим двамата болни, които миеха пода, и един надзирател, който ги следеше.

Вратите, които водеха към отделението, бяха заключени. От стаите с повече легла се дочуваше приглушен говор. Болните затворници се събуждаха.

Спрях пред малко квадратно прозорче, от което се виждаше пейзажът зад манастирската ограда.

В далечината тъмнееха мъничките къщички на Илинское. През селото течеше сега замръзналата и покрита със сняг река Десва. Далеч, като черна точка, към реката се приближаваше жена с кобилица. Тя се качи на дървеното мостче и напълни кофите си от дупката в леда.

С учудване изведнъж видях, че под самия бряг на психозоната има още една дупка и в нея се плискаше мъж. Той излезе от водата и започна бързо да се разтрива с кърпата си. После направи няколко гимнастически упражнения.

След няколко минути мъжът грабна кожуха си и се затича към зоната по тясната, едва забележима в снега пътека. Реших, че това ще е някой от надзирателите или войниците от охраната, който моржуваше...

Надявах се, че сега, рано сутринта, ще мога да видя Полетаев. Стигнах до края на коридора и се спрях пред решетъчната врата, която,

изглежда, разделяше второ от трето отделение. И тази решетка беше заключена, което не беше се случвало преди.

Постоях около десетина минути до решетката, надявайки се да зърна в коридора на трето отделение поне някоя от сестрите и да я попитам за Полетаев, но коридорът си оставаше празен.

На закуската в общата столова го видях най-сетне. Изглеждаше разсеян и сънлив и реших, че е проспал вечерта. Федя не се реши да се приближи до мен.

Сега аз седях на отделна масичка в ъгъла до прозореца. И щом бях в столовата в цивилния си костюм, явно не ме брояха вече за идиот. Мнозина ме поглеждаха с учудване, понеже помнеха, че до неотдавна бях облечен в същите дрехи като тях.

След закуската Сипаничавия ми каза, че мога да отида в своята обител или ако искам да се поразходя навън. Казах му, че разбира се, ще се поразходя из двора и ще подишам малко зимен въздух.

Федя ме догони, когато слизах по стълбите. Изравнявайки се с мен, той мушна пистолета в ръката ми и аз бързо го скрих под ризата си, зад колана на панталоните. Полетаев ми прошепна в крачка:

— Днес следобед ще отида до районния център. Къде беше?

— При Ваганов — също така тихо му отвърнах.

— Нещо сериозно ли?

— Не, глупости. Той ме назначи за прокурор на Смоленска губерния — усмихнах се аз.

Федя Полетаев направи учудена гримаса, но чу стъпки зад гърба ни и бързо изтича по стълбите надолу.

Останах в двора, а Полетаев изчезна в шивашката работилница, от която след малко изнесоха един прясно скован груб ковчег. Двама от болните носеха ковчега към склада, в който, както предполагах, трябваше да е тялото на Юрий Корольов.

На двора се показа червеноликият и пращящ от здраве Кошкин. По походката му познах човека, който, сутринта се плискаше в дупката на леда. Той също отиде към склада.

Малко след това, под контрола на надзирателите, закованият ковчег беше изнесен извън манастира и го понесоха по пътечката, през реката, по посока на селото. Аз изпратих с тъжни мисли траурната процесия.

Стори ми се странно, че не погребяха Корольов в малкото гробище до зоната, а го помъкнаха към селските гробища. Предположих, че инициативата е на Кошкин или може би на Фьодор Устимович.

На двора се появиха пет-шест войничета от вътрешните войски, които влачеха две подвижни стълби. Започнаха да прокарват по стената някакви проводници. Разбрах, че това е сигнализация, и този факт никак не ми хареса.

Поисках от сестрата ролка скоч, като обясних, че искам да преместя портрета на президента на друго място в килията си. Тя се засмя, но ми даде.

Бързо преместих портрета, а с остатъка от лентата прикрепих пистолета под панталоните си над глезена.

Малко след това в килията ми дойде Сипаничавия и с явно изразено внимание ми каза, че самият Фьодор Устимович ще ме чака за обед. Много се зарадвах на тази новина. С пистолета на крака за мен вече не беше страшен никакъв главен лекар със спринцовките и компютърните си експерименти.

В средата на кабинета на Кузмин имаше маса, покрита с бяла покривка и наредена с хубави домашни съдбве. Проблясваха кристални чаши и чашки, бяха подредени бутилки с водка, коняк и минерална вода. Около масата се суетеше медицинската сестра Нина, завършвайки приготвянията си за тържествения обед.

Фьодор Устимович очакваше не само мене. На масата бяха сложили четири прибора, а около нея — четири стола.

Сипаничавия ме придружи до кабинета на главния лекар и аз седнах на кожения диван, следейки как сестрата доопроя масата. В кабинета нямаше никой друг и аз взех от дивана една папка, забравена от някого. Разтворих я и едва не извиках от учудване.

В нея имаше куп снимки. Най-отгоре лежеше фотографията на Костя Меркулов. Той беше сниман на улицата, докато разговаря с някого, сочейки встрани с димящата си цигара.

Чух стъпки в коридора, бързо затворих папката и станах.

Влязоха Фьодор Устимович, след него генерал-майор Ваганов и след тях един майор от авиацията — простак с тлъста мутра, доста висок и много късо подстриган.

— Ето ни и нас, Александър Борисович — каза Кузмин. — Вече така ще ви наричаме. Сигурно ни чакате отдавна?

— Не. Радвам се да ви видя — усмихнах се сухо и стиснах протегнатите ръце на Ваганов и Кузмин. След това стиснах и ръката на майора.

— Леонид Брагин — представи ми се той.

— Моля, заповядайте да отбележим началото на великите дела — каза Кузмин, посочвайки с широк жест масата. — Малко, но от сърце.

— Вие май сте решили от тази зона да направите санаториум — казах леко сервилно на Ваганов. — В последно време все нещо боядисват, ремонтират, монтират някаква сигнализация...

— Да, стараем се — кимна той. — Ще го направим образцово заведение. Илинское ще ни е много нужно в бъдеще! — трепна усмивка на тънките му извити устни.

— Е, какво, да започваме, господа — каза весело Кузмин, наливайки водка в чашките.

Майор Брагин си сипа малко коняк.

Надигнахме чашките и Ваганов произнесе своя тост:

— За началото на славните ни дела!

Всички отпихме и замезихме с току-що задушено месце. Сестрата ни сервира салата от консервирани раци, която сама беше приготвила.

— Благодаря, ние сами ще си вземем — каза Кузмин, намеквайки й да ни остави насаме.

Тя излезе от кабинета и внимателно затвори вратата.

Аз наблегнах на салатата, защото ми се стори много вкусна след болничната храна, от която на човек му се повдигаше.

— Турецки може ли да пие? — изведнъж попита Ваганов с явна тревога в гласа. — Да не възникнат никакви усложнения?

— Сигурен съм, че вече няма никаква опасност — отговори Кузмин. — Но все пак, по-добре е да се ограничите, Сергей Сергеевич, тоест Александър Борисович. Ние все още не сме изпробвали един от препаратите. Макар че той действа дори по-ефективно в съчетание с алкохола. Също като №9, но по-добре е да не прекаляваме. — И той отмести чашката ми. — Извинявай, Александър Борисович, но по-добре е да пиеш минерална вода.

Аз равнодушно свих рамене и казах, че светилата на медицината разбират по-добре тези работи.

След като хапна малко, Ваганов стана, взе папката от дивана и ми я подаде. Започнах да разглеждам снимките в нея. На гърба на всяка бяха изписани името, фамилията и длъжността на лицето. „Вячеслав Грязнов...“ Аз повъртях снимката в ръцете си и попитах Ваганов:

— Кой е този?

— Не го ли помните, Александър Борисович? — учуди се генералът.

— За първи път го виждам.

— Това е бъдещият ви колега в работата. Добре го запомнете! А на тази снимка е Меркулов — държавен съветник от правосъдието трети клас. Той разследва делото на гекачепистите. Той е ваш приятел и началник...

— Началник? — намръщих се аз.

— Точно така.

— А този кой е?

— А това сте вие — усмихна ми се Ваганов.

Гледах собствената си снимка, на която бях заснет на гробищата по време на погребението на Татяна Холод. Тук имаше около петнайсет мои снимки. Имитирах учудване и попитах:

— Не може да бъде! Колко си приличаме! Това е просто фантастично! Изключително нещо, толкова много да си приличаме — клатех глава аз.

Ваганов и майорът се споглеждаха и се съгласяваха с мен.

— Е, щом толкова много си приличаме с този следовател, тогава няма да има никакви проблеми! Само че трябва много добре да запомня всички и освен това ми е нужна... как се казваше... това де? Нужна ми е легенда! Къде е сега този следовател? Жив ли е Турецки, или не?

— Жив е, но е прибран на сигурно място. Лежи в затвора в Германия — отвърна ми Ваганов.

— Какво е направил?

— Разследвал е убийството на някакъв банкиер и някаква журналистка. Но неуспешно! Хлътнал е в някаква кална историйка в Германия и немците го прибрали.

— Ясно, мътна работа — замислено казах аз. — А какъв е бил онзи banker, някой злобар ли? Кой го е пречукал?

Вместо отговор Ваганов кимна към майор Брагин. Първоначално направих учудена физиономия, а след това лицето ми се изкриви от ненавист.

— Леонид, ти ли очисти банкера?

— Не, не съм аз, или по-точно не само аз... Но ние избързваме, Александър Борисович. Аз вече приключвам отчета си за вашето разследване на това убийство. Скоро ще можете да го проучите в свободното си време.

— Но кой е убил банкера и журналистката? Много ми е интересно — казах аз и отместих чинията си, за да покажа, че следя внимателно разговора.

Майор Брагин погледна към Ваганов и онзи кимна в знак на съгласие.

— Тя сама си е виновна — започна майорът.

— Ама и ние сме си виновни! — прекъсна го Ваганов. — По-точно, аз допуснах грешка, че разреших на тази кореспондентка да посети военното ни градче.

— Журналистката е научила за плановете ни? — възкликнах с престорен ужас.

— Не, нищо не научи — намръщено отговори Ваганов. — Придума ме онзи Гусев, председателят на управителния съвет на „Славянска банка“. Тази журналистка му била приятелка. Каза, че трябвало да ни заснеме за историята и да състави хроника на събитията... Но той излезе проститутка и ние го очистихме заедно с журналистката.

— Двамата заедно?

— Да! И стана много сполучливо — двамата с един куршум — добави Брагин самодоволно.

— Ама този banker ваш човек ли беше?

— Да. Беше — кимна Ваганов. — През неговата банка превеждахме парите от продажбата на някои видове оръжие в чужбина. Сега търсим други канали. Не мога да се доверя на заместниците му.

— Какво оръжие продавахте... ако не е тайна? — невинно попитах аз.

— Дребна работа. Най-голямата сделка, която успяхме да направим, беше продажбата на партията „Пика-2“ на един източен немец. Но Гусев реши да присвои част от парите и да ни предаде на контраразузнаването... Наложих се да изземем всички материали от журналистката и да наложим „последно предупреждение“ с летален изход — усмихна се Ваганов. — Вашият двойник, онзи следовател Турецки, се занимаваше с разплитането на тази история. Но, уви, нищо не се получи — добави, усмихвайки се, генерал-майорът.

— Значи аз съм се занимавал с това дело? — учудих се аз. — Чак сега ми светна! Но все още не ми е ясно защо сте очисти и журналистката. И тя ли е знаела за заговора? За да не се разприказва ли?

— Тя заедно с любовника си събираше компромати срещу вашия покорен слуга, срещу мен — поклони се Ваганов. — Намерила с кого да се мери... Но тя го правеше с благословията на банкера Гусев, който искаше да излезе сух от водата. Бедната жена! Тя обърка куфарчето с документите с куфарчето с бомбата — въздъхна Ваганов. — И така се случи, че отвори бомбата не в редакцията, а точно в колата на онзи, над когото вече беше произнесена присъда. Наистина всичко стана много сполучливо...

— А кой ѝ е дал куфарчето с бомбата? — попитах аз, макар че ужасно се измъчвах, защото ме сърбеше кракът със залепения пистолет.

Огромни усилия ми струваше да не го измъкна в този момент и да не забия три-четири куршума в ухилената мутра на генерал-майора с неговите тънки извити устни.

— Ето го — каза майор Брагин и извади от купа снимката на Самохин. — Той трябваше да смени куфарчето. Но не изпълни заповедта — ще прочетете за това в доклада, който съм написал за вас. Самохин също беше убит — в ръцете му гръмна взривно устройство. И това се случи, защото...

Генерал Ваганов го прекъсна:

— Защото рибата се вмирисва от главата. Трябваше веднага да се отсеке главата на Гусев, а не да се започва с опашката му. Самохин беше привлечен от един генерал в оставка — генерал-майор Селдин, на когото бях поръчал да очисти Гусев, но старикът се уплашил. Наложих се нашият Леонид заедно с този Самохин — кимна към

снимката генералът — първо да свършат със Селдин, който пък колекционираше злато. Но и Самохин изведнъж се изплаши, изглежда, усети, че и него могат да го очистят, както генерала, след като смени куфарчето. И момченцето решило да излезе от играта. Но от нас не можеш да се измъкнеш! — вдигна показалец Ваганов. — Лъжеш се, братче, няма измъкване! При това момченцето, на което възлагахме толкова надежди — генералът погледна към смълчалия се Брагин, — се оказа джебчия, крадец на дребно. Отмъкнал от генерала златната му колекция и сигурно е искал да изчезне от нас в чужбина със златото си. Но сметката му излезе крива! Той не знаеше, че ние имаме много приятели... — Ваганов се усмихваше, размисляйки дали да пийне още една чашка водка, или да изчака следващия тост. — Това момченце, Самохин, не беше преценил, че някакъв си там Матецки, Матюша, работи за мен, и го помолил да скрие златните монети в един мерцедес. А Матюша е истински бандит, професионалист! Не се полакоми за десетина монети, които Самохин му обещал, за да шитне златото му. Всичко казал на Брагин...

— Между другото този Самохин ми дължеше и долари — вметна майорът към Ваганов. — Преди два месеца всичко проигра на преферанс...

— Нищо, Леонид, потърпи, скоро ще бъдем на кормилото на властта — кимна генералът. — Тогава ще имаш гущери да се заринеш...

— Да, опасни хора сте — въздъхнах аз. — Значи ти си гръмнал Самохин, а, Леонид?

Брагин някак странно ме погледна, а след това извърна очи към Ваганов и с неочаквана злоба и отвращение каза:

— Не мога да разбера защо докладваме на някакъв луд кой кого е убил? Разследването за взрива на мерцедеса е предадено на службата за сигурност, така че го смятай за прекратено.

— Аз също не мога да разбера, кой тука е лудият? Дали пък не съм аз? Хем съм двойник на московския следовател, хем пък съм луд? Да не ме смятате за чалнат? — подхванах темата, готвейки се да хвана за гърлото Брагин, ако не отстъпи.

— Успокой се — намеси се Ваганов, — никой не те смята за чалнат. Брагин се изрази неточно.

— Да, наистина. Извинявай. Искрах да кажа, че нашият следовател не трябва да намери истинските убийци, например на Самохин — по-меко и с извиняваща се усмивка каза Брагин.

— Нали това ви казвам и аз! — извиках. — Ами ако сега в Москва други следователи са попаднали на истинските изпълнители на присъдата? Нали трябва да познавам нашите хора, за да ги измъкна от списъка на заподозрените.

— Май никак не си глупав — присви очи Ваганов. — Но за това как да водиш следствието, ще ти напише Брагин.

— Това е друго нещо. Значи, Леонид, ти не си очистил Самохин? — наивно, но упорито настоях аз.

— Не, Матецки му връчи взривоопасния сувенир... За да им е обица на ухото на нашите сътрудници и да знаят — никаква чужбина и никакво злато няма да им помогнат да се измъкнат от нас — каза Брагин, докато забиваше вилицата си в месото.

— Ама че работи стават! — въздъгнах аз. — Само че пак нищо не разбрах...

— Какво не разбра? — остро ме изгледа Ваганов. — Ние така и така ти разказахме прекалено много неща, които следователят Турецки просто не е длъжен да знае. Той благополучно провали разследването по убийството на Гусев и журналистката. Лъоня Брагин утре или вдругиден ще ти даде легендата за това как си успял да се добереш обратно от Германия... Това е важното за теб.

— Добре. Но все пак ми е интересно — кой връчи куфарчето с взрива на журналистката?

Ваганов ме гледаше в очите, без да мигне. След това премести погледа си към Брагин. И онзи, без да се откъсва от заниманието си с чинията, съвсем естествено и тихо каза:

— Аз...

— Ама че го даваш, майоре — успях само да въздъгна. — Не ти ли беше жал? Жена е все пак...

— Не! — отсече Брагин. — Когато цялата страна е на границата на катастрофата, не можеш да съжаляваш ни жена, ни дете или старец. Ти по-късно ще го разбереш, следователю...

— Ще се помъча — тихо казах, навел очи.

Всички замълчахме. Най-после Ваганов надигна чашката си и бодро възкликна:

— Какви са тези тъжни физиономии! Предлагам да пием за успеха...

— На нашето абсолютно безнадеждно дело! — добавих с мрачна насмешка.

— Защо безнадеждно? — учуди се Ваганов, притваряйки едното си око.

— Така е закачката. Шега... — усмигнах се аз, едва успял да концентрирам цялото си добродушие. — Херцен и Огарьов са го измислили: „За успеха на нашето абсолютно безнадеждно дело.“ И в края на краищата са успели — вдигнали революции из цяла Европа, а после вълненията стигнали и до Русия. Но нали преди това Херцен и приятелят му мислели, че тяхната революционна дейност е абсолютно безнадеждна! Та сега и аз, макар че малко се страхувам, в дъното на душата си смятам, че имаме малка надежда за успех. Но на практика ще се получи като при Херцен! Ние ще победим!

— Глупости говориш, Александър Борисович! Може би не си съвсем наред с главата, а? — попита сериозно Ваганов.

— Нее, бетон съм! — викнах аз.

В този момент се намеси Кузмин, който беше мълчал през цялото време.

— Утре ще ти дадем ново лекарство. То трябва малко да укроти темперамента ти. И тогава нашият Александър Борисович по-малко ще се страхува и по-рядко ще му идват разни фантазии в главата.

Аз гнусливо свих устни.

— Трябва ли? Не искам... Какво ще ми направи това лекарство?

— Само полза ще имаш. Няма да си хаотичен. Ще станеш уверен, целенасочен и стегнат. Най-общо казано, ще станеш много волеви човек, който върви към изпълнението на задачата си въпреки всичко.

— Да не стана зомби или някакъв биоробот? Може би не трябва да взимам повече лекарства? — жално се примолих.

— Не се тревожи — меко ми се усмигна Кузмин.

— Значи, Александър Борисович, утре с тебе изцяло ще се заемат Брагин и Кузмин. Майорът ще те обучава в новата ти професия, а Фьодор Устимович ще ти пришие онази глупост с цианкалия, за която се уговорихме. Надявам се, че следователят ни не е размислил? — отвратително се усмихваше Ваганов.

— Добре, какво да се прави... — въздъхнах аз.

— Е, отлично! Грабвай папката със снимките и започвай да заучаваш имената, фамилиите, имената на улиците, номера на апартамента си... Сигурен съм, че лесно ще запомниш всичко.

— Имам апартамент в Москва? — извиках аз като някакъв дебил.

— Ами че как, хубава работа — усмихна се Брагин. — И апартамент, и ключове ще ти дадем. Имаш си жена, която между впрочем сега е в Прибалтика...

Изведнъж всичко в мен се преобърна. Попитах едва чуто:

— Ще я видя ли? Или и на нея ще й направите нещо?

— Засега няма защо да я пипаме — каза Ваганов. — По-късно майор Брагин ще уреди всичко според обстоятелствата. Е, Фьодор Устимович, стига сме обядвали. Кафе няма да прием. Имаме толкова работа. Благодаря за гостоприемството — каза Ваганов, изтривайки устните си със салфетката, и стана от масата. — Време е да си вървим... До вдругиден, Александър Борисович — протегна ми ръката си Ваганов и нищо друго не ми оставаше, освен да я стисна. — Тогава се надявам да ви поканя на много интересно зрелище — ще направим малко изпитание с ракетите. А сега, Фьодор Устимович, предлагам ви да навестим Найдъонов и да погледнем как се труди. Всичко хубаво, следователю! Изучавай материалите. — Ваганов кимна към папката и излезе от кабинета заедно с Кузмин и майор Брагин.

Останах сам на масата, напълно съсипан от чуто. Нямах сили дори да изтичам в коридора и да изстрелям в тила и на тримата по един куршум. Дори не мислех за това, защото видях до вратата да стоят двама нови надзиратели с кобури на коланите.

След известно време се надигнах тежко от стола и излязох в коридора. Надзирателите ме чакаха и под тяхната охрана се прибрах в килията си и рухнах на леглото.

Мислех, че сега няма да ме заключват, но Сипаничавия каза, че ще мога да ходя из психозоната свободно чак утре.

„След като ми зашие Кузмин онази ампула“ — помислих аз.

5. СБОГОМ, „АРМЕЙСКА ПАНАМА“!

Фьодор Полетаев тръгна към село Илинское, надявайки се да успее да стигне преди колата, която два пъти на седмица докарваше хляб в селото.

Но беше закъснял и камионът вече го нямаше. Бяха разтоварили хляба и той беше заминал. Тогава Федя излезе на междуселския път, но и той беше пуст. Даже коловозът от камиона вече леко беше покрит със снежец. Постоя половин час, върна се в селото и зачука по вратата на тракториста.

Но местният тракторист му каза, че няма и капка бензин, а дори и да имаше, пак нямало да тръгне, защото е запалил банята си.

Лекарят разбра, че положението му е безнадеждно. Изключително глупаво щеше да бъде, ако отиде у председателя и оттам звъни до районния център — селото също се свързваше през централата на летището.

Вече беше решил да се връща обратно, когато чу шум от приближаващ се мотор. В селото пристигна военен камион.

Фьодор се затича срещу колата, размахвайки ръце. Камионът спря и Полетаев скочи в кабината. Зад волана седеше някакъв капитан от авиацията. Отиваше до районния център и се беше отбил в селото да прибере обещаната му прясна сланина.

След няколко минути той натовари сланината и тръгнаха към Сосновка по едва забележим път, прокаран през безкрайните заснежени поля, редуващи се тук-там с редки хълмчета и горички.

Капитанът си подсвиркваше, разказваше стари вицове и не се интересуваше особено защо лекарят от психозоната отива до районния център.

Фьодор му каза, че отива до пощата да съобщи, че племенникът му се е разболял.

Капитанът спря пред пощата, която за щастие все още беше отворена. Фьодор помоли пощаджийката, която лениво лющеше семки и гледаше в екрана на малкото телевизорче, да го свърже по-бързо с

Москва. Но нямаше късмет. Трябвало да чака час, а може би и два, защото линията била претоварена. Не се приемаха и спешни поръчки.

— Прекалено много сте, дете искате Москва — недоволно каза момичето. — А когато трябва да плащате, никакви ви няма. Една фирма тук вече е задлъжняла с петстотин хиляди, но не плаща. Сигурно скоро никакви поръчки няма да приемаме.

Полетаев реши, че нищо няма да постигне с излишно спорене.

— Поне телеграма мога ли да изпратя?

— Колкото искате. Дори и десет — отвърна момичето и неохотно се откъсна от телевизора си.

Фьодор написа текста, който му беше казал Турецки, и се подписа „Пряхина“. Момичето му обеща, че веднага ще предаде телеграмата, но се учуди малко, че е адресирана до главната прокуратура. Фьодор ѝ каза, че така трябва, и отиде да търси кола, която да го откара до Илинское преди настъпването на нощта.

Федя Полетаев не знаеше, че няколко минути след като излезе от пощата, там влезе капитанът със сините пагони. Той се интересува каква телеграма е изпратил лекарят от психозоната и дали е предадена.

— Аз съм от военното разузнаване, миличка. Дай ми телеграмата мирно и кротко — заплаши той момичето. — Според нашата информация този лекар готви бягството на един затворник, бивш прокурор, и с телеграмата съобщава за това на своя съучастник от прокуратурата.

Момичето страшно се уплаши. Предаде бланката, написана от Полетаев, срещу обещанието на капитана, че утре ще ѝ я върне. Какво значение имаше кога ще бъде изпратен текстът — дали тази вечер или утре сутринта. Важното беше да бъде осуетено бягството...

Седях в килията си, подпрял брадичка с ръце, отдаден на нерадостни размисли. Погледът ми мрачно дълбаеше портрета на президента, окачен на стената.

Оставаше само да започна да редя кибритени клечки, за да заприличам напълно на Щирлиц, но пък също като него трябваше много да се пазя. Ако се случеше нещо с мен, тези мръсници като нищо можеха да стигнат до властта...

Какъв дяволски план бяха съчинили — да направят от мен някакъв тъп робот убиец! Но дори и да не успея да използвам онази цигарена кутия-бомба, те сигурно имат и други варианти за заграбване на властта! Имаше и вариант №1 — да бъдат ударени с малки ракети всички правителствени учреждения в Москва...

С една дума — пълна лудост... Хитлер и Сталин също са били параноици... Чудовищни времена!

Ами ако Ваганов има и някой друг освен мен, някакъв друг „космонавт №2“, мой дубльор? Ако Турецки се провали, на сцената ще излезе дубльорът. Може той да е основният убиец на президента... Дали не би могъл да бъде майор Брагин?

Едва не подскочих при тази мисъл. А мен ще ме използват за „димна завеса“, за отвличане на вниманието?

Но това означаваше, че рискувах страшно много! Утре Кузмин ще ми разпори корема... А това никак не ми се иска! Федя Полетаев! Сега всичко зависеше от него! Дали беше успял да се свърже с Москва?

Федя Полетаев се върна в Илинское по тъмно. Той пристигна с шейна, впрегната с едра кобила. Беше успял някак си да уговори собственика да го превози срещу три бутилки водка.

Днес в зоната дежуреше главният лекар. Затова и Федя свърна към дома си, за да хапне и да опита поне малко да поспи след всичките последни безсънни нощи.

Приближавайки към къщата, Полетаев видя, че около вратата тъпчеха на място, за да не замръзнат, двама надзиратели и войник от охраната.

Оказа се, че главният лекар го вика за нещо много важно. Полетаев се разтревожи — какво би могло да се е случило? Да не би някой да е направил скандал в отделението му? Ами ако това повикване е свързано с изчезването на пистолета? Да не би да е установил подмяната на шише №9?

Полетаев тръпнеше от догадки. Сърцето му подсказваше, че това повикване не е случайно и съвсем не е свързано с отделението му. Защо ще трябва да изпращат трима души?

Когато влезе при Кузмин, главният лекар му се стори някак необикновено любезен и приветлив. Фьодор Устимович му предложи чай или кафе. Федя не отказа. Кузмин каза, че генерал Ваганов е поискал спешно да се срещне с него. Вече бил тръгнал и скоро ще пристигне в Илинское.

Ваганов не пристигна сам, а с някакъв майор, когото Полетаев не беше виждал досега.

Щом влязоха в кабинета, където Федя пиеше вече втората чаша чай, Ваганов изрева още от вратата с изкривено от ярост лице:

— Какво, става тук? Да не сте откачили съвсем? Кой е този лекар и защо не го познавам? — и като се обърна към майора, заповяда: — Брагин, действай!

Още с първия си въпрос майор Брагин притисна Полетаев до стената.

— Къде беше днес?

— Аз ли? Ходих до районния център по работа.

— По каква работа?

— Отидох до пощата, надникнах в магазина... Всъщност какво се е случило? Защо да не ходя до центъра, когато съм свободен от дежурство? — опита да се оправдае Федя, макар че прекрасно разбираше защо му задават точно тези въпроси.

Брагин измъкна телеграмата, на която собственоръчно, с Федината ръка, беше написан текстът на Турецки, и завря бланката в лицето на лекаря:

— Твоя ли е телеграмата?

Федя мълчеше.

— Не чувам отговор! — закрещя майорът.

Полетаев разбра, че няма смисъл да отрича. По някакъв непонятен начин вместо в Москва телеграмата беше попаднала в ръцете на този всесилен генерал. Той трескаво мислеше: „Трябва да спася Турецки и полковник Васин! Трябва да ги предупредя! Но как?“

— Кой е този „блуден син“? Казвай, копеле! Иначе ще ти размажа мозъка на стената! — крещеше майорът.

— Мой роднина — жално отговори Федя Полетаев, съжالياвайки, че беше дал пистолета на Турецки. Макар че вече беше все едно — в положението, в което се намираше, едва ли би могъл да го използва.

Майорът рязко и силно удари Федя през лицето с ръба на дланта си. Полетаев рухна в коженото креело и от носа му шурна кръв.

— Казвам ви, че е мой роднина...

— Откога се казваш Пряхина, а? — изсъска Ваганов и се наведе над лицето на Федя. — За последен път те питам — кой е „блудният син“?

— Няма да ви кажа... — застена Полетаев, размазвайки кръвта по лицето си.

— Майоре, пускай го в разход — кимна Ваганов. Онзи измъкна пистолета от кобура си и го долепи до слепоочието на лекаря. — Гад такъв! Чакам само петнадесет секунди! — каза генералът и демонстративно вдигна ръката с часовника си. — Минаха пет секунди... Десет секунди... Дванадесет... Четиринадесет!...

— Неее! — закрещя Полетаев и се опита да скочи от креслото, но майорът го запрати обратно със силен юмручен удар. — Ще кажа! Полковник Васин! Той си спомни всичко!

— Ах, ти, копеле! — изхриптя Ваганов и се обърна към Кузмин: — Какво значи това? Как така ще си спомни!

Страшно уплашеният Кузмин успя само да разпери ръце:

— И аз самият не разбирам!

— Копеле! Ще те убия, ако си ме излъгал! — хриптеше Ваганов.

— Не знам. Може би полковникът си е спомнил само името... Но аз гарантирам... — бързо изломоти Кузмин.

Ваганов закрещя срещу главния лекар:

— Да ти сера на полковника! Найдъонов на мястото си ли е? Да не би и Турецки да си е спомнил?

— Не. Гарантирам, че всичко е наред! Още сега можем да се уверим, че Турецки нищо не помни...

— Найдъонов на мястото си ли е? Може би той е „блудният син“. — Ваганов сграбчи Полетаев за косите и вдигна окървавеното лице, за да се вгледа в очите му.

— Нее... полковника — изстена Полетаев.

— Да се очисти лекарят — рязко заповяда Ваганов на майора, — но тихо.

Онзи измъкна от джоба си навита корда и я метна на врата на Полетаев. Федя изхърка и оцъкли очи. Майорът рязко дръпна краищата на примката. Гърдите на Полетаев се обагриха от кръв —

гърлото му беше прерязано. Кръвта с клокочене се изливаше от артерията, заливайки креслото и пода на кабинета. Лекарят изхриптя, известно време се тресе в конвулсии и после стихна. Ваганов гнусливо се обърна. Главният лекар Кузмин беше избягал в ъгъла на кабинета и запушил ушите си с длани, въртеше глава, за да не чува предсмъртните стонове на Федя Полетаев.

Когато Полетаев замря с наполовина отрязана глава, Ваганов заповяда:

— Свърши ли? Бързо при Найдъонов!

Тримата затръшнаха вратата на кабинета след себе си и тръгнаха към третия етаж. Кузмин нареди на надзирателите да останат на местата си.

Василий Найдъонов отдавна всичко беше решил. Нямаше да има никакви изпитания с ракети. Но при срещата си с Ваганов просто не можа да му го каже.

През последните дни почти нищо не ядеше. Готвеше се за смъртта и шепнешком се молеше по цял ден.

Дискетите с координатите за насочване на ракетите бяха унищожени, а компютърните програми — изтрити. Той чакаше последната си среща с Ваганов. Мислеше, че му остават още два дни...

Вратата на килията рязко се отвори. Той трепна и скочи от леглото.

На прага стоеше генерал Ваганов, а зад него Кузмин и високият майор.

— Здравей, Василий. Радвам се да те видя отново — усмихваше се Ваганов. Но Василий видя, че лицето му е бледно и едната му буза потрепваше в нервен тик. — Пак наминахме да те видим. Искаме да приберем онова, което е готово — готовите дискети...

— Ами няма готови — спокойно отговори Василий. Той се приближи до генерала и го погледна с тъжните си очи. Лицето му беше скръбно, но спокойно. — И няма да има! Много съжалявам, генерале. Нищичко няма да има...

— Не те разбирам, Василий. Какво няма да има? — Бузата на Ваганов затрепери още по-бързо и силно.

— Няма нито програми, нито дискети. Нищо няма и няма да има! И да се опитвате, няма да успеете набързо да направите нищо от онова, което аз бих могъл. Така че край, генерале! Нашите отношения са прекратени.

— Ти шегуваш ли се? Питам те, къде са дискетите?

— Всичко е унищожено. Можете и сами да се убедите. — Василий сграбчи от масата купчина дискети и ги хвърли в краката на Ваганов. — Сега можете и мен да унищожите. Аз не се страхувам от смъртта.

— Значи се правиш на смел, а... — бавно и заплашително проговори Ваганов. — Но първо трябва да сме сигурни. Може би имаш някакво временно умопомрачение? В тази лудница изглежда, че всички са решили да се побъркат!

— Не! Здрав съм повече от всякога — усмихна му се Найдъонов. — Аз съм готов. Напълно готов... Можете да ми вземете главата още сега, ако искате...

— Добре, ще се оправим и с тебе, момченце — заплашително изръмжа Ваганов. — И ако наистина не се шегуваш... Провери дискетите — обърна се той към майора, който се хвърли да ги събира от пода. — А ти се заеми с него! — закрещя генералът на Кузмин. — Направи нещо в края на краищата! Ти главен лекар ли си или лукова глава! Кузмин, играеш си с огъня! — пръскаше слюнки в лицето на лекаря Ваганов. — Тръгвайте! А ти, Найдъонов, тепърва ще съжеляваш за думите си... ако са истина!

Веднага щом излязоха от килията на Найдъонов, Фьодор Устимович изломоти с треперещи устни:

— Андрей Викторович, но нали вие сам... Вие заповядахте нищо да не предприемаме с Найдъонов! Аз просто не съм и помислил, че той може...

— Млъквай, куче мръсно! Върви и веднага му шибни каквото трябва! След половин час да е мек като памук. Веднага! Бегом! — закрещя Ваганов. — Стой! Преди това с надзирателя и с ключовете — при Турецки!

Фьодор Устимович виновно се заусмихва с треперещи устни, нещо изфъфли, а после затича по коридора, оставяйки Ваганов и майора сами.

Лежах, облечен с костюма си, и се вирах в усмихващия се президент.

Изведнъж чух в коридора някакви викове откъм отделението. Надигнах се на лакът и се заслушах. Тишина...

Тревогата ми нарастваше и достигна предела си, когато чух нечии бързи стъпки в коридора и те спряха пред килията ми. Усетих, че става нещо нередно и проверих пистолета под възглавницата. Бях го сложил там, за да мога да го измъкна мигновено. Свалих сакото си, разкопчах ризата и се престорих, че се готвя за лягане.

Пръв в килията ми влезе майор Брагин. След него — Ваганов и накрая на прага застанаха надзирателят и медицинската сестра Нина. Зад гърба ѝ имаше още някой — май че беше Кошкин с бялата си престилка.

Още от изражението на Ваганов усетих нещичко, но от обувките и ризата му, изцапани с пресни капки кръв, която още не беше успяла да изсъхне, разбрах, че е настъпил онзи решителен момент, заради който се намирах тук през цялото време.

— Андрей Викторович! — радостно възкликнах аз. — Защо идвате толкова късно? Да не се е случило нещо? Аз вече исках да си лягам...

Ваганов грубо ме прекъсна:

— Ти, Турецки, не знаеш ли случайно кой е „блудният син“? Как си с паметта?

— С паметта? Странен въпрос... — Печелех време, докато измъкна пистолета изпод възглавницата. Стрелях без предупреждение в майора. Той изстена и започна да пада, стиснал с ръце корема си. — Ръцете! — изкрещях аз. — Никой да не мърда! Стрелям без предупреждение! Горещете! — Държах на мушка лявото око на смаяния Ваганов, който бавно, както и другите, вдигна ръцете си. — Ще стрелям в генерала без предупреждение! Надзирателите, хвърли пистолетите на земята! Ваганов — с лице към стената! Никой да не мърда в коридора!

Ваганов се обърна към стената и аз опрях пистолета в тила му. Обискирах го набързо с другата ръка — той нямаше оръжие. Наведох се над лежащия на пода майор, който незабелязано се опитваше да

докопа кобура си, но аз го изпреварих. Рязко измъкнах пистолета му и заврах дулото в гърба на генерала.

— В коридора! Никой да не мърда! Къде ви е оръжието? — закрещях срещу надзирателя, който беше замръзнал с вдигнати ръце и стреснато ме гледаше.

Той кимна към пода. Аз бързо вдигнах и неговия пистолет и го пъхнах в джоба на панталоните си.

— Кошкин, ключовете от килията на полковника! Надзирателят и сестрата — в килията! Кошкин, да се заключи килията! — крещях аз.

Сестрата и надзирателят послушно влязоха в килията с портрета на президента, окачен на стената, и стенещия майор на пода. Кошкин се опитваше с треперещи ръце да заключи вратата. Ваганов ме поглеждаше изкосо, като изплашен кон, но усещайки опрания на тила му пистолет, безропотно държеше ръце над главата.

— Моля ви, не трябва така, не трябва... — шепнеше Кошкин и все не успяваше да затвори вратата.

На долния етаж вече се чуваше шум. Тропаха врати. Няколко души тичаха по стълбата към втория етаж.

— Какво се бавиш, помияр! — изсъсках аз на Кошкин. — Побързо, иначе ще глътнеш куршума!

Той най-после успя да заключи вратата.

— Къде е килията на полковника?

— Не знам... Не познавам никакъв полковник!

— Полковникът с амнезията! — извиках аз.

— Да, да, знам го, сега... само не стреляйте в генерала...

Аз още веднъж мушнах Ваганов в тила с дулото на пистолета и той забърза пред мен по коридора след Кошкин, който ни водеше и страхливо поглеждаше назад...

Василий Найдъонов очакваше гости.

Той отвинти едно металическо краче от стола си и го сложи на стелаж с книгите до вратата на килията — така че онзи, който влезе, да не го види, но той лесно да го достигне с ръка.

Включеният екран на компютъра премигваше със синята си светлина. Василий се втренчи в него. Изведнъж се уплаши, разбра, че е пропуснал да чуе как някой беше се приближил до килията му по

коридора. Усети, че онзи погледна през шпионката и сега внимателно и тихо превърташе ключа в ключалката.

Вратата се отвори. Василий скочи и замря на място. На прага се появи Кузмин, а след него и един от надзирателите.

— Какво става, Фьодор Устимович? Не ви очаквах толкова рано... Защо не спите? Грижите за болните ли не ви дават мира?

— И ти, Василий, не си лягал. Защо?

— Ами така... Безсъница — сви рамене Найдъонов.

— Точно затова ти донесохме и приспивателно — присви очи Кузмин, показвайки малката, вече напълнена спринцовка.

Василий бавно и предпазливо се приближаваше към влезлите, стараейки се да е по-близо до стената:

— Приспивателно? Но аз не съм го искал! Какво искате да правите с мен?

— Няма нищо страшно, няма да те боли — сухо се усмихна Фьодор Кузмич. — Дай си ръката.

Той искаше да влезе по-навътре в килията на Найдъонов, но Василий изплашено се притискаше до стената, край стелаж с книги, беззвучно мърдаше устни и клатеше глава:

— Не, не... Какво е това? Не го искам. Защо...

— Нали ти казвам, приспивателно е. Няма нищо страшно — мърмореше Кузмин.

— Е, щом като е приспивателно... — жално изхленчи Найдъонов и вдигна треперещата си лява ръка.

Кузмин едва беше успял да хване лакътя му и да опъне кожата, търсейки вената, когато Василий напипа с дясната ръка металното краче от стола и с всичка сила го цапардоса по главата. Онзи тихичко изохка и започна да се свлича на пода.

В следващия момент Василий с мощен замах уцели между очите и хвърлилия се към него надзирател. Онзи изхриптя, олюля се, но продължи да откопчава кобура на пистолета. Но не успя. Василий още веднъж разсече въздуха с крачето от стола и го уцели във врата. Надзирателят падна.

Найдъонов побутна с крак лежащия неподвижно Кузмин. Той беше в безсъзнание и дори не изохка. Тогава Василий размаза с пета търкалящата се по пода спринцовка и я натика в мекия мъх на килима.

След това измъкна пистолета от кобура на надзирателя, вдигна падналата връзка с ключове и изтича в коридора...

Той не знаеше накъде да бяга. Килията му се намираше на третия етаж, най-горе, под самия църковен купол.

Някъде отдолу, от втория етаж, се чуха гласове и изстрели. Василий се уплаши. Той държеше в ръцете си пистолет, но никога до този момент не беше имал работа с истинско оръжие. Хукна към другата страна на коридора, там, където никога не беше ходил, молейки се на Бога да не попадне в задънена улица. Сви зад ъгъла, спря и се послуша. Отдолу отново прогърмя изстрел. Ясно се чуваше тропот на ботуши. Сигурно тичаха войници от охраната, а не надзирателите.

Найдъонов отново хукна ѝ след няколко секунди едва не удари носа си в стената. Както се опасяваше, коридорът беше задънен. В този момент видя на стената малка желязна стълба, а в горния ѝ край — квадратна вратичка, която трябваше да го изведе или на тавана, или на покрива на бившия храм.

Спомнил си за връзката ключове, Василий скочи на стълбата и трескаво се заизкачва нагоре. Започна да изпробва ключовете наред, търсейки нужния. И — о, щастие, един от тях пасна. Огромният катинар се отключи.

Той повдигна люка и отгоре го лъхна спареният мирис на птичи тор, влага и студ. Василий замря за секунда и се послуша. Ботушите тропаха вече по коридора. „Като че ли са на третия етаж?... Да — на третия са! Тичат насам!“ Той не чака повече. Вмъкна се в люка и се оказа на тавана.

Подът беше гъсто осеян със замръзнали птичи изпражнения. Беше тъмно. Само в единия край, през малкото прозорче се промъкваше светлината от включения прожектор на улицата. Найдъонов се затича към този прозорец, подхлъзна се и се просна на курешките, примесени с пера, надигна се и отново затича, поглеждайки назад към вратичката. Видя, че някой вече се опитва да се вмъкне след него на тавана и зърна остриганата глава на войника от охраната, който държеше автомат „Калашников“.

Василий съвсем се обърка, като видя блесналото в полумрака черно дуло. Искеше да извика да не стрелят, но не можа. Стигна пръв до прозореца и с крак избягна остатъците от стъклото, забравил, че стиска

в ръцете си пистолет. Без да забелязва, че беше се порязал от остриите краища на стъклата, той се промуши през кръглият отвор и излезе на покрива. Духаше вятър. Покривът беше почти плосък и по него нямаше сняг.

— Болният!... Върнете се! Назад или ще стрелям! — чу Найдъонов гласа на войника отзад.

Но той не мислеше да се връща. Трескаво търсеше с поглед накъде да избяга, къде няма да го достигне лъчът на прожектора осветяващ двора.

— Обещавам да ти запазя живота! Вдигни ръце, че си съгласен! — изтрещя в ушите му нечий гръмоподобен глас. Беше началникът на охраната Зарецки, който крещеше отдолу в мегафона. До него стояха двама войници. Единият гръмна във въздуха.

— Не! Няма да стане... Полетаев ще ми помогне... — шепнеше Василий, пълзейки по покрива близо до ръждясалия църковен купол, от който през дългите години на съветска власт така и не бяха успели да откъснат наклонения голям метален кръст. От купола липсваха няколко ламаринени листа и Найдъонов искаше да се вмъкне там, в купола, с надеждата, че ще може да се скрие, а може и да намери някакъв изход надолу.

— Болният... върнете се! Върни се!

— Ти си болен! Вие сте болни! — високо закрещя Найдъонов към хората долу и започна да се вмъква в купола. И разбра, че е сбъркал. Въпреки че липсваха няколко ламарини, отвътре куполът беше задънен с метална решетка, която не беше забелязал по-рано. Не успя да я откъсне.

Василий се отчая. Трескаво мислеше дали да не опита да скочи в някоя преспа, но не видя снежни преспи около манастирската стена. Щеше да се пребие.

На покрива се появиха двама войници с шинели и автомати през гърдите. Найденов не знаеше какво да прави. Инстинктивно започна да се катери по мрежата на купола към тихо поскърцващия от вятъра кръст. Побелелите му от напрежение пръсти още стискаха пистолета. Бяха изтръпнали от раните и той не ги усещаше. Дори и да искаше, вече не можеше да изпусне оръжието. Василий се вкопчи със свободната си ръка в основата на кръста, с намерението да заобиколи

по купола откъм другата страна, където куршумите нямаше да могат да го достигнат.

В този момент почувства остра болка в рамото и чак след това чу грохота от изстрела. Ръката, с която се държеше за кръста, изведнъж отслабна. Другата все още стискаше пистолета и той не можеше да го захвърли — тя беше като парализирана и пръстите ѝ не се разтваряха.

„Господи, помилуй! Господи, помилуй!“ — шепнеше Найдъонов, чувствайки, че ако пусне кръста, няма да може да се задържи, ще се плъзне от църковния купол и ще се строполи зад манастирската стена.

Той все още шепнеше „Господи, помилуй, Господи, помилуй...“, когато съвсем отблизо проехтя още един изстрел. Василий вече не усещаше как пръстите на ръката му се разтвориха, как полетя някъде надолу към белите райски облаци, които бързо се приближаваха и от тях трябваше ей сега да се покажат неговите толкова силно вярващи в Бога дядо и баба...

Пред вратата на килията на Васин Кошкин отново дълго не можеше да намери ключа и после пак така дълго се опитваше да отключи. Просто ми идеше да му размажа главата. Но накрая той отвори вратата и аз видях Васин и блесналото острие на ножа в ръката му.

— Полковник, мамка му, прибери ножа! Ние с генерала ти дойдохме на гости! Марш навън с вещите си! — опитах да се пошегувам аз. — Дръж пистолета и ме прикривай отзад!

Подхвърлех му пистолет в килията. Пребледнелият Васин изтича в коридора, стиснал в едната си ръка ножа, а в другата пистолета.

Отвън се чу изстрел. Всички замръзнахме по местата си. В края на коридора вече се беше струпала малка група от надзиратели и двама войници с калашници.

— Генерал Ваганов е заложник! Освободете коридора! Колата на Ваганов — пред входа! Да се отворят портите! Бър-р-зо! — изкрещях с всички сили аз.

В края на коридора усетих някакво раздвижване. Прошепнах на Ваганов:

— Викай да не стрелят! Живо! — и отново го мушнах с пистолета в тила.

— Войници, свалете автоматите! Правете каквото ви казват! Да се освободи коридора — вяло подвикна Ваганов.

— По-високо, мършо! — кресна му Васин.

— Войниците да освободят коридора! — извика генералът. Отвън отново се чуха изстрели. Заповядах на Ваганов да спре стрелбата и той викна на надзирателите всички отвън да влязат в помещенията си.

Коридорът беше свободен. Ваганов крачеше с търбуха напред като таран. Аз вървах след него, мушкайки го с пистолета „Стечкин“, а след мен крачеше Васин с неговия „Макаров“.

Дворът беше напълно пуст и ярко осветен от прожектора, когато излязохме от зданието. Зад тъмните дупки на прозорците на първия етаж се криеха надзирателите и войниците от охраната. Един от тях отваряше тежките железни порти, зад които белееше снежният път под измамната светлина на едва показващата се иззад облаците млада луна.

— Полетааев! — завиках аз от двора. — Полетааев!

— Не викай! Той е мъртъв! — чух изведнъж гласа на Ваганов. — Току-що Кузмин го пречука...

— Аз ей сега тебе ще пречукам! Куче! — Нервите ми бяха опънати до краен предел. Чувствах, че ако сега не издържа и пусна един куршум в тила на Ваганов, щеше да ни бъде много трудно да се измъкнем.

Натиках генерала във вратичката на черната волга и седнах зад волана. Но Васин не бързаше да влиза в колата. Изглежда, че беше се заразил от моя пример, защото закрепя по посока на черните прозорци:

— Кошкин! Излизай! Бързо!

— После ще се разправяме с Кошкин — викнах аз на Васин.

— Кошкин!... Иначе ще застрелям генерал Ваганов! — не спираше да креци полковник Васин, размахвайки пистолета.

Вратата се поотвори и от нея бавно излезе Кошкин. Още щом се появи, Васин изстреля четири патрона по него. Иван Кошкин падна.

В този момент някъде отгоре, от покрива, се чу дълъг автоматен откос, който направи на решето рухналия на снега полковник Васин.

— Тъпак! — развиках се аз. Искях да се хвърля към лежащия Васин, но в този момент Ваганов се размърда. — Къде? Сядай веднага!

Кракът ми отдавна натискаше педала на газта. Двигателят ревеше, но колата си стоеше пред широко разтворената желязна порта.

Аз отпуснах съединителя и волгата излетя през вратата.

Тя подскачаше по ямите на пътя. Ваганов, който седеше до мен на предната седалка, се подсмивваше. С едната си ръка стисках волана, а с другата подпирах хълбока на генерала с моя „Стечкин“.

— И къде ще ме откараш, Турецки? Може би при себе си в прокуратурата, а? — ухили се Ваганов.

— Точно така, в прокуратурата! Ще те закарам жив и здрав — кимнах аз.

— Хайде, давай да видим... Но ще ти кажа — ти веднага ми хареса. Още там, в Германия. Виждам, че си смелчага. Само че не ме мушкай така, че ще ми счупиш ребрата. — Ваганов се опита с лакът да отмести ръката ми, но аз още по-силно натиснах пистолета в хълбока му, така че той изстена.

— Млъквай, гад!

— Турецки, не разбираш ли, че вече всички войски са вдигнати по тревога? Все още можем да се разберем помежду си — каза той, разтривайки хълбока си.

— Мъж и жена могат да се разберат, но ние с тебе никога! — отвърнах му.

— Абе, следователю, да не искаш вместо нас с теб, разни продажни масони отвъд океана да управляват страната ни? Помисли, Турецки... Докато не е станало късно!

— Аз с тебе за Русия няма да говоря! Ще ти кажа само за Татяна Холод! — изкрещях му аз. — Ти пред мене ще отговаряш, а не пред военния трибунал... и за Таня, и за Гусев, за Самохин и за генерал Селдин...

Летяхме по снежния път, без да зная къде ще ме изведе. Все до някъде трябва да стигнем. Само не до военното летище...

Някакъв снегорин пресичаше междуселския път, по който пътувахме. Не знаех накъде да завия — наляво или надясно. Реших да свърна към лунния сърп, защото знаех, че Москва трябва да се намира на север от Смоленск.

Като видя минутното ми объркване, Ваганов изведнъж сграбчи с две ръце пистолета ми и го вдигна нагоре. В същия миг натиснах

педала на спирачката и той силно се удари в предното стъкло. Колата поднесе към края на пътя, покрит с ледена корица.

Волгата започна бавно да се свлича по заледения насип.

Ваганов не пускаше пистолета и се опитваше да го изтръгне от ръцете ми.

Кракът ми се отметна от спирачката и автомобилът още по-бързо се запързала надолу. Пуснах волана, грабнах с две ръце пистолета и натиснах спусъка. Прогърмя изстрел. На предното стъкло се появи дупка с многобройни пукнатинки, които го изпъстриха в миг.

Ваганов не се предаваше. Той пушна пистолета и ме стисна за гърлото с лапите си.

Чух пропукване и колата изведнъж започна да потъва. Разбрах, че волгата е стъпила върху леда на реката, който сега се чупеше под нас.

Аз се опитвах да се освободя от ръцете на Ваганов, вкопчени в гърлото ми, и стрелях още веднъж. Хватката на генерала отслабна.

Ледът трещеше и колата вече потъваше. За миг осъзнах, че ако хлътне под леда, няма да мога да отворя вратата. Блъснах я с крак и ледената вода нахлу в купето.

Едва сега разбрах, че не съм убил Ваганов. Генералът хъркаше, държейки се с ръце за окървавения врат.

Дори да успея да изскоча на леда, Ваганов нямаше да може да се измъкне от колата и щеше да се удави. Това не беше смърт за военен! Генералът трябва да умре от куршум!

— Прощавай „Армейска Панама“! — извиках аз и натиснах отново спусъка. Стрелях в слепоочието на Ваганов. Главата му клюмна към дясното рамо.

Колата беше до половината в реката и аз бях потънал до гърдите в ледените ѝ води. Хвърлих последен поглед на окървавената, с изцъклени очи глава на генерал Ваганов и бързо започнах да се измъквам от колата, като се хващах за трошащите се остри краища на леда.

Няколко секунди след като бях успял да изпълзя на леда, волгата се скри под черната вода.

Пълзях към брега и усещах как костюмът ми, натезжал от водата и полепналия сняг, става все по-тежък. Минаха още около десет минути, докато успея да се изкатери нагоре по насипа до пътя.

По междуселския път коли нямаше и трябваше да изчакам още десетина минути, тракайки със зъби от студ и усещайки как постепенно се превръщам в ледена шушулка. Изведнъж някъде в далечината светнаха фарове. Напълно естествено беше да си помисля, че е кола на военните, и скочих в преспата. По шума на двигателя на приближаващия камион разбрах, че е „Камаз“. Хукнах към пътя и спрях някакъв хладилен камион.

Шофьорът видя пистолета, който не изпусках от ръка, и без излишни въпроси ме откара до районния център, където слязох пред районното управление на милицията.

Първото, което поисках от дежурния, беше водка, а след това и телефона.

ЕПИЛОГ

Три дни лежах след къпането си в ледената Десва. Колкото и да е странно, не хванах пневмония, а само лек бронхит. Кашлях и бухах из апартамента, но почти не вдигнах температура. Всеки ден при мен идваше лекарят от нашата поликлиника и ме успокояваше, че няма нищо страшно и ще се измъкна жив и здрав. Откараха ме на рентген, който потвърди, че нямам възпаление на белите дробове.

По цял ден пиех чай с мед, разреждайки го със спирт.

Но не ми се наложи дълго да безделнича. Още на втория ден започнах да пиша доклада си за всичко, което се беше случило.

Грязнов и Меркулов ме посетиха чак след три дни, когато се върнаха от Илинское. Те ми донесоха бутилка спирт.

Седнахме в кухнята и пийнахме. Чак тогава ми казаха, че главният лекар Кузмин е бил намерен с продупчен череп. Беше се самоубил. Но много е възможно да го е довършил някой от неговите надзиратели или от военните. Нямали време специално да се занимават с Кузмин.

Контраразузнавачите, които и досега се мотаят из военното летище, нищо не казват за резултата от своята работа. Знае се само, че майор Брагин е изчезнал. Сигурно, макар и ранен, беше побягнал нанякъде.

Командирът на авиополка се правел на невинен — нищо не знаел за плановете на бившия заместник командващ. Той само се занимавал с приемането и настаняването на офицерите, които превеждат край Смоленск от Германия. Офицерите и войниците провеждат планирани учения за повишаване на бойната и политическата подготовка.

Заместник командващият Западната група войски е бил застрелян от избягалия психичноболен Сергей Сергеевич Иванов...

— Всъщност това е всичко, Турецки. И нищо няма да ти лепнат. Дори и звездата на Герой на бившия Съветски съюз или Герой на Русия няма да ти закачат. Не чакай! — завърши разказа си не без ирония Меркулов.

— Аз и не чакам — отвърнах.

И пак надигнахме чашките, в които се плискаше леко разределеният спирт.

Късно вечерта най-после се обади Ирина. Като чух гласа ѝ, едва не се просълзих.

— Саша? Саша, къде изчезна? Колко пъти ти звънях, но ти не вдигаше слушалката! Къде беше? Толкова се разтревожих!

— Всичко е наред. Е, малко съм понастинал, но няма нищо страшно. Само малък бронхит. Изпратиха ме за седмица в санаториум, да се полекувам. Не ти звънях, за да не се вълнуваш. Да не си помислиш, че съм на смъртно легло в болницата.

— Саша, не трябва така да ме плашиш! Искам да ти се извиня, че не пристигнах да посрещнем заедно Нова година. Бях заета с новогодишната програма. Сам разбираш... А ти, изглежда, си помислил бог знае какво.

— Не, Ирка, глупавичката ми! Така и реших — че си заета и танцуваш като Снежанка около елхата. За радост на публиката.

— Какъв си ми глупавичък, Турецки. Защо не ми се обади от санаториума? Не ми се сърдиш, нали?

— Никак. Много ми е мъчно за теб! Само да ми мине кашлицата и непременно ще дойда. Ако ме приемеш, разбира се.

— Страшно ще се радвам и ще те чакам... Каж ми... Да не би сам да си се досетил и затова да не ми се обаждаш?

— За какво да се досетя, Ира?

— За това, че съм бременна — чух в слушалката тихия и сякаш виновен глас на Ирина.

— Наистина ли? Да, май се досещах — отговорих аз.

Наистина си мислех по тази тема, но не бях напълно сигурен.

— Доволен ли си? Саша, нали нямаш нищо против?

— Много съм доволен, Ирка! Обичам те!

— И аз, Саша... Ти наистина ли оздравя?

— Наистина.

— Целувам те, целувам те, глупав, глупав мой детективе!

— Защо пък глупав? — бях готов да се разсърдя.

— Защото дори не се досещаш колко много те обичам...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.